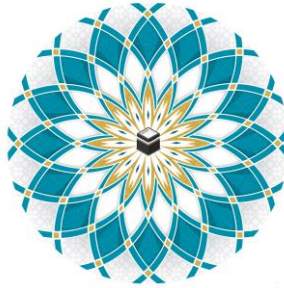

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سى و هشتمين كنفرانس بين المللى وحدت اسلامى
المؤتمر الدولي الثامن والثلاثون للموحدة الإسلامية
The 38th International Islamic Unity Conference

چكىده مقالات

سى و هشتمين كنفرانس بين المللى وحدت اسلامى

مركز تحريرومى اسلامى

پژوهشگاه مطالعات تحريرومى

03240-89333

سرشناسه	:	کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی (سی و هشتمین: ۱۴۰۳: تهران)
عنوان و نام پدیدآور	:	چکیده مقالات سی و هشتمین کنفرانس بین‌المللی کنفرانس اسلامی/تهیه و تنظیم] مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی، پژوهشگاه مطالعات تقریبی.
مشخصات نشر	:	تهران: مجمع جهانی تقریب مذاهب، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری	:	۳۷۷ص: ۱۴/۲۱×۵/۵ س.م.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۱۶۷-۴۳۶-۸-۱۹۰۰۰۰۰۰ ریاال:
وضعیت فهرست نویسی	:	فیبا
یادداشت	:	زبان: انگلیسی - عربی - فارسی.
موضوع	:	وحدت اسلامی-- کنگره‌ها
		Islam -- Unity-- Congresses
		صلح -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام -- کنگره‌ها
		Peace -- Religious aspects -- Islam -- Congresses
		جنگ -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام -- کنگره‌ها
		War -- Religious aspects -- Islam -- Congresses
		تقریب مذاهب -- کنگره‌ها
		Taqrib madhahib -- Congresses*
شناسه افزوده	:	پژوهشگاه مطالعات تقریبی
شناسه افزوده	:	مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی. پژوهشگاه مطالعات تقریبی
رده بندی کنگره	:	BP۲۳۳/۵
رده بندی دیویی	:	۲۹۷/۴۸۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۹۴۰۶۲۹۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	:	فیبا

نام کتاب:	چکیده مقالات سی و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی
صفحه آرا:	سید محمد حسنی زاده
ناظر فنی و چاپ:	محمد تقی مهجور
دبیر علمی:	اکبر راشدی نیا
نوبت چاپ:	اول، ۱۴۰۳ هـ. ش
شابک:	۹۷۸ - ۹۶۴ - ۱۶۷ - ۴۳۶ - ۸
شمارگان:	۱۰۰۰ نسخه
قیمت:	۱۹۰۰۰۰۰ ریال
ناشر:	مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی (تهران) - ک.پ: ۱۵۸۷۵-۶۹۹۵
	پژوهشگاه مطالعات تقریبی (قم) - ک.پ: ۳۷۱۸۵-۳۸۷۳
	آدرس الکترونیکی: info.taqrib@gmail.com
	تلفکس: +۹۸۲۵۳۷۷۱۱۳۸۸

* تمامی حقوق برای ناشر محفوظ است *

فهرست

- سخن دبیر علمی ۱۷
- محور اول: مقاومت مردم مظلوم فلسطین وحدت بخش امت اسلامی ۲۱
- نقش و ظرفیت‌های سازمان همکاری اسلامی در حل بحران فلسطین ۲۳
- عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی در پرتو ارزش‌های حقوقی مشترک مسلمانان ۲۵
- مقاومت فلسطین و وحدت امت اسلامی ۲۷
- تأثیر مقاومت فلسطین بر همبستگی اسلامی ۲۹
- هم افزایی کشورهای اسلامی در تضمین حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌ها و مقابله با تروریسم دولتی اسرائیل ۳۱
- بررسی ضرورت وحدت میان مذاهب اسلامی در مقابله با دشمن صهیونیستی ... ۳۳
- قضیه فلسطین از دیدگاه «شیخ احمد خلیلی» ۳۵
- بایسته‌های دیپلماسی مقاومت در اندیشه قرآنی مقام معظم رهبری ۳۷
- پیامدهای سیاسی و امنیتی عملیات طوفان الاقصی در منطقه غرب آسیا ۳۹
- عوامل مؤثر در ادراک‌های تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان ۴۱
- عنوان: استراتژی‌های جامع مقابله با صهیونیسم جهانی و مسیرهای تأسیس دولت مستقل فلسطین ۴۳
- بررسی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ مقاومت و بیداری انسانی در عصر پس از "طوفان الاقصی و ارائه راهکار ۴۵
- تحلیل تطبیقی استراتژی‌های مقابله با صهیونیسم در جنبش‌های آزادی‌بخش معاصر ۴۶
- اخلاق حکمرانی سپهد شهید حاج قاسم سلیمانی در محور مقاومت با تأکید بر آیات سوره حجرات ۴۷

چستی شناسی فاکتورهای «شیوع اخوت و مسئولیت اجتماعی امت اسلامی» (قرآن کریم و نظام فکری امام خمینی ره)، مبنای اتخاذ مواضع مشترک جهانی در مساله فلسطین).....	۴۸
طوفان الاقصی و چگونگی گسترش فرهنگ مقاومت در جهان (از دیدگاه مقام معظم رهبری).....	۵۰
نقش مقاومت مردم فلسطین در تقویت وحدت امت اسلامی.....	۵۱
نقش و تأثیرات سید محسن امین در تقریب مذاهب اسلامی و حمایت از قضیه فلسطین.....	۵۳
نقش شهید محمد باقر صدر در تبیین وحدت اسلامی و تقویت گفتمان مقاومت فلسطین.....	۵۴
نقش رسانه‌های اجتماعی در تدوین سیاست‌های مشترک ضد صهیونیستی دولت‌های اسلامی.....	۵۵
جبهه مقاومت و نقش آن در حمایت از مردم فلسطین.....	۵۷
ایران و نقش تاریخی مبارزه با اشغالگری فلسطین.....	۵۹
تحلیل عملیات طوفان الاقصی و تأثیرات آن بر مناسبات منطقه‌ای و جهانی.....	۶۰
نقش نظام جمهوری اسلامی ایران با محوریت ولایت فقیه در حمایت از جبهه مقاومت (با تأکید بر عملیات وعده صادق).....	۶۲
بازنمایی سیاست ترور در سریال‌های منتسب به اسرائیل (مطالعه تطبیقی ترور در سریال «تهران» و نحوه ترور شهید فخری‌زاده).....	۶۴
طوفان الاقصی؛ تقابل ژئوپلیتیکی افتخار و تحقیر.....	۶۶
تأثیر عملیات هفتم اکتبر بر محور مقاومت.....	۶۸
ارزیابی نقش طوفان الاقصی در بازدارندگی راهبردی جمهوری اسلامی ایران.....	۶۹
بررسی تأثیر حمایت محور ایران از عملیات طوفان الاقصی بر افکار عمومی مصر.....	۷۱

بررسی رویکرد تاریخی مقاومت و وحدت اسلامی (در مجموعه شعری «معارج	
النجوم» جابر ابراهیم سلمان).....	۷۳
راهبردهای نوین علما در تقویت وحدت اسلامی و حمایت از فلسطین: (چالش‌ها و	
فرصت‌های عصر دیجیتال).....	۷۵
تاریخچه مقاومت فلسطین مایه وحدت امت اسلامی.....	۷۷
نقش فقهی و سیاسی علمای شیعه در دفاع از آزادی فلسطین (با تأکید بر حوزه علمیه	
نجف).....	۷۹
گردشگری مقاومت ابزاری نوین برای تقویت همبستگی اسلامی و ترویج ارزش‌های	
مشترک اسلامی.....	۸۱
همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک با تأکید بر مسئله	
فلسطین.....	۸۳
منشأ آثار و نتایج طوفان الاقصی در منطقه و جغرافیای سیاسی جهان.....	۸۵
نقش نظام جمهوری اسلامی ایران با محوریت ولایت فقیه در حمایت از جبهه	
مقاومت (با تأکید بر عملیات وعده صادق).....	۸۷
بشارت قرآنی پیروزی مسلمانان بر صهیونیسم جهانی قبل از ظهور حضرت مهدی (عج) ..	۸۹
بررسی مبانی و پیامدهای عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی از منظر قرآن کریم.....	۹۰
بررسی تحولات یهودیان برای غصب فلسطین در دو دهه اول قرن ۲۰.....	۹۲
جایگاه فلسطین در جنبش‌های ضد استعماری و استقلال خواهانه ایرانیان.....	۹۴
نقش قدرت‌های بزرگ در تشکیل رژیم صهیونیسم، اشغال فلسطین و تداوم آن.....	۹۵
آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری در موضوع فلسطین و مقاومت.....	۹۷
آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری در موضوع فلسطین و مقاومت.....	۹۹
تناقضات حقوقی و حقوق بشر دوستانه اسرائیل در خصوص غزه.....	۱۰۱
تحلیلی بر اشغال فلسطین: تجاوز صهیونیستی و پیامدهای آن.....	۱۰۳

- نقش محوری زنان مسلمان در مقاومت فلسطین..... ۱۰۵
- گفتمان انقلاب اسلامی و مقاومت‌های اسلامی منطقه غرب آسیا (با تأکید بر مقاومت اسلامی فلسطین)..... ۱۰۷
- نقش انگلستان در اشغال فلسطین و تشکیل رژیم غاصب صیونیستی ۱۰۹
- مبانی فقهی - حقوقی "حق بر مقاومت" و مبارزه با اشغالگر (با تأکید بر مقاومت فلسطین)..... ۱۱۰
- بررسی عملیات طوفان الأقصى؛ ریشه‌ها، آثار و نتایج ۱۱۱
- نقض قواعد حقوق بشردوستانه توسط اسرائیل در منازعه با فلسطین..... ۱۱۳
- طوفان الاقصی: منشا، آثار و نتایج آن در منطقه و جغرافیای سیاسی جهان..... ۱۱۴
- مساله فلسطین، وحدت کشورهای اسلامی و نظم منطقه‌ای (تاکید بر فرمایشات امامین انقلاب)..... ۱۱۵
- نگرشی نو به شیوه‌های جهاد در دفاع از بیت المقدس و حقوق مردم مظلوم فلسطین (با تکیه بر قرآن و روایات)..... ۱۱۷
- نقش و تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر گفتمان مقاومت (نرم و سخت) فلسطین... ۱۱۹
- سیاست‌ها و اقدامات حمایت از فلسطین و مبارزه با اسرائیل (مورد مطالعه: جمهوری اسلامی ایران)..... ۱۲۱
- همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزشهای مشترک (با تأکید بر مساله فلسطین)..... ۱۲۳
- طوفان الاقصی و تاثیر نتایج آن بر همگرایی جهان اسلام ۱۲۵
- واکاوی انعکاس خبری بین‌المللی تشیع شهید اسماعیل هنیه در پایتخت جمهوری اسلامی (بررسی عملکرد میدانی رسانه‌های موافق و مخالف جبهه مقاومت و برجسته‌سازی همکاری‌های اسلامی با تأکید بر مسأله فلسطین)..... ۱۲۷
- حضرت امام خمینی رهبر و موضوع فلسطین (از اندیشه تا عمل)..... ۱۲۹
- سبعة أصول استراتيجية قرآنية لمقاومة غزة (مقاومة غزة في ضوء آيات القرآن الكريم)..... ۱۳۱

التطبيع مع الكيان الصهيوني والتداعيات اللاحقة بها.....	١٣٢
إتفاقية أبراهام (إتفاقية صلح إبراهيم) والوجوه الخفية لها.....	١٣٤
المقاومة الإسلامية وأثرها في وحدة الأمة الإسلامية.....	١٣٦
دور الجمهورية الإسلامية الإيرانية في مساندة نضال الشعب الفلسطيني.....	١٣٨
الترابط الوثيق بين الوحدة والمقاومة الإسلامية.....	١٤٠
دور جمهورية إيران الإسلامية بتمحور ولاية الفقيه في دعم الجبهة المقاومة (مع التركيز على عملية الوعد الصادق).....	١٤٢
مقاومة الشعب الفلسطيني المظلوم مدعاة لوحدة الأمة الإسلامية.....	١٤٤
طوفان الأقصى، نشأته وآثاره ودور الجمهورية الإسلامية الإيرانية في دعمه وإسناده.....	١٤٦

The role of the Islamic Republic of Iran in supporting the resistance front.....	148
--	-----

The Gaza Strip: Past and Present	150
--	-----

Genocide in Gaza, a big test for Muslim Unity	152
---	-----

The Constructive Role of the Basij Organization as a Global Model in Preventing Terrorism	154
---	-----

The Role of Resistance of the Oppressed People of Palestine on Uniting the Islamic Ummah	156
--	-----

محور دوم: جنگ و صلح عادلانه.....	١٥٩
----------------------------------	-----

بررسی تطبیقی دیدگاه‌های فقهی و کلامی درباره عملیات استشهادی در اندیشه

اسلامی معاصر.....	١٦١
-------------------	-----

جنگ و صلح عادلانه از دیدگاه صلاح عبدالفتاح الخالدي (با رویکرد نقد وتحليل

خوانش صلح و جهاد در تفسیر آیهٔ ٦١ سورة انفال).....	١٦٣
--	-----

- بررسی روندهای تأثیرگذار بر تروریسم در جهان و ایران و راهبردهای مقابله با آن ۱۶۵
- جنگ سایبری و تغییرساختار مفاهیم جنگ عادلانه و صلح عادلانه در ارتباطات بین الملل ۱۶۷
- بررسی سیاست خارجی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در دفاع از حقوق همه‌ی مسلمانان ۱۶۹
- جریان سازی با تمرکز بر جنایات رژیم صهیونیستی علیه مردم غزه بعد از طوفان الاقصی و نقش رسانه‌های اجتماعی در جنبش‌های حقوق بشری ۱۷۱
- بررسی تأثیر وحدت دیپلماسی - میدان دولتهای اسلامی بر مهار جنایت‌های جنگی اسرائیل در فلسطین ۱۷۳
- جنگ و صلح عادلانه (جواز جنگ فلسطینیان با رژیم غاصب اسرائیل از منظر اخلاق) ۱۷۵
- نقش دین در جنگ و ایجاد صلح (مطالعه موردی: اسرائیل و فلسطین) ۱۷۶
- بررسی فقهی و اخلاقی استفاده از جنگ‌افزارهای کشتار جمعی و سلاح هسته‌ای ۱۷۸
- مقایسه تفکر دینی و غیردینی در صلح و جنگ عادلانه ۱۷۹
- نظارت تکمیلی دیوان بین‌المللی دادگستری بر امتیاز و تو ۱۸۰
- واکاوی نقش جامعه بین‌المللی در قبال نسل‌کشی (مقایسه تطبیقی سربریتسا و غزه) .. ۱۸۲
- صلح عادلانه از دیدگاه قرآن و سنت ۱۸۴
- شاخصه‌های جنگ عادلانه از دیدگاه اسلام ۱۸۶
- نقش استکبار در جنگ‌های فرقه‌ای و جهاد تبیین یگانه راه مقابله با توطئه آنها ... ۱۸۸
- نقش اقتدار اخلاق‌مدارانه اسلامی در تأمین صلح جهانی ۱۹۰
- جنگ و صلح عادلانه ۱۹۲
- بررسی جنگ و صلح، عادلانه و ناعادلانه از دیدگاه‌های مختلف ۱۹۳
- جنگ و صلح عادلانه ۱۹۵
- جنگ و صلح عادلانه ۱۹۷

- تعریف صلح عادلانه و جنگ عادلانه و بررسی و مبانی شاخص‌های هر یک ۱۹۸
- جنگ و صلح عادلانه از منظر ادیان الهی و غرب ۱۹۹
- بررسی تطبیقی فرهنگ صلح از دیدگاه حضرت علی علیه السلام و حضرت عیسی علیه السلام
- راهکاری برای همگرایی پیروان ادیان ۲۰۱
- نقش هویت ایدئولوژیکی جمهوری اسلامی ایران در رفع تعارضات و تعامل با جامعه
- بین الملل ۲۰۳
- آمریکا و نقض حق آزادی عقیده و بیان ۲۰۵
- تأملی بر نقش دادگاه‌های بین المللی و مقابله با حقوق بشر آمریکایی (با تأکید بر
- دیدگاه‌های آیت الله خامنه‌ای دامنه‌الله) ۲۰۶
- عدالت جهانی و حل مسأله ظلم در جهان اسلام ۲۰۸
- تحلیل رویکرد آیت الله خامنه‌ای در خصوص عدم بازدارندگی هسته‌ای ۲۰۹
- الحرب والسلام العادلان من المنظار الإسلامی ۲۱۱

The Islamic Schema of Just War as Outlined in the Ḥadīth 213

- محور سوم: اخوت اسلامی و مقابله با تروریسم ۲۱۵
- مؤلفه‌ها، ویژگی‌ها و تدابیر پیشگیری از تروریسم دینی ۲۱۷
- مستندات قرآنی مبارزه با اسلام‌هراسی در بیداری اسلامی با تأکید بر اندیشه‌های آیت
- الله خامنه‌ای ۲۱۸
- رهیافت‌های ترویج الگوی اخوت اسلامی و فضائل اخلاقی در همزیستی مسلمانان .. ۲۲۰
- چپستی‌شناسی فاکتورهای «شیوع اخوت و مسئولیت اجتماعی امت اسلامی» (قرآن کریم
- و نظام فکری امام خمینی رهبر)، مبنای اتخاذ مواضع مشترک جهانی در مساله
- فلسطین) ۲۲۲
- زمینه‌ها و عوامل درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای در کشورهای اسلامی و راه‌های مقابله با آن ۲۲۴

- تحلیلی بر معناشناسی «تروریسم» از راه نسبت‌سنجی مفاهیم همنشین آن در قرآن..... ۲۲۵
- اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم از دیدگاه قرآن و سنت ۲۲۷
- راه‌های مقابله با نظام سلطه در جهت حفظ اخوت اسلامی در کشورهای اسلامی..... ۲۲۹
- روش‌های نظام سلطه برای از بین بردن اخوت اسلامی و ترویج تروریسم ۲۳۱
- تحلیل نقش فلسطین در تقویت اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم (مطالعه‌ای بر ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی)..... ۲۳۳
- مقابله با تروریسم مدرنیسم و رهیافت ترویج اخوت اسلامی در همزیستی مسالمت آمیز مسلمین ۲۳۵
- ظرفیت‌های فضای مجازی در مقابله با اسلام‌هراسی..... ۲۳۷
- نهی از تکفیر مسلمانان از منظر فریقین..... ۲۳۹
- صلح عادلانه و جنگ عادلانه از منظر اسلام و غرب (تعریف، مبانی، شاخصها با تطبیق تطبیق بر جنگهای صدر اسلام)..... ۲۴۰
- ترورهای یهود در صدر اسلام..... ۲۴۱
- تحلیل آینده پژوهانه از افراط‌گرایی در بستر هوش مصنوعی ۲۴۳
- دور الاستعمار والاستکبار العالمي في نشر فکر التكفير والتطرف في العالم الإسلامي، وكيفية مواجهة (من منظور المذهب الحنفي)..... ۲۴۵
- "منطلقات تيار التكفير وتوجهه الدموي وارتباطه بالاستكبار العالمي" ۲۴۶
- الاخوة الاسلامیة واثرا في مكافحة الارهاب والتطرف ۲۴۸
- محور چهارم: آزاداندیشی دینی، پذیرش اجتهاد مذهبی و مقابله با تکفیر و افراطی‌گری**..... ۲۵۱
- نقش اقبال لاهوری در نفی اندیشه دگر و بازیابی اندیشه خودی با تأکید بر وحدت جهان اسلام..... ۲۵۳

آزاد اندیشی دینی ؛ پذیرش اجتهاد مذهبی و مقابله با تنش ها و منازعات.....	۲۵۵
همکاری های اسلامی برای دستیابی به ارزش های مشترک با تاکید بر مساله فلسطين...۲۵۷	۲۵۷
مبانی فقهی مشارکت سیاسی اقلیت های مسلمان در اهداف عدالت طلبانه (با تأکید بر مسئله فلسطين).....	۲۵۹
تحلیل راهبردهای رهبر انقلاب در تحقق وحدت اسلامی (با تأکید بر دوران پس از طوفان الاقصی).....	۲۶۱
آزاداندیشی دینی، پذیرش اجتهاد مذهبی و مقابله با تنش ها و منازعات.....	۲۶۲
وحدت نماد ایمان به تحقق وعده های الهی.....	۲۶۴
آسیب شناسی وحدت و همگرایی در جامعه توحیدی.....	۲۶۶
تروریسم دولتی و معاهدات بین المللی برای مقابله با آن.....	۲۶۸
تروریسم دولتی و معاهدات بین المللی برای مقابله با آن.....	۲۷۰
تقریب مذاهب شیعه و حنفی در افغانستان از دیدگاه ثقلین.....	۲۷۲
بررسی آیات قرآن کریم در زمینه مظلوم و حمایت از آنان.....	۲۷۳
مؤلفه های بیداری اسلامی در اشعار احمد محرم.....	۲۷۴
فن الاختلاف البناء والاحترام في الإسلام المعاصر: دراسة مستفيضة في حياة النبي ﷺ واصحابه ودور العلماء.....	۲۷۵
ماهية العدالة عند فقهاء الفريقين.....	۲۷۷
اشتراط عدالة الحاكم في ضوء آراء فقهاء الفريقين.....	۲۷۹
الوحدة الإسلامية المنشودة: مفهومها وواقعها، فرصها وتحدياتها.....	۲۸۱
الوحدة الإسلامية رؤية تأصيلية.....	۲۸۲
أسباب اختلاف الأمة الإسلامية: كيفية مواجهتها في ضوء أهم القواعد الفقهية..	۲۸۴

Bridging Divides: Understanding Western Islamic Perspectives on
Harmony and Conflict in Rival Islamic Traditions 288

- محور پنجم: همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و منازعات ۲۹۱
- شاخص‌های اتحاد و تفرقه در جهان اسلام ۲۹۳
- وحدت اسلامی راهی به سوی رشد و اقتدار امت اسلامی ۲۹۵
- جلوه‌های اهتمام امام خمینی علیه السلام در مسیر وحدت سیاسی ۲۹۷
- همگرایی تقنینی میان کشورهای اسلامی در راستای حمایت از ارزش‌های مشترک ۲۹۹
- تشکیل اتحادیه اسلامی؛ بایدها و چالش‌ها ۳۰۱
- مولفه‌های وحدت و همگرایی اسلامی از منظر امیرالمومنین علی علیه السلام ۳۰۳
- همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و منازعات با تأکید بر دیدگاه آیت الله
خامنه‌ای ۳۰۵
- وحدت امت، پیمان یا معامله ۳۰۷
- عوامل مؤثر در ادراک‌های تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان ۳۰۹
- نقش کشورهای اسلامی در نظم نوین جهانی ۳۱۱
- راهبرد نظام سلطه در تمرکز بر تعصب‌های مذهبی برای از بین بردن اخوت اسلامی و ترویج
تروریسم و راه مقابله با آن (با تأکید بر بیانات مقام معظم رهبری) داماد ۳۱۳
- بررسی مستندات قرآنی رابطه وحدت و امنیت (در منظومه فکری مقام معظم رهبری) .. ۳۱۵
- تأثیر همکاری ایران و عربستان در تنش‌زدایی منطقه ۳۱۶
- ارائه خدمات روان‌شناختی به کودکان غزه با ایجاد شبکه همکاری بین کشورهای
اسلامی (الگوی برای همدلی و همدردی بین مسلمانان در مواقع بحران) . ۳۱۷
- همگرایی حقوقی کشورهای اسلامی در حمایت از حقوق بشردوستانه (در مواجهه با
جنايات رژیم اسرائیل در غزه) ۳۱۹

- موانع بینشی و گرایشی همگرایی سیاسی در نظام بین الملل از دیدگاه اسلام ۳۲۱
- رویکردهای اسلامی به مدیریت تنش ها و منازعات اجتماعی (با تأکید بر مسئله فلسطین) ... ۳۲۳
- همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش ها و منازعات مبتنی بر آیات قرآن ... ۳۲۵
- راه حل اختلافات قومی و منطقه‌ای در جهان اسلام ۳۲۶
- همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش ها و منازعات ۳۲۸
- موضوع: راهکارهای تقریب مذاهب، با رویکرد اقتضایی ۳۲۹
- بررسی نقش تقریب در وحدت اسلامی ۳۳۱
- برانت از مشرکین، فرصتی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک اسلامی با تأکید بر مسأله فلسطین ۳۳۳
- همگرایی و تعاملات اسلامی در عصر سلجوقی: تأثیرات بر تمدن اسلامی (با تأکید بر نقش علمای امامیه در حل منازعات فرقه‌ای) ۳۳۵
- بررسی خاستگاه‌های تحریک نزاع درون کشورهای اسلامی و راه‌های مقابله با آن ... ۳۳۷
- همکاری‌های اسلامی (مبتنی بر پیام حج ۱۴۴۴ قمری آیت الله العظمی خامنه‌ای دامه‌الرحمة) ۳۳۸
- عوامل مقوم همدلی بین مسلمانان در مواقع بلایا، آسیب‌ها و بحران‌ها ۳۳۹
- برانت از مشرکان و آیدای آنان در حج ابراهیمی (از دیدگاه امامین انقلاب) ۳۴۰
- ربیع الأول.. ربیع القيم والمواخاة الإسلامية (نحو إنسانية جديدة ومسئولية اجتماعية - إسلامية) ۳۴۲

Reviving the Spirit of Ummah: Unity and Solidarity in the Contemporary Islamic World 344

محور ششم: احترام متقابل بین مذاهب اسلامی، رعایت ادب اختلاف و

- پرهیز از مشاجره، حرمت شکنی و توهین ۳۴۷
- معناشناسی جهاد اسلامی در اندیشه سید قطب (با تأکید بر رساله «الجهاد فی سبیل الله».) ۳۴۹

- نهج البلاغه منشور احترام متقابل بین مذاهب اسلامی ۳۵۱
- تبیین تربیتی آموزه‌های اخوت و همزیستی در سیره نبوی بر اساس حیات طیبه ۳۵۳
- رعایت ادب اختلاف رکن انکار ناپذیر همسویی بین مذاهب اسلامی ۳۵۵
- رابطه نفس و جامعه: تأثیرات اجتماعی نفس در اندیشه مذاهب اسلامی ۳۵۶
- رهیافت‌های ترویج الگوی اخوت اسلامی و فضائل اخلاقی در همزیستی مسلمانان (الهام از مواجهه‌ی اسلام با برده‌داری) ۳۵۸
- بررسی مواضع علمای ائمه مذاهب اربعه اهل سنت نسبت به اختلافات فقهی ۳۶۰
- نقش سلبی و ایجابی مبنای احترام در تقریب حدافلی و حداکثری ۳۶۲
- نقش دین در جنگ و ایجاد صلح (مطالعه موردی: اسرائیل و فلسطین) ۳۶۴
- احترام به مسلمانان و غیرمسلمانان و منع توهین و اهانت به مقدسات دینی در فقه و اخلاق اسلامی (مبانی و آموزه‌ها، تبیین سازوکارهای عملی) ۳۶۶
- تقریب و مدارا در سنت و سیره پیشوایان معصوم علیهم‌السلام ۳۶۸
- راه‌های مقابله با درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای کشورهای اسلامی در عصر حاضر ۳۶۹
- آداب اختلاف رفتاری در احترام متقابل بین مذاهب اسلامی (با تأکید بر سیره پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت علیهم‌السلام و اصحاب و علمای اسلامی) ۳۷۱
- بررسی ابعاد وجودی پیامبر اکرم در تحکیم وحدت میان مسلمانان ۳۷۲
- عدم اهانت به مقدسات مذاهب از منظر امام خامنه‌ای مد ظله‌العالی ۳۷۳
- عالمیة الإسلام والتعايش في زمن الاختلاف ۳۷۴

Cultural Heritage and Unity: Preserving and Promoting Common
Values in the Islamic World 376

سخن دبیر علمی

سی و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی در شرایطی برگزار می‌گردد که جهان اسلام آکنده از غم و اندوه به خاطر جنایت‌های وحشیانه رژیم غاصب صهیونیستی است. ترورهای گسترده رهبران و فرماندهان مقاومت و قتل‌عام بی‌رحمانه مردم مظلوم و بی‌گناه فلسطین از یک‌سو و حمایت قاطع کشورهای غربی از جنایت‌های این رژیم، همکاری کشورها و امت اسلامی را برای تحقق ارزش‌ها و اهداف مشترک بیشتر از هر زمان دیگری ضروری می‌نماید.

بی‌تردید یکی از نقشه‌های استعمارگران در طول تاریخ در راه رسیدن به اهداف خود در کشورهای اسلامی، ایجاد تفرقه میان مسلمانان بوده و هست. آنها از دو طریق درصدد جلوگیری از وحدت ملت‌های اسلامی برآمده‌اند: یکی تقویت تعصبات نژادی و قومی - طایفه‌ای یا ملی‌گرایی، و دیگری تحریک تعصبات فرقه‌ای مانند شیعه و سنی. تجزیه امپراطوری بزرگ عثمانی به کشورهای کوچک، از طریق تحریک تعصبات مذهبی و نژادی و سپس استعمارِ قطعات جداشده از پیکره دولت یکپارچه اسلامی، نمونه‌ای آشکار و گواهی زنده از این واقعیت تلخ به شمار می‌آید. موضوع همگرایی میان امت اسلامی، یکی از مهمترین آرمان‌ها انقلاب اسلامی و از منویات امامین انقلاب است. وحدت بین مذاهب اسلامی، خمیرمایه و جوهره انسجام بخش به جبهه اسلام ناب و شکل‌گیری تمدن نوین اسلامی بوده و تنها نسخه شفابخش برای التیام دردهای پیکر زخم‌آلود امت اسلامی است. تمامی

مصلحان صادق و پیشگامان دلسوز امت اسلامی از دیرباز برای تحقق اتحاد امت اسلامی با بیان و بنان خود مجاهدت‌های فراوان در عرصه‌های مختلف انجام داده‌اند و حتی در این راه از بذل جان دریغ نکرده‌اند.

وحدت اسلامی به معنای یکسان‌سازی یا نادیده گرفتن تنوع فرهنگی و مذهبی نیست، بلکه هدف ایجاد همبستگی و همکاری در عین حفظ تنوع و احترام به تفاوت‌هاست. مسلمانان و کشورهای اسلامی می‌توانند با، به سوی یک "جهان اسلام" متحد و قدرتمند حرکت کنند. مقصود از وحدت و تقریب اسلامی، همبستگی مسلمانان و تمرکز بر مشترکات و تلاش برای حل مسالمت‌آمیز اختلافات و اتحاد پیروان مذاهب گوناگون با وجود اختلافات مذهبی در برابر دشمنان اسلام و بیگانگان است.

وحدت اسلامی به معنای یکی شدن مذاهب نیست؛ چرا که این نوع وحدت، نشدنی است و هرگز داعیان وحدت چنین منظوری از وحدت نداشتند؛ وحدت به معنی شیعه شدن سنی یا سنی شدن شیعه نیست؛ بلکه منظور، کنار گذاشتن مسائل اختلافی و تکیه بر مشترکات و مبنا قراردادن آنها در تعامل با یک‌دیگر و مسائل مربوط به جهان اسلام و صحنه بین‌المللی است، به گونه‌ای که مسلمانان فارغ از اختلافات و با پرهیز از تفرقه در مسائل جهان اسلام، هم‌سو و هم‌جهت حرکت کنند. به تعبیر دیگر، اختلافات نباید مانع از اخوت اسلامی و وحدت صفوف مسلمانان در برابر دشمنان شود.

از این رو، معنای اتحاد شیعه و سنی، دست برداشتن و کوتاه آمدن از اصول و اعتقادات خویش نیست، بلکه با تکیه بر مشترکات زیادی که در بین مذاهب اسلامی است، لازم است راهبرد جدیدی تعریف شود تا با همکاری و همیاری و هم‌افزایی در جهان اسلام از حقوق و منافع مسلمانان صیانت و اسلام عزیز حفظ و تعالی یابد.

مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی برای تبیین و تحکیم مبانی وحدت

اسلامی، همزمان با سی و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی، اقدام به فراخوان مقاله با موضوع «همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک با تأکید بر مسئله فلسطین» در محورهای ذیل کرد:

محور اول: مقاومت مردم مظلوم فلسطین وحدت‌بخش امت اسلامی

محور دوم: جنگ و صلح عادلانه؛

محور سوم: اخوت اسلامی و مقابله با تروریسم؛

محور چهارم: آزاداندیشی دینی، پذیرش اجتهاد مذهبی و مقابله با تکفیر و

افراطی‌گری؛

محور پنجم: همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و منازعات؛

محور ششم: احترام متقابل بین مذاهب اسلامی، رعایت ادب اختلاف و پرهیز

از مشاجره، حرمت شکنی و توهین؛

به لطف خداوند منان این فراخوان مورد توجه اندیشمندان و فرهیختگان حوزوی و

دانشگاهی ایران و دیگر کشورها قرار گرفت و ۳۲۰ مقاله به دبیرخانه علمی کنفرانس

ارسال شد که از مجموع مقالات این ۲۷۷ مقاله به زبان فارسی، ۲۸ مقاله به زبان

عربی، ۱۲ مقاله به زبان انگلیس و ۳ مقاله به زبان‌های دیگر می‌باشد. ۲۷۵ مقاله از

ایران و ۴۵ مقاله از ۱۸ کشور دیگر ارسال شده است. چکیده ۱۹۳ مقاله بعد از ارزیابی

و داوری تأیید و در این مجموعه منتشر می‌شود. امید است این حرکت گامی در راستای

تحکیم مبانی وحدت اسلامی و موجب تقریب مذاهب اسلامی باشد

اکبر راشدی‌نیا

دبیر علمی سی و هفتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی

شهریور ۱۴۰۳

محور اول:

مقاومت مردم مظلوم فلسطین وحدت بخش امت اسلامی

نقش و ظرفیت‌های سازمان همکاری اسلامی در حل بحران فلسطین

غیاث الدین (سیامک) قیاسی سررکی^۱

عنایت پیروزی^۲

سازمان همکاری اسلامی سازمانی منطقه ای است که رویدادهای بعد از شکست ۱۹۶۷ میلادی اعراب از اسرائیل و نیز هم زمان با آتش سوزی در مسجدالاقصی (در ۲۱ اوت ۱۹۶۹)، زمینه را برای عملی ساختن طرح برپایی این سازمان فراهم ساخت. این سازمان با وجود فراز و نشیب‌های فراوان توانسته خود را به صورت یک نهاد بین‌المللی معتبر تثبیت کند. چنانکه از طرف سازمان ملل متحد نیز به رسمیت شناخته شده و پنجاه و هفت کشور اسلامی عضو این سازمان است. این نهاد دارای ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های قابل توجهی در راستای احقاق و تثبیت حقوق فلسطینی‌ها در برابر اشغالگران اسرائیلی است. براین اساس بازخوانی و بررسی نقش و ظرفیت‌های سازمان همکاری اسلامی در حل بحران فلسطین مساله‌ای بایسته و ضروری است. این مقاله در صدد است جایگاه حقوقی سازمان همکاری اسلامی به عنوان یکی از ظرفیت‌های موجود زمینه ساز حل بحران فلسطین را مطمح نظر قرار دهد. به نظر می‌رسد که این سازمان دارای ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های قابل توجهی در راستای حقوق فلسطینی‌ها است. هرچند با وجود این

۱. سیامک قیاسی سررکی. استادیار گروه حقوق. جامعه المصطفی. قم. ایران.

۲. عنایت پیروزی. دانش پژوه مقطع دکتری، رشته مدرسی اخلاق اسلامی.

ظرفیت ها، سازمان نتوانسته نقش مهمی در این راستا ایفا کند. روش تحقیق در این پژوهش، تحلیلی — توصیفی مبتنی بر اطلاعات کتابخانه‌ای است.

واژگان کلیدی: سازمان همکاری اسلامی؛ کشورهای اسلامی؛ فلسطین، قدس، اسرائیل.

عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی در پرتو ارزش های حقوقی مشترک مسلمانان

سید محسن قائمی خرق^۱

بعضی از کشورهای غرب آسیا و شمال آفریقا، در سال های اخیر از رهگذر انعقاد توافق با رژیم صهیونیستی، به صورت علنی، درصدد برقراری روابط عادی با این رژیم برآمده اند. سطور آینده به بررسی عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی از منظر ارزش های حقوقی مشترک مسلمانان از منظر روش توصیفی - تحلیلی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه ای پرداخته است. نوشتار حاضر، در این عرصه، گزاره های حقوقی مشترک بسیاری می تواند در منع عادی سازی روابط و حتی بر توسعه رفتارهای مخالف آمیز با اشغال فلسطین دلالت نماید؛ از آن جمله است: «تناقض انگاری مقاصد شریعت با عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی» و به عبارتی نادرستی «مقاصد شریعت استعماری»، «اصل منع مداخله در سلب حق تعیین سرنوشت از ملت فلسطین»، گزاره حقوقی «انما المؤمنون لآخوة»، «اصل کرامت انسانی»، «امر به معروف و نهی از منکر»، «وجوب دفاع از بیضه الاسلام»، «اصل حقوقی فطرت»، «وجوب جهاد در برابر ظلم و رفع سیل کفار بر مسلمین». از رهگذر تحلیل این گزاره های حقوقی مشترک میان کشورهای اسلامی مختلف (و مذاهب گوناگون)، می توان نخست به مبانی حقوقی مشترک در خصوص منع

۱. استاد سطوح عالی حوزه علمیه قم و دکترای حقوق عمومی دانشگاه علامه طباطبائی تهران

عادی‌سازی روابط با رژیم صهیونیستی دست یافت و ثانیاً بنایی قانونی مبتنی بر این مبانی رکن دست یافت؛ همچنانکه این بنای از پیش موجود را در سطوح گوناگون در کشورهایی مانند جمهوری اسلامی ایران، عراق و تونس می‌توان یافت. بدیهی است که با طرح این مبانی، اقدام به عادی‌سازی روابط، نه امری مقبولِ بنیان‌های حقوقی اسلامی فهم می‌شود؛ بلکه اقدامی سیاسی و فعلی در جهت نقض ارزش‌های حقوقی مشترک تحلیل خواهد شد.

واژگان کلیدی: عادی‌سازی، رژیم صهیونیستی، ارزش حقوقی، اسلام.

مقاومت فلسطین و وحدت امت اسلامی

محمد الله حلیم اف^۱

این مقاله به بررسی نقش مقاومت مردم فلسطین در تقویت وحدت امت اسلامی می‌پردازد. هدف از این پژوهش تحلیل تأثیرات مقاومت فلسطینیان بر همبستگی و اتحاد مسلمانان در سراسر جهان است. روش تحقیق شامل بررسی‌های تحلیلی و توصیفی با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اسناد تاریخی است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که مقاومت فلسطینیان، فراتر از مرزهای جغرافیایی و مذهبی، توانسته است مسلمانان را در برابر دشمنان مشترک به یک نیروی متحد تبدیل کند. این پژوهش ابتدا به بررسی تاریخی و اجتماعی مقاومت فلسطین می‌پردازد و تأثیرات آن را بر بیداری اسلامی و هویت دینی و ملی مسلمانان تحلیل می‌کند. مقاومت فلسطینیان، به عنوان نمادی از عدالت‌طلبی و مبارزه با ظلم، ارزش‌های مشترک اسلامی مانند عدالت، مقاومت در برابر ظلم، و حمایت از مظلومین را تقویت کرده است. این ارزش‌ها به عنوان عوامل وحدت‌بخش، موجب ایجاد احساس مسئولیت مشترک میان مسلمانان شده‌اند. تحقیق نشان می‌دهد که مقاومت فلسطینیان علاوه بر تقویت بیداری اسلامی، به ایجاد همبستگی بیشتر میان مسلمانان کمک کرده است. این مقاومت به عنوان الگویی برای جوامع مسلمان در

۱. دکترای تفسیر تطبیقی، مدرسه عالی امام خمینی علیه السلام، استادیار گروه علوم قرآن و حدیث و مدرس دروس معارف اسلامی.

سراسر جهان، الهام‌بخش حرکت‌های اجتماعی و سیاسی مشابهی شده است که به تقویت وحدت و همبستگی امت اسلامی انجامیده است. در نهایت، این پژوهش نشان می‌دهد که مقاومت مردم فلسطین نقش کلیدی در تقویت وحدت و همبستگی امت اسلامی دارد. بررسی مقاومت فلسطینیان در کنار تحلیل نقش آن در ایجاد همبستگی میان مسلمانان می‌تواند به فهم بهتر تأثیرات این مقاومت بر وحدت اسلامی و همچنین به عنوان الگویی برای سایر جوامع مسلمان کمک کند.

واژگان کلیدی: مقاومت فلسطین، وحدت اسلامی، امت اسلامی، مبارزه با ظلم، همبستگی مسلمانان.

تأثیر مقاومت فلسطین بر همبستگی اسلامی

محمد صادق رحیمی^۱

این مقاله تأثیر مقاومت مردم فلسطین بر همبستگی و اتحاد میان مسلمانان را تحلیل می‌کند. هدف اصلی پژوهش شناسایی عواملی است که مقاومت فلسطینیان را به نماد وحدت اسلامی تبدیل کرده است. روش تحقیق به صورت تحلیلی - توصیفی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای و اسناد تاریخی انجام شده است. یافته‌ها نشان می‌دهند که مقاومت مردم فلسطین، فراتر از مرزهای جغرافیایی و مذهبی، تأثیرات عمیقی بر وحدت و همبستگی مسلمانان داشته است. این مقاومت نه تنها نمادی از ایستادگی در برابر ظلم و نابرابری، بلکه عاملی برای تقویت هویت و ارزش‌های مشترک اسلامی نظیر عدالت‌طلبی و حمایت از مظلومین بوده است. مبارزات فلسطینیان احساس مسئولیت مشترک میان مسلمانان را تقویت کرده و موجب بیداری اسلامی شده‌اند. پژوهش همچنین چالش‌ها و فرصت‌های مرتبط با این همبستگی را بررسی می‌کند. نتایج نشان می‌دهد که مقاومت فلسطینیان توانسته‌اند مسلمانان را در مواجهه با چالش‌های مشترک به هم نزدیک‌تر کرده و یک نیروی متحد و همبسته ایجاد نمایند. این همبستگی و اتحاد، علاوه بر مقابله با دشمنان خارجی، در تقویت وحدت اسلامی نیز مؤثر است. این پژوهش با ارائه تحلیل‌های دقیق و جامع، به تقویت دانش و فهم ما از نقش مقاومت فلسطین در

۱. دکترای علوم و فنون قرائت مدرسه عالی امام خمینی (ره)، استادیار گروه علوم و فنون قرائت

همبستگی اسلامی کمک کرده و الگویی مؤثر برای جوامع مسلمان در مواجهه با چالش‌ها و تهدیدات مختلف ارائه می‌دهد.

واژگان کلیدی: مقاومت فلسطین، همبستگی اسلامی، مبارزه با ظلم، اتحاد مسلمانان.

هم افزایی کشورهای اسلامی در تضمین حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌ها و مقابله با تروریسم دولتی اسرائیل

علیرضا جمشیدی^۱

حمیدرضا حیدرپور^۲

ژیلا مهرآرا^۳

شناسایی رسمی حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌ها از سوی همه کشورهای اسلامی که مبتنی بر کنار نهادن مصلحت اندیشی‌ها و ملاحظات بلاوجه از سوی این کشورها و اعلام رسمی لزوم تضمین این حق برای مردم فلسطین از سوی این کشورها جلوه آشکاری از هم افزایی کشورهای اسلامی در راستای تضمین حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌هاست. به نظر می‌رسد این هم افزایی، از یک سو، مانع مهمی فراروی تروریسم دولتی اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی و از سوی دیگر، مصداق بارز وحدت میان کشورهای اسلامی در زمانه فعلی است. با عنایت به اهمیت این مقولات، در نوشتار آتی، تلاش خواهد شد جنبه‌ها و ابعاد مختلف موضوع مورد اشاره، مطالعه گردد. بر این اساس، هدف، بررسی و تحلیل آثار هم افزایی کشورهای اسلامی در اعلام و تضمین حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌ها در راستای مقابله با تروریسم دولتی اسرائیل و سوال اصلی مورد کنکاش، این است که این هم افزایی، چه کارکردی

۱. عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی

۲. دانشجوی دوره دکتری حقوق جزا و جرم‌شناسی و مدرس دانشگاه. hrh_1364@yahoo.com

۳. فارغ التحصیل کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی و مدرس دانشگاه

در مقابله با تروریسم دولتی اسرائیل علیه فلسطینی‌ها و نیز چه نقشی در جهت ارتقا و تقویت وحدت میان کشورهای اسلامی دارد؟ فرضیه نوشتار حاضر این است که هم افزایی کشورهای اسلامی در اعلام و تضمین حق تعیین سرنوشت فلسطینی‌ها، دو کارکرد مهم دارد: اول اینکه می‌تواند مانع مهمی برای مقابله با تروریسم دولتی اسرائیل در سرزمین‌های اشغالی علیه مردم فلسطین باشد و دوم آنکه می‌تواند تقویت‌کننده و افزایش‌دهنده مولفه‌های وحدت اسلامی باشد.

واژگان کلیدی: حق تعیین سرنوشت، مردم فلسطین، هم‌افزایی، تروریسم دولتی اسرائیل، کشورهای اسلامی، وحدت اسلامی.

بررسی ضرورت وحدت میان مذاهب اسلامی در مقابله با دشمن صهیونیستی

عباس مقدادی داودی^۱

مهدی مقدادی داود^۲

یکی از عوامل مجد و عظمت اسلام و شکوفایی تمدن بزرگ اسلامی، وحدت، همبستگی و انسجام همه مذاهب اسلامی در سایه عمل به قرآن و بازگشت به سنت رسول الله است. مسلمانان با اتحاد و یکپارچگی می‌توانند در برابر قدرت‌های استکباری بایستند و آنها را مغلوب نمایند. مسئله مقاله حاضر بررسی ضرورت وحدت میان مذاهب اسلامی در مقابله با دشمن صهیونیستی می‌باشد. این پژوهش با استفاده از روش توصیفی تحلیلی و با رویکرد فقه الحدیث در کلام نقلی و همچنین با استمداد از دلیل عقلی به بررسی این مسئله پرداخته است. بر اساس آیات و روایات فراوانی که در اینباره وجود دارد به دست می‌آید که هم‌گرایی و وحدت با پیدایش انسان و روحیه اجتماعی او عجین است و با تشخیص عقل ضرورت می‌یابد؛ لذا به حکم عقل برای زندگی بهتر، وحدت و زندگی هماهنگ با دیگران، دائماً در اندیشه بشر بوده و هست که زندگی قبیله‌ای بشر در قدیم و رضایت عمومی از یک حاکمیت را، می‌توان نوعی اتحاد به حساب آورد. در

آیات قرآن و روایات نیز بر ضرورت وحدت مسلمانان تأکید شده است و در سایه اتحاد وحدت نیرومند امت اسلامی، و با جمعیت فشرده در صدر اسلام توانستند در برابر آن همه دشمنان فراوان، ایستادگی به خرج دهند و بر آنان فائق آیند و الان نیز به همین ترتیب در مقابل رژیم صهیونیستی بایستند. از منظر قرآن اختلاف، به اندازه ای منفور است که خداوند آن را در ردیف عذاب‌های آسمانی قرار داده و در عصر معاصر جامعه اسلامی با تمسک به وحدت به سمت تمدن اسلامی سوق پیدا کرده و منظومه فکری اسلامی شکل می‌گیرد.

واژگان کلیدی: ضرورت وحدت، همبستگی، رژیم صهیونیستی، تمدن اسلامی.

قضیه فلسطین از دیدگاه «شیخ احمد خلیلی»

ایوب شافعی پور^۱

قضیه فلسطین در سال‌های اخیر با توجه به حملات گسترده و ددمنشانه رژیم صهیونیستی به آن مکان مقدس بیش‌ازپیش حائز اهمیت و توجه است. در این بین علمای اسلام با توجه به مقبولیتی که نزد مردم داشته، نقش به سزایی در بیداری دولت‌مردان و آگاه‌سازی مردم جامعه در قبال این قضیه دارند. یکی از این عالمان، «شیخ احمد الخلیلی» عالم اباضی و مفتی اعظم کشور عمان است که مواضع آشکار و قاطعی را در قبال قضیه فلسطین دارد. پژوهش حاضر به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع کتابخانه‌ای قضیه فلسطین را در جنبه‌های مختلف آن از دیدگاه این عالم کشور عمان بحث کرده و به این رسیده است که شیخ خلیلی تاریخ یهود را تاریخی سیاه معرفی کرده و معتقد است که نژاد یهود با عشق به ثروت و استثمار آمیخته است. ایشان همواره بر جایگاه والای مسجد الأقصی و نقش مسلمانان در دفاع از آن تأکید کرده و محافظت از آن را بر مسلمانان امری واجب می‌داند. شیخ خلیلی نزاع مسلمانان با یکدیگر و عدم توجه به دشمن مشترک را عامل فراموشی قضیه فلسطین می‌داند و از مواضع برخی کشورهای اسلامی و عربی در قبال حمله وحشیانه به فلسطین و سکوت آنان سخت انتقاد می‌کند و مقاومت و طوفان الأقصی را می‌ستاید و خواهان تحریم گسترده اقتصادی این رژیم اشغالگر

است. وی مقاومت مسلحانه را تنها راه آزادسازی فلسطین می‌داند و همه آزادگان جهان را به تحریم شرکت‌های حامی این رژیم دعوت کرده و از همگان می‌خواهد که از این مقاومت حمایت کنند و آن را نوعی جهاد فی سبیل الله می‌داند.

واژگان کلیدی: فلسطین، قدس، مسجد الاقصی، طوفان الاقصی، شیخ خلیلی، اباضیه، عمان.

بایسته‌های دیپلماسی مقاومت در اندیشه قرآنی مقام معظم رهبری

محمدعلی صادق زاده^۱

یکی از محورهای مهم در اندیشه رهبر معظم انقلاب، تبیین خاستگاه مقاومت اسلامی، مبانی، اهداف و راهبردهای آن بر اساس قرآن کریم به عنوان یک منبع اصلی و دلیل اجتهادی محکم و متقن است. شناسایی و کاربرست عملی الگوی قرآنی مقاومت در عرصه منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای، نقش مؤثری در تحقق دیپلماسی مقاومت و زبان سیاسی مقاومت اسلامی در میان امت اسلامی ایفا مینماید. نوشتار پیش رو با طرح سوال بایسته‌های دیپلماسی مقاومت در اندیشه قرآنی مقام معظم رهبری کدام است؟ و با استفاده از روش تحلیل مضمون و استخراج مضامین پایه، سازمان دهنده و فراگیر و مشخص نمودن شبکه مضامین، گفتمان مقاومت اسلامی به عنوان یکی از اصلی‌ترین اهداف فراملی جمهوری اسلامی ایران در اندیشه قرآنی مقام معظم رهبری را بررسی کرده است. بر این اساس، هدف اصلی این تحقیق دستیابی به بایسته‌های قرآنی الگوی مقاومت فعال در جهت تحقق بخشیدن به دیپلماسی مقاومت و اهداف متعالیه انقلاب اسلامی در میان امت اسلامی است. با توجه به مضامین فراگیر مستخرج از مضامین سازمان دهنده و پایه؛ مجاهدت در اقامه حق و باطل ستیزی، تقویت ایمان و باور به هدف، هوشمندسازی قدرت

۱. دکتری رشته مطالعات انقلاب اسلامی، دانشگاه معارف اسلامی، قم.

مقاومت، همبستگی و اتحاد آفرینی، مرزبندی با دشمن و سازش ناپذیری، تثبیت الگوی بازدارندگی مؤثر، اقتدار و عزّت طلبی مسلمین به عنوان الزامات و بایسته‌های قرآنی دیپلماسی مقاومت مشخص گردید. تبیین ارتباط میان مضامین فراگیر و دیپلماسی مقاومت با پشتوانه قدرت امت اسلامی در ابعاد نظری و عملی، میتواند در تأمین منافع ملی جمهوری اسلامی ایران و مصالح اسلامی جهان اسلام به عنوان نقشه راه کنشگری محور مقاومت در برابر قدرت‌های مداخله گر خارجی باشد.

واژگان کلیدی: دیپلماسی مقاومت، اندیشه قرآنی، مقام معظم رهبری، امت اسلامی، تحلیل مضمون.

پیامدهای سیاسی و امنیتی عملیات طوفان الاقصی در منطقه غرب آسیا

محمد امین نقشبند^۱

حسین زمانی میقان^۲

از مهم‌ترین چالش‌های سیاسی و امنیتی در منطقه غرب آسیا، مسئله فلسطین است. مبارزه فلسطینی‌ها با اسرائیل همواره با فراز و نشیب‌ها و تحمل خسارات متعدد همراه بوده است. اما پس از خروج اسرائیل از غزه در سال ۲۰۰۵، این منطقه به یک زندان روباز با محدودیت‌ها و فشارهای شدید بر مردم تبدیل شده است. در این زمینه، عملیات طوفان الاقصی که توسط گروه مبارز حماس در سال ۲۰۲۳ انجام گردید، موجب غافلگیری اسرائیل و شکست آن شد. این عملیات واکنش شدید نظامی اسرائیل و حمله گسترده به غزه را در پی داشت. با این حال، تبعات عملیات طوفان الاقصی چنان گسترده بود که به نظر بسیاری از تحلیل‌گران، منجر به تحولی در نگرش‌ها و سیاست‌های منطقه غرب آسیا شده است. از این‌رو این مقاله که به روش توصیفی تحلیلی و با استفاده از اسناد کتابخانه‌ای گردآوری شده است، تلاش دارد تا ضمن بررسی تبعات سیاسی و امنیتی این رخداد به این پرسش بپردازد که پیامدهای سیاسی و امنیتی وقوع عملیات طوفان الاقصی در غرب آسیا

۱. دانشجوی ارشد علوم سیاسی، مطالعات منطقه‌ای، دانشگاه شهید بهشتی، تهران، ایران

Nagshbandamin@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد اقتصاد اسلامی، دانشگاه مفید، قم، ایران. Hzamani69@gmail.com

چه بوده است؟ یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که با وقوع عملیات طوفان الاقصی، برخی کشورهای منطقه‌ای، حمایت‌های خود از مقاومت فلسطینی را افزایش دهند که به تقویت ائتلاف‌های جدید در منطقه منجر شد. عملیات طوفان الاقصی از نظر سیاسی منجر به ایجاد شکاف در روند عادی‌سازی روابط کشورهای عربی با اسرائیل شده و همچنین باعث واکنش‌های مردمی نسبت به این روابط گردیده است. از سوی دیگر، از پیامدهای امنیتی این عملیات می‌توان به خدشه‌دار شدن ایده شکست ناپذیری اسرائیل اشاره کرد که این امر موجب تقویت حمایت از گروه مبارز حماس نیز شده است.

واژگان کلیدی: طوفان الاقصی، حماس، غزه، اسرائیل، غرب آسیا.

عوامل مؤثر در ادراک‌های تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان

احسان جعفری فرا^۱

رابطه ایران و عربستان در طول تاریخ روند پرفراز و فرودی از همکاری و رقابت‌های مسالمت‌آمیز تا خصومت و قطع رابطه به همراه داشته است. عوامل سیاسی، ژئوپلیتیکی، ایدئولوژیکی و دیدگاه‌های متفاوت نسبت به مسائل منطقه‌ای از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در روابط دو کشور بوده است و بازتاب این تعارض بر رویکرد سایر کشورها، سیاست‌ها و تحولات منطقه‌ای نیز متجلی شده است. با قطع روابط دو کشور از ۲۰۱۶ بر رقابت و تعارض دو کشور افزوده شد ولی در نهایت در یک‌روند رو به کاهش تنش‌زدایی با میانجیگری چین در سال ۲۰۲۳ رویکرد تنش‌زدایی در دستور کار قرار گرفت. از همین رو بررسی روند تنش‌زدایی روابط دو کشور موجب شد تا این پژوهش که به روش توصیفی تحلیلی و با اسناد کتابخانه‌ای گردآوری شده است، دنبال پاسخ به این پرسش برآید که عوامل مؤثر در تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان چه بوده است؟ یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان متأثر از تغییر ادراک دو بازیگر از یک‌سو تحت تأثیر تغییر ادراک در نظم منطقه‌ای بوده است که به ناکارآمدی سیستم تقابل دو کشور در منطقه، افول سیاست‌های آمریکا و تقویت نقش چین در منطقه اشاره دارد؛

۱. دکتری روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

از سوی دیگر تغییر ادراک نسبت به محیط استراتژیک رخ داده است که معادله امنیت دو کشور با حاصل جمع جبری صفر را به سمت بازی برد- برد پیش برده است و درنهایت بازتعریف منافع ملی برای در اولویت قرار دادن توسعه داخلی و عبور از سیاست‌های نظامی‌گری منطقه‌ای بر روند تنش‌زدایی دو کشور تأثیرگذار بوده است. **واژگان کلیدی:** تنش‌زدایی، امنیت، غرب آسیا، ایران، عربستان، سازه‌انگاری.

عنوان: استراتژی‌های جامع مقابله با صهیونیسم جهانی و مسیرهای تأسیس دولت مستقل فلسطین

صهیونیسم، به عنوان حرکتی سیاسی که اهداف گسترش طلبانه را در پی داشته، تأثیر زیادی بر منطقه خاورمیانه و جامعه بین‌المللی گذاشته است. این جنبش ملی‌گرای در ظاهر یهوده در اواخر قرن نوزدهم شکل گرفت در پی آن بود که دولتی یهودی در فلسطین تأسیس کند. این جنبش با بهره‌گیری از شرایط سیاسی و تاریخی موجود، منجر به تأسیس دولت اسرائیل در سال ۱۹۴۸ شد که این واقعه موجب تنش‌ها و منازعات مستمر میان فلسطینیان و اسرائیلی‌ها شد. پژوهش حاضر، با توجه به اهمیت مقابله با صهیونیسم جهانی و تأسیس یک دولت مستقل در فلسطین، با به‌کارگیری دیدگاه‌های نو واقع‌بینی به تحلیل و ارائه راهکارهای جامع برای مقابله با صهیونیسم جهانی و بررسی مسیرهای عملی برای تأسیس دولت مستقل فلسطین که هدف این پژوهش است، پردازد. این پژوهش به دنبال پاسخ به این پرسش است که چه استراتژی‌هایی برای مقابله مؤثر با صهیونیسم جهانی وجود داشته و چگونه می‌توان مسیرهای عملی برای تأسیس دولت مستقل فلسطین را عملیاتی کرد؟ فرضیه پژوهش این است که استفاده از استراتژی‌های هماهنگ، شامل دیپلماسی فعال، تحریم‌ها، فعالیت‌های فرهنگی و رسانه‌ای و ایجاد اتحادهای بین‌المللی، می‌تواند به طور مؤثری به مقابله با صهیونیسم جهانی کمک کرده و مسیر تأسیس دولت مستقل فلسطین را تسهیل کند. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که

مقابله مؤثر با صهیونیسم جهانی و تأسیس دولت مستقل فلسطین، نیازمند یک رویکرد جامع و هماهنگ از سوی کشورهای اسلامی و مسلمانان جهان است. روش انجام پژوهش حاضر، توصیفی - تحلیلی و روش گردآوری داده‌ها از روش کتابخانه‌ای و سایت‌ها استفاده شده است.

واژگان کلیدی: صهیونیسم جهانی، تأسیس دولت فلسطین، حقوق فلسطینیان، اتحادهای منطقه‌ای.

بررسی عوامل مؤثر بر گسترش فرهنگ مقاومت و بیداری انسانی در عصر پس از "طوفان الاقصی و ارائه راهکار

فاطمه عربیان^۱

این پژوهش تأثیرات "طوفان الاقصی" بر گسترش فرهنگ مقاومت و بیداری انسانی در خاورمیانه را بررسی می‌کند. سؤال اصلی: چگونه این رویداد بر شاخص‌های فرهنگ مقاومت تأثیر گذاشته است؟ با استفاده از رویکرد آمیخته، ۳۰ مصاحبه عمیق و ۳۸۴ پرسشنامه تحلیل شد. نتایج نشان داد پس از رویداد، افزایش معناداری در شاخص‌های هویت جمعی ($M = 4.2, SD = 0.8$) و آگاهی سیاسی ($M = 4.5, SD = 0.7$) رخ داده است. ($p < .001$) تحلیل کیفی، تقویت همبستگی و گرایش به مقاومت مدنی را آشکار کرد. راهکارهای پیشنهادی شامل تقویت نهادهای مدنی و حمایت از تولیدات فرهنگی است. محدودیت اصلی، ماهیت مقطعی مطالعه بود. این یافته‌ها می‌تواند در سیاست‌گذاری‌های مرتبط با فرهنگ مقاومت کاربرد داشته باشد.

واژگان کلیدی: طوفان الاقصی، فرهنگ مقاومت، بیداری انسانی، خاورمیانه.

تحلیل تطبیقی استراتژی‌های مقابله با صهیونیسم در جنبش‌های آزادی‌بخش معاصر

پریسا ورمقانی^۱

این پژوهش به تحلیل تطبیقی استراتژی‌های مقابله با صهیونیسم در جنبش‌های آزادی‌بخش معاصر می‌پردازد و درس‌هایی برای جهان اسلام استخراج می‌کند. با استفاده از روش کیفی - تطبیقی و بهره‌گیری از مطالعات اسنادی، مصاحبه با خبرگان و تحلیل محتوای رسانه‌ای، استراتژی‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. یافته‌ها نشان می‌دهد که اثربخشی این استراتژی‌ها به شدت وابسته به شرایط محلی، منطقه‌ای و بین‌المللی است. دیپلماسی فعال و ائتلاف‌سازی بین‌المللی در حوزه سیاسی، تقویت هویت ملی و اسلامی در زمینه فرهنگی، تحریم‌های اقتصادی و حمایت از اقتصاد مقاومتی در بعد اقتصادی، و تقویت توان دفاعی و بازدارندگی استراتژیک در حوزه نظامی از جمله استراتژی‌های مورد بررسی بوده‌اند. این پژوهش پیشنهاد می‌کند که ترکیبی منعطف از استراتژی‌های مختلف، متناسب با شرایط متغیر، می‌تواند اثربخشی بیشتری در مقابله با صهیونیسم داشته باشد.

واژگان کلیدی: صهیونیسم، جنبش‌های آزادی‌بخش، استراتژی‌های مقابله، جهان اسلام، تحلیل تطبیقی، مطالعات خاورمیانه.

اخلاق حکمرانی سپهبد شهید حاج قاسم سلیمانی در محور مقاومت با تاکید بر آیات سوره حجرات

مهدی نمکین^۱

سال‌های قبل از انقلاب اسلامی در ایران پیمان‌های نظامی مختلفی در جهان وجود داشت. یمن مقاومت یا به بیان دیگر محور مقاومت عمری بابرکت پیدا کرده است و عملکرد و پیامدهای آن باعث استقلال و آزادی ملت‌ها شده است. یرغم پیمان‌های دیگر که استعمار و استثمار ملت‌ها را سرلوحه کار خود قرار دادند. نقش بی بدیل و مهم حاج قاسم سلیمانی فرمانده میدانی محور مقاومت در این موفقیت بزرگ غیر قابل انکار است و بی شک اخلاق حکمرانی اسلامی وحدت‌آمیز ایشان موجب این همه موفقیت و شان و منزلت هم برای خویش و هم برای محور مقاومت و جهان اسلام شده است. نویسندگان این اثر علمی-ترویجی به شیوه تحلیلی توصیفی و با استفاده از ابزار کتابخانه برآند ابعاد شخصیتی و هویتی سردار رشید اسلام شهید حاج قاسم سلیمانی را با تاکید بر سوره حجرات تبیین نمایند.

واژگان کلیدی: وحدت، مقاومت اسلامی، حاج قاسم سلیمان، قرآن کریم، سوره حجرات.

چیستی شناسی فاکتورهای «شیوع اخوت و مسئولیت اجتماعی امت اسلامی» (قرآن کریم و نظام فکری امام خمینی علیه السلام، مبنای اتخاذ مواضع مشترک جهانی در مساله فلسطین)

حسن کریم پورفارسی^۱

آن چه که در طول گذشت زمان مورد توجه اندیشمندان و روشنفکران اسلامی از جمله: سید جمال الدین اسدآبادی، امام موسی صدر، محمد عبده، حضرت امام خمینی رحمت الله علیهم اجمعین و غیره بوده است و بابت آن مرارت‌ها و غربت‌ها را به جان خریدن، بیدار کردن و هوشیار نمودن امت اسلامی و امت مستضعف مخصوصاً در منطقه‌ی غرب آسیا از مصر گرفته تا عراق و ترکیه و ایران و... غیره بوده است تا بار دیگر «تمدن اسلامی دوران متبلور و درخشان پیامبر گران سنگ اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله» را پایه ریزی و مرمت نمایند. در این میان استعمار جهانی هم دست روی دست نگذاشت و با ترفندهای تاکید بر اختلافات بین امت اسلامی، دور بودن کشورهای اسلامی از هم و نبود نشست‌ها و گردهمایی مشترک و توجه دادن کشورهای اسلامی به غرب و امریکا آن‌ها را به خواب تاریخی سوق دادند. در پژوهش و جستار پیش رو، با روش «اسنادی - کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی و نیز روش اکتشافی» به این سوال اصلی است که؛ «فاکتورهای قرآنی و فکری حضرت امام خمینی ره در موضوع شیوع اخوت و مسئولیت اجتماعی امت اسلامی در مسائل

جهانی و مخصوصاً مساله فلسطین کدام است؟» پاسخ داده ایم. نیز اهداف اصلی و فرعی دیگر؛ از جمله، «آیا می‌توان امیدوار بود بار دیگر امت اسلامی حول مساله فلسطین دور هم گرد آیند و منشا تحول در منطقه باشند؟ و آیا باکنار هم قرار گرفتن امت اسلامی؛ این باور را که "با هر سطل آب، رژیم غاصب صهیونیستی را باید از صفحه تاریخ پاک نمود! را می‌توان احیاء کرد؟

واژگان کلیدی: همدستی و همدلی، حرکت جمعی امت‌ها، اختلاف زدایی، معاشرت امت‌ها، اندیشمندان و عالمان دین.

طوفان الاقصی و چگونگی گسترش فرهنگ مقاومت در جهان (از دیدگاه مقام معظم رهبری)

سید اصغر جعفری^۱

جبهه مقاومت، به عنوان یک فرهنگ خاص، محصول انقلاب اسلامی است که توسط عوامل و کارگزاران معاصر این جبهه در جامعه انقلابی ایران گسترش پیدا کرد. فرهنگ مقاومت، فرهنگ رویارویی با ستمگری‌ها و تجاوزگری‌ها و فرهنگ مقابله با نظام سلطه و استکبار جهانی است. ز آنجایی که فرهنگ مقاومت، راهبردی موثر در هوشیاری، آمادگی و بسیج عمومی علیه نظام سلطه محسوب می‌شود؛ ضرورت دارد در عرصه جهانی گفتمان‌سازی و عملیاتی شود. پژوهش حاضر به شیوه توصیفی - تحلیلی و با هدف تبیین چگونگی گسترش فرهنگ مقاومت در جهان پس از طوفان الاقصی از دیدگاه رهبر معظم انقلاب اسلامی به این پرسش اصلی پاسخ خواهد داد که با استفاده از چه روش‌هایی می‌توان فرهنگ مقاومت را در جهان گسترش داد؟ نتیجه کلی دلالت بر آن دارد که با بکارگیری روش‌هایی چون گفتمان‌سازی تفکر مقاومت، پشتیبانی از مبارزان و هسته‌های مقاومت، دعوت از ملت‌ها برای مقاومت، توسعه هسته‌های مقاومت، اهتمام به اعتصام جمعی، الگوسازی از گروه‌ها و چهره‌های مقاومت و معرفی سران سازش‌کار و سرنوشت آنها می‌توان تفکر مقاومت را برای مقابله با نظام سلطه بسط و گسترش داد. **واژگان کلیدی:** مقاومت، فرهنگ، گفتمان‌سازی، گروه‌های مقاومت، نظام سلطه.

نقش مقاومت مردم فلسطین در تقویت وحدت امت اسلامی

محمد فاضل صاعد^۱

مسئله وحدت امت اسلامی، به عنوان یکی از حیاتی‌ترین مسائل جهان اسلام، همواره مورد توجه علما، اندیشمندان و سیاستمداران مسلمان بوده است. در این میان، مقاومت مردم فلسطین به عنوان نماد ایستادگی در برابر ظلم، جایگاه ویژه‌ای در دل‌های مسلمانان دارد. با توجه به وضعیت بحرانی و پرتنش خاورمیانه و تلاش‌های مداوم برای تفرقه‌افکنی میان کشورهای اسلامی، تحلیل نقش مقاومت فلسطین در تقویت وحدت اسلامی می‌تواند به درک بهتر از راه‌های تقویت همبستگی میان مسلمانان کمک نموده و به عنوان محور وحدت و همبستگی امت اسلامی عمل کند. یافته‌های تحقیق حاضر نشان می‌دهد مقاومت فلسطین نه تنها به عنوان یک مسئله سرزمینی و سیاسی، بلکه به عنوان یک موضوع دینی و اعتقادی توانسته است بیداری اسلامی و همبستگی میان مسلمانان را تقویت کند. این مقاومت، با الهام از آموزه‌های اسلامی و با اتکا به حمایت معنوی و مادی امت اسلامی، به نمادی از وحدت و پایداری تبدیل شده است. تحقیق حاضر به این نتیجه رسیده است که مقاومت فلسطین به عنوان یکی از عوامل کلیدی در تقویت وحدت امت اسلامی باید مورد حمایت و پشتیبانی قرار گیرد و این امر نیازمند همکاری و همبستگی بیشتر میان کشورهای اسلامی است. روش پژوهش در این

مقاله تحلیلی - توصیفی بوده و با مراجعه به منابع کتابخانه‌ای، به بررسی نقش مقاومت فلسطین در تقویت وحدت امت اسلامی از منظر دینی، سیاسی و اجتماعی پرداخته است.

واژگان کلیدی: مقاومت فلسطین، وحدت اسلامی، همبستگی اسلامی،
تفرقه، اشغالگری.

نقش و تأثیرات سید محسن امین در تقریب مذاهب اسلامی و حمایت از قضیه فلسطین

سیداحمد هاشمی^۱

این مقاله به بررسی نقش و تأثیرات سید محسن امین در تقریب مذاهب اسلامی و حمایت از قضیه فلسطین می‌پردازد. سید محسن امین، عالم برجسته شیعه و صاحب اثر معروف "اعیان الشیعه"، عمر خود را به تحصیل و تدریس در لبنان، سوریه و عراق گذراند و اقدامات مهمی در جهت وحدت میان مسلمانان انجام داد. این مقاله با استفاده از روش کتابخانه‌ای به تحلیل سیره و اندیشه‌های ایشان در زمینه تقریب مذاهب، از جمله تدوین آثار مهمی مانند "حق الیقین فی لزوم تألیف بین المسلمین" و "کشف الأرتیارب فی اتباع محمد بن عبدالوهاب" می‌پردازد. فعالیت‌های سید محسن امین شامل تأسیس مدرسه با استفاده از معلمان از مذاهب مختلف در دمشق، مشارکت در امور اجتماعی با اهل سنت، مخالفت و مقابله با استکبار (فرانسه و انگلیس) و تلاش برای مقابله با اختلافات مذهبی بوده است. مقاله همچنین به بررسی نقش ایشان در حمایت از فلسطین، از جمله همدلی و همراهی با امام جماعت سنی مسجد الاقصی می‌پردازد و نشان می‌دهد که اقدامات او در وحدت اسلامی و مقاومت در برابر نفوذ غرب تأثیرات عمیقی داشته است.

واژگان کلیدی: سید محسن امین، تقریب مذاهب، قضیه فلسطین، وحدت اسلامی.

نقش شهید محمد باقر صدر در تبیین وحدت اسلامی و تقویت گفتمان مقاومت فلسطین

حسین زارعی^۱

این مقاله به بررسی نقش و تأثیرات شهید محمد باقر صدر در تبیین وحدت اسلامی و تقویت گفتمان مقاومت فلسطین می‌پردازد. شهید صدر به عنوان یکی از برجسته‌ترین متفکران شیعی قرن بیستم، با تأکید بر اهمیت وحدت میان مسلمانان، این اصل را به‌عنوان راهبردی اساسی برای مقابله با چالش‌های امت اسلامی، به‌ویژه مسئله فلسطین، مطرح کرد. مقاله در چند بخش، ابتدا مبانی نظری وحدت اسلامی در اندیشه شهید سید محمد باقر صدر را بررسی کرده و سپس نقش او در تقویت گفتمان مقاومت فلسطین و بسیج مسلمانان برای حمایت از این مسئله را تحلیل می‌کند. همچنین، تأثیرات عملی اندیشه‌های شهید صدر بر جنبش‌های مقاومت اسلامی در کشورهای مختلف و نقش او در تقویت گفتمان جهانی مقاومت مورد بررسی قرار می‌گیرد. در نهایت، چالش‌ها و فرصت‌های وحدت اسلامی در عصر معاصر مطرح شده و راهکارهایی برای تقویت این وحدت و حمایت از مقاومت فلسطین ارائه می‌شود. نتیجه‌گیری مقاله نشان می‌دهد که اندیشه‌های شهید صدر همچنان به‌عنوان منبعی الهام‌بخش برای جنبش‌های مقاومت و تقویت وحدت اسلامی در جهان معاصر نقش‌آفرینی می‌کند.

واژگان کلیدی: شهید محمد باقر صدر، وحدت اسلامی، فلسطین.

نقش رسانه‌های اجتماعی در تدوین سیاست‌های مشترک ضد صهیونیستی دولت‌های اسلامی

سروش سعدی^۱

رسانه‌های اجتماعی بخشی از زندگی روزمره انسان هستند. آن‌ها نقش مهمی در ایجاد ارتباطات اجتماعی ایفا می‌نمایند و بستری را برای گفتمان سازی سیاسی در جامعه فراهم می‌آورند که می‌تواند تبدیل به جنبش‌هایی گردد که سیاست خارجی دولت‌های متبوعشان را دست‌خوش تغییر گرداند. بعد از طوفان الاقصی و کشتار مردم غزه توسط رژیم صهیونیستی، تظاهراتی در راستای حمایت از مردم فلسطین و حقوق اولیه انسانی آن‌ها در سراسر منطقه صورت گرفت. حال پژوهش حاضر تلاش دارد با روش توصیفی-تحلیلی و گردآوری کتابخانه‌ای به سؤال اصلی خود، رسانه‌های اجتماعی چه نقشی در تدوین سیاست‌های مشترک ضد صهیونیستی در عرصه بین‌المللی در میان دولت‌های اسلامی بازی می‌کند، پاسخ دهد. یافته‌های پژوهش حاضر بیانگر این موضوع است که بعد از ایجاد کمپین‌های حمایتی در رسانه‌های اجتماعی توسط مردم مسلمان و اعراب منطقه، سیاست‌های خارجی بسیاری از کشورهای اسلامی به سمت وحدت پیش رفت و روابط اعراب و رژیم صهیونیستی با وجود قرارداد ابراهیم، دست‌خوش تغییرات منفی گردید. یافته‌های مقاله حاضر مبتنی بر مطالب به اشتراک گذاشته‌شده در شبکه‌های اجتماعی ایکس،

اینستاگرام، تلگرام و تیک تاک می باشد.

واژگان کلیدی: رسانه های اجتماعی، وحدت اسلامی، طوفان الاقصی، افکار عمومی، قدرت نرم، سرمایه اجتماعی.

جبهه مقاومت و نقش آن در حمایت از مردم فلسطین

ابوذرانوری^۱

وحید رضایی^۲

مسئله فلسطین از مهم‌ترین مسائل جهان اسلام محسوب می‌شود. باوجود اقدامات قدرت‌های مختلف منطقه‌ای و خارجی در جهت از بین بردن یا تضعیف گروه‌های وابسته به جبهه مقاومت، این گروه‌ها روزبه‌روز قوی‌تر شده و ظرفیت‌های بیشتری از توان تأثیرگذاری آن بر تحولات منطقه غرب آسیا به نمایش گذاشته شده است. مقاله حاضر با روش توصیفی - تحلیلی و استفاده از ابزار فیش برداری برای جمع‌آوری داده از سخنرانی‌های مقام معظم رهبری و مصاحبه با ۱۰ کارشناس در حوزه مسائل فلسطین و نقش جبهه مقاومت در مسئله فلسطین تدوین گردیده است. علاوه بر بررسی تحولات اخیر مربوط به عناصر تشکیل دهنده جبهه مقاومت، میزان تأثیرگذاری این گروه‌ها در تحولات جاری و آتی منطقه غرب آسیا و به خصوص فلسطین بررسی شده است. نتایج گرفته شده در پژوهش حاضر بیانگر آن است که از مهمترین پیامدهای حضور جبهه مقاومت در منطقه غرب آسیا، شکل‌گیری نظم نوین منطقه‌ای با محوریت جبهه مقاومت، برجسته شدن اسرائیل ستیزی، تضعیف

۱. دانشجوی دکتری مدیریت راهبردی، دانشگاه عالی دفاع ملی، تهران، ایران.

Dr.anvari8897@gmail.com

۲. کارشناسی ارشد مهندسی هوافضا، دانشگاه صنعتی مالک اشتر، تهران.

vahidrezaei.mechanic@gmail.com

اعتبار و قدرت آمریکا در منطقه، زنده نگهداشتن آرمان آزادسازی فلسطین، شکست افراطی‌گری و تکفیریسیم در عراق و سوریه، تقویت جایگاه این کشورها در جبهه مقاومت، و شکل‌گیری گروه‌های جدید مقاومت در این منطقه حساس می‌باشد.

واژگان کلیدی: جبهه مقاومت، ایران، غرب آسیا، روابط بین الملل.

ایران و نقش تاریخی مبارزه با اشغالگری فلسطین

مهدی لطفی^۱

قبل از انقلاب اسلامی، علما و رهبران دینی ایران، در برابر اشغالگری فلسطین مواضع روشنی داشتند و به طور مداوم نسبت به ظلم و نقض حقوق مسلمانان در فلسطین اعتراض می کردند و با نقد شدید سیاست های استعماری و صهیونیستی، توجه جهانیان را به مسئله فلسطین جلب و نقش مهمی در شکل دهی به نگاه اسلامی به مبارزات فلسطینی ها ایفا می نمودند. این حمایت ها موجب شد بعد از انقلاب اسلامی ایران به عنوان یک بازیگر کلیدی در سطح منطقه ای و جهانی در مقابله با اشغالگری اسرائیل شناخته شود. پرسش اصلی این پژوهش، بررسی این نکته است که آیا پیش از انقلاب اسلامی، ایران و به ویژه علمای دینی این کشور، در برابر اشغالگری های اسرائیل و ظلم های روا داشته شده به مردم فلسطین، واکنش و اعتراضی فعال داشته اند؟ فرضیه اصلی این است که علمای دینی ایران، در این زمینه، مواضع فعال و تاثیرگذاری اتخاذ کرده و با استفاده از اصول دینی و فکری، از حقوق مردم فلسطین دفاع کرده اند. چارچوب نظری پژوهش با تأکید بر قاعده نفی سیل تدوین گردیده است این پژوهش با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و مبتنی بر تحلیل اسنادی و کتابخانه ای، به بررسی دقیق این موضوع می پردازد.

واژگان کلیدی: رهبران دینی ایران، قاعده نفی سیل، انقلاب اسلامی، محور

مقاومت، فلسطین، اسرائیل.

تحلیل عملیات طوفان الاقصی و تأثیرات آن بر مناسبات منطقه‌ای و جهانی

عبدالمجید علی محمدی^۱

مریم هوشیاری^۲

طوفان خاموش ناشدنی الاقصی که نیاز بزرگ منطقه بود، شکل‌دهی جغرافیای جدید سیاسی در منطقه غرب آسیا را تسهیل کرد. آمریکازدایی و ایجاد دوگانه «مقاومت و تسلیم» به‌جای دوگانه‌های جعلی و تحمیلی و تسریع در حل مسئله فلسطین، مهم‌ترین خصوصیات این جغرافیای جدید سیاسی است. این عملیات، غلبه حق بر باطل و پیروزی خون بر شمشیر بود که پیامدهای مثبتی برای فلسطینی‌ها و جبهه مقاومت در پی داشت. تأثیرات متعدد آن را می‌توان در تغییر و تحول مناسبات منطقه‌ای و جهانی به‌وضوح مشاهده کرد. تحلیل این آثار، آنگاه ضرورت می‌یابد که دستاوردهای مهم این عملیات در قیاس با تلفات توحش رژیم صهیونیستی، سنجیده شود تا پاسخی به شبهات شبهه‌افکنان باشد. نوشتار حاضر با تحلیل عملیات طوفان الاقصی به دنبال تبیین ناکامی جبهه استکبار در تشکیل «خاورمیانه جدید» بر اساس نیازها و منافع نامشروع خویش بوده و اثبات دگرگونی جغرافیای سیاسی منطقه؛ اما نه به نفع آمریکا، بلکه به نفع جبهه مقاومت است. مقاله با روش توصیفی - تحلیلی و گردآوری داده‌ها به شیوه کتابخانه‌ای و نرم‌افزاری به دنبال

۱. دانش‌آموخته سطح چهار حوزه علمیه قم؛ مدرس حوزه و دانشگاه

۲. دانش‌آموخته سطح سه حوزه علمیه قم.

تجزیه و تحلیل تأثیرات چشمگیر و پیامدهای فوق تصور جهاد مجاهدین فلسطین در عملیات طوفان الاقصی است؛ از جمله: شکست پروژه خاورمیانه جدید، شکست هژمونی امنیتی اسرائیل، مهاجرت معکوس یهودیان، به رسمت شناخته شدن فلسطین، آسیب‌های فراوان اقتصادی به اسرائیل و....

واژگان کلیدی: فلسطین، طوفان الاقصی، جبهه مقاومت، خاورمیانه جدید،

رژیم صهیونیستی.

نقش نظام جمهوری اسلامی ایران با محوریت ولایت فقیه در حمایت از جبهه مقاومت (با تأکید بر عملیات وعده صادق)

اکرم گودرزیانفرد^۱

نظام جمهوری اسلامی ایران که یکی از مهم‌ترین ارکان محور مقاومت در باری و کمک‌رسانی به ملت‌های مظلوم منطقه است و همواره در خط مقدم مبارزه با تجاوزگری‌های رژیم صهیونیستی و زیاده‌خواهی‌های آمریکاست و حریصان به توان بازدارندگی در یاری رساندن به اعضای محور مقاومت تلاش می‌کند، بدون شک بخش عظیمی از تحولات منطقه متأثر از سیاست‌های نظام مقدس جمهوری اسلامی ایران است و در این تحولات نقش اساسی و کلیدی مقام معظم رهبری بسیار مؤثر بوده است، چرا که در نگاه مقام معظم رهبری به مسئله فلسطین منشأ قرآنی دارد و آن هم این است که مقاومت در راه حق، متضمن تحقق وعده‌های الهی و پیروزی جبهه حق در برابر باطل است. هدف اصلی این مقاله تبیین نقش نظام جمهوری اسلامی ایران با محوریت ولایت فقیه در حمایت از جبهه مقاومت و با تأکید بر عملیات وعده صادق است تا براین اساس اقدامات تقویت بنیه دفاعی و نظامی جبهه مقاومت توسط دولت‌ها و سایر نهضت‌ها هدایت شود؛ لذا پرداختن به این مهم حقیقت بیدارسازی افکار عمومی و برای ادامه وظیفه انسانی و مشروعیت

مقاومت علیه صهیونیست‌ها ضرورت دارد. ازاین‌رو پژوهش حاضر به بررسی موضوع یاد شده پرداخته و از روش توصیف و تحلیل محتوا برای دستیابی به اهداف مقاله استناد کرده است.

واژگان کلیدی: جمهوری اسلامی ایران، ولایت فقیه، وعده صادق.

بازنمایی سیاست ترور در سریال‌های منتسب به اسرائیل (مطالعه تطبیقی ترور در سریال «تهران» و نحوه ترور شهید فخری‌زاده)

محمدرضا رسولی^۱

سینما و تلویزیون عرصه بازنمایی طیف‌های متنوعی از فرهنگ، سیاست، اقتصاد، جنگ، ترور و غیره هستند. به دلیل چنین اهمیتی است که امروزه تحلیل‌گران و پژوهشگران به مطالعه رابطه میان سینما و تلویزیون به عنوان ابزار رسانه‌ای در حوزه‌های نام‌برده شده روی آورده‌اند. یکی از حوزه‌های مطالعاتی که در آن نقش سینما و تلویزیون به عنوان یکی از ابزارهای رسانه مورد ارزیابی قرار می‌گیرد، حوزه ترور و جنگ است. بررسی این موضوع می‌تواند جامعه اطلاعاتی را در زمینه کارکردهای رسانه در بازنمایی رخداد‌های سیاسی و عوامل نفوذ دشمن در داخل یاری رساند. در این پژوهش برای رسیدن به این هدف، بررسی ارتباط سیاست اسرائیل در زمینه ترور و بازنمایی و پوشش رسانه‌ای تاکتیک‌های این امر در رسانه‌ها به خصوص سینما و تلویزیون پرداخته خواهد شد. بدین منظور، به طور مشخص این پژوهش روی سیاست ترور در سریال «تهران» - که عوامل اسرائیل آن را ساخته‌اند - و شکل ترور شهید فخری‌زاده متمرکز خواهد شد. یافته‌های این پژوهش نشان خواهد داد که ترور شهید فخری‌زاده یکی از گونه‌های بازنمایی سینمایی و

۱. کارشناسی ارشد سینما، پژوهشگر سینما و تئاتر، دانشکده هنرهای نمایشی و موسیقی، دانشگاه

تلویزیونی اسرائیل در زمینه سیاست ترور بوده است که پیش از وقوع این ترور در سریال «تهران» به آن پرداخته شده بود.

واژگان کلیدی: سیاست ترور، شهید فخری‌زاده، سریال «تهران»، اسرائیل.

طوفان الاقصی؛ تقابل ژئوپلیتیکی افتخار و تحقیر

ناصر پورحسن^۱

عملیات طوفان الاقصی، نقطه عطفی در تحولات غرب آسیا محسوب می شود و ماهیت ژئوپلیتیک قدرت را در این منطقه تغییر داده است. هدف این مقاله؛ تحلیل عملیات مذکور از منظر «ژئوپلیتیک احساس» به مثابه نظریه ای جدید در تحلیل تحولات سیاسی و بین المللی است. وقوع عملیات طوفان الاقصی بر مبنای نظریه های متعارف در روابط بین الملل از جمله واقع گرایی و گونه های جدید آن، ممکن نیست و خود مسئله ای علمی محسوب می شود. در این راستا، سؤال اصلی مقاله عبارت است از: «عملیات طوفان الاقصی بر چه مبنایی انجام شد؟» فرضیه مقاله نیز این گونه صورت بندی شده است: «عملیات طوفان الاقصی بر مبنای حس افتخار و عزت ساکنان نوار غزه در مقابل تحقیر و با هدف تحقیر رژیم صهیونیستی انجام شد». یافته های مقاله که با روش تحلیلی - توصیفی حاصل شده، حاکی از آن است که اسرائیل بر اساس حس غرور، طی ۱۶ سال محاصره، کوشید ساکنان نوار غزه را تحقیر کند؛ گروه های مقاومت با عملیات ترکیبی هفتم اکتبر، این رژیم را از نظر اطلاعاتی، امنیتی و نظامی تحقیر کردند. اسرائیل برای جبران این تحقیر، یکی از بی سابقه ترین حملات در تاریخ معاصر را علیه نواز غزه انجام داد که طی آن بیش

از ۱۵۰ هزار نفر کشته، مفقود و زخمی شده‌اند و بیش از ۷۰ درصد زیرساخت‌های آنها را نابود کرد؛ اما فلسطینی‌ها با تاب‌آوری انحصاری و مبارزه ناهم‌تراز مجدداً موجب تحقیر اسرائیل شده‌اند.

واژگان کلیدی: طوفان الاقصی، اسرائیل، مقاومت اسلامی، حماس،

ژئوپلیتیک احساس.

تأثیر عملیات هفتم اکتبر بر محور مقاومت

سید امین الله دادگر^۱

هدف پژوهش حاضر بررسی تأثیر عملیات هفتم اکتبر بر وحدت جهان اسلام در خصوص مسئله فلسطین است. روش مورد استفاده در این مقاله توصیفی - تحلیلی باتکیه بر منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مسئله فلسطین، ابعاد امنیتی، سیاسی، نظامی، اقتصادی و اجتماعی را برای جهان اسلام داشته و دارد. این ابعاد با تلاش تمدن غرب برای ادامه استعمار و سلطه‌گری بر مناطق جهان اسلام طبق دکترین‌های طراحی شده، قابل اثبات است. نتایج این مقاله بر این نکته تأکید دارد که عملیات طوفان الاقصی موجب احیای مسئله فلسطین به عنوان مسئله درجه اول جهان اسلام شده است و به دنبال آن باعث شده تا کشورهای اسلامی در برابر اسرائیل و غرب حتی به ظاهر از حقوق حقه فلسطین در برابر اشغالگران دفاع کنند. هویت ذاتی اسرائیل در پشت دموکراسی لیبرالی و پوشالی غربی هرچه بیشتر برای جهانیان نمایان شود و افکار عمومی جهان به حمایت از مظلومیت ملت فلسطین به پا خیزند و نیز محور مقاومت به تجربه عملیاتی مشترک دست یابند و قدرت‌نمایی ایران (رأس محور) به جهانیان نمایش داده شود.

واژگان کلیدی: فلسطین، جهان اسلام، عرب، انقلاب اسلامی، طوفان الاقصی.

ارزیابی نقش طوفان الاقصی در بازدارندگی راهبردی جمهوری اسلامی ایران

مهران مالدار^۱

مهدی جاودانی مقدم^۲

طوفان الاقصی یکی از مهم‌ترین نقاط عطف تحولات فلسطین از آغاز تا کنون است. این مسئله متأثر از شیفت پارادایمی جدید دکتترین امنیتی این رژیم از امنیت ایجابی به امنیت سلبی و بازگشت به دوره تنش و بی‌ثباتی در سه دهه اول عمر رژیم صهیونیستی است؛ لذا این رژیم، یکی از خشونت‌بارترین عملیات‌های نظامی را جهت بازایابی توان بازدارندگی خود به نمایش گذاردن است. اما ناکامی رژیم اسرائیل در دستیابی به اهداف اعلامی و احیای بازدارندگی‌اش و پیگیری تاکتیک کارزار چند جبهه‌ای و اقدام ماجراجویانه حمله به کنسولگری جمهوری اسلامی ایران در دمشق و به تبع آن، واکنش جبهه مقاومت به‌ویژه عملیات وعده صادق، مانع تحقق سطح جدید بازدارندگی راهبردی در غرب آسیا شد. این پژوهش تلاش دارد، با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و بهره‌مندی از منابع کتابخانه‌ای، اسنادی و مصاحبه با کارشناسان و پژوهشگران این حوزه به این سؤال پاسخ دهد که طوفان الاقصی چه نقشی در بازدارندگی راهبردی جمهوری اسلامی ایران داشته و نوع،

۱. دانشجوی رشته معارف اسلامی و علوم سیاسی مقطع کارشناسی ارشد پیوسته، دانشگاه امام صادق (ع).
mehranmaldary@gmail.com

۲. استادیار گروه روابط بین‌الملل، دانشگاه امام صادق (ع).
Javdani@isu.ac.ir

سطح و ماندگاری این بازدارندگی در شرایط جدید چگونه خواهد بود. یافته‌های اولیه این پژوهش نشان می‌دهد که طوفان الاقصی و جنگ غزه با عمق‌بخشی به گفتمان مقاومت در سطح جهانی و تقویت انسجام در جبهه مقاومت به رهبری ایران در سطح منطقه‌ای، بازدارندگی فعال راهبردی جدیدی را به وجود آورده که اقداماتی ازجمله جنایات جنگی، نسل‌کشی و یا ترورهای هدفمند و... از سوی رژیم صهیونیستی صرفاً در راستای جلوگیری از پایداری و دوام آن در روز پس از جنگ غزه در دستور کار قرار گرفته است.

واژگان کلیدی: عملیات طوفان الاقصی، بازدارندگی، رژیم صهیونیستی، محور مقاومت، جمهوری اسلامی ایران.

بررسی تأثیر حمایت محور ایران از عملیات طوفان الاقصی بر افکار عمومی مصر

حجت رنجی^۱

جنگ رژیم اسرائیل علیه نوار غزه، طولانی‌ترین جنگ در تاریخ جنگ‌های مسلمانان عرب به‌ویژه گروه‌های آزادی‌بخش فلسطین در برابر این رژیم به شمار می‌رود که با عملیات طوفان الاقصی شروع شد. این جنگ منجر به گروه‌بندی‌ها و تشکیل ائتلاف‌ها شد؛ جمهوری اسلامی ایران به همراه گروه‌های مقاومت در لبنان، عراق و یمن و حمایت برخی کشورهای معهود، در این جنگ طرف مردم و مقاومت فلسطین را گرفت و تلاش کرد از نظر سیاسی و نظامی و مالی گرفته تا گشودن این جبهه‌های درگیر با اشغالگران، به آن‌ها به‌عنوان طرف جدید کمک کند که در تاریخ این جنگ‌ها کم‌سابقه و حتی بی‌سابقه بوده است. این نقش‌آفرینی و موضع‌گیری‌ها در سایه سکوت و نقش منفعل بیشتر کشورهای اسلامی به‌ویژه کشورهای عربی در نوع خود منجر به واکنش افکار عمومی اهل تسنن شده است؛ عمق فاجعه انسانی در نوار غزه، مواضع منفعلانه این کشورها و حمایت غرب و آمریکا از این رژیم، به همان میزان تأثیر عمیقی بر افکار عمومی آزادی‌خواه در کشورها گذاشت و دراین‌بین، نگاه‌ها به سمت محور ایران به‌عنوان جریان فکری و دینی متفاوت در برابر جریان فکری غالب، معطوف گشت؛ این پژوهش درصدد است تأثیر این حمایت‌ها از غزه بر نگاه و افکار آن‌ها نسبت به ایران در افکار عمومی مصر را چه سلباً و چه

ایجاباً بررسی کرده و مورد مذاقه قرار دهد که از نتایج آن می‌توان به تأثیر عمدتاً مثبت این نقش محور ایران بر افکار عمومی در حوزه مذکور اشاره کرد.
واژگان کلیدی: عملیات طوفان الاقصی، محور ایران، مصر.

بررسی رویکرد تاریخی مقاومت و وحدت اسلامی (در مجموعه شعری «معارج النجوم» جابر ابراهیم سلمان)

علی خالقی^۱

بی شک امروزه ادبیات پایداری و مقاومت از جایگاه خاصی در بین ملت‌ها برخوردار است. این ادبیات فریاد ستم‌دیدگانی است که به‌وسیله شاعران دردآشنا به تصویر کشیده می‌شود تا از این طریق، پایداری ملتی زیر ظلم و ستم را به جهانیان اعلام کند. جابر ابراهیم سلمان شاعر معاصر سوریه‌ای با بیان برخی از جنبه‌های اعتقادی مانند مقاومت و مبارزه در برابر استعمارگران، خود را به‌عنوان یک شاعر متعهد و انقلابی معرفی می‌کند. او از شهید و شهادت و وحدت میان مسلمانان و خدمت به وطن، به‌عنوان یک دستور دینی، برای امور سیاسی و ملی استفاده می‌کند و آن را برای مقابله با استعمارگران ضروری می‌داند. شاعر با پرداختن به چنین موضوعات جدید که ریشه در تاریخ جهان عرب دارند، تعهد تاریخی - سیاسی خود را نشان می‌دهد. از نتایج مهم این پژوهش می‌توان به برجستگی مفاهیم: روشنفکری و مقاومت مردم فلسطین، وحدت جهان عرب، انقلاب تاریخی عبدالقادر الجزایری، ایستادگی در برابر استعمارگران و ملی‌گرایی اشاره نمود که در دیوان اشعار جابر ابراهیم سلمان تجلّی یافته است. این مقاله سعی دارد تا با تحلیل تاریخی اشعار این شاعر پر آوازه، نوع نگاه آنها را به مقوله مقاومت بررسی کند و در اختیار

ادب دوستان فارسی زبان قرار دهد.

واژگان کلیدی: شعر، مقاومت، وحدت، تاریخ، جابر ابراهیم سلمان،
استعمارستیزی.

راهبردهای نوین علما در تقویت وحدت اسلامی و حمایت از فلسطین: (چالش‌ها و فرصت‌های عصر دیجیتال)

حسین اطهری نیا^۱

این پژوهش باهدف ارائه راهکارهای نوآورانه برای تقویت وحدت اسلامی و حمایت از فلسطین در عصر دیجیتال، به بررسی چالش‌ها و فرصت‌های پیشروی جامعه اسلامی می‌پردازد. با تمرکز بر نقش محوری علما به‌عنوان رهبران فکری و باتوجه به تحولات گسترده در فضای مجازی، پژوهش حاضر نشان می‌دهد که این فضا هم می‌تواند به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای تقویت همبستگی اسلامی و افزایش آگاهی درباره مسئله فلسطین عمل کند و هم می‌تواند چالش‌هایی مانند انتشار اخبار جعلی و افراط‌گرایی را به همراه داشته باشد. یکی از راهکارهای کلیدی برای بهره‌برداری مؤثر از فضای مجازی و تقویت وحدت اسلامی، ایجاد شبکه‌های اجتماعی اسلامی است. این سکوها با الهام از شبکه‌های اجتماعی محبوب مانند اینستاگرام، می‌توانند فضایی امن و پویا را برای تعامل مسلمانان سراسر جهان فراهم کنند. تمرکز بر تولید محتوای ارزشی، ایجاد گروه‌های گفت‌وگو و حمایت از اینفلوئنسرهای اسلامی، این پلتفرم‌ها را به ابزارهای قدرتمندی برای افزایش آگاهی درباره مسئله فلسطین و تقویت همبستگی اسلامی تبدیل می‌کند. علاوه بر ایجاد شبکه‌های اجتماعی، برگزاری رویدادهای مجازی و تولید محتوای چندرسانه‌ای از دیگر

راهکارهای مؤثر برای تقویت وحدت اسلامی و حمایت از فلسطین هستند. همکاری با سازمان‌های بین‌المللی و نهادهای حقوق بشری نیز می‌تواند به تقویت گفت‌وگو میان ادیان و حمایت از حقوق فلسطینیان کمک کند. یافته‌های این پژوهش می‌تواند برای علما، فعالان مدنی و جوانان مسلمان که دغدغه تقویت وحدت اسلامی و حمایت از فلسطین را دارند، بسیار مفید واقع شود.

واژگان کلیدی: فضای مجازی، نقش علما، حمایت از فلسطین.

تاریخچه مقاومت فلسطین مایه وحدت امت اسلامی

جلیل رحیمی مرادآبادی^۱

جنبش مقاومت اسلامی حماس، یک سازمان سیاسی و نظامی است که در فلسطین فعالیت می‌کند. این سازمان به دلیل فعالیت‌هایش در زمینه‌های نظامی و اجتماعی، نقش مهمی در تحولات سیاسی و اجتماعی فلسطین ایفا کرده است. حماس اولویت فعالیت خود را بر تربیت افراد، خانواده و جامعه قرار داده است تا زمینه را برای تشکیل دولت اسلامی در فلسطین فراهم سازد. این گروه در سال ۱۹۸۷ میلادی توسط شیخ احمد یاسین، عبدالعزیز رنتیسی و محمد طه در جریان انتفاضه اول بنیان‌گذاری شد. در سال ۲۰۱۴، دادگاه حقوق بشر اتحادیه اروپا نام حماس را از فهرست سازمان‌های تروریستی این اتحادیه حذف کرد، اما تحریم‌ها علیه آن لغو نشدند. این دادگاه اعلام کرد که گنجاندن حماس در فهرست سازمان‌های تروریستی با معیارهای اروپا هم‌خوانی نداشته است. این جنبش در ادامه جنبش اخوان المسلمین شکل گرفت و قبل از اعلام موجودیت، اخوان المسلمین نام‌های دیگری مانند «جنبش پیکار اسلامی» و «حامیان سرزمین اسرا» را برای بیان مواضع خود در قبال مسئله فلسطین مطرح کرده بود. حماس به عنوان حامی صلح، مذاکرات سازش با رژیم صهیونیستی را به دلیل ناعادلانه بودن و عدم توجه به حقوق ملت

۱. دانشجوی رشته حقوق دانشگاه آزاد اسلامی واحد تربت جام.

فلسطین رد کرده است. هدف از مقاله حاضر معرفی جنبش حماس به عنوان نماد مقاومت فلسطین در ایجاد وحدت بین مسلمین است.

واژگان کلیدی: مقاومت فلسطین، جنبش حماس، تروریست، اسرائیل، ایران.

نقش فقهی و سیاسی علمای شیعه در دفاع از آزادی فلسطین (با تأکید بر حوزه علمیه نجف)

مریم کریمی میل سفید^۱

نخستین قبله مسلمانان و سرزمین فلسطین، در سال ۱۹۴۸ به طور رسمی توسط رژیم صهیونیستی اسرائیل اشغال شد. این رژیم اشغالگر از آن زمان تا کنون، با انجام فجایع هولناک، سیاه ترین صفحات تاریخ را در این سرزمین رقم زد؛ اما با وجود این جنایات وحشیانه، رژیم صهیونیستی نتوانسته است به مقصد نهایی خود برسد؛ چرا که همواره با سد عالمان مسلمان که الهام بخش حرکت‌های مردم فلسطین بوده اند؛ مواجه گردیده است. در این میان، نقش مراجع و دانشمندان برجسته شیعه خاصه مراجع و علمای حوزه علمیه نجف، از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. علمای شیعه در هفتاد و پنج سال اخیر، به اتفاق آرا از حقوق مردم فلسطین دفاع کرده و بر آزادی قدس شریف تأکید ورزیده اند. ایشان با زبان و قلم، شیعیان را برای کمک به برادران ستمدیده خود تشویق و تهییج کرده و با فتاوی آشکار و صریح کمک به آنان را واجب شرعی شمرده و کشته شدن در راه آزادی بیت المقدس را شهادت در راه خدا به شمار آورده‌اند. تلاش نگارنده در این مقاله که از طریق جمع آوری اسنادی و کتابخانه‌ای تهیه شده است، آن است که آرا و عملکرد علمای مورد نظر در مسئله فلسطین را احصاء و مورد ارزیابی قرار دهد. از جمله نتایج پژوهش

حاضر این است که رویکرد علمای شیعه به ویژه حوزه علمیه نجف در بحران فلسطین آن است که آنها قدس و فلسطین را امانت الهی و قلب جهان اسلام می‌بینند و حمایت از آن در برابر صهیونیستها را نه تنها وظیفه‌ای شیعی و اسلامی، بلکه امری انسانی و بشری می‌دانند.

واژگان کلیدی: فلسطین، مسجد الاقصی، حوزه علمیه نجف، صهیونیست.

گردشگری مقاومت

ابزاری نوین برای تقویت همبستگی اسلامی و ترویج ارزش‌های مشترک اسلامی

ندا زرنیدیان^۱

گردشگری مقاومت، به عنوان یک رویکرد نوین در صنعت گردشگری، با تمرکز بر مکان‌ها، رویدادها و شخصیت‌های مرتبط با مقاومت و مبارزه، به دنبال ترویج ارزش‌های مشترک اسلامی مانند ایثار، شهادت و وحدت است. این پژوهش با بررسی ظرفیت‌ها، چالش‌ها و فرصت‌های گردشگری مقاومت در کشورهای اسلامی، به دنبال پاسخ به این سوال است که چگونه می‌توان از این پتانسیل برای تقویت همبستگی بین کشورهای اسلامی و ترویج ارزش‌های مشترک استفاده کرد. در این راستا، ضمن معرفی برخی از ظرفیت‌های گردشگری مقاومتی در کشورهای اسلامی، به چالش‌های پیش روی توسعه این نوع گردشگری و راهکارهای برطرف کردن آن‌ها پرداخته شده است. همچنین، با بررسی نمونه‌های موفق گردشگری مقاومت در برخی کشورهای غیر اسلامی، الگوهایی برای توسعه این صنعت در کشورهای اسلامی ارائه شده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که گردشگری مقاومت می‌تواند نقش مهمی در تقویت همبستگی اسلامی، حفظ هویت فرهنگی

۱. استادیار، گروه جغرافیای انسانی و برنامه‌ریزی، دانشکده جغرافیا، دانشگاه تهران.

و تقویت اقتصاد کشورهای اسلامی ایفا کند.

واژگان کلیدی: گردشگری مقاومت، کشورهای اسلامی، ارزش‌های مشترک

اسلامی، وحدت اسلامی.

همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک با تاکید بر مسئله فلسطین

محدثه حسینی^۱

بازتاب اندیشه اجتماعی در کشورهای مسلمان به ویژه در غرب آسیا در ظرفیت‌سازی و انسجام مسلمانان برای به دست آوردن اهداف مشترک و احیای هویت اسلامی کشور فلسطین تحت حاکمیت مردم این سرزمین است. در این مقاله برای به دست آوردن اهداف مشترک مسلمانان با تاکید بر راه حل موضوع فلسطین، هندسه نوین جهانی بررسی و تحلیل شده است. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد پیش شرط تحقق امت واحده اسلام و حل موضوع فلسطین در میان مسلمانان به عنوان قلب کشورهای مسلمان نشین به منظور حفظ اهداف مسلمانان و احیای هویت اسلامی کشورهای منطقه، اهمیت فراوانی دارد از جمله مولفه‌های مهم برای به دست آوردن اهداف مشترک مسلمانان و حل موضوع فلسطین می‌توان به ایجاد همگرایی هرچه بیشتر میان مسلمانان با توجه به ظرفیت‌های چندگانه معنوی، مادی، جغرافیایی و ظرفیت‌های دفاعی و مقاومتی در حمایت از مردم فلسطین اشاره کرد. کشورهای اسلامی با توجه به تاریخ، فرهنگ، مذهب، و ارزش‌های مشترک خود، می‌توانند یک نیروی قابل توجه در صحنه بین‌المللی ایجاد کنند، اما برای رسیدن به این هدف، لازم است همکاری‌های میان این کشورها

۱. نویسنده و پژوهشگر از کشور افغانستان.

تقویت شود. مساله فلسطین یکی از مسایل پیچیده و چالش برانگیز جهانی است که طی دهه های متمادی منجر به تنش های سیاسی و ناسازگاری های اجتماعی شده است. حل این مسئله نیاز به تلاشهای مشترک، صبر و اراده سیاسی دارد. در ادامه مقاله چندین راهکار برای وحدت مسلمانان و حل مسئله فلسطین تبیین شده است. **واژگان کلیدی:** فلسطین، هندسه نوین جهانی، ارزش های مشترک.

منشأ آثار و نتایج طوفان الاقصی در منطقه و جغرافیای سیاسی جهان

عبدالصمد علی آبادی^۱

محمد رضا قاسمی پاکدامن^۲

پس از آغاز عملیات طوفان الاقصی در صبح روز هفت اکتبر ۲۰۲۳ مصادف با ۲۲ ربیع الاول ۱۴۴۵ هجری قمری که به دستور محمد الضیف فرمانده گردان قسام شاخه نظامی حماس، در واکنش به جنایات رژیم صهیونیستی و هتک حرمت به مسجد الاقصی صورت پذیرفت؛ ضربه سهمگینی بر پیکره رژیم صهیونیستی وارد آمد، به طوری که بنابر نظر کارشناسان سیاسی مطرح جهان تاریخ این رژیم، به دو قسمت پیش از عملیات هفتم اکتبر و پس از آن تقسیم می شود. مقاله پیش رو در نظر دارد با تکیه بر رویکردی توصیفی و تحلیلی در صدد پاسخ به این سوال برآید که عملیات طوفان الاقصی چه آثار و نتایجی بر دنیای اسلام و جهان نهاده است؟ آثار و نتایج عملیات طوفان الاقصی به حدی است که تأثیرات گسترده ای بر منطقه غرب آسیا، جهان اسلام و جغرافیای جهان گذاشته است؛ که حتی جوسازی های رسانه ای رژیم اسرائیل و ایالات متحده با تملک بر بیشتر رسانه های جهان نتوانستند برای جلوگیری از آثار شکست اطلاعاتی، رسانه ای و نظامی استکبار جهانی کاری

۱. عضو هیئت علمی دانشگاه بین المللی مذاهب اسلامی. a.aliabadi@mazaheb.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد دانشگاه بین المللی مذاهب اسلامی رشته فقه و حقوق عمومی اسلام.

Pakdamanmohamadrez93@gmail.com

از پیش برند؛ ماشین کشتار رژیم اسرائیل تاکنون با ریختن خون بیش از چهل هزار تن از مردم غزه که بیشترشان زنان و کودکانند؛^۱ کماکان در حال نسل کشی کامل و زیر پا گذاشتن تمامی قوانین حقوق بشری و بین المللی است.

واژگان کلیدی: عملیات طوفان الاقصی، فلسطین، غزه، حماس، محور مقاومت.

نقش نظام جمهوری اسلامی ایران با محوریت ولایت فقیه در حمایت از جبهه مقاومت (با تأکید بر عملیات وعده صادق)

رشدیه عالیان^۱

از آنجا که اصول و قوانین نظام انقلاب اسلامی، از آموزه‌های دین مبین اسلام سرچشمه می‌گیرد، جمهوری اسلامی ایران از بدو شکل‌گیری تاکنون، اهداف خود را بر برپایی حکومت اسلامی در ایران منحصر نکرده، بلکه خود را به آزادی و بیداری سایر ملل مظلوم جهان و حمایت از حقوق آنان مولف می‌داند. بر اساس تحقق عملی حاکمیت ملی، دولت به نمایندگی از تمام افراد مردم، موظف به ایفای تعهد برادرانه نسبت به همه مسلمانان است. به همین دلیل، ضمن آن که موظف است سیاست کلی خود را بر پایه ائتلاف و اتحاد ملل اسلامی قرار دهد، در اعمال سیاست خارجی، دفاع از همه مسلمانان را باید وجهه همت خود سازد. نمونه‌های متعدد یاد شده همگی بیانگر مشروعیت و لزوم حمایت از جریان مقاومت اسلامی در مقابل تجاوز بیگانگان است که آن را به عنوان بخشی از وظایف مسلم دولت‌های اسلامی ترسیم می‌کند. حمایت مادی و معنوی از هسته‌های مقاومت و نهضت‌های آزادی بخش در سراسر جهان اسلام، علاوه بر آنکه از نظر فقهی و قانون اساسی وظیفه ایدئولوژیکی دولت اسلامی است و از مشروعیت حقوق بین الملل نیز

برخوردار است، نقش بسیار زیادی در تامین منافع و امنیت ملی، استقلال و تمامیت ارضی، افزایش اعتبار بین المللی و گسترش حوزه‌های نفوذ ایران در ابعاد مختلف دارد که تحقق این امر با تاکید بر محوریت ولایت فقیه میسر خواهد شد.

واژگان کلیدی: جمهوری اسلامی، ایران، ولایت فقیه، جبهه مقاومت، وعده صادق.

بشارت قرآنی پیروزی مسلمانان بر صهیونیسم جهانی قبل از ظهور حضرت مهدی علیه السلام

حسین عشاقی^۱

در باره سرنوشت بنی اسرائیل و صعود و افول جامعه آنها در تاریخ زندگی شان در آیات (۴ تا ۸) سوره اسراء، مطالبی ذکر شده و تفسیرهایی از ناحیه مفسران و صاحب نظران مطرح گشته است. دقت در مفاد این آیات و سایر آیات مربوطه نشان می دهد که این تفسیرها چندان با مفاد این آیات و سایر آیات مربوطه هماهنگ نیستند؛ و لذا باید آیات مذکور را به گونه دیگری تفسیر کرد. تفسیری که به نظر حقیر بر اساس قرائن قرآنی استنباط می شود این است که پیروزی دو مرحله ای عباد الله مؤمن که در این آیات مطرح شده بعد از ظهور اسلام و پیش از ظهور حضرت مهدی رخ خواهد داد و بر اساس آن، بساط سرکشی جهانی صهیونیسم، قبل از ظهور حضرت مهدی علیه السلام برچیده خواهد شد.

واژگان کلیدی: آیات سوره اسراء، بشارت قرآنی، پیروزی مسلمین، مسلمانان و یهود، شکست بنی اسرائیل.

۱. دانشیار گروه فلسفه پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی و نیز استاد فلسفه و عرفان نظری در حوزه علمیه قم و نیز در دانشکدگان فارابی دانشگاه تهران
H-oshshaq@iict.ac.ir

بررسی مبانی و پیامدهای عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی از منظر قرآن کریم

حسین رفیعی^۱

عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی از جمله اقدامات برخی از دولت های اسلامی در چند سال اخیر بوده است. تاکنون، مبانی و پیامدهای این اقدام، این منظر حقوقی، فقهی و سیاسی مورد بررسی قرار گرفته است، اما تاکنون عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی از منظر قرآنی بررسی نشده است. در حالی که قرآن کریم به عنوان کتاب مورد باور همگی مسلمانان، حاوی راهبردهایی در زمینه برقراری ارتباط با غیر مسلمانان و نحوه استمرار این ارتباط است. همچنین، به انحرافات ممکن در زمینه ایجاد روابط اشاره نموده و مسلمانان را از این امر بر حذر داشته است. پژوهش حاضر به تحلیل آیات قرآنی مرتبط با ارتباط یافتن با غیر مسلمانان می پردازد. سعی شده تا در توضیح آیات، از تفاسیر نحله های مختلف اسلامی استفاده شود تا دیدگاه قرآنی ارائه شده، بطور فراگیر در مورد تمامی مسلمانان قابل انطباق باشد. این پژوهش، با استفاده از روش تفسیری - تحلیلی، ابتدا به استخراج مبانی قرآنی مرتبط با موضوع پرداخته و سپس پیامدهای عادی سازی روابط از دیدگاه قرآن کریم بررسی نموده است. نتایج این پژوهش نشان می دهد که عادی سازی

۱. دانش آموخته مدرسه علمیه آیت الله مجتهدی (ق)، تهران، ایران.

روابط با رژیم غاصب صهیونیستی با مبانی قرآنی همخوانی نداشته و پیامدهای منفی فرهنگی، اجتماعی و سیاسی برای جهان اسلام به دنبال خواهد داشت. مهمترین پیامد منفی این امر، ضعف اتحاد و اخوت اسلامی در میان دولت‌ها و ملت‌های اسلامی را به همراه داشته و ایشان را در مقابلهٔ هماهنگ با دشمن مشترک مسلمانان سست نموده است.

واژگان کلیدی: قرآن کریم، عادی سازی روابط با رژیم صهیونیستی، روابط بین الملل، وحدت اسلامی.

بررسی تحولات یهودیان برای غصب فلسطین در دو دهه اول قرن ۲۰

محمدحسین خانی^۱

صهیونیسم به عنوان یک تفکر که از منابع مختلف دینی و غیردینی نشئت گرفته و جای بررسی و تأمل زیادی دارد صهیونیسم مذهبی تمام ارکان و اهداف ایده خود را از عهدین می گیرند یهودیان دینی از غصب فلسطین تا کشتار ساکنین عرب آنجا را مستند به تورات توضیح می دهند اینکه غیریهودیان انسان نیستند و هیچ حرمتی ندارند تا اینکه این سرزمین ملک وعده داده شده الهی به قوم بنی اسرائیل است و از طرف دیگر مسیحیان صهیونیسم رفتن یهودیان به سرزمین مقدس را مقدمه ظهور ماشیح می دانند و از این رو به مهاجرت یهودیان به فلسطین کمک می کنند صهیونیسم هنری نیز در قالب هنر و ادبیات و رسانه حقانیت گفتمان صهیونیسم را برای تمام دنیا تثبیت می کند و می بینیم که بعد از ۷۵ سال جمعیت زیادی از مردم دنیا رژیم صهیونیستی را یک رژیم غاصب نمی دانند و نهایتاً آن را یک نهاد آپارتاید بدانند این ثمره تلاش های صهیونیسم در عرصه رسانه است بعد دیگر پازل بعد اقتصادی است که نقش خون را برای این جانی دارد کارتل های اقتصادی صهیونیسم که عمدتاً در خارج از فلسطین اشغالی فعالیت دارند بخشی از درآمد خود را در راه این هدف هزینه می کنند بخش دیگر این پازل صهیونیسم سیاسی است که از سال ها قبل از تأسیس رژیم صهیونیستی فعالیت خود را با ارتباط و نفوذ در دولت های استعمارگر

شروع کرده و شخصیت‌های برجسته یهودی اغلب در این مسئولیت به پروژۀ صهیونیسم کمک کرده‌اند. ما در این مقاله، با روش تحلیل وقائع به منابع مکتوب و منشور مراجعه کرده و به‌عنوان نمونه دو دهه - که واقعه بالفور در این زمان محقق شده بود - از فعالیت‌های یهودیان را برای دستیابی به این هدف بررسی کرده‌ایم.

واژگان کلیدی: صهیونیسم قرن ۲۰، یهود، فلسطین، صهیونیسم، غصب فلسطین.

جایگاه فلسطین در جنبش‌های ضد استعماری و استقلال‌خواهانه ایرانیان

دکتر کامیار صداقت ثمرحسینی^۱

مقاله حاضر با تفکیک دوره سلطنت پهلوی (۱۳۰۴ - ۱۳۵۷ ش) به سه مقطع سیاسی، به بررسی اسناد و گزارش‌های دولتی موجود در بایگانی کتابخانه ملی ایران و اخبار جراید ایرانی و فلسطینی آن روزگار پیرامون مبارزات علماء و مردم ایران برای احقاق حقوق فلسطینی‌ها و آزادی مسجدالاقصی می‌پردازد. مطالبه آزادی فلسطین در ایران را باید در ذیل ساختاری بزرگ در امتداد تاریخی به هم پیوسته و نه صرفاً در مقطعی از آن، باهم دید. باهم دیدن وقایع و اجزای آن موجب مشاهده موضع ثابت علمای امامیه در همه دوره‌های انقباض و انبساط سیاست در عصر پهلوی می‌شود که عبارت است از: «آزادی کامل فلسطین و پایان اشغالگری» در جنبش‌های استقلال‌خواهی ایرانیان، مطالبه دفاع از فلسطین نقش مهمی در پیشبرد بسیج اجتماعی داشته و مسئله فلسطین پله‌پله، در گذر از وقایعی نظیر مبارزه با اسلام‌ستیزی رضاخانی، ملی شدن صنعت نفت، مبارزه با پهلوی دوم در دوران پس از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ و آغاز نهضت انقلاب اسلامی ایران در سال ۱۳۴۲ شمسی در حال رشد و نمو بوده تا سرانجام خود را در چارچوبی بین‌المللی در قالب محور مقاومت اسلامی نمایان کرده است.

واژگان کلیدی: پهلوی اول و دوم، شیعه امامیه، فلسطین، مقاومت اسلامی، نهضت انقلاب اسلامی.

نقش قدرت‌های بزرگ در تشکیل رژیم صهیونیسم، اشغال فلسطین و تداوم آن

عبدالحمید علوی^۱

بی‌تردید؛ در طول تاریخ قدرت‌های بزرگ؛ در رویدادهای تاریخی - سیاسی دست بالا و نقش تعیین کننده داشته‌اند. کشورهای مزبور به عنوان بازیگران قوی و قدرتمند، ساختار سیاست بین‌الملل را شکل می‌هند. جهت نفوذ سیاسی، اقتصادی و فرهنگی خود تلاش می‌کنند که در اقصی نقاط جهان سلطه و طرفدار داشته باشند. به همین لحاظ از سیاست‌های گزینشی و استعماری استفاده نموده و مقابل هم به رقابت می‌پردازند. رقابت قدرت‌های بزرگ باعث می‌شوند که برخی دولت‌ها و رژیم‌های موجود که زیر بار استعمار و بردگی آن‌ها نمی‌روند مورد تهدید و فروپاشی قرار گیرند و حکومت‌ها و رژیم‌های را ایجاد می‌کنند که موافق و نگهبان منافع ملی کشورهای قدرتمند قرار گیرند، در واقع به جای اینکه کشورهای قدرتمند با محوریت حق و باطل، عدالت و آزادی سیاست‌گذاری کنند؛ تشخیص حق و باطل، عدالت و آزادی با محوریت منافع ملی قدرت‌های بزرگ جهان معرفی می‌شوند. لذا در راستای منافع ملی و اهداف قدرت‌های بزرگ سال‌های سال انسان‌های مظلوم و ضعیف کشته و آواره شده‌اند و دارند کشته می‌شوند. امنیت و آرامش بشریت را متزلزل می‌کنند بناً در این مقاله چگونگی نقش قدرت‌های بزرگ در ایجاد دولت

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد، رشته روابط بین‌الملل، جامعه المصطفی العالمیه، قم.

جعلی اسرائیل در سرزمین فلسطین مورد مطالعه و بررسی قرار گرفته‌اند. لذا سوال اصلی پژوهش اینست که قدرت‌های بزرگ چه نقشی در پیدایش و تداوم رژیم صهیونیسم و اشغال فلسطین داشته‌اند؟ براساسی پژوهش انجام شده از منابع معتبر کتابخانه‌ای و اسنادی با روش توصیفی - تحلیلی، به نظر می‌رسد که قدرت‌های بزرگ غربی و ایالت متحده آمریکا نقش برجسته‌ای در تأسیس و تداوم رژیم صهیونیسم و اشغال فلسطین داشته‌اند.

واژگان کلیدی: قدرت‌های بزرگ، رژیم صهیونیسم، آمریکا، اروپا، اسرائیل و فلسطین.

آراء واندیشه‌های مقام معظم رهبری در موضوع فلسطین و مقاومت

سید محمد مصطفی حسینی کاشانی^۱

محمد عطایی^۲

مسئله فلسطین از مهمترین مسائل جهان اسلام محسوب میشود. این مقاله در پی پاسخ به این سؤال است که «آراء واندیشه‌های مقام معظم رهبری در موضوع فلسطین و مقاومت چیست؟» و روش این پژوهش توصیفی-تحلیلی است که با استفاده از ابزار فیش برداری برای جمع آوری داده از سخنرانیهای مقام معظم رهبری در حوزه مسائل فلسطین بوده است. و یافته‌های مقاله حکایت از آن دارند که باتوجه به بررسی آراء واندیشه‌های مقام معظم رهبری دریافتیم که: آراء واندیشه‌های امام خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی درخصوص راه حل مسأله فلسطین مسائلی مانند: حفظ روحیه مردم و امید، نگه داشتن مردم در صحنه، توکل به خدا، تقویت ایمان، عدم ترس از دشمن، مبارزه در راه خدا و جهاد، نزدیک شدن به اسلام و قرآن، ایستادگی، مقاومت و مبارزه، حمایت همه جانبه ی مسلمین از فلسطین و در نهایت محو اسرائیل است. همچنین رهبر معظم ارکان مقاومت، وایستادگی فلسطین را از سوئی گروه‌های مجاهد فلسطینی و آحاد مردم مؤمن و مقاوم در داخل و خارج آن کشور؛ و از سوئی دیگر، دولتها و ملت‌های مسلمان در سراسر جهان، بویژه عالمان

۱. عضو هیات علمی، و استاد یارو گرو حقوق جامعه المصطفی.

۲. محمد عطایی، دانش پژوه ارشد، حقوق جزا و جرم‌شناسی.

دینی و روشنفکران و نخبگان سیاسی و دانشگاهیان می‌دانند. و راه نجات فلسطین را ایستادگی و مقاومت، با توحید کلمه‌ی فلسطینیان می‌دانند که این را تنها راه پیروزی بر حکومت غاصب می‌دانند.

واژگان کلیدی: اندیشه رهبری، فلسطین، مقاومت، پیروزی.

آراء و اندیشه‌های مقام معظم رهبری در موضوع فلسطین و مقاومت

عوض فصیحی^۱

امروزه مسأله فلسطین مهمترین مسأله دنیای اسلام است. اهتمام به آن غیر از جنبه‌های سیاسی امنیتی و اقتصادی یک تکلیف الهی اسلامی و دینی است. امروز ملت فلسطین همان‌هایی هستند که دست گیرنده‌های شان در زندانهای دولت غاصب صهیونیستی هستند، وده‌ها برابر آنها در خیابان‌ها و در مسجد لاقصی در بازارها شعار میدهند و در مقابل رژیم صهیونیستی مقاومت میکنند. این مقاله در پی پاسخ به این پرسش هست که: آراء مقام معظم رهبری در موضوع فلسطین و جنبه مقاومت چیست؟ نویسنده در این مقاله با استفاده از روش کتابخانه‌ای و به شیوه تحلیلی - توصیفی با استفاده از سخنان مقام معظم رهبری، به قضیه‌ی فلسطین که یک مسئله اساسی است، پرداخته است. آنچه که اهمیت دارد این است که نسل جدید فلسطین، حقیقت را دریافته است. حقیقتی که بخواهد بر این زبونی و خواری و تحقیر و فشارهای که تحمیل میشود فائق آید و آن این است که راه حل، فقط و فقط، مبارزه و مقاومت است نه رفتن به پشت میز مذاکره. موضع جمهوری اسلامی ایران در مسئله فلسطین روشن است و همانطور که امام خمینی ره فرمودند: این غده سرطانی (اسرائیل) باید از این منطقه کنده شود. که یک فرمول انسانی قابل قبول هم دارد، و به فرموده مقام معظم رهبری دام‌عزله، رژیم صهیونیستی از زمانی که رسماً توسط

۱. کارشناس ارشد روابط بین الملل مجتمع آموزش عالی علوم انسانی المصطفی.

سا زمان ملل تا یید شد - یعنی پیش از نیم قرن قبل - تا سالهای گذشته یکه تازی می کرد و هیچ چیز و هیچ کس جلو دارش نبود؛ ولی مقاومت اسلامی لبنان که مرکب از چند هزار جوان مسلح به سلاح ایمان است، خواب این رژیم و حامیانش را پریشان کرده و این جوانان، بدون دادن هیچ گونه امتیاز به اسرائیل آن رژیم غاصب را با خواری از جنوب لبنان بیرون کردند.

واژگان کلیدی: آراء، فلسطین، اندیشه های مقام معظم رهبری، مقاومت.

تناقضات حقوقی و حقوق بشر دوستانه آسراییل در خصوص غزه

شریف علی کیان^۱

در طول تاریخ تحولات بین المللی نشان می‌دهد که جنایات اسرائیل علیه فلسطینیان همچنان در کانون توجه جهانی قرار دارد. از زمان پیدایش، این رژیم جنایات متعددی را در سرزمین‌های اشغالی مرتکب شده است. اسرائیل از ابتدای پیدایش و حضورش در فلسطین در کنار خشونت‌هایی که علیه مسلمانان در سرزمین‌های اشغالی اعمال می‌کند، همچنان به نقض گسترده حقوق بشر ادامه می‌دهد. اسرائیل بارها در گزارش‌های حقوق بشر سازمان ملل به دلیل نقض حقوق زنان در رتبه‌های بالای ناقضان حقوق زنان و کودکان قرار گرفته است تا حدی که به عنوان بزرگترین ناقض حقوق بشر در جهان رتبه بندی شده است. قطعنامه‌هایی که علیه اسرائیل در زمینه نقض حقوق بشر صادر شده است مملو از شکایات، محکومیت‌ها، ابراز نگرانی و... بوده است. همچنین در اکثر آنها دستور به پایان فوری نقض حقوق بشر داده شده است. این مقاله در تلاش است تا موارد نقض حقوق بشر توسط کشورهای غربی حامی رژیم صهیونیستی و خود اسرائیل را مخصوصاً در جنگ غزه بررسی کند. نویسنده تحقیق خود را با استفاده از روش تحقیق توصیفی - تحلیلی و از منظر حقوق بین الملل بشردوستانه به پیش برده است. نتایج تحقیقات نشان می‌دهد که در این جنگ رژیم صهیونیستی مرتکب جنایاتی مانند استفاده از سلاح‌های ممنوعه،

۱. نویسنده و پژوهشگر، دانش پژوه مؤسسه آموزش عالی علوم سیاسی (روابط بین الملل)

حملات به غیرنظامیان، مدارس، مساجد، بیمارستان‌ها، نیروهای امدادی و... شده است که نقض جدی قوانین بین‌المللی محسوب شده و جنایت جنگی و جنایت علیه بشریت است. باید خاط نشان ساخت که همه این جنایات، در میان نگرش و سکوت کشورهای غربی و بدون ممنوع کردن چنین اقدامات وحشیانه‌ای در حال صورت گرفتن است، جنایاتی که باید مرتکبین آن تحت تعقیب، محاکمه و مجازات قرار گیرند.

واژگان کلیدی: حقوق بشر، حقوق بشر دوستانه، رژیم صهیونیستی اسرائیل، فلسطین، غزه.

تحلیلی بر اشغال فلسطین: تجاوز صهیونیستی و پیامدهای آن

سید ابراهیم امینی^۱

اشغال فلسطین تصرف غاصبانه سرزمین‌های فلسطینی توسط اسرائیل و بیرون راندن مردم فلسطین است که رسماً از ۲۴ اردیبهشت ۱۳۲۷ ش/۱۴ می ۱۹۴۸ م آغاز شد. زمینه‌های این اشغال به اواخر قرن نوزدهم میلادی و شکل‌گیری جنبش صهیونیسم، قیومیت انگلیس بر فلسطین و طرح تقسیم فلسطین در سال ۱۹۴۷ م از سوی سازمان ملل بازمی‌گردد. مسئله اشغال فلسطین، مشکل جهان اسلام شمرده شده و عالمان شیعه همواره از فلسطین حمایت کرده و بر آزادی آن تأکید داشته‌اند. برخی از این عالمان فتوای جهاد علیه اسرائیل داده و گروهی دیگر بر حرمت رابطه با اسرائیل و وجوب آزادی فلسطین و قدس فتوا صادر کرده‌اند. هدف صهیونیست‌ها از اشغال فلسطین، تأسیس یک کشور بزرگ یهودی (اسرائیل بزرگ) و تبدیل شدن به یک ابرقدرت در خاورمیانه ذکر شده است. داوطلبانه بودن مهاجرت فلسطینی‌ها از سرزمینشان، شعار «سرزمین بدون مردم برای مردم بدون سرزمین» و هولوکاست نیز از جمله توجیهاتی است که صهیونیست‌های یهودی برای مشروعیت اشغال فلسطین به آن تمسک می‌کنند. نویسنده با بررسی منابع و منشورات مرتبط با موضوع مقاله و نیز با استفاده از روش تحلیل متنون به نتایج زیر رسیده است: اشغال فلسطین

۱. فارغ التحصیل از المصطفی (ص)، مجتمع آموزش عالی علوم انسانی و اسلامی.

پیامدهای گوناگونی همچون کشته و آواره شدن بسیاری از مردم فلسطین، قیام‌های مردمی، شکل‌گیری محور مقاومت و جنبش‌هایی مانند حماس و جهاد اسلامی و اختصاص روز قدس به حمایت از فلسطین و اعتراضات جهانی را در پی داشت. همچنین راه‌حل‌هایی برای حل مسئله اشغال فلسطین مطرح شده‌اند، همانند پیمان کمپ دیوید، توافق اُسلو و طرح دو دولتی که همه آنها از سوی جمهوری اسلامی ایران ناموفق شمرده شده‌اند. از نظر آیت‌الله العظمی امام خامنه‌ای، راه‌حل منطقی، همه‌پرسی از صاحبان حق در فلسطین اعم از ساکنان و آوارگان درباره سرزمین و حکومت آن است.

واژگان کلیدی: اشغال فلسطین، اسرائیل، صهیونیسم، قیمومیت انگلیس، طرح تقسیم فلسطین.

نقش محوری زنان مسلمان در مقاومت فلسطین

مرتضی نظری^۱

سید محمد مصطفی حسینی کاشانی^۲

در این مدت که از اشغال فلسطین توسط نیروهای اسرائیل و حامیان آنها می‌گذرد، مردم فلسطین نیز در این مدت در برابر این ظلم و ستم مقاومت و ایستادگی کردند و از خود حماسه‌هایی نوین خلق کردند که اخبار این مقاومت در سرتاسر جهان به گوش همه رسیده است. ظلم و بیداد رژیم اسرائیل متوجه مردم مظلوم فلسطین به ویژه کودکان فلسطینی شده است که باعث رقم خوردن صحنه‌های تلخ و غمناک و تاثیرگذاری شده است که قلب هر انسانی را به درد می‌آورد و افکار انسان‌ها را تحت تاثیر قرار می‌دهد. از مواردی که حضور زنان در آنجا به شدت حس می‌شود جریان مقاومت زنان مسلمان فلسطین است که در این سال‌ها به عنوان یکی از علل و عوامل مهم پایداری و مقاومت نهضت فلسطین به شمار آورد. زنانی که نقش و جایگاه آنها باعث شده این مقاومت تا این زمان ادامه پیدا کند. زنانی که همه عرصه‌های مختلف هم در عرصه نظامی هم در عرصه فرهنگی هم تاسیس سازمان‌ها که توسط زنان فلسطین اداره می‌شد، در کنار مردان فعالیت دارند. نویسندگان با بررسی موردی برخی از مشارکت‌های زنان مقاوم فلسطینی بر اساس

۱. عضو هیأت علمی و استادیار گروه حقوق جامعه المصطفی، قم، ایران
۲. دانش پژوه ارشد حقوق جزا و جرم شناسی مجتمع علوم انسانی و اسلامی، قم، ایران.

مستندات تاریخی و مکتوب و با شیوه بحث تحلیلی به این نتیجه رسیده است که:
در حقیقت این مقاومت سرزمین فلسطین بخش بزرگی از مقاومت را مدیون به این
زنان می‌داند.

واژگان کلیدی: مقاومت، زن مسلمان، نهضت فلسطینی، مسلمان، فلسطین.

گفتمان انقلاب اسلامی و مقاومت‌های اسلامی منطقه غرب آسیا (با تأکید بر مقاومت اسلامی فلسطین)

غلامرضا محمدی^۱

دکتر علی‌رضا محدث^۲

تحقیق حاضر تحت عنوان «گفتمان انقلاب اسلامی و مقاومت‌های اسلامی منطقه غرب آسیا با تأکید بر مقاومت اسلامی فلسطین» به این سؤال پاسخ می‌دهد که انقلاب اسلامی ایران چه رابطه‌ای با مقاومت‌های اسلامی منطقه غرب آسیا دارد و اساساً چه گام‌های برای آرمان‌های فلسطین برداشته است؟ با توجه به وضعیت سیاسی - اجتماعی منطقه بخصوص خاورمیانه و تکتازی‌های آمریکا و کشورهای اروپایی، الگوگیری از تجربه‌های انقلاب اسلامی و بسیج مردمی در برابر دشمنان سرزمین‌های اسلامی، ضرورت این بحث‌ها بیش از پیش برجسته می‌شود. محقق مطالب این نوشته را از کتاب‌ها، سایت‌ها، روزنامه‌ها و مجله‌ها جمع‌آوری نموده و با روش تحلیل گفتمان لاکلاو و موفه تحلیل نموده است و به این نتیجه رسیده است که گفتمان انقلاب اسلامی ایران، با محوریت «اسلام»، امت اسلامی را تحت لوای اسلام و به رهبری رهبر فرزانه امام خامنه‌ای، متحد ساخته و به گروه‌های مقاومت

۱. دانش‌پژوه دوره دکتری اندیشه معاصر مسلمین در موسسه عالی علوم انسانی اسلامی المصطفی.

۲. استاد در گروه مطالعات اجتماعی در موسسه عالی علوم انسانی اسلامی المصطفی.

اسلامی، «هویت» بخشیده تا در خلق «کنش‌های قهرمانانه» مثل «طوفان الاقصی» به خوبی عمل نمایند و همچنین با بالابردن سطح آگاهی مردم و جوانان مسلمان از نقشه‌های دشمنان اسلام و مبارزه علیه آنان، نقش محوری داشته است.

واژگان کلیدی: انقلاب اسلامی، مردم، مقاومت، منطقه غرب آسیا، فلسطین، طوفان الاقصی.

نقش انگلستان در اشغال فلسطین و تشکیل رژیم غاصب صیونیستی

میسان حسن هابی جاوای^۱

نویسنده در این مقاله به بررسی نقش حیاتی انگلستان در اشغال فلسطین و تشکیل رژیم صهیونیستی می‌پردازد. پس از صدور اعلامیه بالفور در سال ۱۹۱۷، انگلستان با ایجاد قیمومت بریتانیا در فلسطین، زمینه‌های مهاجرت یهودیان به این منطقه را فراهم آورد. این سیاست‌ها منجر به تغییرات جمعیتی و اجتماعی گسترده‌ای در فلسطین شد و تنش‌های قومی و مذهبی را تشدید کرد. با بررسی اسناد تاریخی، گزارش‌های کمیسیون‌ها و مطالعات معاصر، این مقاله نشان می‌دهد که چگونه سیاست‌های استعماری انگلستان و حمایت‌های بین‌المللی موجب شکل‌گیری و تقویت رژیم صهیونیستی شد. در نهایت، این پژوهش به تحلیل پیامدهای این اشغال و تأثیرات آن بر جامعه فلسطینی می‌پردازد و به بررسی ریشه‌های درگیری‌های جاری در منطقه می‌پردازد.

واژگان کلیدی: انگلستان، فلسطین، رژیم صهیونیستی.

۱. کارشناسی ارشد علوم سیاسی مجتمع آموزش عالی علوم انسانی المصطفی از کشور تایلند

مبانی فقهی - حقوقی "حق بر مقاومت" و مبارزه با اشغالگر (با تأکید بر مقاومت فلسطین)

محمد بشیر محمدی^۱

مقاومت عبارت است از ایستادگی در برابر ظلم و تجاوز و آمادگی همه جانبه برای حفظ داشته‌های مادی و معنوی و به دست آوردن ارزش‌های مادی و معنوی؛ چه در وجه فردی و چه در وجه جمعی. مقاومت و مبارزه در برابر ظلم و اشغالگری یکی از ضروریات دینی و مورد تأیید فقه و حقوق بوده که ضامن زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها می‌باشد. امروزه ما با رویکرد نوین حقوقی در عرصه مبارزه و مخاصمه مواجه هستیم که از آن به عنوان "حق بر مقاومت" یاد می‌شود. پژوهش حاضر با بهره‌گیری از روش کتابخانه‌ای به صورت توصیفی و تحلیلی کوشیده است تا مبانی فقهی و حقوقی حق مقاومت و مبارزه با اشغالگری را از منابع فقهی و حقوقی به دست آورده و تبیین نماید. یافته‌های این تحقیق نشانگر آن است که بر اساس منابع دینی و فقهی دفاع از جان، مال، ناموس و سرزمین نه تنها یک امر پسندیده بلکه یک دستور واجبی است و در پرتو اندیشه حقوق طبیعی و حقوق بین الملل نیز مردم سرزمین تحت اشغال مانند فلسطین می‌توانند حق بر مقاومت را با رعایت موازین حقوق بین الملل استیفا کنند.

واژگان کلیدی: اشغال، دفاع مشروع، حق بر مقاومت، مبانی فقهی - حقوقی، فلسطین.

بررسی عملیات طوفان الأقصى؛ ریشه ها، آثار و نتایج

محمد یاسین یوسفی^۱

طوفان الاقصی "نام عملیات هماهنگ شده نیروهای جهادی حماس، به ویژه شاخه گردان های عزالدین قسام، علیه رژیم صهیونیستی بود که در ۷ اکتبر ۲۰۲۳ آغاز شد. این تحقیق به بررسی دلایل این عملیات، نتایج و پیامدهای آن می پردازد. تاریخ صد سال اخیر فلسطین، سرشار از اشغالگری، تخریب، کشتار، ترور، شکنجه، غصب زمین ها و اموال و دیگر ستمگری های رژیم صهیونیستی علیه مردم مظلوم فلسطین است. این ظلم و ستم، جوانان و نخبگان فلسطینی را به مقاومت واداشته و پس از سال ها برنامه ریزی و تلاش، عملیات "طوفان الاقصی" را در زمان مناسب اجرا کردند. نویسنده با مراجعه به منابع منشور در این زمینه و با روش تحلیل محتوا به برخی از نتایج و پیامدهای مهم این عملیات اشاره کرده است که عبارتند از: شکست راهبردی اسرائیل از لحاظ اطلاعاتی و نظامی، خیزش افکار عمومی جهان علیه رژیم صهیونیستی و برگزاری تظاهرات ضد اسرائیلی در سراسر جهان، ناامن شدن دریای سرخ و مسیرهای مواصلاتی سرزمین های اشغالی، ریزش بازارهای مالی و پایه های اجتماعی در اسرائیل با افزایش مهاجرت معکوس، شکست دیپلماسی رژیم صهیونیستی با تعلیق پروژه عادی سازی روابط با برخی

۱. کارشناسی ارشد روابط بین الملل مجتمع آموزش عالی علوم انسانی اسلامی جامعه المصطفی العالمیه

کشورها، آشکار شدن ماهیت واقعی حقوق بشر غربی با سکوت در برابر جنایات اسرائیل در غزه، افزایش اعتماد به نفس مقاومت فلسطینی در برابر استعمارگران، عملیات "طوفان الاقصی" الگویی برای هر ملت و مردمی تحت ستم است تا با الهام از آن، برای احقاق حقوق خود تلاش کنند.

واژگان کلیدی: فلسطین، رژیم صهیونیستی، اشغال گری و عملیات طوفان الاقصی.

نقض قواعد حقوق بشردوستانه توسط اسرائیل در منازعه با فلسطین

محمد علی ابراهیمی^۱

هر چند جنگ در زندگی بشر امر اجتناب ناپذیر است. در طول تاریخ این پدیده در حیات انسانی رخ داده و آلام زیادی را به بار آورده است. به همین علت تلاش شده است که راهی برای کاهش آثار آن در جهان یافت گردد. در دین اسلام دستورهای وجود دارد که طرفین محاصمه را به آن ملزم کرده است. در فرهنگ بشری نیز ارزش‌های وجود دارد که به لزوم قواعدی حکم می‌کند که امروز بنام قواعد حقوق بشردوستانه بین‌الملل شناخته می‌شود. متأسفانه بیش از چندین دهه بین ملت فلسطین و رژیم اسرائیل محاصمه امتداد یافته است. نتایج آن زجرآورترین رخدادهای بوده که موجب گردیده تا احساسات انسان را جریحه دار سازد. پس سوال اصلی آن است که موارد نقض قواعد حقوق بشردوستانه توسط اسرائیل در منازعه با فلسطین چیست؟ بررسی این موضوع به انگیزه بیان درد مردم فلسطین و تبیین مظلومیت آنان است. تحقیق به صورت کتابخانه‌ای و با استفاده از منابع مکتوب انجام گردیده است. دستاورد علمی آن عبارت از این است که نقض قواعد حقوق بشردوستانه بین‌المللی توسط اسرائیل در جنگ با ملت فلسطین به کرات واقع شده و امکان مستند سازی آن در این محاصمه میسر می‌باشد.

واژگان کلیدی: حقوق، حقوق بشردوستانه، نقض، اعراب فلسطین، منازعه.

۱. دانش آموخته جامعه المصطفی العالمیه، کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، استاد موسسه تحصیلات عالی دایکندی افغانستان، سطح سه حوزه علمیه قم. MAE262640@gmail.com

طوفان الاقصی: منشا، آثار و نتایج آن در منطقه و جغرافیای سیاسی جهان

محمد رضا نستوه^۱

عملیات راهبردی طوفان الاقصی که در تاریخ ۷ اکتبر ۲۰۲۳ به وقوع پیوست را می‌توان بزرگترین شکست اطلاعاتی و امنیتی رژیم اسرائیل از آغاز پیدایش تاکنون دانست. این عملیات را می‌توان یک تحول مهم در جغرافیای سیاسی و امنیتی غرب آسیا و شمال آفریقا و جهان اسلام به شمار آورد. این رویداد نظامی که توسط یکی از گروه‌های سیاسی - نظامی فلسطینی به نام حماس و به رهبری شخصیت‌های اهل سنت چون اسماعیل هنیه آغاز شد، تأثیرات عمیقی بر روابط منطقه‌ای و بین‌المللی گذاشت. نویسنده در این مقاله با مراجعه به محتوای تولید شده پس از عملیات طوفان الاقصی و با روش توصیفی - تحلیلی به بررسی منشا، آثار و نتایج این عملیات می‌پردازد. در مورد بررسی آثار این عملیات مهم می‌توان به علنی شدن شعله تنش‌ها بین اسرائیل و فلسطین اشاره کرد که واکنش‌های نظامی دو طرف را به دنبال داشت. یکی دیگر از نتایج به دست آمده واکنش‌های مختلفی از سوی کشورهای اسلامی و سازمان‌هایی مانند سازمان همکاری‌های اسلامی بوده به گونه‌ای بسیاری از کشورهای حتی غیر مسلمان جهان نیز خواستار توقف خشونت‌ها و آغاز مذاکرات شدند.

واژگان کلیدی: فلسطین، حماس، رژیم اسرائیل، جامعه جهانی.

مساله فلسطین، وحدت کشورهای اسلامی و نظم منطقه‌ای (تاکید بر فرمایشات امامین انقلاب)

علیرضا نائیج^۱

فلسطین از سرزمین‌های اسلامی است که بعد از جنگ جهانی اول بصورت آهسته و با حمایت قدرت‌های بین‌المللی مورد اشغال قرار گرفت. سکوت دولت‌ها و رهبران اسلامی در ادوار مختلف موجب تجاوز و ظلم بسیار گسترده بر مسلمانان فلسطین توسط اشغالگران گردید. انقلاب اسلامی ایران که توسط حضرت امام خمینی ره و با رهبری ایشان ایجاد و محقق شد و سپس با رهبری حضرت آیت الله امام خامنه‌ای دام‌الله تداوم یافت نسبت به مساله فلسطین چه گفتمانی را در سطح جهان اسلام ایجاد نمود و چگونه از مساله فلسطین برای وحدت کشورهای اسلامی بهره بردند؟ این تحقیق با بهره‌گیری از روش توصیفی تحلیلی و گردآوری داده‌ها بصورت کتابخانه‌ای و مجازی بر این نکته اشاره دارد که مساله فلسطین از ابتدای شکل‌گیری انقلاب اسلامی در دهه چهل مورد توجه رهبران انقلاب اسلامی بوده است. هم‌اکنون نیز با توجه به تغییرات حاصل در جایگاه قدرت و مولفه‌های آن در نظم نوین جهانی، مساله فلسطین به عنوان یکی از مهمترین مسائل جهان اسلام و حتی مساله روز در کشورهای غیر اسلامی مطرح و پیگیری میشود. رویکرد رهبران انقلاب اسلامی ایران در خصوص فلسطین موجب شکل‌گیری گفتمان وحدت در

۱. دکتری روابط بین‌الملل و استاد مدعو مجتمع آموزش عالی علوم انسانی اسلامی جامعه المصطفی العالمیه.

جهان اسلام و حمایت‌های اجتماعی و سیاسی با سخنرانی؛ اعلامیه، بیانیه، پیام، راهپیمایی روز قدس از یک‌سو و از سوی دیگر خواستار حمایت‌های مالی مردم و کشورهای اسلامی از مردم مظلوم فلسطین نیز گردیدند. این اقدامات راهبردی موجب زنده شدن مساله فلسطین، بیداری امت اسلامی و وحدت جهان اسلام با محوریت فلسطین گردید.

واژگان کلیدی: فلسطین، امامین انقلاب، وحدت، امت، حمایت از مظلوم، ظلم‌ستیزی، اشغال.

نگرشی نو به شیوه‌های جهاد در دفاع از بیت المقدس و حقوق مردم مظلوم فلسطین (با تکیه بر قرآن و روایات)

امیر مجتبی ادیب بهروز^۱

سید مهدی تقوی دامغانی^۲

با گذشت بیش از ۷۶ سال از سلطه و حضور صهیونیسم و تشکیل کشور جعلی اسرائیل در سرزمین فلسطین ارائه ی راهکارها و شیوه‌های نو در مقابله با این پدیده ی شوم امری ضروری است. ابعاد جدیدی از جهاد و دفاع که با آغاز عملیات طوفان الاقصی مسیر روشنی را در برابر امت‌های اسلامی در دفاع از آرمان فلسطین ترسیم می‌کند. اگرچه در متون دینی، جهاد به دو شیوه ی کلی ابتدایی و دفاعی آمده است؛ اما با تأمل در آیات قرآنی و نیز روایات معصومین (علیهم‌السلام) می‌توان از انواع جدیدی از جهاد چون جهاد تبیین با هدف روشنگری علمی، جهاد تبلیغی با هدف انتقال پیام و جهاد نظامی با هدف مقابله ی عملی در دفاع از قبله ی اول مسلمین نام برد. مراتبی از جهاد که متناسب با جامعه ی مخاطبین طیف وسیعی از مسلمانان، پیروان ادیان الهی و سایر آزادگان جهان را در بر می‌گیرد. نویسندگان در ای مقاله میکوشند

۱. دانشجوی دکتری اندیشه معاصر مسلمین جامعه المصطفی العالمیه، استاد همکار مجتمع آموزش

عالی علوم انسانی اسلامی

۲. دانشجوی دکتری تفسیر تطبیقی جامعه المصطفی العالمیه، فارغ التحصیل سطح ۴ حوزه ی علمیه

در رشته نقد و هابیت، مدرس حوزه علمیه قم و جامعه المصطفی العالمیه

با مراجعه به منابع اسلامی و متون منشور در راستای موضوع به تحلیل آن پرداخته و ابعاد مختلف مساله جهاد از بیت المقدس را تشریح و تبیین نمایند. واژگان کلیدی: جهاد، دفاع، تبیین، تبیلغ، اقدام نظامی.

نقش و تأثیر انقلاب اسلامی ایران بر گفتمان مقاومت (نرم و سخت) فلسطین

وحید صفری^۱

مسئله گفتمان مقاومت فلسطین به طور گسترده و درجهات مختلف، ملهم و متأثر از انقلاب اسلامی ایران (به رهبری امام خمینی ره) و نشأت گرفته از آن است و خود را به نوعی وابسته به آن می‌داند، و در تمام زمینه‌های (فرهنگی، سیاسی، نظامی، اقتصادی و...)، جمهوری اسلامی همیشه از ابتدای انقلاب تا الان به طور رسمی حامی و پشتیبان ملت شریف فلسطین بوده و خواهد بود. لذا تا زمان انقلاب اسلامی، اسلام از عرصه نبرد فلسطین غایب بود و انقلاب اسلامی ایران این حقیقت را که اسلام تنها راه حل، و جهاد تنها وسیله اصلی برای مبارزه علیه صهیونیسم است را به قیام مردم فلسطین ارزانی کرد. ویژگی اول مقاومت در عصر حاضر، جهانی بودن این مقاومت است. لذا دفاع از مقاومت نه تنها در رسانه که در همه عرصه‌ها و تصمیم‌گیری‌ها باید آثار خود را نشان دهد. هدف از نگارش مقاله حاضر اطلاع رسانی و یادآوری به امت اسلام، نسبت به اوضاع مقاومت فلسطین (مقاومت نرم و سخت)، و دفاع و حمایت از آنان است. نویسنده با مراجعه به منابع اینترنتی معتبر و استناد به آیات قرآن، و بهره‌گیری از فرمایشات و آموزه‌های امامین انقلاب اسلامی

ایران و سردار شهید قاسم سلیمانی، و... این تحقیق به سرانجام رسید.
واژگان کلیدی: گفتمان مقاومت فلسطین، انقلاب اسلامی ایران، امامین
انقلاب، سردار سلیمانی، اسرائیل، قدس.

سیاست‌ها و اقدامات حمایت از فلسطین و مبارزه با اسرائیل (مورد مطالعه: جمهوری اسلامی ایران)

نیره قوی^۱

جمهوری اسلامی ایران با عنایت به مبانی و منابع اسلامی کشوری دارای اهداف فرامرزی و فراملیتی کوتاه مدت و بلندمدت است و در راستای تحقق یکی از اهداف بلندمدت خود یعنی، ایجاد همگرایی و انسجام بخشی بین مسلمانان برای زمینه سازی تحقق امت واحده اسلامی در ارتباط با نوسازی نظام جهانی اسلام را مورد توجه قرار داده است. از دگر سوی هم صدا با امت مسلمان از میان اهداف آرمانگرایانه مبارزه با اسرائیل و حمایت از مردم مظلوم فلسطین از جمله مواردی است که از بدو تشکیل نظام اسلام در ایران مورد توجه رهبران و مردم ایران بوده است و تلاشهایی در قالب تدوین سیاستها و تصویب قوانین و اقدامات عملی در این خصوص انجام گرفته است. این مقاله مهمترین سیاستها و اقدامات حمایتی از فلسطین و مبارزه با اسرائیل طی قریب به بیش از چهار دهه توسط جمهوری اسلامی ایران را مورد باز شناسی قرار می دهد. از جمله مهمترین سیاستهای ایران اعلام قطع ارتباط با اسرائیل از بدو تشکیل دولت اسلامی و لزوم مبارزه و ایستادگی در مقابل آن بوده است که اقداماتی عملی مانند، شکل گیری جبهه مقاومت، ایجاد هم گرایی بین شیعه و سنی در جهان اسلام و نقش آفرینی دین در حمایت از امت مسلمان و مبارزه با دشمنان مشترک امت و... با

توجه به ظرفیتهای مختلف داخلی و امت مسلمان تحقق یافته و به وقوع پیوسته است. نوع تحقیق کیفی و با روش توصیفی - تحلیلی با استفاده از اسناد تاریخی و منابع کتابخانه‌ای به نگارش درآمده است.

واژگان کلیدی: سیاست، حمایت، فلسطین، اسرائیل، جمهوری اسلامی ایران، امت مسلمان.

همکاری های اسلامی برای دستیابی به ارزشهای مشترک (با تاکید بر مساله فلسطین)

سید عبدالقیوم سجادی^۱

همکاری و همگرایی جهان اسلام و کشورهای اسلامی از مسایل مهم و برخوردار از اهمیت جدی است. این امر با توجه به منازعات هویتی در نظام بین الملل اهمیت بیشتر می یابد. حفظ هویت اسلامی، تبیین و ترویج ارزشهای اسلامی از مهم ترین اهداف و خواست مشترک جوامع اسلامی است. مقابله با تهدیدات جدی ناظر به هویت اسلامی، تامین زندگی عزتمندانه مسلمانان و نفی ستم و استبداد از مسئولیت های مشترک امت اسلامی است. با توجه به اهمیت همگرایی در جهان اسلام، سوال اساسی این است که با توجه به ارزش های مشترک اعتقادی، اجتماعی و سیاسی میان امت اسلامی، چرا فرآیند همگرایی با چالش و موانع روبرو می باشد؟ نویسنده در این نوشتار بعد از مراجعه منابع مکتوب موجود ذیل موضوع بحث و کاربست روش تحلیل آنها، ضمن تاکید بر نقش سازنده ارزشهای اسلامی در ایجاد و تحکیم همکاری و همگرایی، سه عنصر مهم فقدان درک مشترک از ارزشها، نبود فهم مشترک از تهدیدات ارزشی و از خود بیگانگی ارزشی از مهم ترین موانع همگرایی و همکاری است. تبیین ارزشهای مشترک و

۱. دانش آموخته حوزه علمیه قم، استاد روابط بین الملل و رییس دانشگاه خاتم النبیین افغانستان.

ترویج گفتمان اسلام اعتدالی از راهکارهای مهم و موثر برای ایجاد و گسترش همگرایی و همکاری در جهان اسلام و کشورهای اسلامی است.

واژگان کلیدی: همگرایی اسلامی، ارزشهای مشترک، همکاری، گفتمان اعتدالی، از خود بیگانگی.

طوفان الاقصی و تاثیر نتایج آن بر همگرایی جهان اسلام

دکتر مختار شیخ حسینی^۱

عملیات ۷ اکتبر جنبش اسلامی حماس علیه سال‌ها اشغالگری رژیم صهیونیستی در غزه، شروع تاریخ جدید در کنشگری مقاومت در فلسطین و منطقه محسوب می‌شود. عدم پابندی رژیم صهیونیستی به تعهدات پیمان اسلو و توسعه شهرک‌سازی‌های غیرقانونی و اعمال خشن‌ترین اقدامات علیه فلسطینی‌ها، زمینه شکل‌گیری و توسعه مجدد فعالیت گروه‌های مقاومت با تمرکز بر غزه شکل را فراهم کرد. هر چند این مقاومت در انتفاضه‌های مختلف سطحی از مقاومت در برابر رژیم را نشان داده بود اما عملیات ۷ اکتبر یکی از کنشگری‌های فعالانه‌ای بود که با ابتکار عمل مقاومت شروع شد، در حالی که مقاومت پیش از این معمولاً در موضع منفعلانه و واکنش نسبت به اقدامات رژیم عمل می‌کرد. عملیات ۷ اکتبر ابهت شکست ناپذیری رژیم را از بین برد و در سطح منطقه‌ای نیز مهم‌ترین مانع برای پروژه عادی‌سازی روابط برخی کشورها با اسرائیل را ایجاد کرد. نتیجه دیگر جامعه‌پذیری مقاومت در بین نسل‌های جدید در جهان اسلام بود که با ماهیت رژیم و حمایت‌های غرب از آن آشنا شوند. نگارنده این مقاله که با مراجعه به منابع تولید شده مکتوب در این زمینه و به رش بررسی تحلیل مضمونی به آن نگریسته، بر این باور است که تجربه این عملیات فرصت‌های جدید فراوری جهان اسلام قرار داد که

۱ استادیار گروه علوم سیاسی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی.

با نتایجی چون جامعه پذیری بین نسلی مقاومت، پایان دادن به پروژه عادی سازی روابط با اسرائیل، توسعه مقاومت به لایه های مردمی در اراو پا و امریکا و... زمینه ایجاد همگرایی و همدلی بیشتر جهان اسلام با مقاومت در فلسطین را فراهم کرد. **واژگان کلیدی:** طوفان الاقصی، غزه، جبهه مقاومت، همگرایی جهان اسلام.

واکاوی انعکاس خبری بین‌المللی تشییع شهید اسماعیل هنیه
در پایتخت جمهوری اسلامی
(بررسی عملکرد میدانی رسانه‌های موافق و مخالف جبهه مقاومت و
برجسته‌سازی همکاری‌های اسلامی با تأکید بر مسأله فلسطین)

محمد خطیب^۱

علی حسین حسین‌زاده^۲

علی اسکندری^۳

افسانه نظری^۴

چنانچه روشن است انعکاس خبری بین‌المللی تشییع شهید اسماعیل هنیه در پایتخت جمهوری اسلامی- تهران، نمادی از «برجسته‌سازی همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک با تأکید بر مسأله فلسطین» به‌شمار می‌آید. در نتیجه واکاوی و بررسی عملکرد میدانی رسانه‌های موافق و مخالف جبهه مقاومت

۱. مشاور رئیس و رئیس دبیرخانه فراکسیون فرهنگ عمومی مجلس شورای اسلامی.

Khatib.m.ir@Gmail.Com

۲. استادتمام گروه جامعه‌شناسی دانشگاه شهید چمران، اهواز. a.hosseinzadey@scu.ac.ir

۳. استادیار گروه ارتباطات، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه پیام‌نور، تهران.

alieskandari.@pnu.ac.Com

۴. دانشیار گروه ارتباطات، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران.

dr.afsane.mozaffari.@Gmail.Com

اسلامی، برای شاخص‌سازی این مهم امری ضروری به نظر می‌رسد. روش پژوهش پیش‌روی، تحلیل محتوای کمی و ابزار گردآوری داده‌ها نیز پرسشنامه معکوس بود. جامعه آماری، کلیه اخبار مرتبط با تشییع پیکر شهید اسماعیل هنیه از ۱۱ تا ۲۶ مرداد ۱۴۰۳، است که این اخبار، در تعدادی از رسانه‌های موافق و مخالف جبهه مقاومت در مجموع با ۲۸۵ خبر، با این موضوع منتشر شده است. در تحقیق حاضر، تمام‌شماری صورت گرفت و نتایج آزمون فرضیه‌ها نشان داد، تفاوت معناداری میان انعکاس خبری این رویداد، در رسانه‌های موافق و مخالف جبهه مقاومت وجود داشته است، به این شکل که رسانه‌های موافق جبهه مقاومت، به شکل معناداری توجه بیشتری به این رویداد داشته، جهت‌گیری رسانه‌ای آن‌ها با تیتراهای اقناعی و تبلیغی و صفت‌های مثبت، برای شخص اسماعیل هنیه، مشهودتر بوده است. در روند تولید اخبار، رسانه‌های مخالف جبهه مقاومت از نرم‌خبر و تنوع قالب بیشتری، نسبت به رسانه‌های موافق جبهه مقاومت بهره‌برده‌اند و در عوض، اخبار رسانه‌های موافق جبهه مقاومت بیشتر خبر صرف بوده است. در رسانه‌های مخالف جبهه مقاومت، عناصر خبری در لید برجسته‌تر از رسانه‌های موافق جبهه مقاومت هستند؛ اما در رسانه‌های موافق جبهه مقاومت، تعداد ارزش‌های خبری به کاررفته در خبر، برجسته‌تر از رسانه‌های مخالف بوده است. با این حال، گرچه بین دو دسته رسانه موافق و مخالف جبهه مقاومت به لحاظ منابع مورد استناد به مراسم تشییع پیکر شهید هنیه تفاوت معناداری وجود دارد، اما در زمینه استفاده از منابع ایرانی آمارهای همسانی به دست آمده است.

واژگان کلیدی: انعکاس خبری، اسماعیل هنیه، رسانه، جبهه مقاومت، ارزش‌های مشترک، فلسطین.

حضرت امام خمینی ره و موضوع فلسطین (از اندیشه تا عمل)

حمیدرضا زند دیزاری^۱

آنچه که در این مقاله کوتاه آمده است سعی بر این دارد که اهمیت دو موضوع اندیشه و عمل از نگاه امام خمینی ره را بررسی کند. در ابتدا به برخی از مؤلفه های کلی تفکر حضرت امام مانند: اتحاد و همبستگی دنیای اسلام در برابر قدرت های شرق و غرب، دشمن شناسی و عمل کردن طبق اسلام واقعی که توجه به هر کدام از آنها ضامن پیروزی مسلمین در برابر ستمگران است، پرداخته شده و در ادامه موضوع خاص ایشان نسبت به فلسطین آمده است. تاثیر مؤلفه های اندیشه ای امام خمینی ره، آرمان رهایی قدس، آزاد سازی اراضی اشغالی لبنان و فلسطین، نابودی صهیونیسم و همچنین اسلام سیاسی و باور انقلابی امام ره به تحول سیاسی مورد توجه و واکاوی قرار گرفته است. در آخر هم مختصری درباره انتفاضه که بهترین راه عملی مبارزه علیه رژیم غاصب صهیونیستی است آمده استز نویسنده با مراجعه به آثار و منابع موجود در مورد موضوع بحث و با استفاده از روش تحلیل متنی به این نتیجه رسیده که پیروزی انتفاضه فلسطین، نشانه این است که رابطه تبادلی جنبش های ضد صهیونیستی اسلام گرا بالاخص حزب الله لبنان و جنبش جهاد

اسلامی فلسطین با رژیم صهیونیستی تابعی از رابطه این جنبش ها با امام و اندیشه سیاسی وی می باشد. چرا که این رابطه تبادلی برآمده از نوع رابطه ای است که مابین امام و رژیم صهیونیستی برقرار بوده است.

واژگان کلیدی: امام خمینی علیه السلام، فلسطین، اسرائیل، انتفاضه، طوفان الاقصی

سبعة أصول استراتيجية قرآنية لمقاومة غزة (مقاومة غزة في ضوء آيات القرآن الكريم)

محمد حسن زمانى^١

يجب ان يُعلم ان هذا المقاومة والجهاد من قبل حماس أو جهاد أو كتائب قسام ليس قتالاً ابتدائياً بل يكون دفاعاً عن أنفسهم، ووجوب الدفاع امر عليه اجماع جميع الاديان و يحكم به العقل ولا يقبحه عاقل في العالم. بل يكون فطرياً وغريزياً حتى لجميع انواع الحيوانات. فانت ترى اذا هجمت على فرخة لدجاجة، تدافع الدجاجة بتمام قوتها عن فرختها مع انها اصغر واضعف منك حتى تنجى ولدها من يدك. فكيف لا يسمحون للشعب المظلوم الفلسطينى للدفاع عن آلاف من اولادهم واطفالهم الذين قطعوا تقطيعاً في مقابل اعينهم! ونحن فى مقالتنا هذه، سوف نسلط الضوء على سبع استراتيجيات متأصلة ومأخوذة من مصدر الوحي أعني القرآن الكريم بأسلوب تحليل النص واستنطاق المفاهيم القرآنية حيث نصل إلى نتيجة أنه لو نستمسك نحن المسلمين بهذه الثوابت والأصول القرآنية لسانا وعملا، سوف لا يبقى أمام المحتل إلا الفرار والخذي والهزيمة.

الكلمات المفتاحية: القرآن الكريم، الإستراتيجية، غزة، المقاومة الإسلامية.

١ . باحث و كاتب ديني وأستاذ في الحوزات العلمية بقم المقدسة.

التطبيع مع الكيان الصهيوني والتداعيات اللاحقة بها

محسن مدني نجاد^١

محمد رضا لوني^٢

إن تطبيع العلاقات مع الكيان الصهيوني يشكل مخاطر جسيمة على القضية الأساسية للأمة الإسلامية وهي قضية فلسطين ومسجد الأقصى، وكذلك على عزة الأمة الإسلامية بشكل عام فتعدُّ من القضايا المهمة جدا في هذا العقد. لأن فلسطين والمسجد الأقصى المبارك من رموز الأمة الإسلامية فهي من القضايا المركزية والجوهرية بالنسبة إلى العالم الإسلامي، والتي تعد من القضايا الحساسة وتشغل بال جميع مسلمي العالم. فالتطبيع مع الكيان الصهيوني والتداعيات التي ترافقه أبعاد وتأثيرات كبيرة على مسألة المسجد الأقصى وعلى قضية فلسطين. إن فهم هذه التداعيات وتحليلها بشكل علمي وموضوعي يساهم في توعية المجتمع الإسلامي ورفع مستوى الوعي بأهمية المحافظة على المسجد الأقصى ودعم قضية فلسطين. نحن نناقش في هذه المقالة هذه الظاهرة المثيرة للجدل والتي تمثلت في التطبيع مع الكيان الصهيوني وتداعياتها على المستوى الإقليمي والدولي. تناولت في المقالة أبعاد هذه الظاهرة وأقسامها المختلفة، مشيراً إلى التأثيرات السلبية التي قد تنجم عن

١. استاذ في الحوزات العلمية والجامعات ومدير لجنة الفقه والقانون المقارن بمعهد الدراسات التقريرية. (خريج مرحلة مابعد الدكتوراه في الفقه والقانون) وطالب دكتوراه بالمركز العالي للغة والثقافة التابع لجامعة المصطفى العالمية.
m66546m@gmail.com

٢. الكاتب والباحث، طالب مرحلة الرابعة (بحث الخارج = الدكتوراه) في الفقه والأصول.

هذا التطبيع على الشعوب العربية والمسلمة بأسلوب وصفي - تحليلي وبمراجعة المصادر المكتوبة مثل ال كتب والمقالات وكذلك المقابلات مع الشخصيات الخبيرة في هذا المجال. كما تطرقنا إلى الآثار السياسية والاقتصادية والاجتماعية لهذه الظاهرة، مؤكداً على أهمية التصدي لها ومحاربتها من خلال توحيد الجهود وتكثيف الحملات الدبلوماسية والإعلامية للتصدي لأي محاولة للتطبيع مع الكيان الصهيوني. وختمنا المقالة بدعوة إلى تعزيز الوحدة الإسلامية كوسيلة لصد هذه الظاهرة والحفاظ على قضية فلسطين وحقوق شعبها معطين قسماً من الحلول والتوصيات للقارئ الكريم. ولقد استخدمنا في سبيل إنجاز هذه المقالة كل ما كان متاحاً لنا في البحث من المصادر المكتوبة من الكتب والمقالات وكذلك باستخدام المنهجية الوصفية - التحليلية في توصيف وتحليل ما يصل إلينا من المعلومات.

الكلمات المفتاحية: التطبيع، الكيان الصهيوني، التداعيات الإقليمية، التداعيات الدولية.

إتفاقية أبراهام (إتفاقية صلح إبراهيم) والوجوه الخفية لها

محسن مدني نجاد^١

إتفاقيات أبراهام (إتفاقية صلح إبراهيم) هي مجموعة من إتفاقيات السلام التي عُقدت بين إسرائيل ودول عربية برعاية الولايات المتحدة. تهدف الإتفاقية إلى تحقيق السلام بين الجانبين وإنهاء الصراع الدائر بينهما. ومع ذلك، هناك وجوه خفية لهذه الإتفاقية فتحتاح إلى دراسة وتحليل. وأحد الوجوه الخفية لإتفاقية أبراهام هو عدم تحقيق العدالة الاجتماعية والاقتصادية للشعب الفلسطيني. فرغم أن الإتفاقية وضعت خطوطاً لتحسين أوضاع الفلسطينيين، إلا أن الواقع يظهر عدم تحقيق ذلك بشكل كامل. كما أن هناك عدم توفير فرص عمل وظروف معيشية كريمة للفلسطينيين. وجه آخر مهم هو تأثير الإتفاقية على المستوطنات الإسرائيلية في الأراضي الفلسطينية. فقد أدت الإتفاقية إلى زيادة عدد المستوطنات وتوسيع نطاقها، مما يؤثر سلباً على حل الدولتين المتفق عليه دولياً. بالإضافة إلى ذلك، يجب أخذ في الاعتبار أيضاً تأثير الإتفاقية على حقوق اللاجئين الفلسطينيين وحقوقهم في العودة إلى ديارهم وتعويضهم عن خسائرهم. فالإتفاقية لم تحقق هذه الحقوق بشكل كافٍ،

١. استاذ في الحوزات العلمية والجامعات ومدير لجنة الفقه والقانون المقارن بمعهد الدراسات التقريرية. (خريج مرحلة مابعد الدكتوراه في الفقه والقانون) والدكتوراه بالمركز العالي للغة والثقافة التابع لجامعة المصطفى العالمية.

مما يثير قضية عدم العدالة. فبصورة عامة، إتفاقية أبراهام تحمل وجوه خفية تستدعي البحث والتحليل الدقيق لتأثيراتها على الجانبين الإسرائيلي والفلسطيني بصورة خاصة وعلى الأمة الإسلامية بصورة عامة. ولقد استخدمنا في سبيل إنجاز هذه المقالة كل ما كان متاحاً لنا في البحث من المصادر المكتوبة من الكتب والمقالات وكذلك باستخدام المنهجية الوصفية – التحليلية في توصيف وتحليل ما يصل إلينا من المعلومات.

الكلمات المفتاحية: إتفاقية أبراهام، الصلح، فلسطين، الكيان الصهيوني.

هذا المضممار تأتي الوحدة الإسلامية كهدف أساسي وأول للدعوة الإسلامية بما له دور بناء وهدم، والمقاومة طريق تحقق هذه الأمة الواحدة الوحيد؛ لأنها تؤكد بالنسبة إلى هذه الأمة على: - مقاومة الأمة إزاء تجزئة بلادها. - مقاومة الأمة إزاء تفرقة قلوبها. - مقاومة الأمة إزاء تضعيف هيمنتها.

الكلمات المفتاحية: الوحدة الإسلامية، التحديات المعاصرة، المقاومة الإسلامية، الصحو الإسلامية.

دور الجمهورية الاسلامية الايرانية في مساندة نضال الشعب الفلسطيني

وسام صالح عبد الحسين جاسم^١

نسرين قاسم عبد الرضا كاصد^٢

مما لا شك فيه ان قراءة واقع القضية الفلسطينية من وجهة نظر الشعب الايراني، يؤكد انها تبوأ مكانة مهمة ومتقدمة في مشاعرهم وسلوكيتهم، ولعل ان ذلك لم يأتي من فراغ بل له مضامين ذات بعد عقائدي جعلهم يدركون ان فلسطين لها مكانة سامية لدى الامة الاسلامية اجمع لأنها تضم اماكن واضرحة ومقدسات هي محل تقديس بالنسبة لهم هذا من جانب، ومن جانب اخر يعتقد الايرانيون ان الكيان الصهيوني هو كيان مصطنع بإرادة غربية في المجتمع الاسلامي بقصد تفكيكه واضعافه، يمثل شعب فلسطين المسلم ضحية تلك الارادة الغربية غير الخيرة وبعض القادة العرب الذين تواطؤوا معهم الذي اوصل الامور الى تعرض الفلسطينيين لأبشع حالات الظلم والقهر والتعذيب على يد الاحتلال الاسرائيلي، لذا ادركت القيادات الثورية والسياسية والدينية الايرانية منذ عقود سبقت انتصار الثورة عام ١٩٧٩ من مدخل عقائدية ما تؤمن به بضرورة تقديم المساندة والدعم لذلك الشعب المظلوم

١. استاذ مساعد دكتور، مكان العمل: جامعة بابل / كلية الاداب.

nqar12345678@gmail.com

٢. مدرسة دكتورة، جامعة بابل / كلية التربية الاساسية.

nqar12345678@gmail.com

والوقوف ضد سياسات نظام الشاة الذي كانت تربطه بالكيان الاسرائيلي علاقات استراتيجية في مجالات عدة، فكانت فلسطين قضية جوهرية قصت بها الثورة الاسلامية على النظام الديكتاتوري، لتغدو بعد ذلك الحقيقة الناصعة التي احتلت اولوية في سياسة الجمهورية الاسلامية لفترة ما بعد العام ١٩٧٩م والمضي نحوها بكافة اشكال الدعم بعدما ارتبطت الجمهورية الاسلامية بعلاقات قوية مع حركات المقاومة الاسلامية التي تنشد المقاومة خيارا لاسترداد الحق الفلسطيني المسلوب.

الكلمات المفتاحية: الدور، الجمهورية الاسلامية الايرانية، المساندة، الشعب الفلسطيني.

الترايط الوثيق بين الوحدة والمقاومه الإسلامية

احمد شفيعى نيا^١

الوحده الإسلامية عباره عن وحده كلمه الأُمَّة تجاه قضاياها الأساسية وأهدافها المشتركة ووقوفها صفا واحدا أمام الأعداء، وهي الغايه القصوي من المحاولات الجاريه والجهود الجباره والدعايات الوحديّه من قبل المصلحين في العالم الإسلامي. وهي تحمل في جوهرها مضافاً إلي وحده الكلمه بين المسلمين والصّمود أمام الأعداء، وحده جماعيه إلي جانب الأمم الأخرى يحسن التعبير عنها بالقوميه الإسلاميّه. لما للمسلمون من جنسيه إسلاميه قوامها الإيمان بالله ورسوله، ولهم وطنٌ واحدٌ، وثقافه واحده، وسياده واحده. فمن أكبر الفروض علي العلماء والحكام والقاده والشّعب المسلمين، أن يقفوا بكلّ قوّتهم أمام الجهود المضادّه والمساغي المبذوله من دون حدٍّ من قبل الأعداء المستعمرين في سبيل تجديد القوميات السابقيه أو بتشديدها بإيقاظ فكره القوميه في نفوس المسلمين لكي يستبدلوا القوميه الإسلاميّه بتلك القوميات فيخلقوا من الأُمّه الإسلاميّه الواحده أمماً شتّى، ومن الشّعب المسلم الواحد والقوميه الإسلاميّه شعوباً وقومياتٍ لا علاقّه لهم بالإسلام، فيعتزّون بها بدل الإعتراز بالإسلام. ثمّ إنّ الوحده الإسلاميّه مهمّه لا تنفصل عن حقيقته المقاومه الإسلاميّه؛ لأنّ الشخصيه المقاومه الإسلاميّه منبته على عناصر التي إنّ الوحده الإسلاميّه هي عنصر أساسٍ من عناصر هويّته. وذلك لأنّ الوحده تكليفٌ شرعيّ إيمانيّ، بها تحقّق العزّه

١. دكتورى، مدرّس فقه و حقوق، مجتمع فرهنگ و زبان تابع جامعه المصطفى العالميه.

والرفعه للإسلام، وبها تهتَزُّ رايه التوحيد. وهي تتحقق في الدور المتبادل البناء بين
الوحده الإسلاميه والمقاومه الإسلاميه.

الكلمات المفتاحية: المقاومه الإسلاميه، الوحده الإسلاميه، الأُمَّه الواحده،
القيادات الإسلاميه.

دور جمهورية ايران الاسلامية بتمحور ولاية الفقيه فى دعم الجبهة المقاومة (مع التركيز على عملية الوعد الصادق)

خديجة عبدالله شهاب^١

لم يأت «الطوفان» وليد اللحظة أو عفو الخاطر، إنما جاء كفعل أو حدث يريد أن يغير وجه العالم، ذلك العالم الذي تغاضى عن الظلم والقهر لما يزيد على سبعة عقود، عرف فيها الشعب الفلسطيني أنواعاً شتى من القهر والذلّ والانكسار والاستسلام. سيسلط هذا البحث الضوء على «طوفان الاقصى» الذي بدأ في ٢٠٢٣/١٠/٧ ليغير واقعاً ما أراده الشعب الفلسطيني يوماً لكنه فرض عليه منذ اللحظة الاولى، ورأى أنه لو هادن المنظمات الإنسانية ومنظمات حقوق الإنسان، ومؤسسات الامم المتحدة التي أخذت على عاتقها إنصاف المظلومين في الأرض، لعله يحصل على حقه في العيش بكرامة في أرضه. ولكن بعد سبعة عقود ونيّف، تبين زيف ادعاء هذه المنظمات وغيرها من الأنظمة التي وعدت الشعب الفلسطيني بمساعدته في العودة الكريمة والثلاثّة إلى أرضه، وتبين أنه لم يستطع أحد أن يعيد الأرض إلى أصحابها وأهلها. عندها شمّر الفلسطيني عن ساعده ليثبت أن الحق لا يعود إلا بسواعد أبنائه. سأعتمد في هذا البحث على المنهج التحليلي الذي يكشف

١. استاذ محاضر فى الجامعة اللبنانية، قسم اللغة العربية و جامعة المعارف، ومشرفة على رسائل ماجستير و أطاريح دكتوراه فى الجامعة اللبنانية وأحد رئيسى تحرير المجلة.

الحقايق ويوثقها ويحللها في ضوء المعطيات على أرض الواقع، وسيحاول هذا البحث كشف الحثيات التي أدت إلى هذا «الطوفان» الآثار والنتائج في مستويات متعددة منها السياسي والثقافي والاجتماعي والديني؛ فهل استطاع الاسم أن يكون مطابقاً للفعّل؟ وكيف استقبل العالم هذا الحدث؟ وما هو دور الجمهورية الإسلامية في هذا «الطوفان» وكيف استقبل الشعب الفلسطيني هذا الدور؟ وإلى أيّ حدّ دعمت حركات المقاومة الشعب الذي انتفض في هذه اللحظة لاسترداد الأرض المغتصبة والحياة المهدورة على مذبح الصهيونية المدعومة من الغرب واروبا وامريكا والعديد من الدول التي ادعت الديمقراطية، فجاءت ديمقراطيتها غبّ الطلب. على قياس الدول التي تؤيّدّها؟ هذا ما سيحاول البحث كشف النقاب عنه.

الكلمات المفتاحية: المقاومة، الأقصى، فلسطين، حماس، القسام، طوفان.

وتعميمها على كل الصعد حتى التحرير الكامل لفلسطين من البحر الى النهر وقطع
يد الاستكبار عن المنطقة.

الكلمات المفتاحية: المقاومة الفلسطينية، طوفان الاقصى، الكيان الصهيوني،
تطبيع العلاقات.

طوفان الأقصى، نشأته وآثاره ودور الجمهورية الاسلامية الايرانية في دعمه وإسناده

ذهبية الفاهم^١

طوفان الاقصى هو عملية شنتها المقاومة الاسلامية في قطاع غزة على الكيان الصهيوني فجر يوم السبت السابع من اكتوبر ٢٠٢٣ وشملت هجوما عسكريا بريا وبحريا وجويا وتسلا للمقاومين الى عدة مستوطنات في غلاف غزة وقد اعلن عن العملية "محمد الضيف" في رسالة صوتية مسجلة فجر ذلك اليوم قائلا: "نعلن بدء عملية طوفان الاقصى بضربة اولى استهدفت مواقع ومطارات وتحصينات عسكرية للعدو" و اضاف معلنا ان هذه الضربة الاولى تجاوزت ٥ آلاف صاروخ وقذيفة خلال اول ٢٠ دقيقة من العملية مضيفا ان ذلك اليوم هو يوم المعركة الكبرى لانتهاء الاحتلال الاخير على سطح الارض. داعيا الفلسطينيين في الضفة وارضى ٤٨ للانضمام والشعوب العربية والاسلامية للدعم والاسناد بالوسائل المتاحة تبين كلمات "محمد الضيف" ان عملية طوفان الاقصى هي نتاج لمخطط استراتيجي لمرحلة جديد في التعامل مع الكيان الصهيوني غبرت ارض المعركة واساليبها وطورت من وسائلها. وان المقاومة اصبحت على مستوى عالي من الجهوزية وعلى ثقة تامة من عمليات الاسناد والدعم من عديد الدول والاطراف بالمنطقة والعالم. كما تضمنت الكلمات ان عملية طوفان الاقصى هي عملية واسعة تحاوزت

الحدود الجغرافية لفلسطين وهذا ما اكده الشهيد السعيد "اسماعيل هنية" يومها في كلمته حيث قال "طوفان الأقصى بدا من الأقصى وسيمتد الى الضفة والخارج وكل مكان يوجد فيه شعبنا وامتنا" وفي الجهة المقابلة يعني جهة العدو تؤكد التصريحات على ما ورد عن لسان قادة المقاومة واكثر حيث قال رئيس الوزراء الاسرائيلي بنيامين نتنياهو "نحن في حالة حرب وحماس شنت هجوما قاتلا مفاجئا ضد اسرائيل ومواطنيها" فنحن في هذه المقالة نريد مراجعة الواقعة عبر الرجوع إلى المصادر المكتوبة والمنشورة إفتراضية كانت أو غيرها وبأسلوب وصفي - تحليلي كي نصل إلى مدى تعزيز الجمهورية الإسلامية لحركات المقاومة وخاصة الفلسطينية منها.

الكلمات المفتاحية: عملية طوفان الأقصى، عملية الوعد الصادق، القضية الفلسطينية، قطاع غزة.

The role of the Islamic Republic of Iran in supporting the resistance front

Mahdi Omid Moghaddam¹

Mohadeseh Amini²

This research aims to explain the important role of the emerging superpower "Islamic Republic of Iran" in the fight against international terrorism and the pioneer in maintaining the position of the "Islamic Ummah" over the past years. According to the saying of the supreme leader of the revolution, that considers "Muslim nations" as the "strategic depth of the Islamic Republic system", which is considered an obligatory and sacred matter, in dealing with the tension-causing factors in the region, directly and indirectly, to the process of creating depth regional and weakening the power of the aggressors has applied full effort and will pursue this support without fear to the last strength. The world situation is changing into a new shap, and the Islamic

1 .Author and researcher.

omidi.moghaddam@gmail.com

2 .Author and researcher.

Republic of Iran has been able to play a significant role in the region, which has led to the awakening of the Islamic Ummah and the tendency of the Sunni world towards the Shia Jihadi political thought flow, and has provided strategic depth and all resistance groups benefit from it. All-round support and effective communication with all members have provided proper coordination that this opportunity will be expanding and progressing in all dimensions.

Keywords: Islamic Republic of Iran, Resistance front, Islamic Ummah, Strategic depth, awakening.

The Gaza Strip: Past and Present

Roohallah Yousefi¹

Today, Gaza faces numerous challenges, including an economic blockade, humanitarian crises, limited access to resources, inadequate medical facilities, environmental degradation, and limited opportunities for its residents. The population is heavily dependent on foreign aid and faces high unemployment rates, limited access to resources, and severe infrastructure damage due to frequent conflicts. The Gaza Strip's economy is heavily reliant on agriculture, but the blockade has significantly limited its import and export capabilities. The region's health situation is alarming, with inadequate medical facilities and frequent shortages of medicine and medical equipment. Education is also affected, with overcrowded schools and limited resources. The population of Gaza is predominantly Sunni Muslim, with a high fertility rate contributing to its status as one of the most populous areas in the world. Environmental

1. Behbahan faculty of medical sciences, Behbahan, Iran

challenges include desertification, salinization of groundwater, and pollution from industrial and agricultural waste. It is essential to acknowledge the historical and ongoing injustices faced by the Palestinian people under Israeli occupation, including the blockade of Gaza and brutal attacks. The siege has had devastating consequences for the people living in the region, including severe economic and humanitarian crises. International efforts must prioritize human rights and international law in addressing these issues to achieve a just resolution to the Israeli-Palestinian conflict.

Keywords: Gaze, War, Israel.

Genocide in Gaza, a big test for Muslim Unity

Dr. Nisar Ali Sofi¹

Palestine belongs to every Muslim and every Muslim has its responsibilities towards its safeguard. All the Muslim countries are accountable towards this sacred land of Qabli-Awal. This historical and sacred land of Allah is under threat from Zionist regime, being backed by US and its western allies. Just see what is happening in Gaza and other parts of Palestine. More than 42,000 people have been brutally martyred by Israeli forces with the support of US and its allies, but the Muslim countries are the mere spectators. One of the main slogans of Imam Khomeini's movement was the issue of defending "the oppressed", against "the oppressed" as per the clear guidelines of Quran. Therefore, supporting the Palestinian nation is not only the defense of an Islamic land, but also to bring together the whole Muslims of the world to stand against the real enemies of Islam and mankind. In terms of religious characteristics, the land of Palestine carries a

1. Kashmir, India.

privileged position for the Muslim people of the world and thus all of them are morally, socially, ethically and politically responsible towards it. Iran, as a Muslim country has been sacrificing all its possible sources for the defense and existence of Palestine but where are other Muslim countries standing in this issue? The aim of this study is to highlight the contribution and sacrifices of Islamic Republic of Iran towards Palestine and to examine the challenges ahead is political unity of Islamic countries in the next decade.

Keywords: Muslims, Gaza, Palestine, Iran, Arabs, Zionist..

The Constructive Role of the Basij Organization as a Global Model in Preventing Terrorism

Roohollah Mehri¹

This paper examines the constructive role of the Basij of the Oppressed as a global model for preventing terrorism. The Basij, as a social and military organization within the Islamic Republic of Iran, has effectively integrated popular and military capacities to take the lead in national security and combatting terrorist threats. By emphasizing social education and awareness, fostering solidarity among various social groups, and developing independent preventive programs, the organization has successfully managed instability and security crises. This paper explores the successful experiences of the Basij both domestically and internationally, presenting efficient models for other countries. Ultimately, it demonstrates that the Basij model can be considered as a global framework, providing strategies for enhancing its role in combatting terrorism that can be shared with

1. Author and researcher.

. Roohollahmehri@gmail.com

other nations. This research aims to clarify the functions of the Basij and emphasize its importance in ensuring global security.

Keywords: Mobilization of the weak, terrorism, Islamic Republic of Iran, Islamic world.

The Role of Resistance of the Oppressed People of Palestine on Uniting the Islamic Ummah

Atefeh Mahdizadeh¹

This study investigated the role of the Palestinian resistance in strengthening the unity of the Islamic Ummah. It explored two main hypotheses: firstly, that Palestinian resistance fortifies the political unity of the Islamic Ummah, and secondly, that the Palestinian cause enhances religious and cultural solidarity among Muslims. Adopting a qualitative research design, this study delves into the intricate and multifaceted ways in which Palestinian resistance influences Islamic unity. The methodology involves collecting and analyzing non-numerical data, including interviews, historical texts, religious discourses, and media content. By examining these sources, the research aims to uncover the deep-seated beliefs, values, and cultural dynamics that underpin the connection between the Palestinian struggle and the unity of the Islamic Ummah. The findings highlighted the

1. Elementary School Teacher, Kashan, Iran. mahdizadehatifa@gmail.com

significant impact of the Palestinian resistance in fostering political cohesion and reinforcing shared religious and cultural sentiments among Muslims, thereby contributing to a more unified Islamic community.

Keywords: Palestinian Resistance, Islamic Ummah, Political Unity, Religious Solidarity, Islamic Unity.

محور دوم:
جنگ و صلح عادلانه

بررسی تطبیقی دیدگاه‌های فقهی و کلامی درباره عملیات استشهادی در اندیشه اسلامی معاصر

سعید سپاهی^۱

این مقاله به بررسی تطبیقی دیدگاه‌های فقهی و کلامی درباره عملیات استشهادی در اندیشه اسلامی معاصر می‌پردازد. با توجه به اهمیت و حساسیت این موضوع در جهان اسلام و تأثیرات گسترده آن بر روابط بین‌المللی، ضرورت مطالعه علمی و بی‌طرفانه آن آشکار است. پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیلی - توصیفی و با بهره‌گیری از منابع کتابخانه‌ای و اسنادی، دیدگاه‌های متفاوت علمای شیعه و سنی را مورد بررسی قرار می‌دهد. یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که در میان علمای اسلامی، سه رویکرد عمده وجود دارد: مخالفت کامل، تأیید مشروط، و حمایت کامل. استدلال‌های هر گروه بر اساس تفسیرهای متفاوت از متون دینی و اصول فقهی ارائه شده است. همچنین، این مطالعه نشان می‌دهد که عوامل سیاسی، اجتماعی و تاریخی نقش مهمی در شکل‌گیری این دیدگاه‌ها داشته‌اند. اختلاف نظرها تأثیر قابل توجهی بر روابط بین‌المللی و تصویر اسلام در جهان داشته است. گاه برداشت‌های نادرست از این پدیده به اسلام‌هراسی و تشدید تنش‌های مذهبی منجر شده است. بررسی تطبیقی آرای علمای شیعه و سنی نشان می‌دهد که علیرغم وجود اختلافات، نقاط اشتراک قابل توجهی نیز در رویکردها و

استدلالاتی که دو مذهب وجود دارد. با توجه به یافته‌های این پژوهش، می‌توان گفت که دستیابی به اجماع کامل در این موضوع در کوتاه‌مدت دشوار به نظر می‌رسد. با این حال، گفتگوی سازنده میان علما و اندیشمندان اسلامی می‌تواند به کاهش اختلافات و درک بهتر دیدگاه‌های مختلف کمک کند

واژگان کلیدی: عملیات استشهادی، فقه اسلامی، کلام اسلامی، اندیشه معاصر اسلامی، مطالعات تطبیقی.

جنگ و صلح عادلانه از دیدگاه صلاح عبدالفتاح الخالدی (با رویکرد نقد و تحلیل خوانش صلح و جهاد در تفسیر آیه ۶۱ سوره انفال)

محمود کریمی^۱

عاطفه زرسازان^۲

صمد بهروز^۳

سید احسن حسینی^۴

از دیدگاه قرآن کریم صلح و سلم راهکار گفتمان حل بحران و راهکار برقراری زندگی مسالمت آمیز در چالش‌های پیش آمده قبل و بعد جهاد و جنگ با دشمنان حوزه داخلی و بین المللی است که همواره مقدم بر جنگ می‌باشد. آنچه در فرایند صلح عادلانه ضروری است، صلح به نفع مسلمانان تمام شود زیرا خداوند ضمانت چنین صلحی را به مسلمانان در برخورد با جنگ طلبان به عنوان امتنان الهی در امنیت و برتری با کلمه "أعلنون" نوید می‌دهد. رویکرد صلح طلبی و دوستی و پرهیز از جنگ و خشونت و نفرت پراکنی از منظر قرآن و سنت فطری و آرمان مشترک ادیان است که دین اسلام صلح را خیر معرفی می‌کند. متفکران تاریخ ادیان و اقوام

Karimiimahmoud@gmail.com

۱. دانشیار دانشگاه امام صادق (ع) تهران.

zarsazan@gmail.com

۲. دانشیار دانشگاه بین المللی مذاهب اسلامی تهران.

Samad Behrouz@gmail.com

۳. استادیار دانشگاه تبریز.

۴. دکتری علوم قرآن و حدیث دانشگاه بین المللی مذاهب اسلامی تهران.

d.hosaini@gmail.com

و مذاهب، صلح عادلانه و مقتدرانه را ارزش ویژه در حیات انسانی اندیشیده‌اند تا بشر همواره از جنگ و نا امنی گریزان بوده و چاره را در صلح و امنیت و عدالت خواهی بیابد. از این روی مقدمه تحقق صلح در شناسایی و احترام به حقوق انسان، عدالت خواهی و زدودن ستم و تبعیض و تجاوز و رعایت آزادی‌های عقلانی است. صلاح عبدالفتاح الخالدی از رهبران پرنفوذ اخوان المسلمین، در تفسیر اصلاحی اجتماعی آیه ۶۱ سوره انفال رویکردی دیگر از صلح و جهاد و جنگ دارد. این مقاله با مطالعه کتابخانه‌ای و توصیفی تحلیلی، به نقد و بررسی خوانش نوین وی از صلح و سلم و جهاد می‌پردازد. الخالدی تنها راه حل قضیه فلسطین را جهاد تا پیروزی یا شهادت در جنگ با اشغالگر می‌داند و مقصود از جهاد و جنگ با سران کفار و دشمنان را آن کسانی می‌داند که در مقابل اسلام ایستاده‌اند.

واژگان کلیدی: خوانش صلح، سلم، جهاد، جنگ، عدالت، عبدالفتاح الخالدی.

بررسی روندهای تأثیرگذار بر تروریسم در جهان و ایران و راهبردهای مقابله با آن

فرشته میرحسینی^۱

تروریسم به دلیل ماهیت پویا و چندبعدی در طول تاریخ، اشکال مختلفی به خود گرفته است، به نحوی که به یک مسئله راهبردی - امنیتی تبدیل شده و محدود به قومیت، دین، کشور یا منطقه خاصی نیست. با ظهور گروه‌های تروریستی چون داعش که به دنبال قلمروسازی هستند، مدل جدیدی از تروریسم شکل گرفت. این امر افزایش نگرانی نسبت به تروریسم در سطح جهان را به همراه داشت. بنابراین راهبردهای مختلفی به منظور مقابله با تروریسم در سطح منطقه‌ای و بین‌المللی، توسط دولت‌ها اتخاذ شده است. در این میان به دلیل وجود دولت‌های شکننده و بی‌ثبات در منطقه غرب آسیا و دخالت‌های دولت‌های فرامنطقه‌ای، تروریسم در منطقه غرب آسیا رشد بیشتری از سایر نقاط جهان داشته است. جمهوری اسلامی ایران، با گسترش تروریسم در منطقه غرب آسیا در مواجهه جدیدی با این پدیده قرار گرفته و در خط مقدم مبارزه با آن، حضور فعال داشته است. علاوه بر حضور فعال میدانی، ایران در عرصه مبارزه با تأمین مالی تروریسم نیز قوانین و چارچوب‌های حقوقی مناسبی اتخاذ نموده و در کنوانسیون‌های جهانی و منطقه‌ای مقابله با

۱. استادیار گروه آموزش معارف اسلامی، دانشگاه فرهنگیان.

تروریسم، حضور فعال داشته است. با وجود این، به دلایلی چون؛ سازمانی و فراملی شدن تروریسم، زایش و ریش در منطقه غرب آسیا، حمایت‌های قدرت‌های جهانی و منطقه‌ای و همچنین شبکه‌ای شدن آن، نیاز به تقویت تدابیر ضد تروریسم در راستای افزایش کارایی و بازدارندگی وجود دارد. از جمله مهم‌ترین راهکارهای می‌توان به کنترل مؤثر مرزی، تقویت توان دفاعی، بومی‌سازی امنیت منطقه‌ای، اتخاذ راهبردهای آسیب‌شناسانه، تقویت دیپلماسی پارلمانی و در نهایت بهره‌گیری از ظرفیت‌های مردمی برای مقابله با تروریسم اشاره کرد.

واژگان کلیدی: تروریسم، روند، غرب آسیا، ایران، داعش.

جنگ سایبری و تغییر ساختار مفاهیم جنگ عادلانه و صلح عادلانه در ارتباطات بین الملل

محمد طاهّا قائم پناه^۱

مفهوم جنگ، به عنوان یکی از قدیمی ترین و پیچیده ترین پدیده های تاریخ بشر، همواره مورد توجه اندیشمندان و سیاستمداران بوده است. در طول تاریخ، تلاش های بسیاری برای توجیه و مشروعیت بخشی به جنگ صورت گرفته است. یکی از این تلاش ها، تدوین نظریه جنگ عادلانه است که به دنبال تعیین معیارهایی برای تشخیص جنگ های مشروع از جنگ های نامشروع است. در مقابل، مفهوم صلح عادلانه نیز به عنوان آرمانی برای دستیابی به یک وضعیت پایدار و عادلانه در روابط بین الملل مطرح شده است. در عصر دیجیتال، پیدایش و گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات، دنیای جنگ را متحول کرده است. این پژوهش به شیوه توصیفی - تحلیلی به بررسی مبانی و شاخص های جنگ عادلانه و صلح عادلانه، تأثیرات جنگ سایبری بر این مفاهیم و چالش های پیش روی آن می پردازد. نقطه ثقل پژوهش حاضر، تطبیق دیدگاه مرفقی نظام اسلامی با نظام متناقض حکومت های غربی در مواجهه با مفاهیم جنگ عادلانه و صلح عادلانه است. یافته های این پژوهش نشان می دهد که جنگ سایبری به عنوان یک پدیده نوظهور، چالش های جدی از جمله تغییر ماهیت جنگ، پیچیدگی نسبت دهی، تغییر در

ساختار قدرت، تغییر در مفهوم امنیت و تأثیر بر اقتصاد و جامعه را برای نظم بین‌الملل ایجاد کرده است.

واژگان کلیدی: جنگ عادلانه، صلح عادلانه، جنگ سایبری، امنیت سایبری، ارتباطات بین‌الملل، اخلاق جنگ.

بررسی سیاست خارجی قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در دفاع از حقوق همه‌ی مسلمانان

محمد جواد حسینی^۱

قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران در فصل مربوط به سیاست خارجی علاوه بر تبیین نحوه تعامل این دولت با سایر دولت‌ها، اقدام به بیان جنبه‌های حمایتی از برخی اقشار دیگر جوامع و بعضی از ملت‌ها نموده است و در این راستا رویکردی حقوق بشر محور دارد. در اصل یکصد و پنجاه و دوم «دفاع از حقوق همه‌ی مسلمانان» را بن‌مایه تشکیل دهنده سیاست خارجی ایران بیان داشته است. در اصل یکصد و پنجاه و چهارم نیز «سعادت انسان در کل جامعه بشری را آرمان خود می‌داند» و «حکومت حق و عدل» را حق همه مردم در سرتاسر گیتی بیان می‌کند. در همین اصل اقدام به بیان جنبه حمایتی خود برای دستیابی به آزادی، استقلال و حکومت دموکراتیک عدالت محور می‌نماید و اشعار می‌دارد که جمهوری اسلامی ایران «از مبارزات حق طلبانه مستضعفین در برابر مستکبرین در هر نقطه از جهان حمایت می‌کند.» این حمایت بیانگر وسعت نظر قانونگذار اساسی برای شناسایی حق بر حکومت حق و عدالت برای همه مردم جهان جدای از ویژگی‌های ذاتی آنها و ورای مرزهای جغرافیایی است. در این نوشتار به شیوه توصیفی تحلیلی و با مذاقه در منابع کتابخانه‌ای اهمیت این رویکرد قانون اساسی در حمایت از مبارزات

حق طلبانه و تأثیری که بر سایر کشورها در عرصه بین الملل دارد مورد واکاوی قرار گرفته و در پرتو آن حمایت از فلسطین و مبارزات مردم این کشور در برابر رژیم اشغال گر اسرائیل تحلیل و بررسی شده است.

واژگان کلیدی: حقوق بشر، قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران، سیاست خارجی، دفاع از حقوق همه مسلمانان، حمایت از مظلومان و مستضعفان.

جریان سازی با تمرکز بر جنایات رژیم صهیونیستی علیه مردم غزه بعد از طوفان الاقصی و نقش رسانه‌های اجتماعی در جنبش‌های حقوق بشری

عصمت حسینی^۱

رسانه‌های اجتماعی بخشی از زندگی روزمره جامعه بشری هستند. آن‌ها نقش مهمی در ایجاد ارتباطات اجتماعی ایفا می‌کنند و می‌توانند یک بستر برای طرح موضوعات حقوق بشری فراهم آورند؛ همچنین رسانه‌های اجتماعی به شنیده شدن صدای بسیاری از گروه‌های به حاشیه رانده شده و تأثیرگذاری مشارکت شهروندان در امور جهانی کمک شایانی می‌کنند. حال پژوهش حاضر در تلاش است با تبیین نقش رسانه‌های اجتماعی در جنبش‌های حقوق بشری، به جریان سازی‌های صورت گرفته با تمرکز بر جنایات رژیم صهیونیستی علیه مردم غزه بعد از طوفان الاقصی بپردازد. این پژوهش با روش توصیفی-تحلیلی و روش گردآوری داده‌های کتابخانه‌ای به سؤال اصلی خود، یعنی رسانه‌های اجتماعی چه نقشی در جریان سازی جنبش‌های بشردوستانه ایفا می‌کنند، پاسخ دهد. گفتنی است نهادهای جهانی حقوق بشری و رسانه‌های اجتماعی رابطه‌ای دوسویه دارند؛ (۱) با ایجاد فرصت‌های سیاسی جدید در سطح بین‌المللی، بازیگران محلی را قادر می‌سازد تا فشارهای خارجی بر مقامات کشورها را افزایش دهند (۲) با افزایش جریان‌های بین‌المللی در راستای اعمال فشار بر مقامات، منابع مادی و انسانی در سطح فراملی

بسیج می‌گردند و (۳) با فراهم کردن چارچوب‌هایی برای جنبش‌های اجتماعی که مخاطبان بین‌المللی و عموم مردم آن را حساس و برجسته بدانند و درگیر در موضوع کند، نقش به‌سزایی دارند.

واژگان کلیدی: حقوق بشر، رسانه‌های اجتماعی، طوفان الاقصی، جنبش‌های اجتماعی.

بررسی تأثیر وحدت دیپلماسی - میدان دولتهای اسلامی بر مهار جنایت‌های جنگی اسرائیل در فلسطین

علی حاجی تبار فیروزجایی^۱

این مقاله برای ارائه رویه و راهکار اساسی مقابله و مهار جنایت‌ها و ظلم فراگیر اندیشه صهیونیسم، با هدف کلی خلق آرامش، امنیت و صلح پایدار منطقه‌ای برای روشن شدن وضع تمامیت ارضی کشور فلسطین با جامعیت یکپارچه آن تدوین شده است. براساس دیدگاه دیپلماسی اسلامی و توجه به آیات و روایات، حقوق بین الملل، حقوق بشر اسلامی و نیز منشور سازمان ملل متحد، هرملتی دارای حق بنیادین حیات، آزادی تعیین سرنوشت و انتخاب دولت سرزمینی خود صرف نظر از نژاد و عقیده می‌باشد، نقض این حقوق در ردیف ظلم و استبداد است که شرع مقدس، بشر را برای دفاع از مظلوم تکلیف کرده است. معتقدیم که عنصر اصلی این جنایات، سیطره ایدئولوژی برتر بینی نژادی است و تنها علیه مردم فلسطین نخواهد بود. این نوشتار با تحلیل زوایای متناسب علمی و تاریخی با افق وحدت گرایی امت اسلامی بیان میدارد، وحدت امت مسلمان و آزادی خواه جهان در عرصه دیپلماسی و میدان، تنها کلید پایداری صلح منطقه‌ای و نجات مظلومین فلسطین بلکه جهان از جنایت هاست. در سخن نهایی، پژوهش به روش توصیفی - تحلیلی غالباً با

استفاده از رویه گردآوری کتابخانه‌ای و از نوع مقاله علمی - پژوهشی دقیق می‌باشد.
واژگان کلیدی: دیپلماسی اسلامی، وحدت دیپلماسی - میدان دولتهای
اسلامی، جنایت جنگی، اندیشه صهیونیسم، دولت فلسطین.

جنگ و صلح عادلانه

(جواز جنگ فلسطینیان با رژیم غاصب اسرائیل از منظر اخلاق)

محمد هادی بیانی^۱

جنگ و صلح دو مقوله‌ای است که بشر از ابتدای تاریخ با آن همواره روبرو بوده است. درباره جنگ و صلح عادلانه نظریات متفاوتی بیان شده است. ما در این مقاله به بیان چهار نظریه، صلح گرایی، واقع گرایی، جنگ عادلانه و شرایط جنگ و صلح عادلانه در اسلام را مورد بررسی قرار می‌دهیم. نظریه‌ها سعی می‌کنند با ایجاد قواعد اخلاقی و انسانی از شدت هزینه‌های مادی و معنوی جنگ بکاهند. سوال اصلی که در این باره مطرح می‌شود این است که آیا از منظر اخلاقی جنگ فلسطینیان با رژیم غاصب اسرائیل را می‌توان جایز شمرد؟ در این پژوهش ضمن بررسی نقاط ضعف و قوت این نظریه‌ها به بررسی نظریه اسلام در خصوص ماهیت جنگ و صلح از منظر اخلاقی نیز پرداخته می‌شود.

واژگان کلیدی: جنگ عادلانه، صلح، اسلام، جهاد.

نقش دین در جنگ و ایجاد صلح (مطالعه موردی: اسرائیل و فلسطین)

معین امینی^۱

هدف پژوهش، یافتن تعریفی کاربردی از «دین» است. با مشاهده نحوه عمل و تعامل دین با دیگر جنبه‌های تجربه انسانی در سطوح جهانی، نهادی، گروهی و فردی، می‌توانیم درک دقیق‌تری از نقش آن در جنگ و صلح به دست آوریم. بخش عمده این پژوهش مرور بر ادبیاتی است که هدف آن ترکیب مشارکت‌های مختلف از رشته‌های دانشگاهی، از جمله سیاست و روابط بین‌الملل، مطالعات صلح و جنگ، الهیات، تاریخ، فلسفه، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی و... است. در این مقاله درگیری اسرائیل - فلسطین که برخی ابعاد مذهبی اش را مطرح نموده‌اند به عنوان مطالعه موردی بررسی قرار گرفته است. مفاهیم، بازیگران و استدلال‌های موجود شناسایی گردیده و نشان داده شد که جنبه‌های مختلف دین به چه شیوه و تا چه مقدار، در جنگ یا صلح یا هر دو نقش داشته است. این پژوهش توصیه‌های متعددی را برای سیاست‌گذاران، به‌ویژه آن‌هایی که در حل درگیری یا میانجی‌گری دخالت دارند و برای محققان این حوزه ارائه می‌کند. یافته‌ها این است که دین هرگز یک موجود ایستا یا منزوی نیست، بلکه باید به عنوان یک سیستم سیال از متغیرها، مشروط به تعداد زیادی از عوامل زمینه‌ای و تاریخی درک شود. ضمن آنکه به ندرت

تشخیص راه‌های پیچیده نفوذ دین در یک جنگ آسان است اما دین عامل اصلی در هر جنگی نیست.

واژگان کلیدی: جنگ، صلح، اسرائیل، فلسطین، دین.

بررسی فقهی و اخلاقی استفاده از جنگ‌افزارهای کشتار جمعی و سلاح هسته‌ای

مهدی ناصحی^۱

امروزه با تحولات گسترده‌ای که در عرصه جنگ‌افزارها به لحاظ کمی و کیفی به وقوع پیوسته، چالش‌هایی بعضاً جبران‌ناپذیر بر بشر تحمیل گردیده و موضوع ممنوعیت استفاده از جنگ‌افزارهای کشتار جمعی و سلاح هسته‌ای از مسائل جهانی و مطرح در دوران معاصر است و اجماع فقها بر ممنوعیت استفاده از آن‌ها است. در این پژوهش که مبتنی بر مراجعه به منابع کتابخانه‌ای و جمع‌آوری اطلاعات، توصیف و تحلیل آن‌ها است، بر آن شدیم تا به بررسی فقهی و اخلاقی استفاده از جنگ‌افزارهای کشتار جمعی و سلاح هسته‌ای بپردازیم؛ لذا ابتدا مفهوم جنگ‌افزارهای کشتار جمعی و سلاح هسته‌ای را بیان نموده و سپس به بررسی فقهی و اخلاقی استفاده از آن‌ها می‌پردازیم. علت انتخاب این موضوع رویکردی است که مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی در سی و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی با شعار «همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک با تأکید بر مسئله فلسطین» اتخاذ کرده است.

واژگان کلیدی: فقه، اخلاق، سلاح کشتار جمعی، سلاح هسته‌ای.

۱. دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه مذاهب اسلامی.

مقایسه تفکر دینی و غیردینی در صلح و جنگ عادلانه

سید محمدحسن وحیدی^۱

بدون شک صلح و عدالت از مطالبات همیشگی بشر و مورد تأیید تمامی ادیان الهی است. در مکاتب غیردینی نیز همت بر این است که صلح و عدالت به گونه‌ای جهان‌شمول تعریف شده، جامه عمل بپوشند که دستیابی آنان، در سایه توطئه‌های استکباری، ماهیت دیگری یافته، مسیری خلاف حرکت فطری بشر را می‌پیماید. این مقاله با بیان مبانی صلح، عدالت و جنگ از دیدگاه ادیان و خصوصاً اسلام و مکاتب غیردینی، سعی در اثبات عدم ارتباط یکنواخت بین افکار دینی و مکاتب غیردینی در اجرای صلح و عدالت دارد، تأکید مقاله بر این است که عملکرد دینی و غیردینی در برپایی صلح و عدالت عادلانه اختلاف ماهوی داشته، حفظ قداست کرامت انسانی تنها در مسیر دینی معنا و مفهوم می‌یابد. مقاله حاضر به روش کتابخانه‌ای، تحلیل محتوی است و به این نتیجه ختم می‌شود که به عقیده اسلام و ادیان الهی، اصالت با صلح عادلانه بوده، مکاتب غیردینی آن را اصیل ندانسته، جنگ را زمینه‌ساز صلح عادلانه می‌دانند.

واژگان کلیدی: اصالت صلح، عدالت، جنگ، دین.

۱. فارغ التحصیل سطح چهار، جامعه المصطفی العالمیه، دکتری بیوشیمی بالینی.

نظارت تکمیلی دیوان بین المللی دادگستری بر امتیاز وتو

دکتر محمد رضوی^۱

هانیه فرج اللهی^۲

تضمین عدالت و ترویج صلح از اهداف بالقوه سازمان ملل متحد است؛ لکن به دلیل وجود امتیاز وتو برای اعضای دائم شورای امنیت، این اهداف قابلیت خود را برای بالفعل شدن از دست داده اند. وتوهای متعدد اعضای دائم شورای امنیت، سبب ایجاد نگرانی جدی جامعه جهانی درباره تنش ها و خشونت ها در سرتاسر سرزمین فلسطین شده است. همچنین اساس امتیاز وتو در تعارض با صلح عادلانه، دین مبین اسلام و حقوق بین الملل است و با توجه به کارنامه شورای امنیت، مشروعیت خود را از دست داده است. رفع نگرانی جامعه جهانی جز با ایجاد مسئولیت غیر اشتقاقی در خصوص اظهار نظرهای اعضای دائم شورای امنیت در قبال نقض مستمر قواعد آمره امکان پذیر نمی باشد. به همین جهت برای بازدارندگی از نقض های بیشتر قواعد آمره و جنایات بین المللی و برای نیل به اهداف منشور ملل متحد و حمایت از فلسطینیان که قربانی وتوهای شورای امنیت شده است، وجود یک نهاد نظارتی بین المللی ضروری است و بهترین رکن قضاوتی فعلی، دیوان

۱. دانشیار دانشگاه علوم انتظامی امین. تهران، ایران. razavilawyer@gmail.com

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، دانشکده حقوق، الهیات و علوم سیاسی، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران. Hanieh.farajollahi80@gmail.com

بین‌المللی دادگستری است که یکی از ارکان اصلی سازمان ملل متحد است. افزایش اختیارات دیوان بین‌المللی دادگستری سبب برابری مخاطب بحران‌ها در برابر شورای امنیت و نظارت جامعه جهانی بر روند تصمیم‌گیری‌ها می‌شود و باعث بقای سازمان ملل متحد همراه با ایجاد صلح عادلانه می‌شود. شیوه گردآوری اطلاعات در این مقاله، کتابخانه‌ای و به‌وسیله فیش‌برداری و روش تحقیق، توصیفی - تحلیلی است.

واژگان کلیدی: وتو، صلح، امنیت، عدالت، فلسطین.

واکاوی نقش جامعه بین‌المللی در قبال نسل‌کشی (مقایسه تطبیقی سربرنیتسا و غزه)

وحید پرست تاش^۱

مهناز گودرزی* (نویسنده مسئول)^۲

مسعود جعفری نژاد^۳

نسل‌کشی‌ها، به‌عنوان یکی از هولناک‌ترین حوادث بشری، همواره چالشی جدی برای جامعه بین‌المللی محسوب و نقش جامعه بین‌المللی در پیشگیری و واکنش به آن همواره یکی از مسائل مورد بحث و تحلیل در روابط بین‌الملل و مطالعات صلح و جنگ بوده است. این پژوهش با هدف بررسی نقش جامعه بین‌المللی در واکنش به نسل‌کشی‌ها با استفاده از روش تحلیل کیفی به مقایسه و تحلیل دو نسل‌کشی تاریخ معاصر در سربرنیتسا (بوسنی و هرزگوین) و غزه (فلسطین) پرداخته و نقش جامعه بین‌الملل در این دو واقعه را مورد واکاوی قرار داده است. سربرنیتسا و غزه از تاریک‌ترین فصل‌های تاریخ بشریت و نمونه‌های بارز

۱. دانشجوی دکتری روابط بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان).

mymail.vp@gmail.com

۲. دانشیار گروه روابط بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان).

mahnazgoodarzi60@gmail.com

۳. دانشیار گروه روابط بین‌الملل، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد اصفهان (خوراسگان).

pegah420ma@yahoo

از ناکامی جامعه بین‌المللی در جلوگیری از نسل‌کشی محسوب شد که در آنها هزار مسلمان به طرز فجیعی قتل‌عام شدند. نتایج پژوهش حاضر نشان می‌دهد در هر دو مورد، نسل‌کشی به‌طور سیستماتیک و با هدف قرار دادن گروه‌های دینی خاصی (مسلمانان) انجام شده و جامعه بین‌المللی در هر دو مورد نتوانسته یا نخواسته به‌طور مؤثر از وقوع این فجایع جلوگیری کند. همچنین عدم اقدام به‌موقع، ناکارآمدی در حفاظت از غیرنظامیان و اولویت منافع سیاسی بر حقوق بشر از جمله مهم‌ترین مصادیق ناکامی جامعه بین‌المللی در این زمینه محسوب می‌گردد. پژوهش حاضر در راستای درک بهتر فرآیندهای منجر به نسل‌کشی و ضرورت اقدامات پیشگیرانه بین‌المللی، گامی در مسیر پیشگیری از تکرار فجایع مشابه، تقویت مکانیزم‌ها و همکاری بین‌المللی و افزایش مسئولیت‌پذیری دولت‌ها در مقابله با نسل‌کشی محسوب می‌گردد.

واژگان کلیدی: نسل‌کشی، فلسطین، غزه، بوسنی و هرزگوین، سربرنیتسا، جامعه بین‌المللی.

صلح عادلانه از دیدگاه قرآن و سنت

مهرناز گلی^۱

الهه گلی^۲

صلح عادلانه در اسلام یکی از اصول اساسی است که بر پایه عدالت، احترام به حقوق بشر و حفظ کرامت انسانی استوار است. این مقاله به بررسی اصول و آموزه‌های قرآنی و حدیثی پیرامون صلح عادلانه در اسلام می‌پردازد. هدف اصلی این پژوهش، تحلیل نقش و اهمیت صلح و عدالت به‌عنوان دو محور اساسی در تعالیم اسلامی است. روش پژوهش به‌صورت توصیفی - تحلیلی بوده و بر مبنای تحلیل آیات قرآنی، احادیث نبوی و سیره امام علی علیه السلام انجام شده است. در بخش اول، مفهوم صلح در قرآن و دیدگاه‌های مفسران اسلامی مورد بررسی قرار گرفته و بر اهمیت عدالت به‌عنوان شرط اصلی صلح تأکید شده است. بخش دوم به تحلیل احادیث و سیره پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و امام علی علیه السلام پرداخته که نشان‌دهنده تأکید بر رعایت اصول اخلاقی در مذاکرات صلح و تلاش برای دستیابی به توافقات عادلانه است. در بخش سوم، اصول قرآنی و حدیثی برای پایان دادن به منازعات مورد بررسی قرار گرفته و بر ضرورت رعایت عدالت، گفتگو و مذاکره و بخشایش تأکید شده

۱. استادیار دانشگاه سیستان و بلوچستان، گروه علوم قرآن و حدیث. goli@theo.usb.ac.ir

۲. دانش آموخته مقطع ارشد الهیات گرایش نهج البلاغه.

dr.goli92@gmail.com

۲. دانشگاه پیام نور واحد تفت.

است. بخش چهارم به دیدگاه‌های فقهی در مورد صلح عادلانه پرداخته و تلاش‌های فقیهان معاصر برای تطبیق این اصول با قوانین بین‌المللی جنگ و صلح را مورد تحلیل قرار داده است. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که استفاده از آموزه‌های قرآنی و حدیثی می‌تواند به عنوان راهکاری مؤثر برای حل منازعات و برقراری صلح پایدار در جوامع انسانی عمل کند. اصول اسلامی صلح و عدالت، به ویژه در نمونه‌های تاریخی همچون صلح حدیبیه و صلح امام حسن علیه السلام، می‌توانند به تقویت نظم جهانی و ارتقای صلح و امنیت بین‌المللی کمک کنند.

واژگان کلیدی: صلح عادلانه، اسلام، عدالت، نظم جهانی، مذاکره، اصول اخلاقی.

شاخصه‌های جنگ عادلانه از دیدگاه اسلام

علی شیرافتخاری^۱

جنگ بر خلاف صلح، یک حالت عارضی و استثنایی و صلح یک حالت دایمی و با ذات انسان، عجین و از فطریات و خواسته‌های ذاتی بشر است. مکاتب فلسفی غرب دو دیدگاه، بسیار خوش‌بینانه و بسیار بدبینانه نسبت به جنگ دارند. اسلام نه خوش‌بینی مفرط «ایدئالیست‌ها» و نه بدبینی «رئالیست‌ها» را دارد؛ بلکه تنها جنگ عادلانه را پذیرفته و برای آن شاخصه‌هایی بیان کرده است. بیان این شاخصه‌ها برای رفع بدفهمی نسبت به دیدگاه اسلام در باره جنگ، هم اهمیت و هم ضرورت دارد. «جنگ عادلانه از دیدگاه اسلام چه شاخصه‌ها و ویژگی‌هایی دارد؟» پرسش اصلی این نوشتار است. پس از واکاوی این پرسش این یافته‌ها حاصل گردید اولاً جنگ از دیدگاه اسلام ذاتاً مطلوب نیست؛ ولی به لحاظ برخی اهداف و آثار مطلوب، مورد تشویق اسلام و در مواردی فرمانی به آمادگی داده است؛ ثانیاً جنگ اصالت ندارد و صلح اصالت دارد؛ ثالثاً «دفاع از موجودیت خود، حفظ کیان دین حق، سازگاری با اصول انسانی، تحقق صلح دایمی، حفظ مال و جان بی‌گناهان، خوش‌رفتاری با اسیران، نفی طغیان، ممنوعیت آزار دیگران، ممنوعیت کشتن اسیران و غارتگری و مقررات ویژه برای جنگ» از مهم‌ترین شاخصه‌های مهم جنگ عادلانه از دیدگاه

۱. دانشجوی دکتری مجتمع آموزش عالی، زبان، ادبیات و فرهنگ شناسی و دانش آموخته سطح سه مذاهب اسلامی.

اسلام به شمار می‌رود. هدف اسلام از مشروعیت جنگ، برقراری عدالت و حق در میان افراد جامعه است و آرزوهای مادی و سلطه فردی و حاکمیت یک شخص و یا یک گروه خاص در آن جایگاهی ندارد. روش تحقیق در این نوشتار به صورت «توصیفی - تحلیلی» است.

واژگان کلیدی: شاخصه‌ها، جنگ، عادلانه، اسلام.

نقش استکبار در جنگ‌های فرقه‌ای و جهاد تبیین یگانه راه مقابله با توطئه آنها

موسی رضایی^۱

استکبار جهانی عامل اصلی جنگ‌های فرقه‌ای در کشورهای اسلامی است. استکبار در سایه این جنگ‌ها می‌تواند سرمایه‌های مسلمانان را غارت و تأسیسات و زیرساخت‌های آنها را تخریب و نیروهای آنها را تضعیف و بازار فروش سلاح خود را داغ و خود در حاشیه امن قرار داده و تبدیل به یک قدرت منطقه‌ای شود. اما علمای اسلام با تبیین حقایق دینی، سیاسی، اجتماعی؛ می‌توانند توطئه استکبار را خنثی نمایند به فرموده رهبر انقلاب، تبیین نوعی جهاد است و پیامبران خود، مجاهدان این عرصه‌اند؛ قرآن نیز بیان است: «هَذَا بَيَانٌ لِلنَّاسِ» آل عمران / ۱۳۸؛ در تاریخ اسلام نیز هر جا نقطه اوج می‌بینیم نتیجه‌ای تبیین ارزش‌ها و حقایق دینی است؛ در کربلا یزیدیان برای محو اسلام و ارزش‌های دینی با تمام توان به میدان آمدند و فرزند پیامبر را خارجی معرفی کردند و با فجیع‌ترین وضعیت به شهادت رساندند و اهل بیت آن حضرت را اسیر گرفتند و هدفشان این بود که جای حق و باطل و ظالم و مظلوم را عوض نمایند؛ امام سجاد و زینب کبرا سلام‌الله‌علیها با تبیین حقایق، تبلیغات دشمن را خنثی نمودند؛ امروز نیز علمای اسلام، با تبیین توطئه‌های استکبار و رژیم غاصب صهیونیستی، می‌توانند این درگیری‌های فرقه‌ای را از کشورهای

اسلامی دور نموده و گروه‌های افراطی نظیر داعش و... که فرزند نامشروع استکبار است را از میان برداشته؛ سیادت و آقایی را دوباره به جهان اسلام بازگردانند. **واژگان کلیدی:** استکبار جهانی، جنگ، فرق و مذاهب، جهاد تبیین.

نقش اقتدار اخلاق مدارانه اسلامی در تأمین صلح جهانی

رجبعلی علی یار^۱

یکی از آرزوهای مشترک همه مردم، تأمین صلح جهانی است که عدم تحقق آن، انسان‌ها را به شدت نگران نموده است؛ وقوع جنگ‌های ویرانگر جهانی و ناامنی‌های کنونی، بویژه کشتار مردم بی‌گناه و کودکان بی‌دفاع فلسطین، گواه روشن بر مدعا است. حال سؤال، این است که راه چاره چیست؟ و اقتدار اخلاق مدارانه اسلامی، چه نقشی می‌تواند در تأمین صلح جهانی داشته باشد؟ در پاسخ به این سؤال، باید گفت: صلح جهانی، زمانی محقق خواهد شد که آحاد جامعه، بخصوص اشخاص دارای قدرت، از درون متحول شوند و الزام درونی به نام "تقوا" در آنان ایجاد گردد؛ یعنی قدرتمندان باور داشته باشند که خداوند، تمام عالم را بر کامل‌ترین نظام آفریده و هیچ چیزی از احاطه و علم او بیرون نیست و مغلوب هیچ قدرتی نمی‌شود و به زودی همه انسان‌ها را به سوی خود باز گردانده، نیکوکاران را پاداش می‌دهد و بدکاران را به سختی مجازات می‌کند. اقتدار اخلاق مدارانه اسلامی، مبتنی بر این باور و سایر اصول ارزشمند اخلاقی، قدرت را از حالت افسارگسیخته خارج ساخته و آن را بر محور اخلاق اسلامی تنظیم می‌کند که در پرتو

۱. دانشجوی مقطع دکتری، رشته مدرسی معارف اسلامی، گرایش اخلاق اسلامی، جامعة المصطفی العالمیة.
r.aliyar1549@gmail.com

آن، روابط اشخاص مقتدر، با کسانی که تحت نفوذ آنان قرار دارند، صلح آمیز، بوده و ثمره آن، تأمین صلح در جهان خواهد بود.

واژگان کلیدی: اقتدار، اخلاق اسلامی، اقتدار اخلاق مدارانه اسلامی، صلح جهانی.

جنگ و صلح عادلانه

مریم غفوری^۱

شریعت اسلام در عرصه تعامل و همزیستی مسالمت آمیز هدایت روشن و دستور معین داشته و نصوصی که درباره فضیلت جهاد و مبارزه آمده است ممکن است این تصور را در ذهن ایجاد کند که از نظر شریعت اسلامی اصل در روابط با غیر مسلمانان جهاد و درگیری است؛ چنانکه از عبارات برخی فقیهان به ذهن تبادر میکند ولی اگر آیات جهاد براساس زمان نزول مطالعه شود دیده میشود که در سال نهم هجری و بعد از نقض پیمان و امان مشرکین و توطئه و تبانی علیه مسلمانان نازل شده است، (توبه/۲۹) نظریه اصالت صلح را تقویت میکند. اگر قرار باشد در برابر کافران غیر اهل کتاب آنگونه که طرفداران اصالت جنگ گفته اند که یا اسلام و یا شمشیر، در این صورت انتخاب آگاهانه و آزادانه که اسلام بر آن تأکید دارد ارزشی نخواهد داشت. اسلام دین صلح و سلام است و اصل بر این است که هر انسانی خون، مال، ناموس و اموال اش در امان و امنیت است و جهاد در صورتی است که کافران در برابر دعوت اسلامی ایستادگی و مقابله کنند، در حالی که جهاد زمینه ساز آزادی بیان و عقیده است تا جانهای پاک به دعوت اسلام لبیک بگویند و هیچ کس مانع آن نشود.

واژگان کلیدی: صلح عادلانه، جنگ، همزیستی اسلامی، اصالت صلح.

بررسی جنگ و صلح، عادلانه و ناعادلانه از دیدگاه‌های مختلف

آرزو زمردی جامی^۱

سمیه زمردی جامی^۲

این مقاله به بررسی مفاهیم «جنگ عادلانه» و «جنگ ناعادلانه» و همچنین «صلح عادلانه» و «صلح ناعادلانه» می‌پردازد. ابتدا، اصول کلی جنگ عادلانه، نظیر دفاع از خود، محافظت از حقوق افراد غیرنظامی و پیشگیری از ظلم و ستم، مورد بررسی قرار می‌گیرد. این اصول به عنوان معیارهایی برای ارزیابی توجیه‌پذیری عملیات نظامی و درگیری‌ها ارائه می‌شود. در مقابل، جنگ ناعادلانه به جنگ‌هایی اشاره دارد که از نظر اخلاقی یا قانونی توجیه‌پذیر نیستند و به ایجاد آسیب‌های جدی به غیرنظامیان و اشغال سرزمین‌ها منجر می‌شوند. همچنین، تبیین صلح عادلانه و ناعادلانه به تحلیل فرآیندهای صلح و توافق‌ها می‌انجامد. صلح عادلانه توافقی است که به همه طرف‌ها احترام می‌گذارد و شامل بازسازی و حقیقت‌یابی می‌شود، در حالی که صلح ناعادلانه به تحمیل صلحی یک‌جانبه یا نابرابر اشاره دارد که منجر به تنش‌ها و درگیری‌های مجدد می‌گردد. مقاله از طریق بررسی نمونه‌های قرآنی و بررسی نهج البلاغه و نظریات افراد مشهور، تلاش می‌کند تا رابطه‌ی پیچیده میان جنگ و صلح را روشن کند و اهمیت جنگ‌ها و صلح‌های عادلانه را در ایجاد

پایداری و عدالت اجتماعی مورد تأکید قرار دهد. امیدواریم نتایج این تحقیق،
بینش‌های مفیدی برای سیاست‌گذاران و محققان فراهم آورده و به ترویج صلح
عادلانه و پایدار کمک کند.

واژگان کلیدی: صلح عادلانه، صلح ناعادلانه، جنگ عادلانه، جنگ ناعادلانه.

جنگ و صلح عادلانه

سید محمد صفایی^۱

بررسی رابطه جنگ و صلح در تاریخ بشر و تأثیر آن بر سرنوشت ملت‌ها از اهداف مقاله حاضر است. جنگ، با وجود ویرانی‌هایش، گاهی به عنوان ابزاری برای دستیابی به عدالت استفاده می‌شود، در حالی که صلح به عنوان هدف والای بشری برای زندگی آرام و همزیستی مسالمت‌آمیز مطرح است. مفهوم جنگ عادلانه و معیارهای آن، از جمله دلایل مشروع برای آغاز جنگ و رفتار اخلاقی در طول آن، در فلسفه و ادبیات جهادی و سیاسی مورد بحث قرار گرفته است. ابن خلدون به تحلیل علل و انواع جنگ‌ها پرداخته و جنگ را امری طبیعی در زندگی بشر می‌داند. همچنین، برخی دیگر از محققان به تناوب جنگ و صلح در تاریخ اشاره می‌کند و تأکید می‌کند که صلح و ثبات برای پیشرفت تمدن ضروری است. در مورد ریشه‌های جنگ و صلح در ادیان مختلف، اختلافات مذهبی یکی از ریشه‌های درگیری‌هاست، اما از نقش آموزه‌های دینی نسبت به صلح و همزیستی نباید غافل بود. در اسلام، جنگ تنها در شرایط خاص و برای دفاع از کیان اسلام مجاز است و صلح به عنوان یک اصل مهم مورد تأکید قرار می‌گیرد. نتیجه مقاله حاضر آن است که اسلام به پیروان خود توصیه می‌کند که حتی در زمان جنگ نیز باید به اصول

۱. دانش آموخته سطح دو حوزه علمیه اهل سنت چابهار، معین کاروان حج چابهار، عضو شورای برنامه ریزی مدارس علوم دینی کشور.

اخلاقی پایبند بود و جنگ تنها به عنوان آخرین راه حل پذیرفته شده است. صلح و آشتی نیز فرصتی برای بازسازی روابط انسانی و اجتماعی فراهم می‌آورد و به پیشرفت جامعه کمک می‌کند.

واژگان کلیدی: جنگ، صلح، اسلام، اصالت صلح.

جنگ و صلح عادلانه

فاطمه جعفرپور^۱

رابطه جنگ و صلح متعکس است زیرا مسئله جنگ برابری می‌کند با تهدید صلح و کشتن مردم بی دفاع و مظلوم، و جهان حاضر نیز به دنبال آرامش و صلح جهانی است اما نه صلحی که تحمیل شود و غیر عادلانه باشد، چنین صلحی از جنگ بدتر است. آزادی فلسطین اشغالی و دیگر سرزمین‌های اشغالی، آزادی بشریت از سلطه استعمارگران غرب است، که در رأس همه آنها صهیونیست‌هایی می‌باشند که خواستار نابودی اسلام هستند و برای تحقق آزادی سرزمین‌های اشغالی از سلطه استعمارگران غرب، اولاً تمامی کشورهای جهان با حمایت‌های گسترده خود از سرزمین‌های اشغالی، انزجار و خشم خود را نسبت به این ظالمان نسل کش نشان دهند ثانیاً ایمانی سراسر از عشق به خدای متعال در درونشان موج زند که چنین ایمانی رمز پیروزی و رسیدن به آن عدالتی است که مولایمان حضرت علی علیه السلام خود نمونه بارز آن بوده اند. هدف از نگارش این مقاله تلاش در جهت رسیدن به مفهوم جنگ و صلح عادلانه و مسئولیتی که مسلمانان جهان و دولت‌های اسلامی در آزادسازی سرزمین‌های اشغالی به همراه خواهند داشت. روشی که در جمع آوری این مقاله به کار برده شده روش کتابخانه‌ای و توصیفی می‌باشد.

واژگان کلیدی: فلسطین، جنگ و صلح، عدالت، صهیونیسم، اسرائیل.

تعریف صلح عادلانه و جنگ عادلانه و مبانی شاخص‌های هر یک

زهرا غلامی^۱

مفهوم جنگ عادلانه و صلح عادلانه به طور تنگاتنگی به هم مرتبط اند جنگ عادلانه معمولاً با هدف دستیابی به صلح آغاز میشود به عبارت دیگر اگر جنگی بر اساس اصول عادلانه آغاز شود می‌تواند به صلح پایداری منجر شود که مبتنی بر عدالت و حقوق انسانی باشد مهمترین هدف این دو مفهوم باید صلح و امنیت برای تمام افراد جامعه باشد و تداوم جنگ به معنای ناکامی در دستیابی به این هدف است. در این مقاله با بررسی ریشه لغوی و مفهوم صلح و جنگ به تعاریف اصطلاحی آن پرداخته و سپس دیدگاه اسلام درباره این موضوع مورد بررسی قرار داده می‌شود. اسلام دین صلح طلبی است و قواعد انسانی و اخلاقی را برای جنگ مطرح کرده است که با نظریه جنگ عادلانه مطابقت دارد. نویسنده در پژوهش حاضر با مراجعه به منابع مکتوب درون دینی و برون دینی و به روش تحلیلی، به این یافته دست پیدا می‌کند که اسلام به جنگ در موارد ضروری مجوز می‌دهد اما تاکید بر صلح و احترام به افکار عمومی و زندگی انسان‌ها دارد.

واژگان کلیدی: صلح، جنگ، عدالت، جنگ عادلانه، اسلام.

۱. دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق بین الملل، تهران، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد علوم و تحقیقات.

جنگ و صلح عادلانه از منظر ادیان الهی و غرب

دکتر محمد مهدی مؤمنی‌ها^۱

زینب مؤمنی‌ها^۲

واژه صلح و عدالت از مفاهیم عمیقی است که بر خواسته از اندیشه‌های نخست انسان‌ها در زندگی اجتماعی بوده و در طول تاریخ مورد نظر و تأیید ادیان قرار گرفته است. و نسبت جنگ و جهاد با صلح عادلانه از موضوعات اساسی در ادیان الهی است. مفاهیم و حقایقی چون صلح، عدالت، عقلانیت، آزادی، که با ذات انسان، عجین و از فطریات و مطالبات ذاتی بشر است، در سایه مطامع استکباری، در قالب همین واژه‌ها، ماهیت دیگری یافته و به صورت منفک از یکدیگر و مثله شده، مطرح می‌گردند و مفاهیمی چون ترور، جنگ، مهاجران و... که ذاتاً با فطرت بشر بیگانه است، قرآن مجید همه ادیان را به عنوان «اسلام» یاد می‌کند و ادیان الهی همگی مروج صلح هستند و جنگ را در شرایط خاص و با رعایت اخلاق قبول دارند. مفهوم جنگ مقدس (holy war) و نسبت آن با الهیات یهودی بیش از ده قرن است که در کانون مباحث فلسفی و الهیات یهودی قرار دارد. به نظر ابن میمون جنگ مقدس دارای سه ویژگی اساسی است: اخلاق، قوانین الهی (زمانی و مکانی) و جامعه دینی یهودی. وی کوشید نظریه «جنگ مقدس» را متفاوت از نظریه «جنگ عادلانه»

۱. نویسنده و پژوهشگر.

۲. نویسنده و پژوهشگر.

بنیان‌گذاری کند؛ و به لحاظ ساختار منطقی که برای آن قائل شد، از طرفی به نظریه جنگ عادلانه خاتمه داد، و از طرف دیگر، با ارائه نظریه جنگ مقدس باب تازه‌ای را نزد فلاسفه قرون وسطی باز کند. در این مقاله، با تمرکز بر آداب‌الحرب‌های شناخته‌شده اسلامی ضمن معرفی نظریه جنگ عادلانه، انطباق آن با بایدها و نبایدهای اخلاقی جنگ از منظر مؤلفان این متن نشان داده شده است. بر این اساس به نظر می‌رسد جنگ عادلانه پیشینه‌ای اسلامی نیز داشته است؛ افزون بر این، در این پژوهش به جنبه‌ها و وجوه دیگری از اخلاق جنگ در تاریخ اسلام پرداخته شده که در قالب توصیه‌های اخلاقی به فرماندهان و جنگ‌جویان آمده است.

واژگان کلیدی: جنگ؛ صلح؛ اخلاق جنگ؛ جنگ عادلانه؛ ادیان، عدالت.

بررسی تطبیقی فرهنگ صلح از دیدگاه حضرت علی (ع) و حضرت عیسی (ع) راهکاری برای همگرایی پیروان ادیان

عباسعلی اخوان ارملی^۱

امروزه با توجه به پیشرفت‌ها و رشد تکنولوژی ارتباطی در میان کشورها، میزان خشونت بین جوامع افزایش چشمگیری داشته است، با این حال تجربه چندین قرن تعارضات و جنگ‌های مذهبی در دنیا نشان داده، که کشورها با اختلاف و درگیری هیچ‌گاه به توسعه دست نخواهند یافت. آنچه مسلم است، پایه و اساس تمامی ادیان به وحدانیت خداوند و اصول اخلاقی تاکید دارد، پیروان مذاهب می‌توانند به جای تعصبات غیر عقلانی مذهبی، در سایه مشترکات دینی خود در فضایی دور از خشونت با صلح و صفا زندگی کنند. زیرا همه پیامبران پیروانشان را از خشونت برحذر داشته و به صلح فراخوانده اند. از آنجا که دوستان ناآگاه و دشمنان گمراه، حضرت علی (ع) را -که الگوی مجسم اسلام واقعی هستند- با چهره‌ای خشن، در حالی که شمشیری در دست دارند، جنگ طلب نشان داده و اسلام را دینی همراه با خشونت به جهانیان معرفی کرده اند و در کنار آن حضرت عیسی (ع) را با چهره‌ای غمزده صلح طلب نشان می‌دهند، بررسی تطبیقی فرهنگ صلح از دیدگاه حضرت علی (ع) و حضرت عیسی (ع) ضروری به نظر می‌رسد، تا راهکاری برای همگرایی پیروان ادیان باشد و موجب صلحی پایدار در جهان قرارگیرد. در این تحقیق که به

روش توصیفی - تحلیلی انجام شده است، به منظور دستیابی به شیوه‌ای مناسب برای این مهم، سعی کرده ایم، احادیث و روایات حضرت علی علیه السلام و گفتار حضرت عیسی علیه السلام در کتاب مقدس انجیل را بررسی نماییم.

واژگان کلیدی: فرهنگ صلح، همگرایی، حضرت علی علیه السلام، حضرت عیسی علیه السلام.

نقش هویت ایدئولوژیکی جمهوری اسلامی ایران در رفع تعارضات و تعامل با جامعه بین الملل

محمد شکرچیان^۱

ریحانه السادات هاشمی^۲

بعد از انقلاب اسلامی ایران، تغییر ماهیتی و هویتی نظام سیاسی و جایگزینی تفکر اسلام شیعی و فقه جعفری به عنوان هویت ایدئولوژیکی حاکم بر نظام سیاسی و بالتبع سیاست خارجی ایران، تعارض دنیای استکبار بخصوص غرب با ایران اسلامی آغاز و در سالهای اخیر در مناقشه هسته‌ای به چالشی برای نظام بین الملل (به رهبری غرب) تبدیل شده است. در این مقاله، هدف ارائه یک راهبرد گفتمانی است که تعارض موجود بین ایران و بخشی از جامعه بین الملل را به تعامل تبدیل و سعی نماید تا بر پایه نظریه سازه انگاری به ویژه مفهوم هویت و به صورت اختصاصی هویت ایدئولوژیکی صلح و عدالت طالبانه ایران اسلامی، به عنوان عنصر سازنده منافع و شکل دهنده به روابط ملتها و دولتها با یک نگاه ارزشی هنجاری، موضوع را مورد بحث و تحلیل قرار دهد و با ارایه «راهبرد گسترش گفتمان صلح و عدالت طلبی» سعی در

۱. دانشجوی دکتری روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی تهران جنوب.

Shekarchiyan@gmail.com

۲. دانشجوی دکتری مدیریت بازرگانی دانشگاه علامه طباطبائی.

r_hashemi1367@yahoo.com

تبدیل تعارضات به تعاملات نماید. روش تحقیق این پژوهش توصیفی - تحلیلی براساس الگوی تحلیل منطق بوده و از ابزار کتابخانه‌ای و خبرگزاریهای رسمی برای جمع‌آوری اطلاعات و داده استفاده شده است.

واژگان کلیدی: هویت ایدئولوژیکی، سازه‌انگاری، تعامل، تعارض، مذاکرات هسته‌ای، گفتمان صلح و عدالت طلبانه.

آمریکا و نقض حق آزادی عقیده و بیان

جواد محمدی^۱

هر چند امروزه حق آزادی بیان به عنوان یکی از حقوق بنیادین بشر در اسناد بین المللی و منطقه‌ای حقوق بشر به رسمیت شناخته شده است و آزادی رسانه یکی از پیش فرض‌های تحقق آن به شمار می‌رود با این وجود با محدودیت‌هایی همچون امنیت ملی، نظم عمومی، منافع عمومی، حفظ آبرو و حیثیت دیگران و غیره نیز مواجه می‌باشد. پس نمی‌توان آن را به عنوان یک حق مطلق قلمداد نمود پس محدودیت‌هایی برای اعمال آن اجراء شده است. در این مقاله با روش تحلیلی- توصیفی به بحث آزادی بیان و موارد نقض آن از جانب دولت آمریکا پرداخته شده است. سؤال ما در این تحقیق این است که حق آزادی بیان و عقیده در آمریکا حقی مطلق است یا خیر؟ علیرغم این که آمریکا خود را پیشرو آزادی بیان در جهان می‌داند اما همواره حقیقت گویی از جنایات و اشنگتن در عرصه داخلی و بین المللی امری خلاف امنیت ملی تلقی شده و عاملان مجازات‌های سنگینی را متحمل می‌شوند؛ به نحوی که این افراد برخلاف ادعای آزادی بیان، حتی آزادی‌های فردی خود را نیز از دست می‌دهند.

واژگان کلیدی: آزادی بیان و عقیده، نقض آزادی بیان، آزادی رسانه، آزادی،

امنیت ملی و دولت آمریکا.

۱. دانش پژوه کارشناسی ارشد حقوق جزا مجتمع آموزش عالی علوم انسانی المصطفی.

تأملی بر نقش دادگاه‌های بین‌المللی و مقابله با حقوق بشر آمریکایی (با تأکید بر دیدگاه‌های آیت الله خامنه‌ای علیه‌السلام)

سید مهدی طاهری^۱

علیرغم سابقه طولانی حقوق بشر، اما به مفهوم خاص آن با تصویب اعلامیه جهانی حقوق بشر توسط آمریکا و قدرت‌های غربی وارد ادبیات حقوق بین‌الملل شد. اصطلاح خاص حقوق بشر به تعبیر مقام معظم رهبری، حقوق بشر نیست، بلکه حقوق بشر آمریکایی است. از دید آیت‌الله خامنه‌ای نگاه ابزاری آمریکا و قدرت‌های غربی مهم‌ترین جلوه حقوق بشر آمریکایی محسوب می‌شود. مقابله با چنین رویکردی به مساله حقوق بشر، یکی از مسائلی است که مورد توجه حضرت آیت‌الله خامنه‌ای علیه‌السلام قرار گرفته و راهکارهای متعددی نیز در خصوص مقابله با آن توسط ایشان ارائه شده است. مقابله ساختاری با حقوق بشر آمریکایی و بهره جستن از ظرفیت‌های دادگاه‌های بین‌المللی یکی از مواردی است که در بیانات ایشان به عنوان ابزار مقابله با حقوق بشر آمریکایی مطرح شده است. پژوهش حاضر با استفاده از روش تحقیق تحلیلی - توصیفی به بررسی این مسئله پرداخته است که از دیدگاه مقام معظم رهبری دادگاه‌های بین‌المللی چه جایگاهی در مقابله با حقوق بشر آمریکایی دارند. نتایج به دست آمده حکایت از آن دارد که دادگاه‌های بین‌المللی

به دلیل وابستگی ساختاری و آیین دادرسی به آمریکا و قدرت‌های غربی نه تنها با گفتمان حقوق بشر آمریکایی مقابله نکرده، بلکه باعث توسعه آن نیز شده است. اما چنانچه مشکل وابستگی این نهادها به آمریکا رفع شود، می‌توان از آنها به عنوان ابزاری برای مقابله با استعمارگری آمریکا و گفتمان حقوق بشر آمریکایی بهره جست. ضمن اینکه ساختارگرایی بین‌المللی نیز می‌تواند خود به عنوان ابزاری برای مهار قدرت طلبی و استعمارگری آمریکا تبدیل شود که دادگاه بین‌المللی بالاترین جلوه آن محسوب می‌شوند. همچنین الگوگیری از نمونه‌های دادگاه‌های بین‌المللی یکی دیگر از مواردی است که از دید مقام معظم رهبری می‌توان از آن برای مقابله با گفتمان حقوق بشر آمریکایی استفاده نمود.

واژگان کلیدی: آیت‌الله خامنه‌ای، حقوق بشر، حقوق بشر آمریکایی،

دادگاه‌های بین‌المللی، ساختارگرایی.

عدالت جهانی و حل مسأله ظلم در جهان اسلام

احمد اولیایی^۱

جهان به ویژه جهان اسلام همیشه مملو از پدیده ها و اتفاقاتی ست که از منظرهای گوناگون می توان به آن نگریست و برای حل آن ها تلاش کرد. به عنوان مثال مسأله ظلم یکی از مهم ترین مسائل است که هر از چندگاهی به بخشی از انسان ها و مسلمانان در جهان اسلام دیده می شود. طبیعتاً راه های مقابله با این ظلم ها می تواند نظامی، اقتصادی، سیاسی و ... باشد اما اگر مسیر بررسی و حل مسائل از مسیر مفاهیم انسانی باشد شاید بتوان بهتر و سریعتر به حل مسأله کمک کرد. عدالت از آن جمله مفاهیمی است که برای انسان ها از هر مکتب و آیینی قابل فهم است و در بحث های عدالت، عدالت جهانی مفهومی ست که کمتر بدان پرداخته شده است. در عدالت جهانی صحبت از جهانی است که عدالت در آن وجود دارد و با عدالت بین المللی تفاوت دارد اما در عدالت بین المللی صحبت از عدالت میان دولت هاست. بنظر می رسد با پرداختن به مفهوم و چیستی عدالت جهانی می توان منظری تازه برای کمک به حل مسأله ظلم و بسط عدالت در جهان اسلام گشود.

واژگان کلیدی: عدالت جهانی، عدالت بین المللی، ظلم، جهان اسلام.

۱. عضو هیأت علمی پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی - مدیر گروه مطالعات عدالت اجتماعی.
ahmad_olyaei@gmail.com

تحلیل رویکرد آیت الله خامنه‌ای در خصوص عدم بازدارندگی هسته‌ای

محمد حسین پورامینی^۱

درحالی‌که هیچ ممنوعیت جامع و مطلق تائید در خصوص استفاده از سلاح‌های هسته‌ای در حقوق بین‌الملل وجود ندارد، آیت الله خامنه‌ای در سال ۱۳۸۸ برای اولین بار در قالب یک فتوای فقهی، تولید و استفاده از سلاح هسته‌ای را حرام و ممنوع اعلام نموده و بیان داشتند که سلاح‌های هسته‌ای در سلسله نیازها و نظام تسلیحاتی جمهوری اسلامی هیچ جایگاهی ندارد. سوالی که در این میان مطرح می‌باشد این است که حکم تولید سلاح‌های هسته‌ای به انگیزه‌هایی همچون بازدارندگی چه می‌باشد؟ در پاسخ به سوال مذکور، نویسنده با مراجعه به منابع مکتوب، مخصوصاً منابع مرتبط با نظرات مقام معظم رهبری و با شیوه تحلیل متنی به این نتیجه رسیده است که: بر اساس دیدگاه آیت الله خامنه‌ای سلاح‌های هسته‌ای قدرت آفرین و تأمین‌کننده امنیت نبوده و سبب بازدارندگی و باعث تحکیم قدرت سیاسی نمی‌گردد و اساساً این‌گونه سلاح‌ها به‌نوعی تهدید جدی برای امنیت و قدرت سیاسی یک جامعه به شمار می‌رود و از لحاظ شرعی دارای ممنوعیت و حرمت مطلق می‌باشد که این امر می‌تواند نمایانگر نگاه پیشروی انسانی فقه امامیه و بیانگر دیدگاه اصولی جمهوری اسلامی ایران در

۱. دکتر حقوق بین‌الملل، پژوهشگر فقه سیاسی.

خصوص ممنوعیت تولید و استفاده از سلاح‌های هسته‌ای باشد.
واژگان کلیدی: سلاح هسته‌ای، فتوای هسته‌ای، حقوق بین‌الملل، بازدارندگی،
عدم بازدارندگی.

الحرب والسلام العادلان من المنظار الإسلامي

السيد إبراهيم فضل النبي إبراهيم سليمان^١

تعد الحرب والسلام العادل اثنين من المفاهيم الهامة التي تلعب دورًا حيويًا في علاقات الدول والمجتمعات. يُعرف السلام العادل على أنه حالة من الاستقرار والتعايش السلمي بين الدول والجماعات، مبني على أساس من العدل والمساواة. في حين، تُعرف الحرب العادلة على أنها الحرب التي تُشن دفاعًا عن النفس أو لحماية الآخرين في حالات الظلم والاعتداء، وتتميز بالالتزام بالأخلاق والقوانين الإنسانية. السلام العادل والحرب العادلة يتطلبان مجموعة من الأسس والمشخصات ليتحققا بشكل فعال. تتضمن هذه الأسس الشرعية والمشروعية، وحماية الأرواح وعدم الاعتداء على المدنيين. وهناك أوجه اختلاف وتشابه بين مفهوم الجهاد الإسلامي والحرب من وجهة نظر المذاهب الإسلامية. فالجهاد يهدف إلى نشر الدين وحماية الأرواح والأعراض، بينما الحرب تهدف إلى السيطرة والهيمنة وقد تتم بطرق غير مشروعة للتحقق من السلام العادل وتجنب الحروب بين البلدان الإسلامية، ينبغي الالتزام بالعقلانية والموضوعية، وحل النزاعات بواسطة الحوار والوسائل السلمية مع التأكيد على مقاصد الشريعة الإسلامية مثل الحفاظ على الأرواح والأعراض. ومن الجدير بالذكر أن هناك جهود عالمية تبذل لتحقيق السلام الدائم، مثل جهود الأمم المتحدة في وضع قواعد للسلام الدولي وتجربة

الاتحاد الأوروبي في تحقيق التكامل بين دول القارة. على الصعيد الفقهي والأخلاقي، تحرم الشريعة الإسلامية استخدام أسلحة الدمار الشامل والأسلحة الذرية بسبب إهلاكها للأرواح والممتلكات ففي النهاية، يتوجب علينا التضامن والعمل المشترك لمواجهة العوامل السياسية والاجتماعية والثقافية والاقتصادية التي تؤدي إلى الحروب في الأراضي الإسلامية، والعمل على معالجة الأسباب الجذرية لهذه النزاعات من أجل بناء عالم بدون حرب وتحقيق السلام العادل.

الكلمات المفتاحية: الحرب، السلم، العدالة، الإسلام.

The Islamic Schema of Just War as Outlined in the Ḥadīth

Tahir Ridha Jaffer¹

Teachings of religion regarding war and peace, like all other social conditions human beings are faced with, have specific frameworks and guidelines that govern how rulers, commanders, and soldiers are meant to behave. As a religion based on the intrinsic nature (fiṭrah) of human beings, Islam has addressed all the needs of human beings in this world. This includes how to resolve social issues like disagreements and conflicts. Attaining the objectives of war as outlined by Islam is only possible when this phenomenon occurs due to necessity and is regulated by the rules of the sharī‘ah. The present paper seeks to clarify the Islamic schema and framework of war by looking at its teachings regarding what constitutes a just and righteous war, specifically as outlined in the Ḥadīth corpus. By employing a documentary analysis of the various traditions found in the early sources, we

1 .Independent researcher based in Qum, with a doctorate in Comparative Ḥadīth Studies from al-Mustafa International University. tridhaj@yahoo.co.uk

aim to show what constitutes a just war in Islam.

Keywords: Islam, just war, ḥadīth, religion, sharī'ah.

محور سوم:
اخوت اسلامی و مقابله با تروریسم

مولفه ها، ویژگی ها و تدابیر پیشگیری از تروریسم دینی

مرتضی طالبی^۱

تروریسم دینی، شکل جدیدی از تروریسم است که با انگیزه های دینی یا ادعای تثبیت مذهب و یا نفی مذهب و باور خاص دیگری ارتکاب می یابد. روش پژوهش حاضر توصیفی-تحلیلی و ابزار آن کتابخانه ای و هدف آن شناسایی و بررسی مؤلفه های تشکیل دهنده ماهیت تروریسم دینی، ویژگی های ساختاری، متغیرهای مؤثر بر ارتکاب تروریسم دینی و پیشگیری از تروریسم دینی است. حال سؤال این است که مؤلفه های تشکیل دهنده ماهیت تروریسم دینی کدام است؛ ویژگی های ساختاری و متغیرهای مؤثر بر ارتکاب تروریسم دینی چیست و اینکه چه راهکارهایی برای پیشگیری از تروریسم دینی وجود دارد و در پاسخ به این سؤال این نتیجه حاصل شده است که مؤلفه هایی تشکیل دهنده تروریسم دینی شامل افراط گرایی مذهبی، ابتناء بر ایدئولوژی و بنیادگرایی ایدئولوژی است. تروریسم دینی دارای ویژگی هایی موضوعی، ساختاری و نتیجه مدار هستند و متغیرهای مؤثر بر ارتکاب تروریسم دینی شامل آموزش عقاید افراطی، جاذبه های جنسی، جاذبه های قدرت و خشونت و... می شود و برای پیشگیری از تروریسم دینی پیشگیری کیفری و غیر کیفری وجود دارد.

واژگان کلیدی: تروریسم، تروریسم دینی، افراطی گرایی، بنیادگرایی، پیشگیری.

مستندات قرآنی مبارزه با اسلام هراسی در بیداری اسلامی با تأکید بر اندیشه‌های آیت الله خامنه‌ای

جواد نیاگار^۱

اسلام هراسی مسأله‌ای است که هدف از آن ترس و وحشت و نفرت از اسلام و مسلمانان است. مسأله اسلام هراسی یا اسلام ستیزی از دیر باز با ظهور اسلام، وجود داشته است. چرا که این مسأله، از مسائل بسیار مهم در بیداری اسلامی شمرده می‌شود. در دوران معاصر نیز به خصوص بعد از پیروزی انقلاب اسلامی، شاهد برانگیختگی دینی جوامع اسلامی در عرصه‌های مختلف اجتماعی، سیاسی، فرهنگی و دینی تحت عنوان بیداری اسلامی بودیم که از اساسی‌ترین و راهبردی‌ترین مسائل بیداری اسلامی، مبارزه با اسلام هراسی است. هدف پژوهش، واکاوی اندیشه‌های قرآنی رهبر انقلاب اسلامی در مسأله اسلام هراسی و کشف مبانی قرآنی آن است و در صدد است با توجه به مطالب منتشره در قالب تفسیر، بیانات، احکام، نامه‌ها و ابلاغیه‌ها درباره اسلام هراسی، با روش تحلیلی - توصیفی به این امر دست یابد. برآیند این پژوهش بیانگر آن است که بر اساس تحلیل و تفسیر مضامین استخراج شده از مطالب منتشره، اندیشه‌های حضرت آیت الله خامنه‌ای درباره مسأله اسلام هراسی، به طور کلی در چارچوب قرآنی قابل فهم است. در چارچوب

۱. دکتری، استاد سطوح عالی مرکز مدیریت حوزه علمیه، جامعه المصطفی و پاره وقت دانشگاه، تبریز، ایران.

اندیشه‌های ایشان، مسأله اسلام‌هراسی بر اساس تفسیر سوره براءت در یک معنای جامع‌تری به کار رفته است. ایشان منع از فی سبیل الله را بر خلاف نظر سایر مفسران اعم از منع از اسلام می‌دانند. بلکه مواردی همچون منع از ولایت امام علی (علیه السلام)، منع از انجام کار و عمل خیر و منع از نجات فقیر را از مصادیق این عبارت می‌دانند.

واژگان کلیدی: بیداری اسلامی، اسلام ناب، اسلام‌هراسی، اندیشه قرآنی، آیت الله خامنه‌ای.

رهیافت‌های ترویج الگوی اخوت اسلامی و فضائل اخلاقی در همزیستی مسلمانان

عارف هاشم زهی^۱

زهراسیاه سر^۲

اخوت اسلامی به عنوان یکی از اصول بنیادین اسلام، پتانسیل قابل توجهی برای حل مشکلات جهان اسلام و ارتقای جایگاه مسلمانان در عرصه بین‌المللی دارد. مقاله ضمن بررسی مبانی قرآنی و روایی اخوت اسلامی، به فضائل اخلاقی کلیدی در ایجاد همزیستی مسالمت‌آمیز می‌پردازد. چالش‌های موجود در مسیر تحقق اخوت اسلامی، از جمله اختلافات مذهبی و تأثیر عوامل سیاسی، مورد بحث قرار می‌گیرد. راهکارهایی برای ترویج الگوی اخوت اسلامی از طریق آموزش، رسانه و نقش علما ارائه می‌شود. تجارب موفق کشورهای اسلامی در زمینه همزیستی مسالمت‌آمیز بررسی شده و در نهایت، تأثیر اخوت اسلامی بر روابط بین‌الملل و صلح جهانی مورد تحلیل قرار می‌گیرد. این پژوهش با رویکردی جامع، راهکارهایی عملی برای تقویت همبستگی اسلامی ارائه می‌دهد. ترویج الگوی اخوت اسلامی نیازمند همکاری و هماهنگی میان نهادهای مختلف از جمله آموزش و پرورش، رسانه‌ها و نهادهای دینی است. آموزش مفاهیم وحدت و همبستگی اسلامی به نسل

۱. کارشناسی ارشد، گروه آموزشی علوم تربیتی، واحد خاش، دانشگاه آزاد اسلامی، خاش، ایران.

۲. استادیار گروه معارف اسلامی، واحد خاش، دانشگاه آزاد اسلامی، خاش، ایران.

جوان، استفاده از ظرفیت رسانه‌ها برای ترویج فرهنگ احترام متقابل، و نقش فعال علما و رهبران دینی در ترویج پیام وحدت، از جمله راهکارهای مؤثر در این زمینه هستند. این امر می‌تواند به از بین بردن سوء تفاهم‌ها و پیش‌داوری‌هایی که اغلب منشأ تنش‌های بین‌المللی هستند، کمک کند و در نهایت به ایجاد یک جامعه جهانی مبتنی بر احترام متقابل و همزیستی مسالمت‌آمیز منجر شود. علاوه بر این، اخوت اسلامی می‌تواند به عنوان یک نیروی قدرتمند برای مقابله با تروریسم و افراط‌گرایی عمل کند و به بهبود تصویر اسلام در جهان کمک نماید و پایه‌ای برای همکاری‌های اقتصادی، فرهنگی و علمی میان کشورهای اسلامی باشد.

واژگان کلیدی: اخوت اسلامی، همزیستی مسالمت‌آمیز، فضائل اخلاقی، وحدت اسلامی، تقریب مذاهب، صلح جهانی.

چیستی شناسی فاکتورهای «شیوع اخوت و مسئولیت اجتماعی امت اسلامی» (قرآن کریم و نظام فکری امام خمینی ره، مبنای اتخاذ مواضع مشترک جهانی در مساله فلسطین)

حسن کریم پورفارسی^۱

آن چه که در طول گذشت زمان مورد توجه اندیشمندان و روشنفکران اسلامی از جمله: سید جمال الدین اسدآبادی، امام موسی صدر، محمد عبده، حضرت امام خمینی رحمت الله علیهم اجمعین و غیره بوده است و بابت آن مرارت‌ها و غربت‌ها را به جان خریدن، بیدار کردن و هوشیار نمودن امت اسلامی و امت مستضعف مخصوصاً در منطقه‌ی غرب آسیا از مصر گرفته تا عراق و ترکیه و ایران و... غیره بوده است تا بار دیگر «تمدن اسلامی دوران متبلور و درخشان پیامبر گران سنگ اسلام حضرت محمد صلی الله علیه و آله» را پایه ریزی و مرمت نمایند. در این میان استعمار جهانی هم دست روی دست نگذاشت و با ترفندهای تاکید بر اختلافات بین امت اسلامی، دور بودن کشورهای اسلامی از هم و نبود نشست‌ها و گردهمایی مشترک و توجه دادن کشورهای اسلامی به غرب و امریکا آن‌ها را به خواب تاریخی سوق دادند. در پژوهش و جستار پیش رو، با روش «اسنادی - کتابخانه‌ای و مطالعات میدانی و نیز روش اکتشافی» به این سوال اصلی است که؛ «فاکتورهای قرآنی و فکری حضرت امام خمینی ره در موضوع شیوع اخوت و مسئولیت اجتماعی امت اسلامی در

مسائل جهانی و مخصوصا مساله فلسطين کدام است؟» پاسخ داده ايم. نيز اهداف اصلی و فرعی دیگر؛ از جمله، «آيا می توان امیدوار بود بار دیگر امت اسلامی حول مساله فلسطين دور هم گرد آیند و منشا تحول در منطقه باشند؟ و آيا باکنار هم قرار گرفتن امت اسلامی؛ این باور را که "با هر سطل آب، رژیم غاصب صهیونیستی را باید از صفحه تاریخ پاک نمود! را می توان احیاء کرد؟

واژگان کلیدی: همدستی و همدلی، حرکت جمعی امت ها، اختلاف زدایی، معاشرت امت ها، اندیشمندان و عالمان دین.

زمینه‌ها و عوامل درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای در کشورهای اسلامی و راه‌های مقابله با آن

رئوف سعیدیان^۱

درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای از دیرباز در میان امت اسلامی وجود داشته است. این درگیری‌ها اگرچه در زمان‌های مختلف از نظر شدت و حدت متفاوت بوده اما ضعف قدرت، سست شدن و از بین رفتن شوکت، عزت و اقتدار امت را به دنبال داشته و چیزی بجز فلاکت و بدبختی را برای مسلمانان به ارمغان نیاورده است. این پژوهش با روش توصیفی تحلیلی در پی پاسخ گفتن به این سؤال است که مهمترین عامل و زمینه ایجاد این درگیری‌های خانمان برانداز در بین مسلمانان چه بوده است و چه راهکارهایی برای از بین بردن این عوامل و درگیری‌ها در عصر حاضر وجود دارد؟ یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که اظهار نظرهای نامعقول و جاهلانه دسته‌ای از مدعیان مذهب نسبت به مذاهب دیگر، قضاوت‌های به دور از واقعیت و اظهار نظرهای تند، زننده و بی سند برخی عالم نمایان که منجر به انسداد باب گفتگو و حوار بین مذاهب و برافروخته شدن آتش نفرت و کینه در بین پیروان مذاهب شده است از عوامل اساسی در ایجاد این درگیری‌ها بوده است.

واژگان کلیدی: تفرقه، وحدت، امت اسلامی، نزاع و درگیری.

تحلیلی بر معناشناسی «تروریسم» از راه نسبت‌سنجی مفاهیم همنشین آن در قرآن

دکتر مریم السادات هاشمی^۱

دکتر علی تقوی^۲

تروریسم از پدیده‌هایی است که امروزه از سوی بسیاری از کشورهای اسلامی و غیراسلامی، دولت‌ها، جریان‌های سیاسی، رسانه‌ها و پژوهشگران به گونه‌ای اساسی، موردتوجه قرار گرفته است. از سوی دیگر بسیاری از تحریف‌ها و نسبت‌های ناروا به اسلام و مسلمانان نیز به این پدیده مربوط است. از این رو، بررسی مفهوم تروریسم و بازکاوی آن از نگاه قرآن به عنوان کتاب آسمانی مسلمانان در جهت ارائه پاسخی مناسب به هجمه تبلیغاتی دشمنان اسلام، ضروری می‌نماید؛ زیرا خلأ تبیین قرآنی و عدم بیان نسبت بین اسلام و ترور به تأثیرگذاری این هجمه تبلیغی جهانی کمک کرده است. از این رو برای راقم این سطور بهانه‌ای دست داد که به روش توصیفی تحلیلی به بررسی موضع قرآن در این خصوص بپردازد. نتایج این پژوهش حاکی از این است که در قرآن کریم سه واژه محاربه، بغی و غدر ارتباط بسیار نزدیکی با تروریسم دارد و لذا هر تعریفی که برای تروریسم بیان می‌شود در قرآن هم همان تعریف منتهی در سطح وسیع‌تری بر اساس کنار هم نهادن تعاریف این سه

واژه قابل اصطیاد است و این نشان‌دهنده این است که در مکتب راستین اسلام اولین مخالف در برابر تروریست و اقدام تروریستی قرآن کریم است. **واژگان کلیدی:** تروریسم، قرآن، معناشناسی، بغی، محاربه، غدر.

اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم از دیدگاه قرآن و سنت

الهه گلی^۱

مهرناز گلی^۲

اخوت اسلامی یکی از اصول بنیادین و ارزش‌های والای دین اسلام است که در قرآن و سنت نبوی به کرات به آن اشاره شده است. این اصل مهم می‌تواند نقشی اساسی در مبارزه با پدیده شوم تروریسم ایفا کند. مقاله حاضر با هدف بررسی رابطه میان اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم از دیدگاه قرآن و سنت، به تحلیل و تفسیر آیات و احادیث مرتبط با این موضوع می‌پردازد. روش پژوهش به صورت توصیفی - تحلیلی است و در آن ابتدا مبانی نظری اخوت اسلامی و تروریسم از منظر قرآن و سنت مورد بررسی قرار می‌گیرد، سپس با استفاده از منابع متعدد و متنوع اسلامی، اصول اخوت اسلامی به عنوان راهبردی برای مبارزه با تروریسم تبیین می‌شود. در نهایت، راهکارهای عملی برای ترویج اخوت اسلامی و کاهش تروریسم در جوامع اسلامی پیشنهاد می‌گردد. این پژوهش با بهره‌گیری از ۳۵ منبع معتبر اسلامی و علمی، تلاش می‌کند راهکارهای مؤثری برای تقویت برادری اسلامی و کاهش خشونت و تروریسم در جوامع مسلمان ارائه دهد. نتایج این

۱. دانش‌آموخته مقطع ارشد الهیات گرایش نهج البلاغه دانشگاه پیام نور واحد تفت.

dr.goli92@gmail.com

۲. استادیار دانشگاه سیستان و بلوچستان، گروه علوم قرآن و حدیث.

goli@theo.usb.ac.ir

پژوهش نشان می‌دهد که ترویج اخوت اسلامی می‌تواند به‌عنوان یک راهبرد کارآمد در کاهش خشونت و تروریسم در جوامع مسلمان عمل کند. همچنین، بهره‌گیری از آموزه‌های اسلامی درباره برادری و اتحاد، می‌تواند به تقویت همبستگی اجتماعی و مقابله با عوامل تفرقه‌افکن در میان مسلمانان کمک کند.

واژگان کلیدی: اخوت اسلامی، مبارزه با تروریسم، قرآن، سنت نبوی، وحدت اسلامی، خشونت، جوامع مسلمان، اصول اسلامی، همبستگی اجتماعی.

راه‌های مقابله با نظام سلطه در جهت حفظ اخوت اسلامی در کشورهای اسلامی

ابوالفضل قائدی بارده^۱

سیداحمد موسوی باردئی^۲

در عصر کنونی، نظام سلطه به عنوان یک ساختار قدرت جهانی، تمام تلاش خود را برای تضعیف اخوت اسلامی و ترویج خشونت و درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای در بین کشورهای اسلامی به کار گرفته است. نظام سلطه با بهره‌گیری از استراتژی‌های مختلف، در صدد ایجاد بی‌ثباتی و تفرقه در بین جوامع اسلامی است. در حالی که یکی از اصول بنیادین و مورد تأکید دین اسلام، حفظ و تقویت اخوت اسلامی در جهان اسلام است. از این رو لازم و ضروری است که جوامع اسلامی با افزایش آگاهی و فهم صحیح از دین، راه‌کارهای متناسب برای مقابله با نظام سلطه در جهت حفظ و تقویت اخوت اسلامی را در پیش بگیرند. مساله اصلی تحقیق حاضر این است که راه‌کارهای مقابله با نظام سلطه در جهت حفظ اخوت اسلامی در کشورهای اسلامی کدام‌اند؟ این پژوهش با هدف بررسی راه‌کارهای مقابله با نظام سلطه در جهت حفظ اخوت اسلامی در کشورهای اسلامی انجام گرفته است. بنابر یافته‌های به دست آمده، حفظ و تقویت وحدت اسلامی، حفظ و تقویت

۱. دانش‌آموخته سطح سه (ارشد) تفسیر و علوم قرآنی موسسه آیت الله مکارم شیرازی.

Abalfazlgaedi@gmail.com

۲. دانش‌آموخته سطح چهار (دکتری) حوزه علمیه، و استادیار گروه معارف موسسه آموزش عالی فخررازی.
Musavi6290@gmail.com

ایدئولوژی‌های اسلامی و معتدل، حضور فعال در فضای مجازی، حفظ و تقویت نهادهای اسلامی، وجود دیپلماسی فعال و توسعه و تقویت اقتصاد به عنوان راه کارهای اساسی مقابله با نظام سلطه در جهت حفظ اخوت اسلامی هستند. **واژگان کلیدی:** نظام سلطه، اخوت اسلامی، کشورهای اسلامی، جهان اسلام.

روش‌های نظام سلطه برای از بین بردن اخوت اسلامی و ترویج تروریسم

ابوالفضل قائدی بارده^۱

سیداحمد موسوی باردئی^۲

مساله اخوت اسلامی به یکی از موضوعات مهم و حیاتی جهان اسلام در عصر حاضر تبدیل شده است. نظام سلطه با استفاده از روش‌ها و استراتژی‌های متنوع به تضعیف اخوت اسلامی و ترویج تروریسم در بین جامعه اسلامی پرداخته است. هدف نظام سلطه از این اقدامات، ایجاد بحران‌های اجتماعی و سیاسی در کشورهای اسلامی است که زمینه‌ساز ظهور و گسترش گروه‌های افراطی و تروریستی است. مساله اصلی پژوهش حاضر این است که نظام سلطه برای از بین بردن اخوت اسلامی و ترویج تروریسم از چه روش‌ها و شگردهایی بهره می‌برد؟ تحقیق پیش‌رو با هدف بررسی روش‌های نظام سلطه برای از بین بردن اخوت اسلامی و ترویج تروریسم انجام گرفته است. بنابر یافته‌های به‌دست آمده، نظام سلطه برای از بین بردن اخوت اسلامی و ترویج تروریسم از روش‌هایی نظیر تفرقه افکنی، ترویج ایدئولوژی‌های افراطی، استفاده از رسانه و فضای مجازی، تضعیف

۱. دانش‌آموخته سطح سه (ارشد) تفسیر و علوم قرآنی موسسه آیت الله مکارم شیرازی.

Abalfazlgaedi@gmail.com

۲. دانش‌آموخته سطح چهار (دکتری) حوزه علمیه، و استادیار گروه معارف موسسه آموزش عالی فخررازی.
Musavi6290@gmail.com

نهادهای اسلامی، دخالت سیاسی و فشار اقتصادی بهره می‌برد.
واژگان کلیدی: نظام سلطه، اخوت اسلامی، ترویج تروریسم، فضای مجازی،
تفرقه افکنی.

تحلیل نقش فلسطین در تقویت اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم (مطالعه‌ای بر ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی)

صدیقه محقق^۱

هدف از نوشتار این مقاله تحلیل نقش فلسطین در تقویت اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم از ابعاد سیاسی، اجتماعی و فرهنگی است. فلسطین، به عنوان مسئله‌ای محوری در خاورمیانه و جهان اسلام، با چالش‌های مختلفی در راستای تقویت اخوت اسلامی و مقابله با تهدیدات تروریستی مواجه است. این تحقیق که به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده از منابع معتبر گردآوری شده است، ابتدا به بررسی ابعاد سیاسی و تأثیر اختلافات داخلی و فشارهای بین‌المللی بر توانایی فلسطین در ارتقاء اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم می‌پردازد. سپس، ابعاد اجتماعی شامل بحران‌های انسانی و اقتصادی و تأثیرات آن‌ها بر اخوت اسلامی و تروریسم تحلیل می‌شود. در نهایت، ابعاد فرهنگی فلسطین به عنوان عامل تقویت‌کننده اخوت اسلامی و چالش‌های آن بررسی می‌شود. نتایج این مقاله نشان می‌دهد که نقش فلسطین در تقویت اخوت اسلامی و مبارزه با تروریسم با چالش‌های پیچیده‌ای همراه است و نیاز به رویکردهای جامع و هماهنگ برای مقابله با این چالش‌ها وجود دارد. این مقاله به روش توصیفی - تحلیلی و با استفاده

۱. دانش پژوه سطح چهار، رشته فقه خانواده، استاد گروه فقه خانواده، مجتمع آموزش عالی بنت الهدی، جامعة المصطفی العالمية، قم، ایران، از کشور افغانستان.

از منابع معتبر کتابخانه‌ای گردآوری شده است.

واژگان کلیدی: اخوت اسلامی، مبارزه با تروریسم، ابعاد سیاسی، ابعاد اجتماعی، ابعاد فرهنگی.

مقابله با تروریسم مدرنیسم و رهیافت ترویج اخوت اسلامی در همزیستی مسالمت آمیز مسلمین

روح الله فرجی^۱

در دیدگاه اسلامی مناسبات انسانها و شکل گیری ارتباطات انسانی باید از حالت آنارشی به نفع تحقق نوعی همزیستی مسالمت آمیز و وحدت عاطفی سوق یابد. این نگرش در چارچوب امت واحده اسلامی، مکانیسمی را ترسیم می کند که در آن بی تفاوتی نسبت به سایرین را تعدیل و با معتبر دانستن جایگاه هر مذهب و نقشی که نوع رفتار هر مذهب در آینده امت واحد می گذارد، می کوشد با فاکتورهایی مهم و قابل پذیرش طرفین این همزیستی بین مذاهب را تقویت و از انسجام لازم برخوردار سازد. بی شک پدیده تروریسم به عنوان امری مبتلا به در عصر مدرنیته از جمله آفات رسوخ کرده در شجره امت واحده می باشد که در پی تضعیف و تفرقه انگیزی بوده و مقابله و برخورد با آن از ضروریات عقلی می باشد. پدیدایی رهیافت «اخوت اسلامی» مبتنی بر پذیرش همدیگر و پرهیز از چنددستگی در چشم انداز بقا و تعالی و سعادت مسلمانان و عدم توقف انسانیت در جهان و همچنین رویارویی با تهدیدها و رفتارهای انفعالی خصم و تروریسم می باشد که با پیشگیری از هدررفت نیروها و ترمیم انشقاق های تاریخی و معاصر، وحدت بخشی حول

۱. کارشناسی ارشد مهندسی عمران، مولف کتاب و پژوهشگر اجتماعی، دانشگاه محقق اردبیلی.

کرامت ذاتی انسانی و همسان نگرى انسانی نسبت به آحاد بشر شکل مى گیرد. در این مقال کوشش مى گردد به روش توصیفی - تحلیلی و رویکرد عقلی - برهانی و نقلی - و حیانی به بررسی مقابله با تروریسم و پیمایش آن در رسیدن به اخوت و نیز مکانیزم های اخوت در فرایند همزیستی مسالمت آمیز پرداخته شود.

واژگان کلیدی: تروریسم، رهیافت، اخوت اسلامی، همزیستی مسالمت آمیز، مسلمین.

ظرفیت‌های فضای مجازی در مقابله با اسلام‌هراسی

حمید شکری وفائی^۱

نخستین اسلام‌هراسان، اشراف قریش بودند که برای جنگ با توسعه روز افزون دین اسلام، دست به استفاده از این ابزار و حربه زدند. اهمیت اسلام‌هراسی به تأثیرات آن بر زندگی مسلمانان بر می‌گردد. بعد از ۱۱ سپتامبر که به عقیده صاحب نظران غربی اقدامی داخلی بود، آمریکا به بهانه ی مبارزه با تروریسم به خاورمیانه حمله کرد. مطالعه موسوم به هزینه‌های جنگ، که از سوی انستیتیوی واتسون صورت گرفت، نشان داد، دست کم ۴.۵ میلیون نفر در نتیجه جنگ‌هایی که از زمان حملات ۱۱ سپتامبر ۲۰۰۱ در سراسر خاورمیانه و شمال آفریقا به اجرا در آمد، کشته شده اند. استفاده صحیح از ظرفیت‌های فضای مجازی در سال ۲۰۲۴ بعد از کشتار فجیع مردم غزه توسط اسرائیل، برخلاف گذشته که غرب با استفاده از رسانه‌ها و فضای مجازی اعتراض نسبت به کشتار فلسطینیان را یهودستیزی اعلام و با آن مقابله میکرد، باعث هوشیاری مردم جهان شده و در اثر آن دانشجویان دانشگاه‌های آمریکا و کشورهای مختلف جهان نسبت به این کشتار عکس‌العمل نشان دادند. نتیجه حاصل از این تحقیق پس از بررسی تحلیلی داده‌های مآخوذ از منابع مکتوب قلمی و فضای مجازی به دست آمده است، بیان می‌دارد که تاکنون از ظرفیت‌های فضای

۱. دانش‌آموخته ارشد علوم قرآن مجید، دانشگاه علوم و معارف قرآن کریم.

مجازی به درستی استفاده نشده و اگر استفاده صحیح از آن انجام گیرد می‌تواند تأثیرات بسیاری در مقابله با اسلام‌هراسی داشته باشد.

واژگان کلیدی: اسلام‌هراسی، فضای مجازی، اسلام، اسلام‌ستیزی، شبکه‌های اجتماعی.

نهی از تکفیر مسلمانان از منظر فریقین

ایجاد حسین^۱

تکفیر، به معنای اعلان کفر از سوی مسلمانان علیه یکدیگر، موضوعی است که در تاریخ اسلام همواره مورد توجه و بحث قرار گرفته است. امروزه، تکفیر وسیله‌ای است برای کشتن انسان‌ها، و با انجام حملات مسلحانه خون مسلمان را به جرم کفر می‌ریزند. سخن اصلی و پرسش بنیادین این است که: منابع روایی فریقین درباره تکفیر چه می‌گویند؟ علمای فریقین درباره تکفیر اهل قبله چه دیدگاهی دارند؟ در این پژوهش، به بررسی دیدگاه‌های مختلف درباره تکفیر در منابع اسلامی و نظرات علما از دو مکتب امامیه و اهل سنت پرداخته شده است. روایات اسلامی به‌ویژه در منابع روایی اصیل، به صراحت بر نهی از تکفیر تأکید دارند و نسبت به پیامدهای منفی آن هشدار داده‌اند. این روایات نشان می‌دهند که پیامبر اسلام نسبت به اتهام زدن به مسلمانان به کفر، حساسیت ویژه‌ای داشته و تأکید کرده‌اند که این عمل می‌تواند به تفرقه و خون‌ریزی منجر شود. از سوی دیگر، علما و فقهاء در دو مکتب امامیه و اهل سنت نیز به اهمیت وحدت مسلمانان و اجتناب از تکفیر پرداخته و بر لزوم بررسی دقیق و عادلانه اعتقادات و اعمال مسلمانان تأکید کرده‌اند. این پژوهش به دنبال تحلیل و مقایسه این دیدگاه‌ها و ارائه راهکارهایی برای کاهش تفرقه و اختلافات میان مسلمانان است.

واژگان کلیدی: نهی، تکفیر، منابع روایی، امامیه، اهل سنت، مسلمانان.

صلح عادلانه و جنگ عادلانه از منظر اسلام و غرب (تعریف، مبانی، شاخصها با تطبیق تطبیق بر جنگهای صدر اسلام)

سید مصطفی حسینی رودباری^۱

جنگ و صلح از مسائل مبتلا به بشری در طول تاریخ بوده است. در جهان معاصر نیز شاهدیم که چگونه آتش فتنه جنگ گسترش یافته و حیات بشریت در معرض تهدید جدی قرار گرفته است. تاسف بارتر آن که آتش افروزان این جنگها با تبلیغات گسترده رسانه ای شان مدعی اند اقدامات تجاوزکارانه یا صلح تحمیلی شان علیه ملتهای مستقل بر خاسته از اصول انسانی و عدالتخواهی است. در این مقاله برآنیم که با تبیین مبانی و مولفه های جنگ عادلانه و صلح عادلانه نخست چهره مزورانه غرب مستکبر را که در نقاب دفاع از حقوق بشر و ارزشهای انسانی ظاهر گردیده نمایان ساخته و اثبات کنیم که ادعای جنگ عادلانه و صلح عادلانه بر اساس اومانیسیم غربی دروغی بیش نیست، سپس مبانی و شاخصه های جنگ و صلح عادلانه را با نگرش توحیدی و تطبیق آن در جنگهای صدر اسلام مورد بررسی قرار دهیم. روش پژوهشی مقاله توصیفی - تحلیلی و کتابخانه ای خواهد بود.

واژگان کلیدی: صلح عادلانه، جنگ عادلانه، عدالت، حقوق بشر، تجاوز، دفاع.

تروورهای یهود در صدر اسلام

سید محمد باقر گلپایگانی^۱

همانگونه که گروهی از آیات و روایات مختلف آخر الزمان خصوصیت‌های ظهور حضرت حجت علیه السلام و وقوع وقایع آخر الزمان و ویژگی‌های شخصی حضرتش را رصد میکنند و برخی از شیعیان مشتاقانه انتظار وقوعش را میکشند و بعضی از علائم آن بر ما روشن است، اتفاقات و حوادث هر یک بشارت ظهور را نزدیکتر میکند. از همین رهگذر سیر حوادث شام عراق و روم، ایران، یمن و حجاز و بویژه مکه در قرن پنجم میلادی، منطبق بر اساس پیشگویی‌های کتب مقدس گویای واقعه مهمی بوده که همه ادیان به ویژه زرتشتیان، مسیحیان و یهودیان انتظار وقوعش را می کشیدند و هر چه علائم بیشتر ظاهر میشده، بر اضطراب یهودیان افزوده می گردید. آنها یکایک اتفاقات را کاملاً رصد می کردند، که رهبری جهانی از جزیره العرب طلوع می کند و بساط تمامی ادیان و مذاهب گذشته را در هم می پیچد؛ اگرچه که به بیان امام صادق علیه السلام، یهودیان کاملاً می دانستند و اطلاعات کامل داشتند و به همین خاطر مدت ها قبل از تولد پیامبر به یثرب آمدند و این شهر را بنیان گذاردند، و در این منطقه به صورت طوایف مختلف ساکن شدند ولی بنای بر عهدشکنی گذاشتند. نویسنده با توجه به بررسی متون و مستندات مکتوب موجود و بررسی تحلیلی آنها به این نتیجه رسیده است که عهد شکنی ها، تروورها، جاسوس گری ها، اختلاف افکنی ها و

۱. استاد درس خارج فقه و اصول حوزه علمیه قم.

صهیونیسم در این زمان نه امری حادث و اتفاقی است بلکه دارای ریشه ای بیش هزار سال است و بلایی است که یهود بر سر مسیحیت و اسلام آورده است.
واژگان کلیدی: یهود، مسیحیت، اسلام، ترور.

تحلیل آینده پژوهانه از افراط‌گرایی در بستر هوش مصنوعی

علی مقدس^۱

افراط‌گرایان و گروه‌های تکفیری از نخستین کسانی بودند که از فناوری‌های مدرن برای پیشبرد اهداف سازمانی و ایدئولوژیک خود استفاده نمودند. هوش مصنوعی در کنار فضای سایبر و وب، چهار امتیاز و ویژگی را برای آنان رقم زده است؛ اول: ناشناس ماندن در حین تأثیرگذاری بر مخاطبان در سراسر جهان، دوم: قادر سازی آنان برای فعالیت فرا مرزی و توسعه گستره فعالیت، سوم: مدیریت گفتمان و ایجاد چالش برای رقیب، چهارم: بهره‌برداری از تکنیک‌های رسانه‌ای برای جذب مخاطب. بستر هوش مصنوعی این زمینه را فراهم نموده تا علاوه بر کاهش چشمگیر هزینه‌های مادی و معنوی، رادیکال‌ها را در ایجاد انواع محتوا از فیلم‌های تبلیغاتی، سرود، عکس، ترجمه و غیره کمک‌رسانی کند. آنان که قبلاً هفته‌ها و ماه‌ها برای تولید محتوا از متخصصان سایبری بهره‌می‌گرفتند؛ اکنون با انقلاب تکنولوژیک هوش مصنوعی، در چند ثانیه با بالاترین سطح از کیفیت سمعی و بصری به این امر دست می‌یابند. از این رو، این پرسش مطرح است که آینده افراط‌گرایی در بستر هوش مصنوعی براساس چه سازوکارهایی قابل تحلیل است؟ فرضیه این نوشتار بر این بنیاد استوار است که گروه‌های تکفیری با استفاده از ظرفیت

هوش مصنوعی به روش و مدل جدیدی از افراط‌گرایی رو خواهد آورد همانگونه که یافته‌های پژوهش از افزایش قدرت مانور رسانه‌ای و میدانی افراط‌گرایان حکایت دارد. تحقیق حاضر با رویکرد توصیفی-تحلیلی با شیوه گردآوری اطلاعات کتابخانه‌ای و اسنادی است.

واژگان کلیدی: هوش مصنوعی، رسانه، افراط‌رایی، تکفیر.

دور الاستعمار والاستكبار العالمي في نشر فكر التكفير والتطرف في العالم الإسلامي، وكيفية مواجهته (من منظور المذهب الحنفي)

محمد نظر خليقي سيدى^١

يتناول هذا البحث دور الاستعمار والاستكبار العالمي في نشر فكر التكفير والتطرف في العالم الإسلامي، وكيفية مواجهة هذه الظاهرة من منظور المذهب الحنفي. يوضح البحث كيف استغل الاستعمار العالمي القوى الاستكبارية للتلاعب بالأفكار الدينية وزرع بذور الفرقة بين المسلمين من خلال دعم الحركات التكفيرية والمتطرفة. كما يستعرض البحث ردود فعل المذهب الحنفي في مواجهة هذه التحديات، وذلك بالاعتماد على منهجية الاعتدال والوسطية، التي تميز بها الفقه الحنفي، في التعامل مع الأفكار المنحرفة والمتطرفة. يعتمد هذا البحث على المنهج الوصفي التحليلي، مع الرجوع إلى كتب الفقه الحنفي ومصادره، لاستعراض كيفية تصدي هذا المذهب للأفكار المتطرفة، وتأكيده على ضرورة الوحدة والتماسك بين المسلمين في مواجهة التدخلات الخارجية التي تهدف إلى زعزعة استقرار العالم الإسلامي.

الكلمات المفتاحية: الاستكبار العالمي، فكر التكفير، التطرف، المذهب الحنفي، الاعتدال والوسطية.

١. مدير موسسه فرهنگي قرآن وعترت ابرار آق قلا، و مدرس حوزة علميه ام الابرار.

"منطلقات تيار التكفير وتوجهه الدموي وارتباطه بالاستكبار العالمي"

حسن بن محمد بنعمر^١

لقد استغل عدد من الخلفاء والأمراء تهمة التكفير لبسط نفوذهم والقضاء على معارضيهم وكل من يمتنع عن مبايعتهم فانطلق التكفير فرديا وتواصل يختفي ويظهر... إن من ثوابت الاسلام المحمدي الأصل الكل مؤمن إلا من يصرح بكفره بينما الفكر الوهابي يقول بتكفير جميع من يخالفهم حتى إن كانوا يصلون معهم في المسجد وملتمزمون ببقية الواجبات بل لا يتوقفون عند التكفير فنراهم ينتقلون إلى القتل والتفجير ومن هذا المنطلق فالفرق شاسع وتبعات ذلك اعظم فكل المذاهب الإسلامية تتعامل حتى مع الكفار بالحكمة والموعظة الحسنة ما لم يعتدوا على المسلمين إلا الوهابية فهي ظاهرة تقدم نفسها على كونها مدرسة فكرية مستقلة وتدعي أنها فقط من تمثل الاسلام الحقيقي علما أن جميع الممارسات والعادات التي هاجمها وكفرها محمد عبد الوهاب هي جزء لا يتجزأ من أهل السنة وقد اتحد الجميع في وصف الوهابية بالمتشددية والمتطرفين فمن البداية هم يجسمون الله عز وجل ويقولون بأن الرسول الاعظم صلى الله عليه وآله وسلم لا منفعة منه بعد وفاته وغير ذلك من الاختلافات... منذ قرنين تقريبا صار التكفير يستهدف دولا بعينها دون معايير للكفر والإيمان والاسلام ومن له بصيرة يرى واضحا أن الفكر الوهابي يكفر كل حاكم لا يرضى عنه الاستعمار والاستكبار العالمي. فلا يمكن الفصل بين

الفرق التكفيرية والاستكبار العالمي عند الحديث عن سبل المواجهة فهما وجهتان
لعملة واحدة فدول الاستكبار ومن معها أوجدت المجموعات المتطرفة لإنجاز ما
تطمح له دون خسارة أي جندي وبأسلوب محترف وافضل وبصورة أوضح فإن
الصهيونية والوهابية التكفيرية اتحدا في عديد المنطلقات والغايات مما جعلهما
يتبادلان ويتقاسمان الأدوار ويكملان بعضهما فما عجزت عنه الصهيونية تتكفل به
الوهابية والعكس بالعكس. وعلى هذا الأساس فحاولنا في هذه المقالة أولا لفضح
هذا الارتباط ثم البحث عن سبل مواجهة الفرق التكفيرية خاصة بعد ما حصل في
السابع من أكتوبر ٢٠٢٣ وما تبعه.

الكلمات المفتاحية: المسلم، الوهابية، التكفير، الإستكبار العالمي.

الاخوة الاسلاميّة واثرها في مكافحة الارهاب والتطرف

حسين لفته حافظ^١

إن موضوع الاخوة في الاسلام من المواضيع المهمة التي اكد عليها الدين الاسلامي وفي مواضع كثيرة من التنزيل الحكيم، ويرتبط موضوع الاخوة باعداد مجتمع خال من العنف وتسوده مظاهر المحبة والاخاء والتي تؤدي الى بناء المجتمع على اسس وقواعد سليمة تجعل منه مجتمعاً قوياً ومتماسكاً، لان مظاهر التنافر والكره تؤدي الى التفرقة والتناحر وخلق مجتمع فوضوي من هنا جاءت الدعوة الاسلامية التي ركزت على اهمية التآخي بين المسلمين وعززها النبي الاكرم ﷺ عندما آخى بين المهاجرين والانصار، فضلاً عن احاديث اهل البيت (عليهم السلام) في هذا المجال. ويأتي هذا البحث ليبين منزلة الاخوة في الاسلام واثرها في نبذ التطرف والارهاب، والحديث يتخلله تمهيد حول اهمية المصطلح لان العلم بحقائق الأشياء، و الوعي بماهية المفاهيم و ما يتعلق بها، و الوعي بالمصطلحات يعد مدخلاً رئيساً لتضييق دائرة الخلاف، و لربما إزالتها، إذ تجد أن جذور الخلاف عائدة في كثيرٍ من الأحيان إلى الإختلاف بالمفاهيم، أو الجهل بحقائق الأمور. كل هذا أدى إلى حصول تشويشٍ واضح في تحقق ماهية الفهم و الإدراك الجدي للمراد في كثيرٍ من الأحيان. فبحثنا بعد مراجعة كتب التفسير والتاريخ وعلم الاجتماع والمعاجم العربية... الأمور التالية: المصطلحات الخاصة بالارهاب والتطرف

ومفهوم الاخوة الاسلامية ومسألة الأخوة الاسلاميّة ونبذ الارهاب ثم مصطلح الإرهاب بين حقيقة الوضع و تهافت الإستعمال، وتطرقنا بعده إلى دور الجمهورية الاسلامية الايرانية في مكافحة الارهاب، لنصل الى نتيجة أن تعاليم ديننا الاسلامي تنادي بالاخوة والتحب والابتعاد عن الضغينة التي تؤدي الى التفرقة التي تضعف وحدة المسلمين وتجعلهم فريسة سهلة امام اعداء الاسلام.

الكلمات المفتاحية: الإخوة، الإرهاب، الإسلام، التطرف.

محور چهارم:
آزاداندیشی دینی، پذیرش اجتهاد مذهبی
و مقابله با تکفیر و افراطی‌گری

نقش اقبال لاهوری در نفی اندیشه دگر و بازیابی اندیشه خودی با تأکید بر وحدت جهان اسلام

علی مرادی بهمنی^۱

مسئله نفی اندیشه دگر و بازیابی اندیشه خودی به طور ویژه در دو قرن اخیر از طرف مصلحان و متفکران دینی جهان اسلام، به منظور حل و فصل مسئله عقب ماندگی و نیز برخورد با مسئله هجوم فرهنگ و استعمار غربی، مطرح شده است. به عقیده بسیاری از محققان، اقبال لاهوری از مهم ترین اصلاح گران دینی است که در استمرار جنبش احیاء و بازیابی اندیشه خودی نقش عمده ای داشته است. تحقیق پیش رو کوشیده است به این سؤال پاسخ دهد که اقبال لاهوری در نفی اندیشه دگر و بازیابی اندیشه خودی چه نظراتی ابراز داشته است و برای حل این مسئله چه راه کاری پیشنهاد کرده است؟ این پژوهش که به صورت توصیفی - تحلیلی و با ابزار کتابخانه ای صورت بندی شده است، مشخص نمود که اقبال لاهوری به عنوان یک متفکر مسلمان به دنبال نفی استعمار و رهایی ملت های اسلامی از زیر یوغ فرهنگ غربی بود. در عین حال تلاش کرد تا فلسفه خودی یا بازیابی هویت اسلامی را بازنمایی مجدد کند و اجتماع آرمانی برای رشد خودی را بیان کند. برای این منظور، بحث دعوت به اتحاد و انسجام اسلامی، احیای قدرت جهانی مسلمانان و بازگشت به خویشتن را مطرح کردند. اقبال تنها راه اتحاد جهان اسلام را

در پیمان‌های دسته‌جمعی جست‌وجو می‌کرد. وی معتقد بود که کلیه کشورهای اسلامی که به‌طور مستقل می‌باشند در پیمان‌های دسته‌جمعی فرهنگی، اقتصادی و نظامی هم‌پیمان و با یکدیگر اشتراک مساعی داشته باشند. به عقیده اقبال مسلمانان جهان مانند یک خانواده بزرگ هستند.

واژگان کلیدی: اقبال لاهوری، وحدت اسلامی، احیای فکر دینی، اندیشه خودی، نفی اندیشه دگر.

آزاد اندیشی دینی؛ پذیرش اجتهاد مذهبی و مقابله با تنش‌ها و منازعات

سید محمد جواد آل مولانا^۱

از جمله مؤلفه‌های مقابله و دوری جوامع اسلامی از تنش و منازعات مذهبی را می‌توان ایجاد بسترهای مناسب آزاد اندیشی دینی و به تبع آن احترام به اجتهادات مذهبی فرق دیگر دانست. باید دانست که آزاد اندیشی دینی به معنای فهم درست از دین؛ به دور از تعصب و جمود فکری از مفاهیمی است که ریشه قرآنی دارد. همچنین احترام به اجتهادات مذهبی دیگر مذاهب؛ از جمله عواملی است که در صیانت جوامع اسلامی از تنش‌ها و نزاع‌های گوناگون و سو استفاده استعمارگران و دشمنان اصل و اساس دین می‌تواند نقش به سزایی ایفا نماید. تاریخ اسلام به خوبی گواهی می‌دهد که در برهه‌هایی که بزرگان مذاهب؛ آزاد اندیشی را سرلوحه خود قرار داده و اختلافات مجتهدان مذاهب را مانند مجتهدان درون یک مذهب نگریسته و در عین اشکال در مبانی مخالف آن را به عنوان نظریه علمی که قابل نقد و بررسی است دیده اند و به آن احترام گذاشته اند شاهد وحدت کلی بین مسلمین؛ دوری از تنش‌ها و عدم رخنه دشمنان و فتنه گران در صفوف مسلمین بوده ایم. این مقاله به صورت توصیفی و تحلیلی بوده و مبتنی بر روش کتابخانه‌ای خواهد بود. پژوهش حاضر با تجزیه و تحلیل واقعیت‌های تاریخی و سیره پیامبر اسلام و ائمه معصومین و مؤسسين و بزرگان مذاهب دیگر در خصوص جایگاه آزاد اندیشی دینی و پذیرش

و احترام مذاهب به اجتهادات یکدیگر خواهد پرداخت و در آخر نقش این مؤلفه
اساسی را در دوری از تنش‌ها و منازعات به اثبات خواهد رساند.
واژگان کلیدی: آزاد اندیشی دینی ؛ اجتهاد مذهبی ؛ تنش‌ها و منازعات ؛ امت
اسلامی ؛ مذاهب اسلامی.

همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک با تأکید بر مسأله فلسطین

احمد خسروی^۱

مسأله فلسطین به عنوان یکی از مهم‌ترین و پیچیده‌ترین مسائل سیاسی و اجتماعی در تاریخ معاصر، نه تنها تأثیرات عمیقی بر منطقه خاورمیانه بلکه بر کل جهان اسلام داشته است. این مسأله به عنوان نماد مقاومت و مبارزه برای حقوق بشر و عدالت اجتماعی در میان مسلمانان شناخته می‌شود و به همین دلیل، همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک در این زمینه از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. در این راستا، کشورهای اسلامی باید با ایجاد یک جبهه متحد و هم‌افزا، به تقویت همکاری‌های سیاسی، اقتصادی و اجتماعی بپردازند. این همکاری‌ها می‌تواند شامل تبادل اطلاعات، حمایت‌های مالی و برگزاری کنفرانس‌ها و نشست‌های بین‌المللی برای جلب توجه جهانی به مسأله فلسطین باشد. همچنین، استفاده از ظرفیت‌های موجود در سازمان‌هایی مانند سازمان همکاری اسلامی (OIC) و اتحادیه عرب می‌تواند به تقویت این همکاری‌ها کمک کند. کشورهای اسلامی با تأکید بر ارزش‌هایی نظیر عدالت، برابری و حقوق بشر، می‌توانند به یکدیگر مساعدت نموده تا در برابر چالش‌های مشترک ایستادگی کنند و به یک راه‌حل پایدار برای مسأله فلسطین دست یابند. پژوهش حاضر با هدف

بررسی ابعاد مختلف همکاری‌های اسلامی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک با تاکید بر مسأله فلسطین صورت گرفته است. نتایج پژوهش نشان می‌دهد این همکاری‌ها می‌تواند عاملی برای تقویت هویت اسلامی و همبستگی میان مسلمانان و حل مسأله فلسطین باشد. پژوهش حاضر با روش توصیفی - تحلیلی و با استناد به منابع کتابخانه‌ای صورت پذیرفته و از نوع تحقیقات کاربردی است.

واژگان کلیدی: مقاومت اسلامی، ارزش‌های مشترک، همبستگی اسلامی، فلسطین، عدالت، حقوق بشر.

مبانی فقهی مشارکت سیاسی اقلیت‌های مسلمان در اهداف عدالت‌طلبانه (با تأکید بر مسئله فلسطین)

نویسنده: مجتبی‌الهی خراسانی^۱

سید محمد هاشم موسوی ثابت^۲

این پژوهش با هدف بررسی مبانی فقهی مشارکت سیاسی اقلیت‌های مسلمان در کشورهای غیراسلامی، در راستای حمایت از اهداف عدالت‌طلبانه همچون مسئله فلسطین انجام شده است. با تحلیل دقیق متون فقهی و بررسی آرای فقهای مختلف، این پژوهش به دنبال پاسخ به این سؤال است که تا چه اندازه مشارکت سیاسی مسلمانان در عرصه بین‌المللی و به‌ویژه در حمایت از مظلومان فلسطین از دیدگاه فقه اسلامی مجاز و یا حتی واجب است. یافته‌های این پژوهش نشان می‌دهد که مبانی فقهی قوی‌ای برای مشارکت سیاسی مسلمانان برای در اهداف عدالت‌طلبانه و حمایت از مظلومان وجود دارد، از جمله امر به معروف و نهی از منکر، مسئولیت همگانی و متقابل، النصیحه لائمه المسلمین وجود دارد. باتوجه به این ادله باید گفت مشارکت سیاسی اقلیت‌های مسلمان در اهداف عدالت‌طلبانه، خصوصاً در حال حاضر که کشور و ملت فلسطین در ظلم آشکار

۱. استادیار مرکز تخصصی آخوند خراسانی و مدرس خارج حوزه علمیه مشهد.

mojtaba.elahi.khorasani@gmail.com

۲. دانش‌آموخته سطح ۴ رشته فقه مقارن مدرسه علمیه عالی نواب.

hashemmoosavi42@gmail.com

قرار گرفته‌اند در برخی موارد واجب است. همچنین چنانچه این مشارکت همکاری با غیرمسلمانان، همکاری یا مخالفت با دولت‌های غیرمسلمان و مانند آن را به‌خاطر اهداف عدالت‌طلبانه، را در پی داشته باشد، مجاز یا واجب است.

واژگان کلیدی: مشارکت سیاسی، اقلیت‌های مسلمان، مبانی فقهی، اهداف عدالت‌طلبانه، مسئله فلسطین.

تحلیل راهبردهای رهبر انقلاب در تحقق وحدت اسلامی (با تأکید بر دوران پس از طوفان الاقصی)

محمد سعید خورشیدی^۱

این پژوهش با هدف تحلیل راهبردهای مقام معظم رهبری برای تحقق وحدت اسلامی، به بررسی دقیق سخنرانی‌های ایشان پرداخته است. با تمرکز بر فیش‌های استخراج شده از این سخنرانی‌ها، تلاش شده است تا مفهوم وحدت اسلامی در دیدگاه ایشان، موانع موجود بر سر راه وحدت و راهکارهای پیشنهادی برای رفع این موانع به طور جامع بررسی شود. یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که مقام معظم رهبری وحدت اسلامی را فراتر از یک شعار سیاسی، یک ضرورت دینی و استراتژیک می‌داند. ایشان با تأکید بر مشترکات اسلامی و مبارزه با افراط‌گری، راهکارهایی عملیاتی برای تحقق وحدت ارائه داده‌اند. همچنین، نقش علما و روشنفکران را در ترویج وحدت و رفع اختلافات بسیار مهم دانسته و بر ضرورت گفتگو و همدلی بین مذاهب اسلامی تأکید کرده‌اند. مطالعه موردی بازه زمانی پس از عملیات طوفان الاقصی نیز نشان می‌دهد که راهبردهای پیشنهادی ایشان در عمل تا چه اندازه مؤثر بوده است. در نهایت، این پژوهش با ارائه پیشنهاداتی برای تحقق این راهبردها در شرایط کنونی جهان اسلام است.

واژگان کلیدی: وحدت اسلامی، آیت‌الله خامنه‌ای، راهبرد، موانع وحدت، گفتگو، همدلی، طوفان الاقصی.

آزاداندیشی دینی، پذیرش اجتهاد مذهبی و مقابله با تنش‌ها و منازعات

امیر دائی زاده گور^۱

آزاداندیشی دینی، مبنای قرآنی داشته و در سنت و سیره رهبران الهی به وفور می‌توان آن را مشاهده کرد. خداوند در قرآن فرموده که همه ما امتی واحد هستیم و این مسئله که هر کس مذهبی خاص دارد، نباید موجبات تفرقه و از هم گسستن را فراهم آورد، چرا که گسستگی منجر به ایجاد رخنه شده و باعث می‌شود که در برابر دشمنان و بدخواهانتان نتوانید هیچ‌گونه موضع مستحکمی داشته باشید. ائمه ما، با وجود تمام تفاوت‌ها میان امت اسلامی و مذاهب گوناگون، فرموده‌اند که در نمازهای برادران دینی خود شرکت کنید و در قرآن هم آمده، همه مسلمانان برادرند. این اصل برادری بین مسلمانان و مؤمنان خدا و رسول او است که نباید فراموش شود؛ لذا، ضرورت آزاداندیشی در اسلام به اصلی بسیار مهم و حائز اهمیت مبدل شده است و می‌بایست به آن توجه ویژه نمود. دین اسلام دعوت و هدایت آسمانی خود را با احیای عقل بشریت آغاز کرد و از افراد خواست تا با تعقل و تفکر، تعالیم قرآن را بپذیرند و در قرآن نیز آیات زیادی آمده که انسان را به تفکر و تعقل دعوت می‌کند. آزادی و آزاداندیشی در اسلام اهمیت خاصی دارد. سرمایه اصلی انسان تمایل به ارتقای معنوی است و این امر بدون تفکر محقق نمی‌شود. اجتهاد مذهبی از مصادیق بارز آزاداندیشی دینی شمرده می‌شود و از زمره واژگانی است که مبنای

قرآنی دارد و در برابر چنین نگرشی، تحجر و جمود قرار دارد که آفت دین بوده و افراط‌گرایی مذهبی از آثار شوم آن است. بی‌گمان در میان آزادی‌ها، نقطه آغازین را آزادی اندیشه و عقیده تشکیل می‌دهد. بدون آزاداندیشی، اهداف دیگر رشد و تحول در فرد و جامعه تحقق‌پذیر نیست. در صورتی مستبدان در خاموش کردن صداهای مخالف، موفق می‌شوند که به تعبیر قرآن استخفافی حاصل گردد.

واژگان کلیدی: آزاداندیشی دینی، اجتهاد مذهبی، ارتقای معنوی، آزادی اندیشه، استخفاف.

وحدت نماد ایمان به تحقق وعده‌های الهی

محمود جهان‌دیده^۱

آنچه که جامعه اسلامی را با جوامع اسلامی کشورهای دیگر پیوند می‌دهد، مشترکات عقیدتی، دینی و فرهنگی است. هدف از این مقاله بیان ارزش‌ها و اشتراکات جوامع اسلامی و راهکارهای تقویت آن‌ها برای رسیدن به پیشرفت و تعالی است. براساس یافته‌های علمی، مسلمانان کشورهای اسلامی با اتکا به پشتوانه‌های قدرتمند توحید، قرآن و نبوت می‌توانند در عرصه جهانی به اتحاد و انسجام بی‌مانند برسند و با تبادل فرهنگی و برگزاری نشست‌های علمی، به توفیقات بیشتری از پیشرفت نایل آیند. تقویت فطرت خداجویی از طریق مراجعه به قرآن و سیره نبوی و مطالعه زندگانی و گفتار اهل بیت (علیهم‌السلام) جامعه اسلامی ما را به امنیت و توانمندی معنوی می‌رساند. در کنار آن‌ها، واجبات دینی مانند نماز جمعه، امر به معروف و نهی از منکر و الهام گرفتن از فرهنگ ماندگار عاشورا و طریق القدس کربلا و پیاده روی اربعین و مسیر زیارتی به سوی کربلا ما را بیشتر به وحدت و پیشرفت می‌رساند. توجه به مسئله فلسطین و آزادی قدس شریف از دغدغه‌های جدی مردم جهان اسلام است. رفع تعصبات قومی و قبیله‌ای و گرایش به وفاق و همدلی بیشتر با همه نژادها و اقوام مسلمان، و دوری از تفرقه و تبعیض و گسترش

۱. دبیر ارشد زبان و ادبیات فارسی آموزش و پرورش ناحیه یک اردبیل.

عدالت و مهرورزی ما را در طریق اتحاد و همدلی به توانمندی‌های قابل توجهی خواهد رساند. توجه به داشته‌های معنوی و دوری از فرهنگ مخرب غرب و مقابله با تهاجم فرهنگی، موانع اتحاد ملت‌های مسلمان را برطرف می‌کند. کشورهای اسلامی برای تقویت مناسبات فرهنگی باید جبهه متحد علیه دشمنان خارجی اتخاذ کنند و با عوامل تفرقه افکن داخلی و خارجی با جدیت مقابله نمایند.

واژگان کلیدی: وحدت، توحید، پیامبر ﷺ، قرآن، عترت، کربلا، قدس.

آسیب‌شناسی وحدت و همگرایی در جامعه توحیدی

رضا وطن‌دوست^۱

در شرایطی که دشمنان اسلام با زور و تزویر و با به‌کارگیری انواع نقشه‌ها و حيله‌ها، در تخریب اسلام و سرکوبی مسلمانان - از غزه تا جاهای دیگر - می‌کوشند، بایسته است مسلمانان، به خود آیند و به وضع تأسف بار موجود تأسف بخورند و گذشته عزتمندانه خویش را که یاد آور موفقیت‌های بزرگ و فتوحات تاریخی است، به یاد آورند و برای تحقق آرمان‌های جهانی اسلام، سلايق فردی و خودبرتر بینی‌های نژادی را کنار نهند و با اتحاد و همدلی خود، در تحقق این آرمان‌ها بکوشند. یکی از راه‌هایی که وحدت و همگرایی در جامعه اسلامی را امکان‌پذیر می‌کند و آن را از تفرقه و پراکندگی مصون می‌دارد، آسیب‌شناسی وحدت و همگرایی در جامعه است. نگارنده که مانند هر مسلمانی دیگر از وضع موجود رنج می‌برد و در آرزوی تحقق وحدت در میان مسلمانان می‌باشد، بر آن شد تا گامی هر چند کوتاه در راستای این رسالت بردارد. این پژوهش که در پاسخ به فراخوان «سی و هشتمین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی» سامان یافته، گامی در این باره است. از این‌رو، می‌کوشد تا پس از مقدمه‌ای کوتاه، آسیب‌ها را در دو گروه آسیب‌های درونی و برونی شناسایی و ارائه نماید تا بلکه حاکمان و دولتمردان در جهان اسلام و صاحبان بنان و بیان در

جوامع علمی در صدد علاج این آسیب‌ها برآیند.
واژگان کلیدی: وحدت، همگرایی، جامعه توحیدی، آسیب‌ها، آسیب‌های
درونی و آسیب‌های بیرونی.

تروریسم دولتی و معاهدات بین‌المللی برای مقابله با آن

سید محمد مصطفی حسینی کاشانی^۱

جواد محمدی^۲

تروریسم دولتی، یکی از پیچیده‌ترین چالش‌های عصر حاضر در عرصه روابط بین‌الملل است. تروریسم دولتی، خشونت ترس‌آوری است که در مقیاس گسترده و با بهره‌گیری از مدرن‌ترین ابزارها بر ضد تمام جمعیت کشورفرد تروریست و یا يك کشور دیگر و به قصد تسلط یا مداخله در امور داخلی آن‌ها صورت می‌گیرد. همچنین شامل تهاجم نظامی دولت‌های بزرگ به دولت‌های دیگر است که به اسم اقدام پیشگیرانه یا تلافی‌جویانه، استقلال و یکپارچگی سرزمینی دولت‌های جهان سوم را نقض می‌کند. هدف این پژوهش، بررسی مفهوم تروریسم دولتی و تفاوت آن با سایر گونه‌های تروریسم، تحلیل معاهدات بین‌المللی مرتبط با مبارزه با تروریسم و ارزیابی نقاط قوت و ضعف آن‌ها و شناسایی موانع اصلی در راه مقابله با تروریسم دولتی است. یافته‌های این پژوهش که با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و با تکیه بر منابع کتابخانه‌ای و اسناد بین‌المللی به دست آمده است، نشان می‌دهد که معاهدات بین‌المللی موجود عمدتاً بر مصادیق تروریسم

۱. استادیار گروه حقوق، عضو هیئت علمی جامعه المصطفی العالمية.

۲. دانش پژوه کارشناسی ارشد حقوق جزا و جرم‌شناسی، مجتمع آموزش عالی علوم انسانی اسلامی، جامعه المصطفی العالمية.

اکتفا کرده‌اند و تعریف جامع و مورد توافق همه کشورها از تروریسم دولتی ارائه نداده‌اند. همچنین دخالت‌های سیاسی، منافع ملی دولت‌ها و عدم وجود سازوکارهای قوی برای اجرای معاهدات، از جمله مهم‌ترین موانع در راه مقابله با تروریسم دولتی هستند.

واژگان کلیدی : تروریسم دولتی، معاهدات بین المللی، حقوق بین الملل، مبارزه با تروریسم، صلح و امنیت جهانی.

تروریسم دولتی و معاهدات بین‌المللی برای مقابله با آن

جواد افراوی^۱

مقاله حاضر با هدف بررسی مساله "تروریسم دولتی و معاهدات بین‌المللی برای مقابله با آن" نگاشته شده است. تروریسم اکنون متفاوت از گذشته اشکال، ابزار و انواع مختلف و متنوعی دارد و با چهره‌های گوناگونی به ساکنان کره خاکی آسیب‌های دیرپایی می‌زند. تروریسم به انواعی مانند حقوقی، دولتی، مواد مخدر، مجازی، آنلاین، رسانه‌ای، اقتصادی، ... جهان را با آسیب‌های جدی مواجه کرده است. بدترین نوع تروریسم حال حاضر جهان، تروریسم دولتی است؛ کشورهای مدعی مبارزه با تروریسم و پیشگامی در حقوق بشر از مهم‌ترین عاملان و حامیان این نوع تروریسم هستند. در حال حاضر حدود ۱۵ کنوانسیون بین‌المللی مبارزه با تروریسم در حال اجرا هستند و سازمان‌ها و نهادهای منطقه‌ای و ... اقدام به تصویب شماری از قوانین و کنوانسیون‌ها با هدف مبارزه با اعمال تروریستی کردند که این کنوانسیون‌ها تحت نظارت سازمان ملل و آژانس‌های تخصصی آن و البته آژانس بین‌المللی انرژی اتمی توسعه یافته‌اند؛ مجمع عمومی سازمان ملل نیز در ۸ سپتامبر ۲۰۰۶ (۱۷ شهریور ۱۳۸۵) استراتژی جهانی ضد تروریسم را تصویب کرد. شانزدهمین کنوانسیون بین‌المللی با عنوان کنوانسیون پیشنهادی جامع تروریسم بین‌المللی در حال حاضر در دست مذاکره است. این قوانین و کنوانسیون‌ها، معمولاً

به دولت‌ها این فرصت را می‌دهند تا در مسیر مبارزه با جنایت‌های تروریستی حتی قوانین داخلی خود را دور بزنند. ما در این مقاله که با روشی تحلیلی به مطالعات متون قانونی در مورد مساله تروریسم پرداخته ایم، به مساله سوءاستفاده و استفاده ابزاری از قوانین و کنوانسیون‌های بین‌المللی ضد تروریسم از سوی برخی از کشورها با هدف تامین منافع نامشروع نیز اشاره نموده ایم.

واژگان کلیدی: تروریسم دولتی، معاهدات بین‌المللی، حقوق بشر، اهداف سیاسی، تامین منافع.

تقریب مذاهب شیعه و حنفی در افغانستان از دیدگاه ثقلین

سید محمد امین انوری^۱

هدف از این تحقیق، بررسی راه‌های تقریب شیعه و حنفی در افغانستان از دیدگاه ثقلین (کتاب و سنت) با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی می‌باشد که در بخش نخست به کلیات و مفاهیم می‌پردازد. در کلیات مباحث چون بیان مسئله، ضرورت، پیشینه تحقیق، سوالات، فرضیه، اهداف تحقیق بصورت ضمنی و در ذیل به مفاهیم و توضیح کلیدواژه‌ها پرداخته شده و در ادامه پیرامون عوامل تقریب بحث صورت می‌گیرد و در بخش دوم که عوامل تقریب شیعه و حنفی است در ابتدا عوامل وادارنده تقریب شیعه و حنفی و در مرحله بعدی عوامل بازدارنده تقریب شیعه و حنفی مورد کاوش قرار گرفته است. و نتیجه که می‌توان گرفت این است که تقریب دو مذهب از تقریب‌های است مبتنی بر آموزه‌های دین و دستورات رهنمودی آن در عرصه‌های مختلف زندگی بشر است.

واژگان کلیدی: تقریب، مذاهب، جعفری، حنفی، ثقلین.

۱. دانش پژوه کارشناسی ارشد علوم سیاسی مجتمع آموزش عالی علوم انسانی المصطفی.

بررسی آیات قرآن کریم در زمینه مظلوم و حمایت از آنان

حسن مومن^۱

یکی از اصول و مباحث اساسی که در مبانی اسلام از جایگاه بالایی برخوردار است، اصل عدالت در جامعه است. اما در طول تاریخ همواره عده ای از حد خود فراتر رفته و به دلایل مختلف شروع به تجاوز و ظلم به حقوق دیگران و سلب حقوق آنها کرده‌اند و آن افراد مظلوم می‌شوند. تحقیق حاضر بررسی اهمیت حمایت از مظلوم در اسلام را با تکیه بر آیات قرآن کریم انجام داده است. آیاتی که به تحمل ظلم و ستم به مؤمنان و مؤمنات اشاره دارد، و همچنین آیات دیگری که انتقام‌گیری از ظالمان پس از تحمل ظلم را مورد تأیید قرار می‌دهد، نشان می‌دهند که حمایت از مظلوم و دفاع از حقوق او از اصول بنیادین دین اسلام است. انتقام‌گیری از ظالمان پس از تحمل ظلم، به عنوان یک حق اخلاقی در اسلام تأیید می‌شود. حمایت از مظلوم و دفاع از حقوق او، نقش بسیار مهمی در تشکیل جامعه‌ای عادلانه و پویا ایفا می‌کند. نویسنده با مراجعه به منابع قرآنی و روایی و نیز استفاده از روش تحلیل متنی بمقاله زیر را نگاشته است. نتایج پژوهش بیان می‌کند که حمایت از مظلوم و دفاع از حقوق او و مقاومت در برابر ظالمان، اصلی اخلاقی و انسانی است که در اسلام به شدت تأکید شده و باید همواره مورد توجه قرار گیرد. در مقابل جامعه اسلامی نیز وظیفه پاسخ به ندای کمک آنان و دفاع از مظلوم را برعهده دارد.

واژگان کلیدی: مظلوم، ظالم، حمایت، قرآن کریم.

مؤلفه‌های بیداری اسلامی در اشعار احمد محرم

ناصر عابدینی^۱

احمد بن حسن بن عبدالله مشهور به احمد مُحَرَّم، از شاعران مذهبی، میهن‌دوست و وحدت‌گرای مصری، با ریشه ترکی آمیخته به خون مصری، در قرن سیزده و چهارده هجری قمری است. او در اشعارش از شخصیت‌هایی همچون: محمد عبده، جمال‌الدین اسدآبادی، احمد شوقی، محمد سامی البارودی، حافظ ابراهیم و احمد نسیم، تاثیر پذیرفته است. نویسنده مقاله حاضر پس از بررسی تحلیلی آثار و منابع موجود در حیطه موضوع مورد بحث، به این نتیجه رسیده است که: اسلام‌گرایی، عشق به وطن، وحدت اسلامی، بیداری ملت، وحدت عربی، تمسک به شعائر دینی همچون: اسلام، پیامبر ﷺ، کعبه، قدس، قرآن و اخوت و برادری به‌عنوان عاملی برای ایجاد وحدت، پرهیز از تفرقه و قومیت‌گرایی، از مهمترین مؤلفه‌های بیداری اسلامی در اشعار وی است.

واژگان کلیدی: احمد محرم؛ بیداری اسلامی؛ مؤلفه‌ها.

فن الاختلاف البناء والاحترام في الإسلام المعاصر: دراسة مستفيضة في حياة النبي ﷺ وأصحابه ودور العلماء

حسين محسن علي سلوم النيمي^١

تشهد العصور المعاصرة تحديات عديدة تتطلب النظر إلى تأصيل المفاهيم الإسلامية وتطبيقها في سياقات حديثة، ومن أهم هذه المفاهيم هو فن الاختلاف البناء والاحترام في الإسلام. إن سيرة النبي محمد صلى الله عليه وآله وسلم وأصحابه في عصورهم المعاصرة تُعتبر نموذجًا حيًا لهذا الفن ودور العلماء العصريين في بناء مجتمعات حوارية متسامحة. إن مهارة التعامل الدقيق والسليم تعتبر من أبرز صفات أئمة أهل البيت (عليهم السلام)، وقد أدركوا أنهم الناصحون والمنجّين للأمة، كانت سيرتهم العطرة البراقة متكاملة من الناحية الأخلاقية، فقد تميزوا بالاتباع الأمثل لسيرة الرسول الأعظم محمد ﷺ وسلكوا مسلكهم بنموذجية واستمروا في إصلاح المجتمع بالمشورة والنصح والتسامح مع الآخرين. فئة من المؤمنين والصحابة من ذلك القبيل أمثال الشيخ المفيد والمرتضى والعلامة الحلي والوحيد البهبهاني، يحفظون بالسيرة الطيبة للأئمة وتميزوا بأخلاقهم العظيمة وصبرهم في التعامل مع من لا يشتركون معهم في الآراء، يتجلى هذا الانسجام في علمائنا الأبرار في العصر المعاصر، حيث تظهر العديد من الجوانب المفيدة والنتائج الطيبة والتوجهات

١. باحث ومؤلف في مركز الدراسات والمراجعة العلمية التابع لقسم الشؤون الفكرية والثقافية في العتبة العباسية المقدسة.

الجميلة ومن خلال دراستهم وبحوثهم، يمكننا تأسيس أسساً تُساهم في خدمة المجتمعات في تعزيز ثقافة الحوار البناء والاحترام. يمكن لهذا التحليل المستفيض في الموضوع أن يسلط الضوء على طرق التعامل البناءة مع الاختلاف في الإسلام المعاصر، يمكن أن يكشف عن أدلة من القرآن الكريم والسنة النبوية وسيرة الأئمة الأبرار التي تتعلق بفن الاختلاف البناء والاحترام، كما يمكن أن يناقش دور العلماء العصريين في تحقيق هذا الفن من خلال توجيهاتهم ودروسهم في الحياة. وينبغي أن نؤكد على أهمية دراسة وتعزيز فن الاختلاف البناء والاحترام في الإسلام المعاصر، كما يجب أن نستفيد من سيرة النبي محمد وعلماءنا الأبرار لتطبيق وتعزيز هذا الفن في المجتمعات الحديثة، إن ذلك يساهم في بناء مجتمعات حوارية متسامحة وتعزيز ثقافة الاحترام والتعايش السلمي.

الكلمات المفتاحية: فن البناء، الاحترام، الاسلام، النبي محمد، العلماء.

ماهية العدالة عند فقهاء الفريقين

مصطفى دويرج زاده^١

ان العدالة تعتبر من المفاهيم الاساسية فى الفكر السياسي الاسلامي حيث تولي الكثير من الآيات القرآنية اهتماماً بالغاً بها و تجعل الالتزام بها محورياً أساسياً للعديد من الشئون الدينية والدنيوية. كما يركز التراث السني والشيعة على مفهوم العدل وضرورة التمسك به و يظهر أهمية العدالة فى عدة مواضيع مثل الحكم، والقضاء، والشهادة، والوصية، و امامة الجماعة. ومن هذا المنطلق يصبح واضحاً ان مفهوم العدالة يلعب دوراً حاسماً فى احكام الشريعة، وعدم التدقيق فى تحديده يمكن ان يؤدي إلى الخطأ والالتباس فى تفسير وتحقيق الأحكام. لذلك يتعين علينا بحث دقيق حول التحديد والتعريف لمفهوم العدالة من وجهة نظر فقهاء الاسلام. حاولنا فى هذه الرسالة استعراض تعاريف علماء المذاهب الشيعية والسنية وتقديم تقسيم شامل لتلك التعاريف، وتوضيح بعض القيود التي قد يمكن أن تعتبر فى التعاريف وفق وسع المقام. كما حاولنا استخراج الجذور لبعض التعاريف المعروفة بين الفقهاء. فقد وجدنا بعد الاحصاء والفحص أن الفقهاء اختلفوا فى حصول حقيقة شرعية لمفهوم العدالة، حيث اعتمد بعضهم على وجود هذه الحقيقة، بينما نفى بعضهم ذلك واكتفى بالحقيقة اللغوية. لقد قمنا بتقسيم تعاريف الفقهاء الذين يؤمنون بوجود الحقيقة الشرعية الى ستة انواع، استناداً الى القيود والتعبير

المستخدمة في كل منها. فمن تلك الاقسام تعريفها بالامر النفساني و منها التعريف بالاجتناب الفعلي و منها الاجتناب الفعلي الناشى من امر نفسانى و منها الاسلام بشرط عدم ظهور فسق و منها حسن الظاهر و منها غلبة الحسنات السيئات. فان هذه الانواع و الاقسام يمكن الحاق بعضها ببعض كما بيّنا ذلك اثناء البحث فى الرسالة.

الكلمات المفتاحية: العدالة، العدل، فقهاء الفريقين.

اشتراط عدالة الحاكم فى ضوء آراء فقهاء الفريقين

مصطفى دويرج زاده^١

لقد كانت العدالة فى مختلف العصور والأزمان من المفاهيم المهمة لدى الشعوب والأجيال. و تبلغ تلك الأهمية الى درجة بحيث نرى أن الله سبحانه و تعالى فى القرآن الكريم يذكرها مراراً و يؤكّد عليها بأنواع التعبيرات. لا يخفى أنّ هناك مواضيع تقع مجرى للعدالة و تحتاج الى اشتراط ذلك فيها، وأنّ احتياجها الى العدالة بحسب خطورتها قد يشتد و يضعف. إن الموضوع الذى يعتبر الأخطر بالنسبة الى كل تلك المواضيع ليس هو الا الحكومة المسماة بالامامة العظمى فى مصطلح فقهاء مدرسة الخلفاء. فإن مدى تأثير الحاكم على المجتمع لا يقاس مع القاضى و مثله، اذن البحث عن مواصفاته كعدالته هام جداً لا يقبل التساهل و التسامح. فقد بحثنا فى رسالتنا، حول اشتراط العدالة فى ولاية الحاكم عند الفريقين من مدرسة اهل البيت عليهم السلام و الخلفاء. ففى ساحة الأقوال قد وجدنا إجماعاً عند فقهاء مدرسة اهل البيت عليهم السلام فى الاشتراط مطلقاً و اختلافاً عند فقهاء مدرسة الخلفاء، فمنهم من اشتراطها مطلقاً و منهم من نفى ذلك مطلقاً و منهم من أفتى بلزوم العدالة ابتداءً و بنفيها بقاءً. و من جانب آخر وجدنا الكثير من القائلين منهم باشتراطها، قد نفوا ذلك فى حال تغلب الحاكم. فذكرنا كلمات الفحول من المدرستين فى ذلك و قسّمنا الآراء فى مدرسة الخلفاء باعتبار

المذاهب الفقهية والكلامية ووجدنا الخلاف كثيرا ما جاريا حتى بين اصحاب كل مذهب.

الكلمات الرئيسية: العدالة، الحاكم العادل، السلطان الجائر، الحاكم الظالم، الامام العادل.

الوحدة الإسلامية المنشودة: مفهومها وواقعها، فرصها وتحدياتها

بشير بساطى احمد على^١

تؤكد الورقة علي ان قضية الوحدة الاسلامية قضية محورية تستند علي نصوص قرآنية قطعية الدلالة والثبوت ونصوص من احاديث الرسول الاعظم (عليه وآله افضل الصلاة والسلام) واقوال متواترة للائمة المعصومين عليه السلام وتتجذر بالعبادات الراتبية من تجمع الصلوات اليومية وصلاة الجمعة واعياد المسلمين والحج الاكبر كونها مظاهر واضحة لوحدة المسلمين واصطفافهم علي صعيد واحد لكن الوحدة الاسلامية تواجه بتحديات تقف في طريق تحقيقها تحتاج لجهد قوي مستمر يعتبر هذا الالتزام احد تمظهراتها ولتقوية مايوحد بين السنة والشيعة ويواجه المكابح الداخلية في الامة الواحدة.

الكلمات المفتاحية: الوحدة الاسلامية، الامة الاسلامية، الشيعة والسنة.

الوحدة الإسلامية رؤية تأصيلية

صلاح علي الكامل عبدالله^١

يتناول المقال الرؤية التأصيلية للوحدة الإسلامية بمرجعية جل المذاهب العقدية والمرجعيات الفقهية والمراكز الفكرية (وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا)؛ يستجلب المقال مشتركات العقائد المتواطى علي قطعية صحتها وظهور دلالتها لتؤخذ ك(لبنة اولي) تبنتي عليها مباني الوحدة الإسلامية بحسبان انها - اي الوحدة الإسلامية - مقصد شرعي عالي وضرورة عقدية لازمة، (وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ تَفَرَّقُوا وَاخْتَلَفُوا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْبَيِّنَاتُ) وننادي في المقال بان يبذل الجهد ويستفرغ الوسع من لدن علماء الامة لاستخراج العقائد الراجحة الدلالة لتعتمد ك(لبنة ثانية) في (مبني) الوحدة الإسلامية المنشودة، كقول الرسول الاقدس ﷺ «المؤمن للمؤمن كالبنان يشد بعضه بعضاً» متفق عليه. يدعو المقال لان يبلغ الاجتهاد مداه في تعيير وتقييم مواطن الاختلاف بعد (الاجتماع حول المتفق عليه والبخوع لراجح الحق) (أَفَمَنْ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ أَحَقُّ أَنْ يُتَّبَعَ أَمَّنْ لَا يَهِدِّي إِلَّا أَنْ يُهْدَىٰ ۖ فَمَا لَكُمْ كَيْفَ تَحْكُمُونَ).

فتعظيم حالات المسامحة والمعافة الواردة في النصوص الشريفة، بحسبان انها الحدود الدنيا لإحراز سلامة المعتقد والمعتد، وذا يتبدي عندما يقول أمير المؤمنين

علي بن أبي طالب عليه السلام : «وَاللَّهِ لَا أُسَلِّمَنَّ مَا سَلِمَتْ أُمُورُ الْمُسْلِمِينَ وَلَمْ يَكُنْ فِيهَا جَوْرٌ إِلَّا عَلَيَّ خَاصَّةً التَّمَاساً لِأَجْرِ ذَلِكَ وَفَضْلِهِ وَزُهْداً فِيمَا تَنَافَسْتُمُوهُ مِنْ زُخْرُفِهِ وَزُبُرِهِ».

وننتهي في المقال الي بحث طرائق تحقيق الوحدة الإسلامية بلحاظ كونها مطلب مقدس يلزم إحراز الإرتكاز علي الادلة وبيحث في الإمكانية الشرعية لاقامة اسس بنيانه، كقول السيدة الزهراء عليها السلام في الخطبة الفدكية: «طاعتنا نظاماً للملة وإمامتنا أماناً من الفرقة». وأخيراً نوصي في المقال بإعتمال وحدة (تتروس) بكلمة التوحيد لتفضي الي توحيد الكلمة توجهها وموقفها، فكراً ومبدأً حيث ينسب للشيخ كاشف الغطاء رحمته الله:

«ينحصر الإسلام عندي في عبارتين: كلمة التوحيد وتوحيد الكلمة».

الكلمات المفتاحية: الوحدة الاسلامية، المسامحة والمعافة، المرجعيات الفقهية.

أسباب اختلاف الأمة الإسلامية: كيفية مواجهتها في ضوء أهم القواعد الفقهية

مبشر إسماعيل^١

الاختلاف بين المسلمين أمر طبيعي في حد ذاته وممدوح إذا كان أساساً للخير والتعاون والتعايش السلمي، لكن يخرج عن طبيعته ويكون مذموماً إذا كان أساساً لتباعد وتنابد المسلمين وسفك دماء بعضهم بعضاً مما سوف يؤدي إلى تمزيق وتضعيف المجتمع الإسلامي. اليوم يشهد العالم الإسلامي والمسلمون مناخاً مشحوناً بالأحقاد المذهبية والطائفية والقومية والعرقية، و... مما ساعد في توسعة التفرقة. وهذا كله أوجب علينا البحث حول هذا الموضوع وتناول كيفية إيجاد حلول شافية لتلك المشاكل العويصة. إن قضية وحدة الأمة الإسلامية تمثل أساس الحلول الجوهرية في مواجهة وإدارة مشاكل العالم الإسلامي، إذا تمت دراستها بشكل صحيح. نرى النصوص الإسلامية مليئة بالمفاهيم والقضايا تدعو المسلمين إلى توحيد صفوفهم كما تحدّروهم من التشتت والتفرقة. وعلى هذا الصعيد تناولت هذه المقالة البحث في تحديد ماهية اختلاف المسلمين، وذكر أسبابها وكيفية نشوئها في المجتمع. وبعد الحديث عن أهم أسباب الاختلاف وتحديدها، تكلمنا عن كيفية مواجهتها وطرق إدارتها. لأن الاختلاف لن يوصلنا إلى التمزق والتفرق قطعاً، بشرط معرفة كيفية إدارته ونظمه. ومن أهم المناهج في إدارة الاختلاف هو المنهج

١. مدرس وطالب دكتوراه في جامعة المصطفى العالمية قم المقدسة

الاسلامي المتمثل بالقواعد الفقهية. وتناولنا في هذا المحور - إجمالاً - أهم القواعد الفقهية المنظمة للعلاقات في المجتمعات الإسلامية المتنوعة مذهبياً، وهي قاعدة عصمة دم المسلم، وقاعدة عصمة كرامة المسلم، وقاعدة عصمة مال المسلم. وهذه القواعد هي الأصول الأساسية في إدارة الاختلاف بين المسلمين وتقوية وحدتهم وصيانة حقوق بعضهم بعضاً في جميع مجالات الحياة: الدينية والاجتماعية والثقافية والاقتصادية وغيرها. ثم في الأخير توصلنا من خلال هذه القواعد المهمة أن كل من يقول كلمة الشهادة تجري عليه أحكام الإسلام من حقن الدم واحترام عرضه ماله وحلّ مناكحته وطهارته بدنه. فالمرجعية الأساس لحسم النزاع هي التحاكم بالكتاب الكريم والسنة الشريفة المتمثلة بقاعدة عصمة دم المسلم، قاعدة كرامة المسلم وقاعدة عصمة مال المسلم.

الكلمات المفتاحية: أسباب الاختلاف، وحدة الأمة الإسلامية، كيفية مواجهتها، القواعد الفقهية، وحدة المسلمين.

Role of Intra-faith Dialogue in Promoting Islamic Unity in the Contemporary Era

AbdulQadir, Muhammad-Bello¹

Today, the most important issue in the Islamic world is the issue of unity among various Islamic denominations. Undoubtedly, the issue of unity among the Muslims has been seriously emphasized in the glorious Qur'an and the narrations of the Prophet and his pure household [Ahl al-Bayt]. The present research, therefore, is to examine the role of intra-faith dialogue towards promoting Islamic unity in the contemporary era. This research, using a descriptive-analytical method, has investigated based on rational and textual evidence, the significance of unity in the Islamic Ummah; challenges and obstacles and the benefits of intra-faith dialogue for Islamic unity. The findings showed that intra-faith dialogue among various Islamic denominations not

1. PhD candidate of Qur'an and Orientalists, Qur'an and Hadith Higher Education Complex, Al-Mustafa International University, Ilorin. Kwara State, Nigeria. mbabdulqadir@miu.ac.ir

only enhances tolerance, mutual understanding and conflict resolution but also serves as a catalyst for Islamic unity by highlighting shared values and beliefs. Successful case studies from countries with religious diversity demonstrate that interfaith initiatives can mitigate sectarian divisions, promote community engagement, and strengthen alliances among different Muslim sects. These insights underline the potential of interfaith dialogue as a tool for fostering unity and suggest practical strategies for implementation at community and policy levels.

Keywords: Intra-faith dialogue, Islamic Unity, Muslim denominations, Muslim Ummah, Religious dialogue.

Bridging Divides: Understanding Western Islamic Perspectives on Harmony and Conflict in Rival Islamic Traditions

Mohammad Reza Peysepar¹

This article explores the complexities of rival Islamic traditions—primarily Sunni and Shia, as well as various Sufi interpretations—through the lens of Western scholarship. Employing a qualitative methodology, the research synthesizes insights from a comprehensive literature review, including historical texts, contemporary studies, and case analyses of inter-sect dialogue initiatives. Key themes such as the search for harmony amidst diversity, the recognition of underlying conflicts, and the historical context of sectarian tensions are examined to provide a nuanced understanding of the dynamics within Islamic traditions. The article identifies significant challenges, including misconceptions propagated by media

¹ Research staff of Proximity studies Research Institute and Lecturer at Open University of Al-Mustafa and Bent al -Huda Higher Education Complex.
peysepar@gmail.com

narratives and the impact of geopolitical factors on sectarian divisions. It further highlights the essential role of Western Islamologists in fostering harmony through effective conflict resolution strategies and educational outreach. By presenting case studies of successful community initiatives, the article concludes with actionable recommendations for scholars, policymakers, and community leaders to promote greater understanding and collaboration among rival Islamic sects. Ultimately, the goal is to inspire a vision for a more cohesive future, grounded in mutual respect and dialogue.

Keywords: Islamic traditions, Sectarian conflict, Harmony, Western scholarship, Resolution strategies.

محور پنجم:
همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و منازعات

شاخص‌های اتحاد و تفرقه در جهان اسلام

اکبر راشدی نیا^۱

مقاله حاضر با هدف دست‌یابی و ارائه شاخص‌های عینی و ملموس اتحاد و تفرقه در جهان اسلام با مراجعه به منابع و داده‌های موجود و به روش تحلیل داده‌ای صورت گرفته است. سؤال اصلی این مقاله این است که: شاخص‌های اتحاد و تفرقه در جهان اسلام کدام‌اند؟ برای ارزیابی وضعیت اتحاد یا تفرقه در جهان اسلام، می‌توان از شاخص‌های متعددی در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی، فرهنگی، اجتماعی، امنیتی و مذهبی استفاده کرد. در حوزه سیاسی، میزان همکاری‌های دیپلماتیک و همگرایی در سازمان‌های بین‌المللی از جمله شاخص‌های مهم هستند. افزایش تعداد سفارتخانه‌ها و رأی مشترک در سازمان ملل نمونه‌هایی از اتحاد، و قطع روابط دیپلماتیک و اختلاف نظر در مسائل منطقه‌ای نمونه‌هایی از تفرقه هستند. در حوزه اقتصادی، حجم تجارت و سرمایه‌گذاری مشترک بین کشورهای اسلامی بررسی می‌شود. افزایش مبادلات تجاری و پروژه‌های زیرساختی مشترک نشان‌دهنده اتحاد، و وابستگی به کشورهای غیر اسلامی و ترجیح سرمایه‌گذاری در خارج از جهان اسلام نشان‌دهنده تفرقه است. در زمینه فرهنگی و اجتماعی، تبادلات علمی و دانشگاهی و گردشگری بین کشورهای اسلامی مورد توجه قرار می‌گیرد. افزایش تعداد دانشجویان مبادله شده و گردشگران مسلمان

نشان‌دهنده اتحاد، و کاهش پروژه‌های تحقیقاتی مشترک و محدودیت‌های سفر نشان‌دهنده تفرقه است. در حوزه امنیتی، همکاری‌های نظامی و امنیتی و مبارزه مشترک با تروریسم بررسی می‌شود. برگزاری رزمایش‌های مشترک و تبادل اطلاعات امنیتی نشان‌دهنده اتحاد، و افزایش تنش‌های مرزی و اتهام‌زنی متقابل نشان‌دهنده تفرقه است. در نهایت، در حوزه مذهبی، گفتگوهای بین‌مذهبی و همکاری در امور حج و زیارت از اهمیت ویژه‌ای برخوردارند. برگزاری کنفرانس‌های وحدت اسلامی و همکاری در مدیریت حج نشان‌دهنده اتحاد، و افزایش تنش‌های فرقه‌ای و محدودیت‌های سفر برای زیارت نشان‌دهنده تفرقه است. این شاخص‌ها می‌توانند در طول زمان تغییر کنند و نیاز به بررسی مداوم دارند.

واژگان کلیدی: اتحاد، تفرقه، جهان اسلام، شاخص‌های سیاسی، شاخص‌های اقتصادی.

وحدت اسلامی راهی به سوی رشد و اقتدار امت اسلامی

اکبر راشدی نیا^۱

وحدت اسلامی به عنوان مفهومی عمیق و چندبعدی در قلب تعالیم اسلامی قرار دارد و نه تنها به عنوان یک آرمان معنوی، بلکه به عنوان ضرورتی عملی برای پیشرفت و تعالی جهان اسلام در عصر حاضر مطرح است. این وحدت می تواند به رشد و تقویت کشورهای اسلامی در ابعاد اقتصادی، سیاسی، علمی و فرهنگی منجر شود، در حالی که تفرقه و اختلاف، آسیب های جدی به پیکره امت اسلامی وارد کرده و مانع توسعه می شود. دستیابی به وحدت اسلامی نیازمند تلاش مستمر، گفتگو، تسامح و همکاری در زمینه های مختلف است و این امر مستلزم عزم جدی رهبران سیاسی و مذهبی، روشنفکران، دانشگاهیان و عموم مردم در کشورهای اسلامی است. وحدت اسلامی به معنای یکسان سازی یا نادیده گرفتن تنوع فرهنگی و مذهبی نیست، بلکه هدف ایجاد همبستگی و همکاری در عین حفظ تنوع و احترام به تفاوت هاست. مسلمانان و کشورهای اسلامی می توانند با تمرکز بر مشترکات و تلاش برای حل مسالمت آمیز اختلافات، به سوی یک "جهان اسلام" متحد و قدرتمند حرکت کنند. این مقاله به بررسی جامع اهمیت وحدت اسلامی از جنبه های اعتقادی، اخلاقی، سیاسی و فرهنگی پرداخته و تأثیرات مثبت آن بر رشد و تقویت کشورهای اسلامی و همچنین آسیب های ناشی از تفرقه را در حوزه های

۱. رئیس پژوهشگاه مطالعات تفریقی.

اقتصادی، سیاسی، علمی، امنیتی، اجتماعی و هویتی مورد بحث قرار داده است. در پایان، راهکارهای عملی برای تحقق اتحاد در جهان اسلام و نمونه‌های موفق همکاری در این زمینه ارائه شده است.

واژگان کلیدی: وحدت اسلامی، جهان اسلام، هویت اسلامی، تنوع فرهنگی، توسعه.

جلوه‌های اهتمام امام خمینی (ره) در مسیر وحدت سیاسی

خداداد حکیمی^۱

وحدت اسلامی، آرزوی هر مسلمان و از مسائل مورد توصیه اکید دین اسلام است. مصلحان و آزادی خواهان از دیر باز تاکنون در این راستا تلاش پی گیر کرده اند. بدون تردید، یکی از منادیان راستین وحدت اسلامی، امام خمینی (ره) است. این نوشتار با روش توصیفی - تحلیلی و با واکاوی اندیشه‌های رهبر کبیر انقلاب اسلامی، به تبیین پرتوی از تلاشهای پیگیر وی در مسیر وحدت سیاسی مسلمانان پرداخته است. هدف، بازخوانی اندیشه وحدت طلبی امام و تأمل دوباره به مفهوم وحدت اسلامی به عنوان یک ضرورت همیشگی است. تأمل در اندیشه‌های امام خمینی (ره) در این زمینه، نشان‌دهنده اهتمام صادقانه او در جهت ایجاد و تحکیم اتحاد اسلامی است. امام همواره در سخنها و پیامهایش بیشترین تأکید را بر وحدت کلمه مسلمین داشت و از تقریب مذاهب و کنار گذاشتن اختلافهای جزئی سخن گفت. در عمل نیز سیاست امام بر مبنای همکاری با همه کشورهای اسلامی و حمایت از مسلمانان تحت ستم بود. در همین راستا و به منظور تحکیم بیشتر همبستگی اسلامی، اصول اساسی همبستگی اسلامی در قانون اساسی جمهوری اسلامی پیش بینی گردید. امام بر وحدت سیاسی مسلمانان بیشتر تأکید می‌ورزید و مهمترین فلسفه تشریع حج از نظر حضرتش، وحدت سیاسی مسلمین بود. لذا با

۱. پژوهشگر.

یاد آوری آثار مهم سیاسی حج، به برپائی آن دستور می فرمود. نامگذاری هفته وحدت به وسیله امام را می توان ابتکار دیگری در این راستا شمرد.

واژگان کلیدی: امام خمینی، انقلاب اسلامی، وحدت اسلامی، مسلمانان.

همگرایی تقنینی میان کشورهای اسلامی در راستای حمایت از ارزش‌های مشترک

سید محسن قائمی خرق^۱

کشورهای اسلامی (در معنای مدنظر سازمان همکاری‌های اسلامی) به دلیل وجود اشتراکات فراوان در حوزه مبانی و ارزش‌ها، زمینه‌های مختلفی را برای همگرایی دارند؛ افزون بر آنکه، حمایت از این ارزش‌ها نوعی از همگرایی هنجاری از طریق کاربست ابزار حقوقی «تقنین مشترک» را خواهان است؛ به عنوان مثال، حمایت حقوقی از منبع مشترک و مورد احترام مسلمانان: قرآن، ضرورت جرم‌انگاری و تقنین حمایتی مشترک از این کتاب آسمانی را می‌طلبد. بر این اساس، این نوشتار توصیفی-تحلیلی و مبتنی بر مطالعات کتابخانه‌ای، اصل امکان همگرایی تقنینی میان کشورهای اسلامی در حوزه ارزشهای مشترک را با توجه به وحدت منابع حقوقی کشورهای اسلامی و سایر زمینه‌هایی که وجودشان در توافق بر سر تقنین مشترک، یاری می‌رساند (مانند تاریخ و فرهنگ و زمینه‌های اجتماعی مشترک)، امری امکان‌پذیر و مفروض دانسته و کنون مساله اصلی خود را بر موانع همگرایی تقنینی و نیز روشها و سازوکارهای رسمی و غیررسمی نیل به تقنین مشترک قرار می‌دهد. در این میان، رکیزه فراملی و فرادولتی «امت اسلامی» و «دارالاسلام»، تجلی‌گاه و عنصر اساسی همسو با همگرایی تقنینی است. ابعاد فراملی ارزشهای مشترک مانند «قانونگذاری در حوزه حمایت از قرآن»، «مساله روابط بین الملل

۱. استاد سطوح عالی حوزه علمیه قم و دکترای حقوق عمومی دانشگاه علامه طباطبائی تهران.

اسلامی» و «هویت‌های تمدنی مشترک مانند بقیع یا حرمین شریفین و...» و نیازهای کشورهای اسلامی، همگرایی حقوقی را امری دارای اولویت می‌سازد. اما روش نیل به هنجارهای متوافق و مورد تسالم امری است که تاکنون بدان پرداخته نشده است و در این نوشتار برخی از روش‌ها و امکان توفیق آنها و نیز میزان موافقت آن با مبانی فقهی فریقین بررسی خواهد شد؛ از جمله قاعده قانون مطلوب‌تر، مصلحت‌گرایی، توافق بر مبنای قوانین عام‌الشمول و اختلاف‌ناپذیر و واگذاری جزئیات مورد اختلاف به قوانین داخلی (نسبی‌گرایی در عین اطلاق)، مبنای تلفیق و ترجیح، پذیرش اجتهاد جمعی و....

واژگان کلیدی: همگرایی تقنینی، کشورهای اسلامی، قانون مشترک، هنجار و ارزش.

تشکیل اتحادیه اسلامی؛ بایدها و چالش‌ها

علی فقیه اجارودی^۱

اروپای خسته از جنگ جهانی دوم در پایان به این نتیجه رسید که برای جلوگیری از تکرار فاجعه مشابه، به همگرایی سیاسی و اقتصادی تن دهد، از این روی ایده تشکیل اتحادیه اروپا (European Union) با هدف نقش آفرینی مؤثر در عرصه‌های مختلف جهانی، جان گرفت. کشورهای اسلامی با توجه به اندوخته‌ها و بن مایه‌های سرشار انرژی و گستردگی جغرافیایی، توان تبدیل شدن به یکی از قدرتمندترین کانون‌های اقتصادی، سیاسی و علمی دنیا را دارند. هم‌ساختاری فرهنگی و دینی، زمینه تشکیل اتحادیه اسلامی را تقویت می‌کند. بایستگی حمایت از مسلمانان در سراسر جهان، در شرایطی که رژیم غاصب صهیونیستی، زنان و کودکان مظلوم فلسطین را قتل عام می‌کند، همسویی در حل بحرانهای اجتماعی، اقتصادی و نظامی جهان، ناگزیری تشکیل چنین اتحادیه‌ای را گوشزد می‌کند. با توجه به جهان‌بینی الهی اسلام و بهره‌مندی از آموزه‌های سرشار دینی و شناختی، حضور کارای کشورهای اسلامی در قالب اتحادیه اسلامی، بی‌شک، پیشران مؤثری در روند شکل‌گیری دنیایی بر پایه صلح و آرامش خواهد بود و جهان به محلی بهتر برای زندگی تبدیل می‌شود. شوربختانه، بازدارنده‌های سیاسی، اقتصادی، قومیتی، نبود اراده جدی از سوی برخی حاکمان کشورهای اسلامی و رفتارهای فراخواهانه،

دستیابی به چنین اتحادیه‌ای را با موانعی سهمگین روبرو می‌کند.
واژگان کلیدی: اتحادیه اسلامی، همگرایی اقتصادی، اتحادیه اروپا،
کانون‌های سیاسی و اقتصادی.

مولفه‌های وحدت و همگرایی اسلامی از منظر امیرالمومنین علی (علیه السلام)

قدرت الله حیدری^۱

امیرالمومنین علی (علیه السلام) به عنوان اولین منادی تقرب و وحدت اسلامی در تاریخ اسلام به شمار می‌آید و برای همین همه مسلمانان را به همسویی و همدلی فرا می‌خواند، تا اتحاد نهادینه شده و شجره طوبه آن به بار بنشیند. یکی از سوالهای مطرح در اینجا این است که مولفه‌های وحدت و همگرایی اسلامی، از منظر آن حضرت در چه موضوعاتی است؟ با بررسی‌های انجام شده در سنت و سیره آن حضرت این مطلب به دست می‌آید که وحدت اسلامی با عناوین کاذب چون ملی گرایی و... هیچ وقت در جامعه اسلامی نهادینه نخواهد شد؛ بلکه زمینه پراکندگی را بیشتر می‌کند. برای همین از منظر امیرالمومنین مولفه‌های چون توحید، دین اسلام، قرآن و پیغمبر اسلام مطرح می‌باشد. توحید از مولفه‌های وحدت است؛ زیرا ملل مسلمان با سردادن شعار لا اله الا الله و محو شدن در آن وجود یکتا همگرایی اسلامی را برای خودشان به ارمغان می‌آورند. مولفه دیگر، دین اسلام است که می‌تواند ملت‌های مختلف و نژادهای متفاوت با هر نوع نژاد و تیره‌ها را شامل شود و اتحادی گسترده میان آنها به وجود آورد، دین و مکتبی الهی است که از جانب خدای عالمیان، توسط پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) برای بشر فرستاده شده است. قرآن کریم نیز یکی از مولفه‌های مهم

۱. استاد یار مجتبع حکمت و مطالعات ادیان جامعه المصطفی العالمیه.

دیگر وحدت اسلامی است؛ زیرا با وجود قرآن و حاکمیت آن بر جامعه، برای احدی نیازی باقی نمی ماند که برآورده نشود؛. همچنین آن حضرت، بعثت رسول اکرم را نیز وحدت بخش میدانند؛ شخصیتی که مولفه های قبلی توسط او در جامعه اسلامی نهادینه شد.

واژگان کلیدی: علی علیه السلام، وحدت اسلامی، توحید، اسلام، قرآن، پیغمبر اکرم.

همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و منازعات با تأکید بر دیدگاه آیت الله خامنه‌ای

عبداله علیزاده^۱

زندگی بشر از ابداء تا کنون همواره صحنه نزاع، جنگ و کشمکش‌های مختلف بوده و هست. از طرف دیگر زندگی همراه با همدلی و همدردی یگانه آرزوی بشر در طول تاریخ بوده و هست. آنچه امروز مسلمانان از هرزمان دیگر به آن احتیاج دارند، زندگی مسالمت آمیز به دور از تنش، جنگ و اختلافات است. قرآن کریم بزرگترین سرمایه مسلمانان و مهم‌ترین محور وحدت مسلمانان، جامعه بشری را دعوت به صلح همدلی کرده است و راه رسیدن به صلح و سازش را همدلی و همدردی بین مسلمانان می‌داند. در شرایطی که دشمنان اسلام از هر عاملی برای اختلاف و تفرقه بین مسلمانان استفاده می‌کنند، لازم است پتانسیل‌های جهان اسلام را بشناسیم و به سمت آن حرکت کنیم. پیشرفت جوامع اسلامی جزء با همدلی و همدردی بین کشورهای اسلامی به دست نخواهد آمد که برای رسیدن آن باید همه مسلمانان تلاش کنند. جهان اسلام با برخورداری از منابع گسترده و استراتژیک، همراه با همدلی و همدردی می‌تواند از یک اقتدار جهانی برخوردار گردد. طبق دیدگاه آیت الله خامنه‌ای، همه مسئولان، نخبگان، روشنفکران جامعه اسلامی وظیفه دارند نقشه‌های دشمن را بشناسند و کشورهای اسلامی را از اختلاف و جدایی بر حذر

۱. دانش آموخته سطح چهار جامعه المصطفی العالمیه.

دارند و زمینه الفت، همدلی و همدردی را بین مسلمان فراهم کنند. چون تاریخ اسلام به ما می‌گوید زمام و مبدأ همه و یا قسمت اعظم تعارض‌ها و تناقض‌ها، به دستگاه‌های قدرت مادی برمی‌گردد. دوری از غفلت، مراقبت از دشمن، شناخت استراتژی‌های دشمن، حسن ظن و... از دیگر مولفه‌های وصول به این وحدت و همدلی از نگاه معظم له است.

واژگان کلیدی: همدلی، وحدت اسلامی، تنش و منازعات، آیت الله خامنه‌ای.

وحدت امت، پیمان یا معامله

اکبر خواجه^۱

مسلمانان میان اصول شریعت و دشواری‌های زندگی روزمره باید از عقل و ایمان خویش بهره بگیرند تا برای چالش‌های خود راه حل عقلانی پیدا نمایند. از آنجا که اسلام پیام جهانشمول دارد و قابلیت انعطاف فراوانی در مواجهه با رخدادها در همه حوزه‌ها و تمام سطوح را دارد، بی گمان مساله وحدت میان امت اسلامی با اهمیت ترین رخدادی است که فراروی اندیشه ورزان و تصمیم سازان در سرتاسر جهان اسلام وجود دارد، تا بهره گیری از خرد جمعی به زیست مبتنی بر آموزه‌های دین اسلام رهنما و رهنمون شوند. برای این منظور سوال اصلی در نظر گرفته شده تحقیق تاکید دارد بر این که: چگونه تعامل کشور و امت در جهان اسلام بر مبنای پیمان رخ می‌دهد؟ فرضیه در نظر گرفته شده برای این پرسش بر این باور است که اگر وحدت بر مبنای پیمان صورت بگیرد از مرحله معامله میان سیاست مداران و اندیشه ورزان معامله اندیش خارج می‌شود و وحدت تبدیل به فرایند می‌شود. چرا که معامله اندیشان وحدت را پروژه می‌دانند و لاغیر. روش پژوهش فرا ترکیب خواهد بود. نتیجه حاصل شده این است وحدت به مثابه پیمان در چارچوب یک کشور به خاطر گاه‌ها منافع ملی مضیق تعریف نمی‌شود و در ضمن منافع ملی کشورها را هم محترم

می‌شمارد و این فرصت را برای هر کشور اسلامی فراهم می‌نماید تا بخشی از امت اسلامی تعریف شود.

واژگان کلیدی: وحدت، پیمان، امت اسلامی.

عوامل مؤثر در ادراک‌های تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان

احسان جعفری فرا^۱

رابطه ایران و عربستان در طول تاریخ روند پرفراز و فرودی از همکاری و رقابت‌های مسالمت‌آمیز تا خصومت و قطع رابطه به همراه داشته است. عوامل سیاسی، ژئوپلیتیکی، ایدئولوژیکی و دیدگاه‌های متفاوت نسبت به مسائل منطقه‌ای از مهم‌ترین عوامل تأثیرگذار در روابط دو کشور بوده است و بازتاب این تعارض بر رویکرد سایر کشورها، سیاست‌ها و تحولات منطقه‌ای نیز متجلی شده است. با قطع روابط دو کشور از ۲۰۱۶ بر رقابت و تعارض دو کشور افزوده شد ولی در نهایت در یک‌روند رو به کاهش تنش‌زدایی با میانجیگری چین در سال ۲۰۲۳ رویکرد تنش‌زدایی در دستور کار قرار گرفت. از همین رو بررسی روند تنش‌زدایی روابط دو کشور موجب شد تا این پژوهش که به روش توصیفی تحلیلی و با اسناد کتابخانه‌ای گردآوری شده است، دنبال پاسخ به این پرسش برآید که عوامل مؤثر در تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان چه بوده است؟ یافته‌های پژوهش نشان می‌دهد که تنش‌زدایی در روابط ایران و عربستان متأثر از تغییر ادراک دو بازیگر از یک‌سو تحت تأثیر تغییر ادراک در نظم منطقه‌ای بوده است که به ناکارآمدی سیستم تقابل دو کشور در منطقه، افول سیاست‌های آمریکا و تقویت نقش چین در منطقه اشاره دارد؛

۱. دکتری روابط بین الملل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی.

از سوی دیگر تغییر ادراک نسبت به محیط استراتژیک رخ داده است که معادله امنیت دو کشور با حاصل جمع جبری صفر را به سمت بازی برد- برد پیش برده است و درنهایت بازتعریف منافع ملی برای در اولویت قرار دادن توسعه داخلی و عبور از سیاست‌های نظامی‌گری منطقه‌ای بر روند تنش‌زدایی دو کشور تأثیرگذار بوده است. **واژگان کلیدی:** تنش‌زدایی، امنیت، غرب آسیا، ایران، عربستان، سازه‌نگاری.

نقش کشورهای اسلامی در نظم نوین جهانی

سید مهدی صالحی خوانساری^۱

جهان اسلام به عنوان بلوک قدرت در دنیای پیش رو حائز اهمیت است. ایران، ترکیه و عربستان سعودی، هر کدام با گفتمان‌های خاص خود در تلاش هستند تا با افزایش نفوذ اقتصادی، سیاسی و فرهنگی در تصاحب جایگاه رهبری جهان اسلام نقش ایفا کنند. آینده جهان اسلام تا حد زیادی به روابط راهبردی و دینامیک قدرت میان این سه هژمون منطقه‌ای و تعامل آنها با قدرت‌های بین‌المللی بستگی دارد. عوامل ایدئولوژیکی و فرهنگی در کنار عوامل اقتصادی و سیاسی، نقش مهمی در شکل‌گیری آینده جهان اسلام ایفا می‌کنند. مقاله حاضر با رویکردی توصیفی-تحلیلی و با گردآوری داده‌ها از منابع کتابخانه‌ای و اینترنتی در صدد پاسخگویی به این پرسش است که نقش کشورهای اسلامی در نظم نوین جهانی چگونه خواهد بود و در این میان نقش ایران را نیز مورد ارزیابی قرار دهد. تمدن‌سازی نوین اسلامی در دوران پس از انقلاب اسلامی شاهی بر این مدعاست. به منظور اثبات صحت فرضیه مذکور مقاله جاری پس از پرداختن به تاریخچه نظم نوین جهانی، مؤلفه‌های قدرت در نظم نوین جهانی، وضعیت فعلی نظم بین‌المللی جهان، وضعیت فعلی جهان اسلام در صحنه بین‌المللی، سناریوهای پیش روی در روابط بین‌الملل، چشم‌اندازی از جایگاه و نقش جهان اسلام در نظم نوین جهانی و تقویت

۱. محقق و پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات تقریبی.

نقش منطقه‌ای ایران با نگاهی به آمار به تجزیه و تحلیل موضوع پرداخته است. یافته‌های مقاله حکایت از آن دارد که جهان اسلام در کنار بحران‌ها و تهدیدات پیشینی در نظم نوین در حال شکل‌گیری فرصت‌های مناسبی برای ایجاد یکی از قطب‌های قدرت در حوزه‌های سیاسی، فرهنگی، اقتصادی و نظامی در حال وقوع را داراست. **واژگان کلیدی:** کشورهای اسلامی، نظم نوین جهانی، ایران، نظام بین‌الملل.

راهبرد نظام سلطه در تمرکز بر تعصب‌های مذهبی برای از بین بردن اخوت اسلامی و ترویج تروریسم و راه مقابله با آن (با تاکید بر بیانات مقام معظم رهبری علیه السلام)

حسام الدین صالحی^۱

نظام سلطه مفهومی پیچیده از یک فرایند جمعی در جهت استفاده از منابع مالی کشورهای صاحب امتیازهای طبیعی است که در دوران کنونی تبدیل به ساختار دولتی شده است. ایجاد بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی در جهت پشتیبانی از راهبردهای مشخص کشورهای تحت این عنوان خاص است که در راستای مشروعیت بخشیدن به عملکردهای آنها قدم برمی‌دارند. منطقه غرب آسیا با وجود امتیازهای طبیعی فراوان از جمله اهداف نظام سلطه برای کسب منابع مادی است که در این باره راهبردهای بسیاری مورد توجه و عمل قرار می‌گیرد. حمایت از گروه‌های تروریستی یکی از راهبردهای دهه‌های اخیر است. ایجاد شکاف میان کشورهای مسلمان و دارای امتیازهای طبیعی با محوریت وجود تعصبات مذهبی و حمایت از افراطی‌گری توسط این ساختار دنبال می‌شود. ما در این تحقیق نظر اندیشمندان مختلف را در باب مولفه مهمی مانند وجود تعصب‌های مذهبی به عنوان عامل اصلی اختلاف میان مسلمانان و حقیقت در وجود واگرایی مورد بررسی قرار دادیم و راهکار عبور از این عامل را تبیین نمودیم. برای رسیدن به وحدت رویه

و تمرکز بر اصول میان فریقین نیازمند وجود راهکارهای عملی هستیم که در بیان رهبر معظم انقلاب امام خامنه‌ای دامت‌الله بسیار تکرار شده است.

واژگان کلیدی: راهبرد، نظام سلطه، تعصب‌های مذهبی، اخوت مسلمانان، ترویج تروریسم، راه مقابله.

بررسی مستندات قرآنی رابطه وحدت و امنیت (در منظومه فکری مقام معظم رهبری)

نوشین ربیعی^۱

دین مبین اسلام در جهت زمینه سازی پیشرفت و تحقق مدینه فاضله در جوامع اسلامی است و بر این اساس دستورالعمل‌هایی را در کتاب قرآن توصیه کرده تا این امر میسر شود. یکی از توصیه‌های مؤکد این کتاب آسمانی تمسک به ریسمان الهی و متفرق نشدن است چرا که اهداف جامعه اسلامی در سایه وحدت شکل می‌گیرد که مهمترین آن اهداف امنیت است. به جهت اهتمام وحدت، دشمنان اسلام هم این قضیه را هدف گرفته و از هرکاری که وحدت مسلمین را خدشه دار کند فروگذار نیستند. این پژوهش که با شیوه کتابخانه ای - اسنادی و با روش تحلیل محتوایی استنباطی به این مهم می‌پردازد که آیت الله خامنه‌ای به عنوان رهبر انقلاب اسلامی به عمق رابطه وحدت و امنیت پی برده و از آموزه‌های قرآنی در مورد وحدت منشوری اتم و اکمل ارائه داده اند که ما در این نوشتار با آیات مورد بحث ایشان اشاره و آن را مورد بررسی قرار خواهیم داد.

واژگان کلیدی: مستندات قرآنی، وحدت، امنیت، مذاهب اسلامی.

تأثیر همکاری ایران و عربستان در تنش‌زدایی منطقه

نیما دهقانی^۱

ایران و عربستان به‌عنوان دو قدرت بزرگ منطقه‌ای، می‌توانند نقش محوری در کاهش تنش‌ها و بهبود روابط میان کشورهای حوزه خلیج فارس ایفا کنند. رابطه بین این دو کشور می‌تواند تأثیر قابل‌توجهی بر منطقه داشته باشد. هر دو کشور باید به سمت توسعه استراتژی‌هایی حرکت کنند که شامل عناصری مانند دیپلماسی فرهنگی، همکاری در مبارزه با تروریسم و همکاری در بخش انرژی برای تقویت تعاملات متقابل باشد. هدف این پژوهش بررسی تأثیر روابط ایران و عربستان سعودی است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد که گسترش روابط و همکاری بین ایران و عربستان سعودی می‌تواند منجر به کاهش تنش‌های منطقه‌ای شود.

واژگان کلیدی: روابط ایران و عربستان سعودی، تنش‌زدایی از منطقه غرب آسیا، همکاری اسلامی.

ارائه خدمات روان‌شناختی به کودکان غزه با ایجاد شبکه همکاری بین کشورهای اسلامی (الگوی برای همدلی و همدردی بین مسلمانان در مواقع بحران)

فاطمه رضانی^۱

کودکان غزه به دلیل شرایط جنگی دردناک و محاصره شدید اقتصادی، در معرض اختلالات اضطرابی و افسردگی حاد هستند. این وضعیت مشکلات و آسیب‌های روانی و عاطفی سهمگین و فراوانی را متوجه این کودکان خواهد کرد و تأثیرات منفی بلندمدتی بر رشد و شخصیت آنها خواهد داشت. از همین رو ضرورت دارد کشورهای اسلامی به دلیل اشتراکات فرهنگی و دینی مبتنی بر آموزه‌های اخلاقی و سیره پیامبر گرامی اسلام در همدردی و همدلی بین مسلمانان با ارائه کمک‌های روان‌شناختی به این کودکان در طراحی و ترویج یکی از الگوهای همدلی و همدردی بین مسلمانان در مواقع بحران اقدام جدی به عمل آورند. اهمیت این موضوع از آنجا ناشی می‌شود که بسیاری از کودکان غزه به دلیل تجربه‌های تروماتیک نیازمند خدمات روان‌شناختی هستند. شرایط زندگی در غزه باعث افزایش نرخ اختلالات اضطرابی و افسردگی در کودکان شده است. عدم مداخله و ارائه خدمات روان‌شناختی می‌تواند منجر به مشکلات روانی و اجتماعی در بلندمدت شود. در این مقاله با استفاده از شیوه توصیفی تحلیلی ضمن تبیین ضرورت ارائه

۱. محقق و پژوهشگر.

چنین راهکاری، نقش کشورهای اسلامی در این رابطه مورد بررسی قرار گرفته و در همین خصوص پیشنهادها و توصیه‌هایی ارائه می‌گردد.

واژگان کلیدی: خدمات روان‌شناختی، کودکان غزه، کشورهای اسلامی، بحران.

همگرایی حقوقی کشورهای اسلامی در حمایت از حقوق بشردوستانه (در مواجهه با جنایات رژیم اسرائیل در غزه)

سیدمیشم عظیمی^۱

این مقاله به بررسی همگرایی حقوقی کشورهای اسلامی در حمایت از حقوق بشردوستانه و اثر آن در توقف جنایات اسرائیل در غزه می‌پردازد. این همگرایی می‌تواند به ترویج ارزش‌های اسلامی مانند عدالت، رحمت و همبستگی کمک کند و در صورت استمرار به تقویت هویت اسلامی و تأکید بر اهمیت حفظ حقوق بشر و عدالت در جهان اسلام منجر گردد. همگرایی حقوقی کشورهای اسلامی می‌تواند با تشکیل جبهه مشترک حقوقی به ایجاد فشار بین‌المللی برای محکوم کردن جنایات اسرائیل در غزه و توقف آنها کمک کند. با استفاده از روش تحلیل محتوا و مطالعه اسناد بین‌المللی، قوانین داخلی و تصمیمات سازمان‌های اسلامی، تلاش می‌شود تا نقاط قوت و ضعف همکاری‌های حقوقی در این زمینه شناسایی و ارزیابی شود. تجزیه و تحلیل رویکردهای حقوقی و سیاسی کشورهای اسلامی در مواجهه با موضوع غزه، بیانگر آن است که هرچند کشورهای اسلامی تعهداتی در قبال حقوق بشردوستانه دارند، اما در عمل، اجرای این تعهدات با چالش‌های متعددی مواجه است که مانع همگرایی حقوقی می‌شود. این نوشتار درصدد تبیین مؤلفه‌های همگرایی حقوقی کشورهای اسلامی و بررسی چالش‌ها و موانع این همگرایی با

۱. نویسنده و پژوهشگر.

تأکید بر موضوع غزه می‌پردازد و راهکارهایی برای تقویت آن ارائه می‌دهد.
واژگان کلیدی: همگرایی حقوقی، کشورهای اسلامی، حقوق بشردوستانه،
جنایت.

موانع بینشی و گرایشی همگرایی سیاسی در نظام بین الملل از دیدگاه اسلام

حجت الاسلام دکتر هادی شجاعی^۱

عزیز الله انوری^۲

همگرایی سیاسی یکی از مهم‌ترین مسائل نظام بین الملل است. تحقق این امر می‌تواند منجر به صلح و ثبات در جهان و بهبود رفاه بشریت شود. اسلام به عنوان یک نظام اعتقادی - سیاسی، توجه خاصی به مسئله وحدت و همگرایی دارد. یکی از راه‌های رسیدن به همگرایی سیاسی در نظام بین الملل شناخت موانع آن بر اساس آموزه‌های دین اسلام است. مقاله حاضر پیرامون این پرسش اساسی تنظیم شده که موانع بینشی و گرایشی همگرایی سیاسی در نظام بین الملل از دیدگاه اسلام چیست؟ لذا نگارنده در این مقاله به دنبال توصیف، تبیین و تحلیل موانع بینشی و گرایشی همگرایی سیاسی در نظام بین الملل از دیدگاه اسلام است. موانع بینشی و گرایشی به بیش‌ها و گرایش‌های اشاره دارد که افراد و جوامع را از پذیرش یا تصویب نظریات، اعتقادات یا ایدئولوژی‌هایی که با گرایش‌ها و باورهایشان در تضاد است، باز می‌دارد. نتایج نشان می‌دهد که عدم باور به مشترکات انسانی، ناسیونالیسم و ملیت باوری، ایدئولوژی‌های افراطی (منفی) تفاوت‌های فرهنگی - اعتقادی،

۱. دکترای علوم سیاسی با گرایش روابط بین الملل و استاد یار مؤسسه آموزش عالی علوم انسانی اسلامی جامعه المصطفی العالمیه - واحد قم.

۲. کارشناسی ارشد رشته روابط بین الملل مؤسسه آموزش عالی علوم انسانی اسلامی جامعه المصطفی العالمیه - واحد قم.

تعارض منافع ملی، منفعت طلبی، قدرت طلبی و فساد و نابرابری از جمله موانع مهم
بینشی و گرایشی همگرایی سیاسی در نظام بین الملل است.
واژگان کلیدی: همگرایی سیاسی، نظام بین الملل، اسلام، بینش، گرایش.

رویکردهای اسلامی به مدیریت تنش‌ها و منازعات اجتماعی (با تأکید بر مسئله فلسطین)

مژگان پورقاسم میانجی^۱

بررسی رویکردهای اسلامی در مدیریت تنش‌ها و منازعات اجتماعی، با تمرکز ویژه بر بحران فلسطین، موضوع مقاله حاضر است. مسأله فلسطین به‌عنوان یکی از مسائل محوری در دنیای اسلام، تأثیرات گسترده‌ای بر همبستگی و وحدت کشورهای اسلامی داشته است. مقاله به تحلیل تأثیرات سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی این بحران بر همبستگی اسلامی می‌پردازد و بررسی می‌کند که چگونه مسأله فلسطین می‌تواند به تقویت یا تضعیف وحدت در میان مسلمانان منجر شود. در ادامه، راهبردهای مختلف همکاری اسلامی برای حل بحران فلسطین مورد بررسی قرار می‌گیرند. این راهبردها شامل تقویت دیپلماسی بین‌المللی، ارائه کمک‌های بشردوستانه و اقتصادی، حمایت از تلاش‌های صلح‌آمیز و تقویت نقش سازمان‌های غیردولتی و جامعه مدنی است. مقاله بر اهمیت ایجاد جبهه‌ای متحد و هماهنگ، افزایش کمک‌های مالی و انسانی، و تشویق به مذاکرات صلح‌آمیز تأکید می‌کند و به نقش اساسی این اقدامات در دستیابی به یک راه‌حل پایدار برای بحران فلسطین اشاره می‌کند. نتیجه‌گیری مقاله پیشنهاداتی عملی برای بهبود مدیریت بحران و تقویت همبستگی اسلامی ارائه می‌دهد، از جمله تقویت

دیپلماسی بین‌المللی، افزایش کمک‌های بشردوستانه، حمایت از مذاکرات صلح‌آمیز و تقویت نقش سازمان‌های غیر دولتی. با اجرای این پیشنهادات، می‌توان به تحقق اهداف مشترک در حمایت از فلسطین و ارتقاء صلح و ثبات در منطقه امیدوار بود.

واژگان کلیدی: منازعات اجتماعی، تنش، بحران فلسطین، همبستگی اسلامی.

همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و منازعات مبتنی بر آیات قرآن

سیدرضا شفیع اف^۱

همدلی و همدردی اسلامی یکی از ضروریات زندگی است که مبتنی بر فطرت انسان بوده و موجب کمال وی می‌گردد؛ اما آنچه که جوامع اسلامی را از این صفت دور می‌کند و به عنوان یک چالش برای امت اسلامی مطرح می‌شود، وجود تفرقه و تنازع است. هدف از نگارش مقاله حاضر بررسی موضوع همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و ایجاد همبستگی میان مذاهب از نگاه قرآن است. به نظر می‌رسد در عصر حاضر جامعه اسلامی با همه گستردگی و سرمایه عظیم در اثر تنازع تدریجی میان آنان، دچار ضعف و سستی شده و ریشه آن را باید در دوری از مفاهیم و تعالیم قرآنی جستجو کرد. با این اوصاف، آنچه که تحقیق برای نیل به این هدف متعالی است این است که برای احیای همدلی و همدردی اسلامی و کاستن از نزاعهای مسلمین نخست باید شناخت ریشه، عوامل و زمینه‌های اصلی بروز تفرقه میان مسلمین را شناسایی کرد و سپس در جهت اصلاح آنها با تکیه بر مبانی و مشترکات دینی که در راس آنها کلام الهی است بدون هیچ افراط و تفریطی، کوشید.

واژگان کلیدی: همدردی، همزیستی مسالمت‌آمیز، تعالیم قرآنی، جامعه مسلمین.

۱. نویسنده و پژوهشگر از دانشگاه اصفهان.

راه حل اختلافات قومی و منطقه‌ای در جهان اسلام

رجبعلی علی‌یار^۱

حدود چهل کشور جهان را کشورهای اسلامی تشکیل می‌دهند که از لحاظ منابع طبیعی و ذخایر زیرزمینی بسیار غنی اما از لحاظ اقتصادی، اکثر این کشورها از پیشرفت‌های مادی و تکنولوژی، بسیار عقب مانده اند. بدون شک یکی از عوامل عقب ماندگی کشورهای اسلامی، اختلافات قومی، طائفه‌ای و منطقه‌ای است. با وجود این که کتاب آسمانی مسلمانان (قرآن کریم)، همه را از نزاع و درگیری منع نموده به وحدت و همبستگی دعوت کرده است، با این حال شاهد اختلافات فراوان در جهان اسلام هستیم. متأسفانه این اختلافات بیهوده، هزینه‌های سنگین و مشکلات بسیاری را بر جوامع اسلامی تحمیل کرده است که مصداق عینی و بارز آن، قضیه فلسطین و قتل عام مردم مظلوم و بی‌گناه این سرزمین می‌باشد. هر روز ده‌ها زن و کودک، توسط رژیم غاصب و کودک کش صهیونیستی به شهادت می‌رسند اما کشورهای اسلامی و عربی، نظاره‌گر هستند. حال سؤال این است که چرا کشورهای اسلامی متحد نمی‌شوند؟ عوامل این اختلافات کدام‌اند؟ و راه حل برون رفت از این وضعیت، چیست؟ پژوهش حاضر، به بررسی زمینه‌ها و عوامل این اختلافات و راه‌های مقابله با آن‌ها می‌پردازد. یافته‌های پژوهش، حاکی از آن است

که راه حل اساسی، برگشت مسلمانان به اسلام ناب محمدی ﷺ و تمسک به آموزه‌های دینی است.

واژگان کلیدی: جهان اسلام، درگیری‌های قومی، اختلافات منطقه‌ای، وحدت اسلامی.

همدلی و همدردی اسلامی و پرهیز از تنش‌ها و منازعات

عصمت سپهری^۱

هم‌دلی و هم‌دردی میان مسلمانان یک وظیفه دینی و یک امر اخلاقی بزرگ محسوب می‌شود که رعایت آن بر هر مسلمانی چه شیعه و چه سنی لازم و ضروری است. یکی از مهمترین اهداف پیامبر اسلام ﷺ در اصلاح پیوندهای اجتماعی ایجاد همدلی، همدردی و وحدت بین مسلمان‌هاست. پیامبر ﷺ مبعوث شدند تا بشریت را از تفرقه، جنگ و خونریزی منع نموده و به اتحاد و همدلی دعوت کنند. سیره پیامبر ﷺ همیشه در جهت زدودن تفرقه و اتحاد هرچه بیشتر میان مسلمانان راهگشا بوده است، امروزه با توجه به تهاجم فرهنگی نرم و سختی که از طرف دشمنان به مسلمانان وارد می‌شود؛ نظیر مساله فلسطین و غزه بیش از هرچیز و هر زمان دیگر به راه، سیره و اخلاق پیامبر ﷺ برای زندگی مسالمت‌آمیز، وحدت، همدلی، همدردی، و همچنین امنیت، و قدرتمندتر شدن و پیشرفت نیازمندیم. **واژگان کلیدی:** همدلی، همدردی، وحدت، مسلمانان.

۱. کارشناس ارشد مطالعات زنان و خانواده، پژوهشگر ارشد و نویسنده و فعال حقوق بشر، عضو شورای مرکزی شبکه ارتباطی سازمانهای غیر دولتی زنان و رییس انجمن دوستداران خانواده موفق.

موضوع: راهکارهای تقریب مذاهب، با رویکرد اقتضایی

غلام سخی احسانی^۱

هدف محوری موضوع تقریب مذاهب اسلامی، ایجاد افقهای ذهنی مشترک بین پیروان مذاهب اسلامی است. در این راستا تا کنون گامهای عملی مهم در سطح مراجع تقلید و مفتیان و نخبگان فکری و ابزاری برداشته شده؛ و فتوای از سوی رهبران دینی مثل آیت الله العظمی خامنه‌ای و دیگر مفتی‌های طراز اول مذاهب اثناعشری و اهل سنت مبنی بر جواز پیروی از مذاهب پنجگانه صادر شده است. ولی دست آورد نهادهای مذکور، به نسبت انتظارات و هزینه و امکاناتی که سالانه به مصرف می‌رسانند، خیلی فاصله دارد. بنابر این به خاطر مؤثریت و نتیجه بخش بودن بیشتر پروژه تقریب مذاهب، این نوشتار استفاده از الگوی وضعیتی - اقتضایی را پیشنهاد می‌کند. چون ویژگی‌های فرهنگی، تجربیات تاریخی، هنجاری و بسیاری از متغیرهای دیگر که می‌توانند به طور مستقیم و غیر مستقیم بر رفتار و منش و شیوه تعامل پیروان مذاهب در یک جامعه کلانتر با یکدیگر از منظر رواداری، تساهل و هم‌پذیری؛ تأثیر داشته باشند؛ در این الگو مورد توجه قرار گرفته است. و بهره‌گیری از باورهای فرقه‌های مختلف تصوف مثل: قادریه، نقشبندیه، چشتیه و حتی اسماعلیه در راستای گسترش روحیه و منش هم‌پذیری و رواداری، مناسب است.

۱. نویسنده و پژوهشگر.

چون روح جریانهای تصوف و باطنی گری، با همه مذاهب اسلامی در سازگاری است. یعنی گسترش تفکر باطنی گری، تعصب و توهین و تحقیر مذهبی را کاهش می دهد؛ و فضا و بستر جامعه را برای همدلی مذاهب فراهم می سازد.

واژگان کلیدی: تقریب، وحدت، مذاهب، باطنی گرایی، الگوی وضعیتی، اقتضایی، تصوف.

بررسی نقش تقریب در وحدت اسلامی

محمد جواد بهرامی رضاقی^۱

مریم غفاری گیلانده^۲

تقریب مذاهب اسلامی اندیشه‌ای که در پی نزدیک کردن پیروان مذاهب اسلامی (به‌ویژه شیعه و سنی) و رفع پیامدهای اختلافات آنها است. این اصطلاح مربوط به قرن چهاردهم هجری قمری است هرچند پیش از آن نیز اقداماتی درباره تقریب مذاهب اسلامی انجام گرفته است. پرهیز از تکفیر پیروان مذاهب اسلامی و پرهیز توهین به مقدسات آنان از زمینه‌های تقریب مذاهب دانسته شده است. همچنین تعصب، جهالت و توطئه دشمنان اسلام را از موانع آن ذکر کرده‌اند. پژوهش حاضر به روش مروری کتابخانه‌ای انجام شده است که هدف از آن بررسی نقش تقریب در وحدت اسلامی بود. نتایج پژوهش نشان می‌دهد که نقش راهبردی علمای مذاهب اسلامی در تعمیق دیپلماسی وحدت اسلامی؛ مبین جایگاه بی‌بدیل حوزه‌ها و دانشگاه‌های جهان اسلام است که در این بین واکاوی نقش بی‌بدیل دانشگاه مذاهب اسلامی به عنوان بزرگ‌ترین منبع دانش ساز میان فرهنگی و فقه

۱. کارشناسی مهندسی کامپیوتر دانشگاه تربیت دبیر شهیدرجایی.

Mohammadjavadbahramirez@gmail.com

۲. کارشناسی مهندسی کامپیوتر دانشگاه تربیت دبیر شهیدرجایی.

Maryamghaffarigilandeh@gmail.com

میان مذهبی مورد نظر قرار گرفته است. از دیگر سو نباید از جایگاه مقاومت اسلامی به عنوان عنصر استراتژیک در مبارزه با تروریسم و مقوم وحدت اسلامی غفلت نمود. به ویژه آنکه عنصر مقاومت؛ نوسازی سخت افزاری جوامع اسلامی؛ و بازتولید فکری و نظری وحدت را به خوبی رقم می‌زند.

واژگان کلیدی: تقریب، وحدت، مذاهب اسلامی، مقدسات.

برائت از مشرکین، فرصتی برای دستیابی به ارزش‌های مشترک اسلامی با تأکید بر مسأله فلسطین

صالح عباسی^۱

زهرا کریمی^۲

سید محمود بنی جمالی^۳

دامنه جنایت و تداوم وحشی‌گری و درنده‌خویی صهیونیست‌ها که امروز اعتراض بخش‌های نخبگانی و صاحبان وجدان‌های بشری در دنیای غرب را برانگیخته، راه هرگونه سازش با صهیونیست‌ها را بسته و هیچ راهی برای صیانت از انسانیت و اخلاق جز برائت از جنایتکاران باقی نگذاشته است. از این رو فریاد بلند برائت در مراسم حج پس از عملیات طوفان الاقصی یک ضرورت راهبردی و دادن پیام به صهیونیست‌ها و حامیان آنهاست که تداوم جنایت، مرزهای مبارزه را از باریکه غزه به تمام جهان اسلام گسترش داده و خشمی که متوجه صهیونیست‌ها شده در حافظه تاریخی و دینی مردم مسلمان برای قرن‌های آینده ثبت و ماندگار خواهد شد و برائت و دشمنی را نیز نهادینه و مستحکم خواهد کرد. این مقاله یک پژوهش

۱. کارشناس ارشد مدیریت قضائی از دانشگاه علوم قضائی تهران، قاضی دادگستری.

saleh.2963a@gmail.com

۲. طلبه سطح دو حوزه علمیه خواهران و دانشجوی رشته روانشناسی دانشگاه پیام نور.

brha.820@gmail.com

۳. استاد حوزه و دانشگاه، سطح چهار حوزه علمیه، امام جمعه شهرستان چادگان.

در خصوص اهمیت و ضرورت مسئولیت مسلمانان در خصوص برائت از مشرکین در حج به عنوان فرصتی جهت دستیابی به ارزش‌های مشترک و ترویج الگوی وحدت اسلامی با تاکید بر مساله فلسطين به کمک روش مطالعه موردی شامل چهار مرحله انتخاب مورد، انجام عملیات میدانی، سازماندهی داده‌ها و تدوین نتایج انجام گرفته است.

واژگان کلیدی: حج، برائت، اسلام، مشرک، فلسطين.

همگرایی و تعاملات اسلامی در عصر سلجوقی: تأثیرات بر تمدن اسلامی (با تأکید بر نقش علمای امامیه در حل منازعات فرقه‌ای)

طلعت ده پهلوان^۱

پژوهش حاضر به بررسی تأثیر اندیشه همگرایی و تعاملات اسلامی در عصر سلجوقی و نقش آن در شکل‌گیری تمدن اسلامی می‌پردازد. این پژوهش به تحلیل و ارزیابی نظرات و فعالیت‌های علمای امامیه در قرن پنجم و ششم هجری می‌پردازد و به دنبال پاسخ به این سوال است که زمینه‌های شکل‌گیری اندیشه همگرایی و تعاملات مذهبی در این دوره چه بوده و این اندیشه چه تأثیری بر گسترش تمدن اسلامی داشته است. همچنین، این مقاله به بررسی کنش‌های علمای امامیه در احیای همگرایی و تعاملات اسلامی در حل منازعات فرقه‌ای می‌پردازد. در ابتدا، این اندیشه به‌منظور حل تنازعات دین و شریعت مورد استفاده قرار می‌گرفت، اما با گذشت زمان و تغییرات سیاسی - اجتماعی، به جایگاه سیاسی خاصی در عرصه حاکمیتی دست یافت. اندیشمندان مسلمان به‌عنوان نظریه‌پردازان وحدت دینی، به سامان‌دهی بحران‌های سیاسی - اجتماعی و حل اختلافات فرقه‌ای پرداخته و بر مشترکات اصولی - اعتقادی تأکید کردند. نقش و تأثیرگذاری علمای امامیه در حل منازعات فرقه‌ای و تقویت همگرایی اسلامی در عصر سلجوقی به چندین جنبه قابل تقسیم است: تدوین متون علمی و تفسیری، برگزاری مناظرات علمی، تأکید بر

مشترکات دینی، نقش در سیاست و جامعه، ترویج تسامح و تساهل، آموزش و تربیت نسل‌های جدید. لذا علمای امامیه در عصر سلجوقی با استفاده از روش‌های علمی، فرهنگی و اجتماعی، نقش مهمی در حل منازعات فرقه‌ای و تقویت همگرایی اسلامی ایفا کردند. این مقاله با رویکرد تحلیلی - توصیفی، به بررسی نقش علمای مسلمان در این عصر، به‌ویژه در مواجهه با تلاش‌های ضعیف امرا و حاکمان، می‌پردازد و نشان می‌دهد که چگونه با بهره‌گیری از روش‌های تسامح و تساهل، از جمله تدوین کتب تفسیری و برگزاری مناظرات، به تقویت همگرایی و شکل‌دهی تمدن نوین اسلامی کمک کردند.

واژگان کلیدی: عالمان مسلمان، تعامل، امت، سلجوقیان، همگرایی، تمدن اسلامی.

بررسی خاستگاه‌های تحریک نزاع درون کشورهای اسلامی و راه‌های مقابله با آن

اکرم احسانی نژاد^۱

تشکیل امت واحده اسلامی، برقراری و همزیستی مسالمت آمیز از آموزه‌های اسلامی و شیوه پیامبر اسلام و ائمه اطهار بوده است. با اینکه دین اسلام برخاسته از سنت پیامبر بود ولی در گذر زمان برخی عوامل سیاسی، اعتقادی و نیز اجتماعی سبب گردید که بین مسلمانان شکاف ایجاد شود و از این دین، مذاهب مختلف شکل گیرد. اختلافات در مباحث یاد شده باعث جدایی و گاه دشمنی بین پیروان مذاهب اسلامی شد و شکل‌گیری امت واحده اسلامی تاکنون به تاخیر افتاده است. در این پژوهش ظرفیت‌های تحریک نزاع و راه‌های برون رفت از آن به روش کتابخانه‌ای، تحلیل آیات، روایات و آراء دانشمندان بررسی شده که برآیند آن تقریب و همزیستی مسالمت آمیز بین پیروان مذاهب اسلامی است.

واژگان کلیدی: پیروان مذاهب اسلامی، ظرفیتهای تحریک نزاع، راهکار،

تقریب، همزیستی.

همکاری‌های اسلامی (مبتنی بر پیام حج ۱۴۴۴ قمری آیت الله العظمی خامنه‌ای دامه‌الرحمة)

سلمان نگهبان^۱

جهان اسلام برای مصون ماندن از نقشه‌های استکبار جهانی همواره نیازمند هشدارها و نصیحت‌های مشفقانه می‌باشد. شارع مقدس برای تامین این مصونیت در برنامه‌ها و شعائر دین، ابزار برون رفت از مشکلات را قراردادده است. از جمله این شعائر فریضه حج است که گام‌های تعالی و پیشرفت را در مناسک خود گنجانده است. در این مقاله به روش کتابخانه‌ای و تحلیلی مبتنی بر پیام حج امام خامنه‌ای دامه‌الرحمة به حجاج بیت الله الحرام در سال ۱۴۴۴ قمری به واکاوی راه برون رفت از مشکلات و رسیدن به تعالی از طریق همکاری‌های اسلامی پرداخته شده است. توجه به شرایط حساس فرهنگی، اقتصادی و سیاسی جهان و ضعف جبهه استکبار و استعمار و از سویی هشیاری و توجه مسلمانان و آزادگان جهان و وجود نمونه عملی موفق جمهوری اسلامی ایران در تقابل با جبهه کفر و ایجاد جبهه مقاومت، شرایط مناسبی را برای تحقق همکاری‌های اسلامی و تاثیرگذاری موفق در نظم نوین جهانی و نیل به تمدن نوین اسلامی فراهم آورده است.

واژگان کلیدی: پیام حج، همکاری‌های اسلامی، وحدت، معنویت، جهان اسلام، تمدن نوین اسلامی

عوامل مقوم همدلی بین مسلمانان در مواقع بلایا، آسیب‌ها و بحران‌ها

سیده محبوبه کشفی^۱

یکی از موثرترین راهکارها در عبور ایمن از ابتلائات و سختی‌ها، تقویت همبستگی اجتماعی و همدلی با افراد است. از موارد تحت تاثیر سلامت روان افراد، مواقع استرس‌زای دشواری و بحران‌ها است که رفتار صحیح و رفتار مناسب دیگران نقشی موثر در گذر از بحران را دارد. افراد در طی مسیر زندگی خود با موقعیت‌های استرس‌زایی مواجه می‌شوند که نحوه برخورد خود و هم‌نوعانشان در تعیین سطح سلامت روان و تحقق اهداف آنان موثر است. پژوهش حاضر به جهت ضرورت حفظ وحدت جامعه دینی بر آن است که با روش توصیفی - تحلیلی و تتبع در آموزه‌های اسلامی به تبیین عوامل مقوم در افزایش همدلی و بهبود سلامت روان برادران دینی در شرایط بحران‌زا از دیدگاه خداوند و معصومین (Δ) بپردازد. یافته‌های پژوهش که مبتنی بر مراجعه تحلیلی به منابع مکتوب موجود در عنوان پژوهش می‌باشد، حاکی از آن است که افراد جامعه دینی با به‌سازی بینش خود نسبت به هم‌نوعان و تغافل از چندفرهنگی، تقویت مسئولیت‌پذیری، امیدآفرینی و خوش‌بینی نسبت به آینده همدلی در خود و برادران دینی خود زنده نگه داشته و با کاربرست این عوامل می‌توانند سطح کیفی همدلی و وحدت جامعه اسلامی را تقویت نمایند.

واژگان کلیدی: جامعه دینی، همدلی، ترمیم روابط ایمانی، مسئولیت‌پذیری.

برائت از مشرکان و آیادی آنان در حج ابراهیمی (از دیدگاه امامین انقلاب)

احسان جوادی^۱

حج از جمله مناسک عبادی، سیاسی و اجتماعی امت اسلام است. این برنامه دینی، علاوه بر جنبه فردی از ابعاد سیاسی و اجتماعی گسترده‌ای برخوردار است. پویایی فقه سیاسی سبب گردیده پس از پیروزی انقلاب اسلامی ایران و با درایت فقیهی چون امام خمینی علیه السلام این رکن اسلام، جان تازه‌ای به خود بگیرد و توجه خاصی به آن شود. در این میان حکم فقهی «اعلان برائت از مشرکان» و دشمنان اسلام، از سوی معمار کبیر انقلاب، جایگاه ویژه‌ای پیدا کرد و شیعیان و برخی از اهل سنت به پیروی از فتوای معظم له در صدد اجرای آن برآمدند. خلف صالح ایشان امام خامنه‌ای به پیروی از استاد خویش علاوه بر تبیین اهمیت این فتوا، هر ساله برائت از مشرکان و دشمنان اسلام را رکن رکن مناسک حج دانسته و همگان را به ترویج و تحصیل این مهم دعوت می‌نماید. این نوشتار با استفاده از روش توصیفی - تحلیلی و با رویکرد کتابخانه‌ای و اسنادی به تبیین مسأله فوق پرداخته است. بررسی‌ها نشان می‌دهد نظریه برائت در حال تحقق و شکوفایی است؛ چنانکه حج ۱۴۴۵ قمری که با فجایع و قتل عام مردم مظلوم غزه مصادف بود، رنگ دیگری

۱. پژوهشگر پژوهشگاه مطالعات تقریبی.

به خود گرفت. حاجیان با الهام از «عملیات طوفان الاقصی» و رهنمودهای ولی امر مسلمین شعاری متفاوت‌تر از سال‌های پیشین سر دادند.

واژگان کلیدی: حج، برائت از مشرکان، طوفان الاقصی، امامین انقلاب، غزه.

ربيع الأول.. ربيع القيم والمواخاة الإسلامية (نحو إنسانية جديدة ومسئولية إجتماعية - إسلامية)

الحسن بن طلال^١

يطل علينا شهر ربيع الأول في كل عام ليحمل معه الأمل والرجاء وأجمل المعاني والدلالات التي ارتبطت بمولد الرسول الكريم محمد بن عبد الله (صلى الله عليه وسلم)، وما تضمنته رسالته الخاتمة من قيم ومبادئ عظيمة كان لها بالغ الأثر في ميلاد رسالة التوحيد التي نهضت بالشعوب والمجتمعات، وكانت لها الإسهامات الكبيرة في الحضارة الإنسانية. إن نجاح الرسالة الإنسانية والحضارية التي جاء بها المصطفى يتطلب تفعيل إرادة شعوب الأمة، وما نشهده اليوم من تطور في المعارف والعلوم، وثورة الاتصالات والتكنولوجيا الرقمية، والذكاء الاصطناعي يدعونا إلى تطوير قدراتنا المعرفية في شؤون الدين والدنيا، والانتقال إلى مرحلة جديدة من تجديد فهمنا لحقائق التنزيل، وصياغة خطاب حضاري شامل يعبر عن عالمية الرسالة وقيمها الجوهرية في ذات الوقت الذي يعبر فيه عن روح العصر ومعارفه الجديدة. تأتي ذكرى المولد النبوي هذا العام والعدوان على أرواح الأبرياء في فلسطين ما زال متواصلاً منذ ما يزيد على قرنٍ من الزمان، أي منذ اتفاقيات سايكس - بيكو ووعده بلفور، وهو عدوان يزداد كل يوم وحشية وقبحاً، حيث يتعرض

بإيمانه
مقتلاً
سبي و
هشمتين
كثيراً
نبي
المسلم
وحدث
إسلامي

أهلنا في غزة وفلسطين. لقد اتخذ الكاتب في المقالة المنهج التحليلي لتحليل أبعاد وجوانب البحث مع مراجعة شاملة للنصوص والمصادر الموجودة في الموضوع وصولاً إلى بعض النتائج مثل: أن الإسلام أرسى مبدأ الشورى بين أفراد المجتمع لتكون أساساً لتبادل الخبرات الإنسانية، والمشاركة الفاعلة في بناء الدولة وتطويرها، وتعبيراً صادقاً عن الحرية للأفراد والتفاعل والتحبب فيما بين أبناء الأمة الإسلامية.

الكلمات المفتاحية: ربيع الأول، المواخاة الإسلامية، مسئولية إجتماعية، غزة.

Reviving the Spirit of Ummah: Unity and Solidarity in the Contemporary Islamic World

Dr. Muhammad Umar Riaz Abbasi¹

The idea of Ummah, or community, shines through amid socio-political difficulties on the variegated terrain of the modern Islamic world. This study explores the theological foundations and historical origins of the Ummah, looking at how it represents the common spiritual and cultural ties among Muslims around the world. The Ummah is in danger of disintegrating due to socioeconomic inequalities, geopolitical rivalries, and sectarianism, despite its doctrinal strength. This study examines programs and campaigns aimed at reviving the Ummah's sense of solidarity and unity. Case studies highlight effective initiatives that encourage communication, tolerance, and collaboration across countries with a majority of Muslims. Through an examination of these initiatives,

1. PhD Islamic Culture and Thought, National University of Modern Languages, Islamabad, Pakistan. Anchor/ Host, Suno TV Channel Islamabad, Pakistan. Columnist, Daily Pakistan Observer, Islamabad, Pakistan.

the study pinpoints crucial tactics for bridging gaps and cultivating a shared identity grounded in Islamic values. In order to increase the Ummah's cohesiveness, the study also emphasizes how critical it is to alleviate socioeconomic inequalities and encourage equitable growth. This study promotes a revitalized dedication to Islamic solidarity by highlighting the Ummah's capacity to confront world issues, fight for justice, and advance peace. Muslims may handle complexity and make constructive contributions to the global society by leveraging their combined capabilities to establish a sense of common identity and purpose. Lastly, in an effort to ease tensions and conflicts in the area, we will investigate the possibility of collaboration amongst Islamic nations, including Saudi Arabia and Iran. We will emphasize the need of Islamic compassion and solidarity during difficult times, as well as the duties of Muslims and Islamic governments to uphold the rights of marginalized groups.

Keywords: Ummah, Islamic unity, Solidarity, Sectarianism, Geopolitical cooperation.

محور ششم:

احترام متقابل بین مذاهب اسلامی، رعایت ادب
اختلاف و پرهیز از مشاجره، حرمت شکنی و توهین

معناشناسی جهاد اسلامی در اندیشه سید قطب (با تأکید بر رساله «الجهاد فی سبیل الله»)

حمید شهریاری^۱

رساله «الجهاد فی سبیل الله» اثر سید قطب، نظریه پرداز سیاسی مصری، به تبیین مفهوم جهاد اسلامی در زمینه ای تاریخی و فرهنگی می پردازد. قطب با انتقاد از فرهنگ مادی گرای غرب و توصیف آن به عنوان جاهلیت مدرن، بر لزوم مبارزه با نهادهای سلطه گر تأکید می کند. او جهاد را حرکتی چند مرحله ای و هدفمند می داند که شامل جهاد تبیینی و جهاد با شمشیر است. در این رساله، قطب به نقل از ابن قیم جوزی، مراحل مختلف دعوت پیامبر اسلام را بررسی می کند و تأکید می کند که این دعوت در ابتدا بدون قتال و با صبر و گذشت بوده است. او همچنین به تقسیم بندی کفار به دسته های مختلف و راهکارهای مختلف در مواجهه با آنها اشاره می کند. ویژگی های اصلی حرکت اسلامی که قطب مطرح می کند شامل اصلاح عقائد از طریق جهاد تبیینی، ضرورت مرحله بندی در عمل، و وجود ضوابط شرعی در روابط با جوامع دیگر است. او تأکید می کند که جهاد اسلامی تنها دفاعی نیست و هدف آن آزادی انسان از سلطه گری است. نویسنده با استفاده از روش تحلیل متنی و استقصا آراء سید قطب در موضوع بحث ذکر میکند که سید قطب در نهایت، بر این نکته تأکید

۱. دانشیار پژوهشکده تحقیق و توسعه علوم انسانی (سمت) و دبیرکل مجمع جهانی تقریب مذاهب اسلامی.

دارد که اسلام یک حرکت جمعی برای تحقق حکومت الهی است و نباید به
سادگی به عنوان یک عقیده منفرد تلقی شود.
واژگان کلیدی: جهاد اسلامی، سید قطب، فرهنگ غرب، اصلاح عقائد، رساله جهاد.

نهج البلاغه منشور احترام متقابل بین مذاهب اسلامی

هادی بیکی^۱

وحدت و یکپارچگی مسلمانان، مهم‌ترین عامل پیشرفت و توسعه‌ی جوامع اسلامی و محکم‌ترین مانع در برابر زیاده‌خواهی‌ها و تجاوزگری‌های دشمنان است. یکی از مهم‌ترین پیش زمینه‌های تحقق وحدت اسلامی، اصل رعایت احترام متقابل و پرهیز از اهانت، مشاجره و ناسزاگویی است. بررسی کتاب شریف نهج البلاغه نشان می‌دهد که این کتاب مشحون از اندیشه ناب وحدت و زمینه‌ساز برای رعایت احترام متقابل بین مذاهب اسلامی است. حضرت علی (ع) اعتقادی محکم به اصل رعایت احترام متقابل بین مذاهب اسلامی داشته و تمام توان خویش را برای جلوگیری از ایجاد نفاق و چنددستگی در جامعه اسلامی به کار گرفته است. ایشان دلیل لزوم رعایت احترام متقابل را بی فایده بودن اختلاف و چنددستگی می‌دانند. از دیدگاه حضرت، دل‌های مخالفین جز با احترام و محبت به سوی حقیقت جلب نخواهد گردید و این احترام و اتحاد است که سبب خشنودی و رضایت الهی است. ایشان احترام به مقدسات دیگران را در راستای اصل کرامت انسان ارزیابی نموده و در این زمینه با صبر جمیل معتقد به فصل الخطاب بودن حکم الهی بودند. حضرت امیر در برخورد با مخالفین و دشمنان نیز هیچ‌گاه از مسیر اعتدال و احترام خارج نگردیده و همین امر را به پیروان و شیعیان خویش توصیه می‌نمود. حضرت اعتقادی

محکم به رعایت احترام به باورها، اندیشه‌ها و مقدسات فرق مختلف اسلامی داشت. احترام به باورها و مقدسات سایر فرق اسلامی را بزرگداشت کرامت انسانی می‌دانست و برخورد عملی ایشان در برابر سرسخت‌ترین دشمنانشان نظیر خوارج، برخورد توأم با احترام و رأفت و سپردن نتیجه امر به حکم فصل الخطاب الهی است. **واژگان کلیدی:** وحدت، احترام متقابل، کرامت انسانی، مذاهب اسلامی، نهج البلاغه.

تبیین تربیتی آموزه‌های اخوت و همزیستی در سیره نبوی بر اساس حیات طیبه

ستاره موسوی^۱

جوانان امروزه برای مقابله با تهدیدهای فرهنگی و استعمار خارجی به پرورش روحیه همزیستی و اخوت دینی نیازمند هستند و این فضایل با عمل به آموزه‌های منابع اصلی چون سیره نبوی محقق خواهد شد. زندگی در دنیای مملو از استعمار و ظلم صرفاً به واسطه همزیستی و اخوت بین کشورهای متعهد و مقید امکان پذیر است. دین اسلام که جامع ترین دین در زمینه تاکید بر همزیستی و همدلی است. در این راستا هدف از تحقیق حاضر تبیین تربیتی آموزه‌های همزیستی و همدلی در سیره نبوی بر اساس حیات طیبه است که برای این منظور از روش تحقیق تحلیل مضمون استفاده گردیده است. حوزه پژوهش در بخش تدوین برنامه شامل آیات، روایات در سیره نبوی است که با مرور متون و تحلیل استنباط گردید. آموزه‌های تربیتی اخوت اسلامی در سیره نبوی بر اساس حیات طیبه از سیره نبوی استخراج شد که در هشت حوزه اعتقادی، اخلاقی، دینی، زیستی، آموزشی، اجتماعی-سیاسی، اقتصادی-حرفه‌ای و هنری-زیباشناختی و متناسب با ابعاد حیات طیبه تفکیک گردید. سیره نبوی بر ارزش‌های اجتماعی، فرهنگی و اخلاقی و جوانمردی نیز عنایت ویژه‌ای دارند. سیره نبوی بر اساس تفکر خردگرایانه خود، بسیاری از مفاهیم تعلیمی نظیر عدم پایداری

۱. دکتری تخصصی برنامه ریزی درسی (علوم تربیتی)، پژوهشگر مستقل، استاد مدعو.

دنیا، لزوم عدل و داد در جامعه و دوری از ظلم و بیداد را بیان کرده است. از مجموع مطالب این نوشتار به این نتیجه می‌رسیم، سیره نبوی منبع غنی برای تربیت جوانان در ابعاد مختلف حیات طیبه می‌باشد.

واژگان کلیدی: آموزه های، حیات طیبه، سیره نبوی، هم زیستی، اخوت.

رعایت ادب اختلاف رکن انکار ناپذیر همسویی بین مذاهب اسلامی

عبدالقدیر حمیدی^۱

دین اسلام همواره به وحدت و همگرایی میان مسلمانان تاکید داشته، همچنین شکوه مندی و سعادت آنان را در گرو آن قرار داده است. این مقاله به بررسی ضرورت رعایت ادب اختلاف در همسویی میان مذاهب اسلامی می‌پردازد. ابتداء، سیره صحابه و تعامل فقهای بزرگ اسلام در این زمینه مورد بررسی قرار می‌گیرد تا نمونه‌های بارز از ادب و احترام در تعاملات مذهبی به نمایش گذاشته شود. سپس، مقاله به این نکته می‌پردازد که اختلافات میان مسلمانان، به ویژه در مسائل فرعی، نباید به معنای اختلاف در اصول دین تلقی شود. پراکندگی و تفرقه میان مسلمانان به شدت مذموم است و می‌تواند زمینه ساز سوء استفاده دشمنان گردد. اهمیت رعایت ادب اختلاف، به عنوان پایه‌های اساسی همسویی و انسجام اسلامی، نه تنها بر وحدت مسلمانان تأثیر مثبت دارد؛ بلکه مانع از سقوط در منجلاب دشمن نیز می‌شود. از آنجا که هدف این مقاله، تحکیم وحدت میان مذاهب اسلامی است از این رو، بحث با رویکرد تقریبی و روش تحلیلی - توصیفی با استفاده از منابع کتابخانه‌ای دنبال شده است. مقاله نتیجه می‌گیرد که تقویت این ویژگی‌ها در میان مسلمانان به حفظ یکپارچگی و مقابله با تهدیدات بیرونی کمک شایانی خواهد کرد.

واژگان کلیدی: ادب، اختلاف، ارکان، مذاهب.

رابطه نفس و جامعه: تأثیرات اجتماعی نفس در اندیشه مذاهب اسلامی

محمد سلطانیه^۱

مقاله حاضر به بررسی مفهوم نفس در مذاهب اسلامی و تأثیر آن بر رفتار فردی و اجتماعی می‌پردازد. در ابتدا، نفس به عنوان وجود انسانی و ویژگی‌های روحی و روانی آن تعریف می‌شود و در قرآن به عنوان عامل جهت‌دهنده به رفتار انسان معرفی می‌شود. تقسیم‌بندی‌های مختلفی از نفس ارائه شده است که شامل نفس اماره (تمایلات نفسانی)، نفس لوامه (خودانقضادی) و نفس مطمئنه (آرامش درونی) می‌شود. این مقاله با استفاده از متون اسلامی و نظرات متفکران شیعه و اهل سنت، به بررسی تقسیم‌بندی‌های مختلف نفس پرداخته و با هدف تحلیل ابعاد مختلف نفس و تأثیر آن بر روابط خانوادگی، اجتماعی، فرهنگی و عدالت اجتماعی، به بررسی تأثیرات پرداخته است. هر یک از این انواع، تأثیرات خاصی بر روابط خانوادگی و اجتماعی دارند. نفس اماره می‌تواند منجر به رفتارهای ناپسند و تنش‌های خانوادگی شود، در حالی که نفس لوامه و مطمئنه به بهبود روابط و ایجاد فضایی محبت‌آمیز کمک می‌کنند. همچنین، تربیت صحیح نفس در خانواده به عنوان ابزاری برای شکل‌دهی به رفتارهای اجتماعی و اخلاقی مورد تأکید قرار گرفته است. نویسنده بر این باور است که نفس انسان می‌تواند به طور مثبت و منفی بر عدالت اجتماعی تأثیر بگذارد و تربیت نفس می‌تواند به پیشگیری از بحران‌های

اجتماعی کمک کند. یافته‌ها نشان می‌دهند که نفس اماره می‌تواند منجر به رفتارهای ناپسند و تنش‌های خانوادگی شود، در حالی که نفس لوامه و مطمئنه به بهبود روابط و ایجاد فضایی محبت‌آمیز کمک می‌کنند. همچنین، تربیت صحیح نفس در خانواده و جامعه به رشد اخلاقی و اجتماعی افراد کمک کرده و می‌تواند به پیشگیری از بحران‌های اجتماعی و تحقق عدالت اجتماعی منجر شود. در نهایت، درک صحیح از تأثیرات نفس می‌تواند به بهبود روابط خانوادگی و اجتماعی و ایجاد فضایی سالم و اخلاقی یاری رساند.

واژگان کلیدی: نفس، جامعه، تأثیر اجتماعی، عدالت اجتماعی، بحران اجتماعی.

رهیافت‌های ترویج الگوی اخوت اسلامی و فضائل اخلاقی در همزیستی مسلمانان (الهام از مواجهه‌ی اسلام با برده‌داری)

نعیم حسینی کردکندی^۱

اخوت اسلامی، جزئی از بستر اقامه‌ی شریعت است و به گسترش فضائل اخلاقی و ارتقای سطح آن کمک می‌کند. در فضا و شرایط کنونی جهان اسلام، باید بیش‌ازپیش بر اخوت اسلامی دمید. پرسش از چگونگی اقامه‌ی فرائض، به‌وزان پرسش از اصل وجوب آن‌ها مهم است و چه‌بسا پاسخ نامعتبر، به اصل اقدام خدشه وارد نماید. گسترش اخوت نیز مستثنا نیست. لذا باید به این امر اندیشید و از خود شریعت برای رسیدن به پاسخ، مدد جست. این اندیشه به‌دنبال عادی‌سازی روابط ایمانی دو عنصر دورافتاده‌ازهم و سپس ارتقای سطح آن است، لذا می‌توان از عرصه‌های دیگری که شریعت در آن‌ها این امر را دنبال کرده‌است، بهره گرفت. مجموعه تعالیم اسلامی درباره‌ی برده‌داری، یکی از این عرصه‌هاست که با اقداماتی، یک عنصر خارج از امت، به‌تدریج، به‌عنصری از امت تبدیل می‌شود. در این مقاله، با بررسی اجمالی مسئله‌ی برده‌داری در اسلام، سعی شده تا دو رهیافت اساسی در این زمینه استخراج شود که با سایر متون شریعت نیز سازگارند. «تأمین نیازهای متقابل» و «تعامل در متن زندگی» قابل‌تسری به مقوله‌ی تعامل مسلمانان

با یکدیگر نیز هستند. در ادامه نیز به تطبیق این دو رهیافت در دو مقیاس ملت‌ها و دولت‌ها پرداخته شده‌است.

واژگان کلیدی: اخوت اسلامی؛ برده‌داری؛ همزیستی مسالمت‌آمیز؛ تقریب بین مذاهب؛ شیعه و سنی.

بررسی مواضع علمای ائمه مذاهب اربعه اهل سنت نسبت به اختلافات فقهی

دکتر سید محمد صادقیان نالشی^۱

تمدن و تفکر اسلامی دارای دسته‌های بزرگ و خیره‌کننده از میراث علمی است که حاصل اختلاف در فروعات شرعی میان اندیشمندان اسلامی به طور عموم، و ائمه اربعه به طور خصوص است؛ زیرا در هر مذهبی از مذاهب اربعه، دانشمندانی ظهور کردند که خود را از قیود تقلید مطلق، تعصب مذهبی و اعتماد به سستی‌رها نمودند؛ آنان همچون گذشتگان خود قائل به باز بودن در اجتهاد بودند؛ آنان نه تنها تقلید کورکورانه از ائمه مذهب خود را رها نموده، بلکه در مواضعی خلاف دیدگاه‌های ائمه مذهب خود فتوا داده و یا با حفظ ادب و احترام کامل به نقد آنها می‌پرداختند؛ و به این طریق بود که با اجتهادات خود، تألیفات علمی نابی را به وجود آوردند که تاکنون مسلمانان از آنها بهره می‌جویند. در این نوشتار به ذکر نمونه‌هایی گلچین شده از مواضع علمای مشهور مذاهب اربعه، نسبت به اختلافات فقهی، بعد از ارایه مختصری از زندگی‌نامه و آثار علمی‌شان، می‌شود. این علماء عبارتند از: از حنفیه: «شمس الدین سرخسی»، «علاء الدین کاسانی»، «کمال بن همام»؛ از مالکیه: «ابن عبدالبر نمری»، «علامه ابن رشد حفید»، «امام شاطبی غرناطی»؛ از شافعیه: «امام نووی»، «علامه ابن دقیق»، «حافظ ابن حجر

عسقلانی»، «شیخ الاسلام زکریا انصاری»؛ از حنابلہ: «موفق ابن قدامہ»، «شیخ
الإسلام ابن تیمیہ» و «امام ابن القيم».

واژگان کلیدی: مواضع، اختلافات فقهی، مذاهب اربعه، علمای اسلامی،
تقلید، تعصب.

نقش سلبی و ایجابی مبانی احترام در تقریب حداقلی و حداکثری

دکتر محدثه اصولی یامچی^۱

دکتر حسین جاور^۲

جهان اسلام به دلیل تنوع مشرب‌های فکری و تنوع عقاید مذهبی و رویکردهای گوناگون عملی، زمینه بسیاری برای مناقشه و رخداد منازعات بی پایان را در خود دارد و از این رو رهیافت‌های مبتنی بر رویکردهای تقریبی اهمیت زیادی دارد (اهمیت و ضرورت پژوهش) به منظور غلبه بر چالش‌های نظری و عملی موجود در بین فرق و مذاهب، راهکارهای متعددی ممکن است پیشنهاد شود، پرسش مهمی که مطرح می‌شود است که در پرتو مبانی بنیادین و التزام پذیر، کدام یک از مبانی و قواعد مورد پذیرش فرق اسلامی می‌تواند مبانی تقریب باشد و طرح آن در این باره به با رویه‌های عملی و رویکردهای فکری ارتباط بیشتری داشته و با واقعیت‌های موجود نیز سازگار باشد (مسئله پژوهش). در پرتو توجه به عوامل مؤثر بر ایجاد و تشدید تنش‌ها و انگیزه‌های اشخاص در هدم اماکن و ترور اشخاص و توهین‌ها و نظایر آن به روش توصیف وضع موجود و تحلیل آن و با هدف اکتشافی (روش مبنا یابی و پردازش) معلوم می‌شود، به لحاظ انگیزشی، محترم شمردن جان اشخاص، اعراض و حیثیت‌های افراد، از جمله اعتقادات و دلبستگی‌های آنها، اماکن و

۱. m.osuli114@yahoo.com

۱. دکترای فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه تهران.

۲. hjavar@ut.ac.ir

۲. دانشیار گروه حقوق خصوصی دانشکده‌گان فارابی دانشگاه تهران.

محل‌های مقدس در نزد هر یک از فرق اسلامی، صرف‌نظر از آنکه درجات این احترام در نزد گروه دیگر، پذیرفته شده باشد یا نه، اولاً، زمینه تعرض، هتک، هدم و استحلال آن را از بین می‌برد؛ بدین ترتیب، بسیاری از خونریزی‌ها توسط گروه‌های اربابی، توهین‌ها و تخریب اماکن، زمینه خود را از دست می‌دهد. این کارکرد مبنای احترام، «جنبه سلبی» دارد و زمینه «تقریب حداقلی» را فراهم می‌کند. ثانیاً، بر فرض التزام به نقش مبنای احترام، نوعی یکپارچگی، هم ذات‌پنداری (انفسنا)، حمیت و غیرت را فراهم می‌کند و جوامع اسلامی را به عکس العمل عمومی وادار می‌کند. این کارکرد مبنای احترام، «جنبه ایجابی» دارد و زمینه «تقریب حداکثری» را نیز در این باره فراهم می‌کند.

واژگان کلیدی: مبنای احترام، جنبه ایجابی، جنبه سلبی، تقریب حداقلی، تقریب حداکثری.

نقش دین در جنگ و ایجاد صلح (مطالعه موردی: اسرائیل و فلسطین)

معین امینی^۱

هدف پژوهش، یافتن تعریفی کاربردی از «دین» است. با مشاهده نحوه عمل و تعامل دین با دیگر جنبه‌های تجربه انسانی در سطوح جهانی، نهادی، گروهی و فردی، می‌توانیم درک دقیق‌تری از نقش آن در جنگ و صلح به دست آوریم. بخش عمده این پژوهش مرور بر ادبیاتی است که هدف آن ترکیب مشارکت‌های مختلف از رشته‌های دانشگاهی، از جمله سیاست و روابط بین‌الملل، مطالعات صلح و جنگ، الهیات، تاریخ، فلسفه، جامعه‌شناسی، روان‌شناسی اجتماعی و... است. در این مقاله درگیری اسرائیل - فلسطین که برخی ابعاد مذهبی اش را مطرح نموده‌اند به عنوان مطالعه موردی بررسی قرار گرفته است. مفاهیم، بازیگران و استدلال‌های موجود شناسایی گردیده و نشان داده شد که جنبه‌های مختلف دین به چه شیوه و تا چه مقدار، در جنگ یا صلح یا هر دو نقش داشته است. این پژوهش توصیه‌های متعددی را برای سیاست‌گذاران، به‌ویژه آن‌هایی که در حل درگیری یا میانجی‌گری دخالت دارند و برای محققان این حوزه ارائه می‌کند. یافته‌ها این است که دین هرگز یک موجود ایستا یا منزوی نیست، بلکه باید به عنوان یک سیستم سیال از متغیرها، مشروط به تعداد زیادی از عوامل زمینه‌ای و تاریخی درک شود. ضمن آنکه به ندرت

تشخیص راه‌های پیچیده نفوذ دین در یک جنگ آسان است اما دین عامل اصلی در هر جنگی نیست.

واژگان کلیدی: جنگ، صلح، اسرائیل، فلسطین، دین.

احترام به مسلمانان و غیرمسلمانان و منع توهین و اهانت به مقدسات دینی در فقه و اخلاق اسلامی (مبانی و آموزه‌ها، تبیین سازوکارهای عملی)

طوبی فرداد^۱

فقه و اخلاق اسلامی به عنوان دو ستون اصلی در شکل دهی به رفتارهای دینی و اجتماعی مسلمانان، نقش اساسی در تنظیم تعاملات اجتماعی دارند. یکی از موضوعات مهم در این زمینه، احترام به انسان‌ها به طور عام و به ویژه حفظ حرمت مقدسات دینی و رهبران مذهبی است. توهین به مقدسات دینی و رهبران مذهبی نه تنها با اصول اسلامی در تضاد است، بلکه به عنوان یکی از گناهان کبیره شناخته شده است. فقه اسلامی، علاوه بر تحریم توهین، به تبیین راهکارهایی برای پیشگیری از این رفتار ناپسند پرداخته است. این راهکارها شامل آموزش و تربیت اخلاقی، ترویج همزیستی مسالمت آمیز و تقویت فرهنگ گفتگوی بین ادیانی است. همچنین، تقویت نهادهای دینی و فرهنگی و تدوین قوانین بین المللی که تضمین کننده احترام به مقدسات و رهبران مذهبی باشند، ضروری است. این مقاله، با استفاده از روش تحقیق کتابخانه‌ای و به شیوه‌ای تحلیلی، به بررسی مبانی و آموزه‌های احترام به مسلمانان و غیرمسلمانان و منع توهین به مقدسات و رهبران مذهبی در فقه و اخلاق اسلامی می‌پردازد و سازوکارهای عملی آن را در دنیای

۱. دانشجوی دکتری تاریخ اسلام دانشگاه بین المللی مذاهب اسلامی تهران.

معاصر مورد بررسی قرار می‌دهد.

واژگان کلیدی: فقه اسلامی، اخلاق اسلامی، احترام به غیرمسلمانان، منع توهین، مقدسات دینی، رهبران مذهبی، سازوکارهای عملی.

تقریب و مدارا در سنت و سیره پیشوایان معصوم علیهم‌السلام

زهره عامری^۱

فیروزه اردوئی ناوان^۲

وحدت و همبستگی موجب عزت و کامیابی و پیروزی جوامع بشری است اما تفرقه و اختلاف موجب ضعف و زبونی و شکست و نابودی است. این سنت تغییر ناپذیر تاریخ است و مسلمان و غیر مسلمان و شرقی و غربی و دیروز و امروز نمی‌شناسد. از این رو سنت پیامبر اعظم صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و اهل بیت عصمت و طهارت علیهم‌السلام نیز به عنوان هادیان امت اسلامی، همواره در پی تحقق این معنای عظیم بوده و کلام و سیره و رفتار آن بزرگواران از شاخص‌ترین الگوها برای تحقق انسجام اسلامی است به گونه‌ای که فقط با اندکی بررسی در روایات و سیره رفتاری ایشان، پی به شدت اهتمام آن بزرگواران به مقوله وحدت و انسجام اسلامی خواهیم برد. در این مقاله که به روش توصیفی تحلیلی ارائه شده، تقریب و مدارا در سنت و سیره پیشوایان معصوم علیهم‌السلام مورد بررسی قرار گرفته و به این نتیجه خواهیم رسید که تقریب و مدارا یکی از اصول همزیستی و سبک زندگی عزتمندانه است.

واژگان کلیدی: سنت نبوی، تقریب، رفق و مدارا، انسجام اسلامی.

راه‌های مقابله با درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای کشورهای اسلامی در عصر حاضر

ابوالفضل قائدی بارده^۱

سیداحمد موسوی باردئی^۲

در عصر حاضر درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای در کشورهای اسلامی، به عنوان یکی از موضوعات چالش بر انگیز اجتماعی - سیاسی جهان اسلام به شمار می‌رود. این درگیری‌ها، نه تنها بر زندگی روز مره مسلمانان اثر می‌گذارد، بلکه منجر به بحران‌های انسانی شده و تأثیرات گسترده و عمیقی بر بی‌ثباتی و ناامنی جوامع اسلامی دارد. درگیری‌های مذهبی، باعث ایجاد نارضایتی در بین فرقه‌های مذهبی جهان اسلام شده و به افزایش تنش‌ها و درگیری‌ها منتهی می‌شوند. جوامع اسلامی می‌بایست با افزایش علم و آگاهی از متون دینی، عوامل و زمینه‌های این تنش‌ها و درگیری‌ها را شناخته و برای مقابله با آن‌ها راه‌کارهای متناسب در پیش بگیرند.

مساله اصلی این تحقیق این است که در عصر حاضر چه راه‌کارهایی برای برون رفت از تنش‌ها و درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای کشورهای اسلامی وجود دارد؟ این پژوهش با هدف بررسی راه‌کارهای کاهش درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای کشورهای اسلامی در عصر حاضر به جهت بهبود زیست مسالمت آمیز جوامع اسلامی انجام

۱. دانش‌آموخته سطح سه (ارشد) تفسیر و علوم قرآنی موسسه آیت الله مکارم شیرازی.

Abalfazlgaedi@gmail.com

۲. دانش‌آموخته سطح چهار (دکتری) حوزه علمیه، و استادیار گروه معارف موسسه آموزش عالی فخررازی.
Musavi6290@gmail.com

گرفته است. بنابر یافته‌های به دست آمده، حفظ و تقویت وحدت و رفع اختلافات مذهبی و تاریخی، عدم تبعیض و نابرابری اجتماعی و اقتصادی و اصلاح ساختارهای سیاسی به عنوان راه‌کارهای مقابله با درگیری‌های مذهبی و فرقه‌ای کشورهای اسلامی در عصر حاضر به شمار می‌روند.

واژگان کلیدی: درگیری‌های مذهبی، کشورهای اسلامی، جهان اسلام،

حفظ وحدت.

آداب اختلاف رفتاری در احترام متقابل بین مذاهب اسلامی (با تاکید بر سیره پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام و اصحاب و علمای اسلامی)

راضیه قاسمی^۱

در عصر معاصر با توجه به تحولات عظیم منطقه‌ای که در راستای برقراری انحای تعاملات و رفتار بین مذاهب اسلامی روی داده است، شناخت و تبیین انواع اداب و رفتار آگاهی بخش ان در بین جوامع خصوصا جامعه اسلامی از ضروریات می باشد لذا باز نگری اداب و رفتار پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام و تطبیق ان بر اداب رفتاری پیامبر در بین علمای اسلامی موجب وحدت و انسجام می گردد. در این مقاله که باموضوع اداب اختلاف رفتاری در احترام متقابل بین مذاهب اسلامی در سیره پیامبر ﷺ و اهل بیت علیهم السلام و اصحاب و علمای اسلامی است، نمونه‌هایی از عملکرد این بزرگواران، باتوجه به زمان مکان و شیوه‌های کارکردشان بیان می گردد، که همه منش و رفتار معصومین علیهم السلام در راستای سنت الهی و برای اتحاد بین مذاهب و جامعه اسلامی می باشد تا الگو سازنده برا جامعه اجتماعی دینی ما باشد. از این رو در مقاله پیش رو عنوانی چون: برخورد پیامبر ﷺ با ادیان الهی دیگر. برخورد پیامبر با مذاهب اسلامی. رفتار ائمه با مذاهب اسلامی دیگر و مورد اختلاف رفتاری علما در قیاس با پیامبر ﷺ را مطرح و به شیوه کتابخانه ای - توصیفی تحقیق شده است.

واژگان کلیدی: آداب اختلاف، سیره پیامبر، اهل بیت، اصحاب پیامبر، علمای اسلام.

بررسی ابعاد وجودی پیامبر اکرم در تحکیم وحدت میان مسلمانان

رضا وطن دوست^۱

وحدت و همگرایی در جامعه توحیدی، پیش از آنکه دستوری و حیانی باشد، امری عقلانی است و بیش از آنکه مطلوبی دینی باشد، ضرورتی عینی است؛ چراکه وحدت در نظام اجتماعی اسلام تداوم حاکمیت وحدت در نظام تکوین و تشریع است و نه تنها وحدت ریشه در عقاید مسلمانان دارد که حیات آنان و تاریخ درخشان امت اسلامی بر آن استوار است. اما باید دانست این ضرورت، نه با اعجاز که با تدبیری آگاهانه، و نه با تصادف که با تلاش مسئولانه تمامی اندیشمندان و زمامداران و نیز با همکاری پیروان مذاهب اسلامی امکان پذیر است. در این باره باید رسول گرامی اسلام را الگوی خود قرار دهیم که وحدت و همگرایی در سیره سیاسی و سیره نظری و عملی آن حضرت موج می زند. نویسنده در این پژوهش کوشیده است با مراجعه به سیره نظری و عملی پیامبر رحمت، گوشه ای از سیره آن حضرت در ایجاد و حفظ وحدت در جامعه ایمانی را به نمایش بگذارد. از این رو، پس از مقدمه، مفهوم شناسی و نیز بیان اهمیت و ضرورت، نمونه هایی از رفتار وحدت گرایانه آن حضرت در عرصه های مختلف زندگی و در تعامل با دیگران را به بحث گذاشته است.

واژگان کلیدی: رسول خدا، سیره رسول خدا، وحدت، همگرایی و جامعه ایمانی.

عدم اهانت به مقدسات مذاهب از منظر امام خامنه‌ای علیه السلام

عبدالواحد بامری^۱

احترام به مناسک دینی مسلمانان از اصول حیاتی است که در قرآن و سنت نبوی به آن اهمیت داده شده و باتوجه به استراتژی دشمنان مبنی بر شکاف و تحریک عواطف امت اسلامی در همین راستا تقویت مواضع مشترک پیروان مذاهب و اجتناب از اهانت به مقدسات دیگران از راهبردهای اساسی به شمار می‌رود که رهبر فرزانه انقلاب بر گفتمان سازی آن تأکید می‌نماید، ایشان بر این باور است که اهانت به مقدسات فرق اسلامی در تمامی شرایط حیات آدمی به انسجام و همگرایی آنان خسارت‌های فراوانی تحمیل می‌کند. نویسنده در پژوهش حاضر که با روش استقرایی - تحلیلی از میان مجموعه متون منتسب به مقام معظم رهبری سامان یافته است، اندیشه معظم له را در موضوع یادشده مورد واکاوی قرار داده است. از نتایج این جستار آن است که در منظومه فکری امام خامنه‌ای علیه السلام پرهیز از اختلاف‌های بنیادی بر افکن و ارج نهادن به اصول مذهبی از مهم ترین راهبردهای حیات بخش است که مسلمانان را در مقابله با اهداف مسموم مخالفان همگرایی، کمک خواهد نمود.

واژگان کلیدی: مقدسات دینی، اختلاف‌های زندگی، مقام معظم رهبری، احترام نهادن و انسجام اسلامی.

۱. استادیار گروه معارف اسلامی دانشگاه سیستان و بلوچستان. bameri.1399@staff.usb.ac.ir

عالمية الإسلام والتعايش في زمن الاختلاف

محمد خضري^١

إن الدين الإسلامي هو خاتم الرسالات السماوية كما هو مقرر لدى المسلمين جميعاً، وكذلك هو رسالة عالمية تستهدف دعوة الناس جميعاً للدخول فيه والإيمان به قال تعالى: «قل يا أيها الناس إني رسول الله إليكم جميعاً»، وفي نفس الوقت يرفض الإسلام كل الرفض أن يدخل أحد الدين كرهاً قال تعالى: «لا إكراه في الدين قد تبين الرشد من الغي»، ومن خلال هذين المبدأين مبدأ العالمية ومبدأ عدم الإكراه على الدخول في الدين، نجد العلاقة بين الإسلام وغيره من الأديان تبقى في حيز الدعوة بالحكمة والموعظة الحسنة والجدال بالتي هي أحسن. وبناء على هذا نقول لا يمكن للإسلام أن يكون بمعزل عن الأديان الأخرى، وقضية التعايش بين الأديان إذا نظرنا إليها على أن المراد بها أن تلتقي إرادة أتباع الأديان السماوية والحضارات المختلفة في العمل من أجل أن يسود الأمن والسلام العالم أجمع، وحتى تعيش الإنسانية في جو من الإخاء الإنساني والتعاون على ما فيه الخير الذي يعم البشرية جميعاً من دون استثناء. فإن الإسلام يقر ذلك بأقصى ما يكون الإقرار، فالإسلام لا ينكر الأديان بل يقر بها ويؤمن بأنبيائها وكتبها التي أنزلها الله على هؤلاء الأنبياء، بل لا يتحقق إيمان المسلم إلا إذا آمن بذلك. بل إن الإسلام لينظر إلى التعددية الدينية

١. جامعة عبد المالك السعدي - تطوان (المغرب).

على أنها سنة كونية وإرادة إلهية قررها الله تعالى في القرآن الكريم قال تعالى: «ولو شاء ربك لآمن من في الأرض كلهم جميعا أفأنت تكره الناس حتى يكونوا مؤمنين».

الكلمات المفتاحية: عالمية الإسلام، التعايش بين الأديان، التعددية الدينية.

Cultural Heritage and Unity: Preserving and Promoting Common Values in the Islamic World

Dr. Chaman Hussain¹

Cultural heritage promotes unity and reinforces shared values by acting as a crucial link between disparate groups. This heritage, which transcends national lines, is a rich tapestry of customs, beliefs, artistic creations, and historical tales in the Islamic world. To improve cohesiveness and solidarity across Islamic civilizations, this study investigates the need to protect and advance this cultural legacy. The research starts out by looking at the many types of cultural heritage that found in the Islamic world, from literary masterpieces and architectural wonders to rituals and spiritual traditions. It explores how these components represent regional differences in history and culture while also emphasizing the linkages that unite Islamic communities. Additionally, the study examines how Islamic societies might benefit from cultural legacy that promotes

1. History and Pakistan Studies Department, University of the Punjab, Lahore, Pakistan.

solidarity and unity. It looks at the ways that programmes that support interfaith understanding, cultural exchange, and education foster cooperation and understanding across various Muslim communities. Successful strategies and best practices for protecting and utilising cultural heritage as a catalyst for social cohesion and collective identity are demonstrated via case studies and examples from various geographical areas. In the end, this study adds to the larger conversation on identity development and cultural preservation in the Islamic world. It promotes laws and policies that maintain the intangible traditions and values that bind Islamic civilizations across the globe in addition to safeguarding the material artefacts by highlighting the significance of cultural heritage as a unifying force. By doing this, it hopes to stimulate new initiatives for protecting and advancing the diverse cultural fabric that characterizes the Islamic ummah as a whole in the twenty-first century.

Keywords: Islamic cultural heritage, unity, preservation, identity, globalization.